

מפתחות ענינים - אות ש'

שאול המלך

בענין איך מלך שאול אע"פ שלא הי' מיהודה.

סנהדרין: ל"ו סק"ד.

בענין אם היתה מחלוקת על המלכותו.

הוריות: קל"ט (קטע "והנה את עיקר").

בענין למה בתחילה הלך לביתו ולא התנהג כמלך.

סנהדרין: רל"ט בההערה השלישית (קטע "והנה בפנים").

הוריות: קמ"ד בההערה (קטע "והאברבנאל").

אבות: רט"ז בההערה השני' (קטע "ודע שכדברי האברבנאל").

בענין דברי הכסף משנה ששאל הי' זקוק למשיחה אע"פ שלא הי' מבית דוד משום שהי' המלך הראשון על ישראל, ועוד דרכים בזה.

קידושין ב': שצ"ג (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן שם).

הוריות: קל"ט.

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן שם) ובההערה שם. (פר' מטות, "בענין אם עבר הירדן היא מעיקר ארץ ישראל וכו'" קטע ראשון.) (פר' כי תצא, תמחה את זכר עמלק (כ"ה, י"ט) [א] סק"ג קטע "ובאמת"). (פר' וזאת הברכה, ההפטרס סק"ב.)

עמלק, פורים: י"א סק"ג (קטע "ובאמת").

דמויות ותקופות: משה רבינו א' סק"א (קטע "והנה עי' בכ"מ").

בענין אם שאול נמשה בשמן המשחה או בשמן אפרסמון.

הוריות: קל"ט.

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "והנה עי' בכ"מ").

דברי רש"י שמה שאין מושחין מלכי ישראל (אלא בשמן אפרסמון כשיש שם מחלוקת) הרי זה רק מדוד ואילך ומש"ה נמשה שאול.

הוריות: קל"ט (קטע ראשון).

שאם לא הי' חוטא הי' נשאר מלך על שבטו או מלך תחת מלך.

אבות: רט"ו (קטע ראשון).

חומש: פר' ויגש, ויאסר יוסף מרכבתו (מ"ו, כ"ט) (קטע ראשון).

בענין למה לא הזכיר הכתוב את עון הריגת נוב עיר הכהנים בכלל עונות שאול.

סנהדרין: שס"ז (קטע אחרון).

אבות: ע"ט (קטע "וע"ע ברד"ק").

חומש: פר' לך לך, וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי (ט"ו, י"ד) (קטע "ועיין עוד ברד"ק").

בענין למה שאול סולק מן המלכות על חטאו ואילו דוד לא סולק על חטאו.

חומש: פר' בראשית, המן העץ (ג', י"א) סק"א.

שיחות: עמ' כ"א.

בענין למה קרע שמואל את כנף מעילו.

חומש: פר' לך לך, והאמן בה' ויחשבה לו צדקה (ט"ו, ו') (קטע "ועכ"פ על פי היסוד").

בענין מה שאיבד עצמו לדעת.

חומש: פר' נח, ואך את דמכם לנפשתיכם (ט', ה') [ב] (קטע "ועיין גם בדעת").

שבאי

א. דיני עבד שנשבה

ב. דיני עבד שנשבה ופדאוהו

ג. קנין השבאי ע"י כיבוש מלחמה או יאוש

ד. עוד בענין כיבוש מלחמה

ה. טיב הקנין שיש לגוי בגוי, ולגוי בישראל, ולישראל בגוי

א. דיני עבד שנשבה

בענין למה בהציוור של שבאי אין העבד קונה את עצמו ביאוש.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ח.

בענין אם הרב יכול לשחרר את העבד כשהוא אצל השבאי.

גיטין: פרק השולח - עבדים ל"א, ל"ב.

ב. דיני עבד שנשבה ופדאוהו

בענין עבד עברי שנשבה ופדאוהו אחרים, האם הוא משתעבד.

גיטין: פרק השולח - עבדים א'.

שיטת הרמב"ם שעבד כנעני שנשבה ופדאוהו אחרים לשם בן חורין אע"פ שהוא משתעבד לרבו ראשון אין הפודה גובה מעותיו מרבו הראשון, ודלא כהתוספתא.

גיטין: פרק השולח - עבדים ה', י'.

דברי התוס' רי"ד שלפי רבא אע"פ שאם פדאו השני לשם עבד הרי העבד משתעבד להשני, אבל הרי הוא צריך גט שחרור מרבו ראשון כי הקנין איסור נשאר אצל הראשון אע"פ שהממון שייך להשני. וכן הוא גם היכא שמכר ישראל את עבדו לגוי או שמכר אותו לישראל רק למעשה ידיו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ח*, ל' סק"ד, נ"ב.

השיטה שלפי רשב"ג אפילו לשם בן חורין ישתעבד לרבו שני (כשפדאוהו לאחר יאוש).

גיטין: פרק השולח - עבדים ח'.

הדעה שלפי רבא לפעמים אם נפדה לאחר יאוש לשם עבד הרי הוא משתעבד לרבו ראשון.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ד סק"ב, ל' סק"א בההערה השני, ל"ג.

ג. קנין השבאי ע"י יאוש

המחלוקת בין הרמב"ן והראב"ד בענין איך השבאי קונה.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ו, כ"ז, כ"ח.

בענין איך שייך לומר שהשבאי קונה ע"י יאוש, הלא אין כאן שינוי רשות.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ב.

דברי הרמב"ן שלפי שמואל שסובר שהמפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שחרור אין השבאי קונה ע"י יאוש הבעלים (דלא כתוס' והרשב"א) כי ע"י היאוש נעשה העבד בן חורין ואין נכרי קונה ישראל בן חורין.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ו, כ"ח*, ל' סק"א.

ד. קנין השבאי ע"י כיבוש מלחמה

בענין אם דינא דמלכותא דינא הוא משום כיבוש מלחמה, עי' בערך דינא דמלכותא.

בענין הגדר של כיבוש מלחמה: מה נחשב מלחמה, והאם צריכים שתהי' ע"י המלכות.

גיטין: פרק השולח - עבדים ט"ז.

בענין אם שייך לומר ששבאי יחידי ששבה נחשב בגדר כיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ' סק"ב.

שיטת הר"ן שכיבוש מלחמה אינו בעצמותו בגדר קנין, אלא רק היתר לעשות קנין, ודברי הדבר אברהם על זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ז סק"ג, כ' סק"ב, כ"ה.

בענין אם כיבוש מלחמה מהני רק כל זמן

שעוד קיים הכיבוש. ואפילו את"ל שקיים גם אחרי שנתבטל הכיבוש אבל האם הוא קיים גם היכא שחזר לידיו של הראשון שנכבש ממנו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ג.

שיטת הרשב"א שרבא סובר שגם לפני יאוש קונה השבאי בכיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ב', י"ד סק"א, י"ז סק"ב, כ"א סק"ב, כ"ד, כ"ח*, ל' סק"א, ל"א (קטע "והנה אם").

שיטת הר"ן והריטב"א שבלי יאוש אין זה נקרא שקרה כיבוש.

גיטין: פרק השולח - עבדים ב', י"ז סק"ב, כ"א*, כ"ה (קטע "ובאמרי משה"), כ"ח (קטע "מיהו גם"), כ"ח*, ל' סק"א.

בענין אם ע"י כיבוש מלחמה גוי קונה גוי לגופו ממש ולא רק למעשה ידיו.

גיטין: פרק השולח - עבדים ט"ז, י"ט, כ"א, ל' סק"ב, ל"א.

בענין אם גוי יכול לקנות ישראל ע"י כיבוש מלחמה (והאם הוא יכול לקנותו לכה"פ כקנין עבד עברי שיוצא בשש ויובל).

גיטין: פרק השולח - עבדים ט"ז, כ' סק"א, כ"א*, כ"ח (קטע "ועיין בדבר אברהם" ובקטע "ועוד כתב הדבר אברהם"), ל' סק"א ובהערה הראשונה שם.

שיטת הרמ"ה שאפילו היכא שגוי קונה ישראל בכיבוש מלחמה אבל הישראל יכול לפדות את עצמו כמו שפועל יכול לחזור בו משום קרא דעבדי הם.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א*.

הדרך שרש"י סובר שמהני כיבוש מלחמה רק אם הגוי כובש מגוי, אבל גוי אינו יכול לקנות מישראל ע"י כיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"ה.

האפשרות שרש"י סובר שלא קיים קנין כיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ' סק"ב.

שיטת הרשב"א והריטב"א שסיחון קנה מעמון ומואב בכיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ז סק"א סק"ב.

שיטת רש"י שסיחון קנה מעמון ומואב בקנין רגיל של חזקה לאחר יאוש, וקושיית הראשונים דכיון שקרקע אינה נגזלת לא מהני יאוש, ותירוצים על זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ז סק"א.

דברי הדבר אברהם בענין למה כתב התוס' רי"ד שגבי הכיבוש של סיחון מעמון ומואב הי' גם יאוש.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ג (קטע "ושוב הקשה").

בענין למה כל עבד כנעני שבורח מרבו אינו קונה את עצמו מדין כיבוש מלחמה.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ג.

ה. טיב הקנין שיש לגוי בגוי, ולגוי בישראל, ולישראל בגוי

ע"י בהס"ק הקודם בענין כחו של גוי שקנה ע"י כיבוש מלחמה.

בענין מה היא הכוונה שגוי קונה גוי למעשה ידיו, האם הכוונה היא רק שיש חוב של מלאכה, או האם גופו קנוי למעשה ידיו, או האם הכוונה היא שהקונה מקבל אפילו את המציאה שמצא הגוי והמתנה שקיבל, רק שאינו קונה בהגוי קנין איסור.

גיטין: פרק השולח - עבדים ט"ז, י"ח סק"ב (שיטת הריטב"א), י"ט (שיטת רש"י), כ"א סק"ד, כ"ו.

ספיקת הרמב"ן אם שבאי קונה ישראל למעשה ידיו, וכתב שאפילו אם הוא קונה אבל אם אחר פודה אותו הרי הוא יוצא לחירות ואינו שייך להשני.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א*.

דברי רש"י שגוי קונה גוי, וכן עבד כנעני,

ע"י חזקה רגילה של הרחיצו והנעילו וכדומה, וכן בענין אם הוא סובר שהוא יכול לקנות גם ישראל על דרך זה, ויתר השיטות בזה.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ח, כ"א*.

הדעה (הרמב"ן והמאירי) שאע"פ שהשבאי אינו קונה את גופו של עבד כנעני ששבה מישראל אבל הישראל הקונה ממנו קונה את גופו כמו שהי' להישראל הראשון.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ה סק"ו, ל' סק"ב (קטע אחרון), מ"ו סק"ד סק"ו, ע' (קטע "ועוד צידד").

דברי רש"י שאחרי שקונים גוי מן השבאי אפשר להטבילו לשם עבדות בעל כרחו.

גיטין: פרק השולח - עבדים י"ט, כ"א סק"ד (וכן דברי הרמב"ם והכ"מ בענין זה, וביאורי האמרי משה והגר"ח).

הגמ' ביבמות שישראל שקונה עבד מגוי קונהו רק למעשה ידיו כמו הקנין שהי' להגוי בהעבד.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ"א סק"ד.

בענין אם ע"י דינא דמלכותא דינא גוי יכול לקנות גוי יותר מלמעשה ידיו.

גיטין: פרק השולח - עבדים ט"ז.

שיטת הרמב"ם שישראל שקונה גוי בדינא דמלכותא קונה בו קנין של עבד כנעני גמור, וחקירת הכ"מ האם כן הוא גם בגוי הקונה גוי בדינא דמלכותא, דהיינו האם הוא קונה גופו ממש ולא רק גופו למעשה ידיו.

גיטין: פרק השולח - עבדים כ' סק"ג.

שבו"י

שיטת הרמב"ם ששבו"י אסורה לכהן רק מדרבנן, ושיטת רש"י שהיא אסורה מדאורייתא.

כתובות ב': רמ"ג סק"ב.

קידושין ג': חלק ההערות דף ס"ד הערה ז', דף ס"ו הערה כ"ו והערה ל"ב.

קידושין ד': רנ"ז סק"ב.

ב"ב ב': ש"נ סק"ב.

עוד בענין השיטה שהיא אסורה רק מדרבנן.

קידושין ד': רפ"ג סק"ג.

בענין למה בתרי ותרי אודות אם נשבת או לא, לא אולינן בתר חזקה.

כתובות ב': רמ"ג סק"ב.

ב"ב ב': ש"נ סק"ב.

בענין למה עד אחד, וכן האב, אינו נאמן לומר על אשה או על בתו שהיא שבו"י.

קידושין ד': רנ"ד סק"א, ר"פ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קל"ז (קטע "וכעין").

בענין האומרת נשביתי וטהורה אני דאמרינן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

כתובות ב': י"א סק"ג בההערה הראשונה.

דברי רעק"א בשם הריטב"א ביבמות בשם תוספתא שאם נשאת השבו"י להעד המעיד בה שהיא טהורה לא תצא.

כתובות א': של"ח.

השיטה שאם יש הכחשת ע"א נגד ע"א אם נטמאת או לא, מקבלים את דברי המטהר, אבל אם הוא עד פסול אז מקבלים את דבריו רק אם העיד לפני העד הכשר, ושיטת הרמב"ם שמקבלים את דבריו גם אם לא העיד קודם.

כתובות ב': קס"ה סק"א סק"ב.

דברי התוספתא שבע"א נגד ע"א אם נטמאת או לא הרי זו לא תנשא לכתחילה ודלא כהשיטות הנ"ל (רק שאם נשאת לא תצא וכדברי רעק"א הנ"ל בשם תוספתא).

כתובות ב': קס"ה סק"א (קטע "וההפלאה").

שבועת ביטוי

בענין נשבע או נודר לקיים או לבטל מצוה, או איסור, או נדר, וכן אם נדר חל על שבועה, עי' בערך אין איסור חל על איסור בסק"ג.

בענין ידות בשבועה, עי' בערך ידות - ידות בשבועה.

בענין הפרת אב ובעל, עי' בערך נדרים - הפרת אב ובעל.

א. אם ראוי לישבע

ב. לא תשבעו בשמי לשקר, ולא יחל

ג. איתי' בלאו והן

ד. שבועה על העבר

ה. חלות השבועה

ו. ההפלאה

ז. שם בשבועה

ח. "האדם בשבועה"

ט. דברים שבלב

י. ההעלמה

יא. קיום השבועה

יב. אכילה ושתיה

יג. שבועה על שבועה

יד. היתר חכם

א. אם ראוי לישבע

בענין אם הגון לישבע לשם פרישות.

נדרים: פרק כל כנויי קיי"ח סק"ה.

אבות: קס"ג, קס"ה.

דברי הריטב"א והנ"י בנדרים דף ט' שכתבו טעמים למה יש לפרוש משבועה יותר מנדרים.

אבות: קס"ה.

ב. לא תשבעו בשמי לשקר, ולא יחל

בענין על איזה לאו או לאוין עוברים בשבועת ביטוי.

שבועות: י"ח.

בענין אם יש להבעל רשות להאמין עדים פסולים שמעידים שנשבית.

כתובות ב': רנ"ב (קטע "ועוד צ"ל" ולהלן שם).

בענין אם יש להבעל רשות לא להאמין עדים פסולים שמעידים שלא נטמאת.

כתובות ב': רנ"ב (קטע "וי"ל דס"ל" ולהלן שם).

בענין אם יש רשות להבעל לא להאמין עדים פסולים שאומרים שלא נטמאת היכא שיש להם הפה שאסר.

כתובות ב': רנ"ב (קטע "וע"ע בשט"מ").

בענין אם הטעם למה האשה ובעלה אינם נאמנים לומר שהיא טהורה הוא מפני חשוד לשקר, או האם זה משום מעלה ביוחסין, או האם זה משום שהם בגדר בעל דבר, או האם בבעל הטעם הוא משום שאשתו כגופו.

כתובות ב': רנ"ג, ר"ע.

בענין הא שאין בעלה נאמן לומר שלא נטמאת: האם זה רק בבעלה כהן שיש לו נגיעה או האם גם בבעלה ישראל.

קידושין ג': מ' סק"ב.

שבויים (פדיון שבויים)

בענין אם יש חיוב פדיון שבויים כלפי עבדים כנענים.

גיטין: פרק המביא גט שע"ד (קטע ראשון, וקטע "והנה צריכים", וקטע אחרון), פרק השולח - עבדים ז'.

אבות: כ"ו סק"א (קטע "שוב התבוננתי").

בענין אין מבריחין את השבויים מפני תיקון העולם (גיטין דף מ"ה).

גיטין: פרק השולח - עבדים כ" סק"א, כ"א סק"ג (קטע אחרון).

דברי תוס' שפדיון שבויים חשוב יותר משאר מצות.

אבות: נ"ט (קטע "ובב"ב").

בענין אם הלאו של כל יחל (וכן לא תשבעו בשמי לשקר) הוא לאו על המעשה או לאו על חילול הדיבור.

נדריים: פרק כל כנויי י"ז*, י"ח סק"ג, נ"ד (קטע "מיהו"), פ"ו סק"א (קטע "ועי' בקרן אורה"), פרק ארבעה נדריים – "בענין היתר חכם" סק"ז (קטע אחרון).

שבועות: א', ט"ז, י"ח (קטע "מיהו י"ל" ולהלן שם), ל"א (קטע "והנה אם היסוד"), מ"ח (קטע "ועי' באבני מילואים"), ק"ב (קטע "ולפי כל הנ"ל").

חומש: פ"ר מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"א.

בענין אם יש מלקות על כל יחל.

נדריים: פרק כל כנויי ח**ט, ט' (קטע ראשון).

בענין הנשבע שלא יאכל ועבר ואכל, האם הקרבן בא לכפר על כל יחל, או על לא תשבעו בשמי לשקר, או על שניהם, וכמה נפ"מ בדבר.

שבועות: צ"ד.

בענין אם שייך שיהי' חייב על שבועת ביטוי רק קרבן ולא מלקות כמו ששייך ציורים שחייב רק מלקות אבל לא קרבן.

נדריים: פרק כל כנויי צ"ו (קטע "והנה האפיקי ים").

שבועות: ע' (קטע "והנה האפיקי ים").

ג. איתי' בלאו והן

בענין אם העובדא שהשבועה אינה בלאו והן הרי זה הסיבה למה אין חיוב משום שבועת ביטוי, או האם זה סימן שעל תוכן כזה לא חייבה התורה, ואת הסיבה אין אנו יודעים.

שבועות: פ' (קטע "והנה יש לחקור"), פ"ד.

דברי הר"ן בנדריים שצריכים איתי' בלאו והן רק כדי לחייב קרבן, אבל מלקות חייבים אפילו אם השבועה אינה בלאו והן,

ודברי תוס' במכות דף כ"ב שאין מלקות, ודברי הרמב"ן שאפילו איסור ליכא, רק שעובר משום שם לבטלה.

נדריים: פרק כל כנויי צ"ו, צ"ז* (קטע "מיהו לכאורה" וקטע "והנה להלן בדף י"ז"), פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ג.

שבועות: מ"ח (קטע "ברם לכאורה" וקטע "והנה בנדריים"), ע', ע"ו, ע"ז, ק', ק"א.

הדרך שאם בצד ההן חייבים משום שבועת ביטוי, וכן בצד הלאו, אבל בצד הלאו גם אם לא הי' חייב משום שבועת ביטוי הי' חייב משום שבועת העדות, אין זה נחשב איתי' בלאו והן.

שבועות: ע"ט (קטע "והנה הרי"ף").

בענין היכא ששבועתו הסתמית כוללת שלא יעשה כמה פרטים, ורק חלק מהפרטים איתנהו בהן, האם מספיק בזה כדי שכל השבועה תחול, וביאור הצדדים ש"ל בזה. שבועות: נ"ג, נ"ד (קטע ראשון).

הדרך שכדי להחשב ישנו בהן מספיק בזה שהוא יכול להשבע את צד ההן בנוסח אחר אע"פ שבהנוסח שנשבע בו את הצד של לאו לא הי' יכול להשבע לצד ההן.

שבועות: נ"ד (קטע אחרון).

ד. שבועה על העבר

בענין המחלוקת בין רבי ישמעאל ורבי עקיבא אם חייבים על שבועה על העבר (ר"ע) או לא (ר"י) - הילפותות שלהם.

שבועות: פ"ג.

דרך בסברא איך לבאר את מחלוקתם.

שבועות: פ"ד.

הדרך ששבועה לשעבר בשקר דומה לשבועת שוא.

שבועות: פ"ה.

בענין דעת שמואל שחייב על שבועה על העבר רק אם איתי' גם בלהבא - מנא לי' דבר זה. וכן באם הוא סובר גם שחייב על

ושעת הקיום היא מחר, או האם בכה"ג עצם השבועה והחייב לאכול מחר חלה רק מחר, והדיבור היום קובע שמחר תחול עליו השבועה, והאם יש בזה חסרון של כלתה אמירתו כמו שיש חסרון של כלתה בקנינים.

שבועות: צ"ט (קטע "ועכ"פ לכאורה"), ק"ה.

דהיכא שהשבועה כוללת ב' פעולות, כגון שלא יאכל ושלא יעלה להגג, הרי זה נחשב ב' שבועות.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "והקובץ").

דברי רש"י שאם הזכיר בשבועתו כמה פרטים יש כאן שבועה נפרדת על כל פרט ופרט, ולכן חייב על כל אחת ואחת.

שבועות: מ"ט.

בענין הנשבע שלא יאכל, האם שבועתו מתפרשת כשבועה על כל מאכל ומאכל שבעולם (אע"פ שאם אכל כמה מאכלים הרי הוא חייב רק אחת, ואינו חייב על כל אחד ואחד כמו היכא שהזכיר בפירוש כמה מאכלים).

שבועות: נ"ג.

ו. ההפלאה

בענין מתפיס בשבועה.

נדרים: פרק כל כנויי ב', ג' סק"א, י"ז *סק"ג, כ"א סק"ב.**

שבועות: ה', ו', ט"ז.

חומש: פר' מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"ג.

קושיית תוס' למה אין הנשבע צריך להתפיס בדבר האסור.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז סק"ב (קטע "וכן סוברים").

בענין "מבטא שבועה".

שבועות: ד'.

בענין נדר בלשון שבועה ושבועה בלשון נדר.

נדרים: פרק כל כנויי, כ"א נ"ו, קי"ט, פרק ואלו מותרין ט'.

שבועות: י"א, י"ב, ע"ב, ע"ג.

שבועה על להבא רק אם איתי' גם על העבר. וכן מה הדין לדידי' היכא שנשבע על העבר, והיום אינו בלהבא אבל מחר שפיר יוכל לישבע שבועה זו על להבא.

שבועות: ע"ד.

בענין שי"ל שאם נשבע שבועת ביטוי על העבר, ואיתא בלהבא רק בתורת שבועת שוא, וכן אם נשבע שבועת ביטוי לצד הלאו, ואיתי' בצד ההן רק בתורת שבועת שוא, שסגי בזה, אבל אם שבועת ביטוי לצד ההן איתי' בלאו רק בתורת שבועת העדות, לא סגי בהכי, ואין זה נחשב שהשבועה איתי' בלאו והן.

שבועות: ע"ו, ע"ח, ע"ט (קטע "והנה הרי"ף").

בענין הנשבע על העבר, היכא שהוא סבור שהוא נשבע אמת, והיכא שהוא יודע שהוא נשבע לשקר והוא גם יודע שיש על זה איסור עשה אבל אינו יודע שיש על זה לאו, והיכא שהוא יודע שיש על זה לאו אבל אינו יודע שיש על זה חיוב קרבן, האם יש גם בציורים אלו חיוב קרבן.

שבועות: צ"ד.

ה. חלות השבועה

בענין למה אין אומרים סתם שבועה היא לשלשים יום כמו סתם נדר.

נדרים: פרק כל כנויי נ"ד*.

בענין אם בשבועת ביטוי להבא ההפלאה מחילה את השבועה מחדש בכל רגע ורגע, או האם היא חלה בתחילה על כל הזמן שנשבע עליו.

שבועות: ס"ב.

שיכול לישבע לעשות דבר מסוים או לא לעשות לאחר זמן, ונחשב שיש עליו עכשיו שבועה.

נדרים: פרק ואלו מותרין י"ב (קטע "ובאמת"), כ"ב סק"ד.

ובאמת יש לחקור בזה, דהיינו האם היכא שנשבע שלא יאכל מחר הרי זה נחשב שהשבועה חלה כבר היום, דהיינו שהיום חלה שבועה שמחייבת אותו לאכול מחר, ושעת חלות השבועה היא עכשיו היום,

הדרך בתוס' שבבועה בלשון נדר היא שבועה שהיא איסור חפצא.

נדרים: פרק כל כנויי כ"א סק"ה ולהלן שם.

שבועות: ע"ב.

ז. שם בשבועה

שיטות הראשונים בענין אם שבועת ביטוי צריכה שם.

נדרים: פרק כל כנויי ח', ט', י'.

הראי' של הראב"ד שבבועה אינה צריכה שם.

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע בראב"ד").

בענין אם התפקיד של השם בתוך השבועה הוא דחשיב חלק מגוף נוסח השבועה, או האם הוא דבר צדדי שאינו חלק מגוף נוסח השבועה. ואם הוא דבר צדדי האם גדר הדבר הוא שצריכים שבמחשבתו יהי המושג של שבועה שבתורה דהיינו שהוא תולה אמיתת דבר זה באמיתת הקב"ה ולכן הרי הוא צריך להזכיר את הקב"ה (חת"ס), או האם גדר הדבר הוא שצריכים שהשבועה תהי' בנוכחות שם.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א (קטע "ועי' בחידושי חת"ס" וקטע "שו"ר").

הדרך שמשלימים את השם ע"י הדין של ידות.

נדרים: פרק כל כנויי ח' סק"א, ח"א * (קטע "והרמב"ם"), י' סק"א סק"ג סק"ד.

הקושיא איך מהני באמת ידות להשלים שם בשבועה הלא ע"י ידות ליכא קדושת השם. ואולי ע"י שגומרים את דבריו שפיר יש קדושת השם. וכן אולי ע"י הרהור לחוד יש קדושת השם (אם סוברים שהרהור כדיבור דמי).

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א.

בענין מה שע"י הזכרת שם לחוד יש כאן שבועה גם בלי המלה שבועה: האם זה מדין ידות.

נדרים: פרק כל כנויי ח' סק"א סק"ד.

ח. "האדם בשבועה"

בענין למה צריכים את הדרשה של האדם בשבועה כדי לפטור אונס, הלא בכל התורה כולה אונס פטור מולנערה לא נעשה דבר.

שבועות: פ"ז.

דברי הבעל המאור שהטעם למה יש פטור של האדם בשבועה הרי זה כי אדעתא דהכי שיהי' אונס לא נשבע.

שבועות: קט"ו.

ט. דברים שבלב

בענין שיש לחקור בנוגע לכל שבועה ונדר אשר לא סגי בגמר בלבד אלא צריכים שיוציא בשפתיו וכדברי שמואל, האם הדבר שאוסר הוא העובדא שגמר בלבד, רק שנאמר תנאי שצריכים שיוציא בשפתיו, אבל גוף הנדר והשבועה הוא מה שגמר בלבד, או האם גוף הנדר והשבועה הוא מה שהוציא בשפתיו רק שנאמר תנאי שצריכים שגמר בלבד, או האם גוף השבועה והנדר הוא צירוף שני הדברים יחד.

שבועות: צ"ח (קטע "והנה יש לחקור" ולהלן שם).

גמר בלבד להוציא פת חטין והוציא פת שעורין.

שבועות: צ"ח.

בענין אם נאמן לומר שנתקל בלשוננו.

שבועות: ב', ג'.

בענין נשבע שלא יאכל (אשר זה כולל גם שתי' כי שתי' היא בכלל אכילה), ובתכ"ד אמר או הוכיח שכוונתו היתה רק לאכילה ולא לשתי', ובענין היכא שאמר או הוכיח כן רק לאחר שעבר תכ"ד.

שבועות: מ"ו.

י. ההעלמה

ביאור המחלוקת בין רב יוסף ואב"י אם חייבים על העלם חפץ.

שבועות: פ"ט.

בענין שתי הלשונות של אביי בענין העלם שבועה ולא העלם חפץ.

שבועות: צ'.

בענין העלם זה וזה בידו.

שבועות: צ"א, צ"ב.

שיטת הרמב"ם בהעלם שבועה והעלם חפץ.

שבועות: צ"ג.

יא. קיום השבועה

דברי הרמב"ם שאם ראובן נשבע שלא יכנס שמעון לביתו, ונכנס שמעון, הרי ראובן פטור מפני שהוא אנוס, ושמעון חייב. והביאור שחוקן ממה שהנשבע עובר על כל יחל ועל לא תשבעו בשמי לשקר על חילול דיבורו, הרי הוא יוצר גם איסור גברא על עשיית המעשה, ובהציור הנ"ל הרי הוא יוצר איסור גברא זה על חבירו.

נדרים: פרק ואלו מותרין ג' (קטע "והנה עי' ברמב"ם").

שבועות: צ"ד.

בענין שתי שבועות אין מצטרפין.

נדרים: פרק כל כנויי י"ז * סק"ד.

חומש: פר' מטות, לא יחל דברו (ל', ג') סק"ד.

שבועות: ל"ב, ל"ג.

שהיכא שנשבע לעשות דבר מסוים, הרי הוא צריך בעצמו לעשותו ולא מהני לזה שליחות.

קידושין ד': ר"כ סק"ג.

שבועות: קי"א (קטע אחרון).

דברי הפני יהושע שכיון ששבועה היא מילתא דליתה בשליחות, ליתה נמי בתנאי, והא דמהני תנאי אין זה מדין פרשת תנאים אלא מדין שיעור, ולכן לא בעינן משפטי התנאים.

קידושין ד': ר"כ סק"ג.

משמעו דברי רבינו יונה באבות שלא שייך לישבע על תנאי.

אבות: קס"ג.

בענין שבועה שלא אוכל ואכל עפר.

שבועות: ל"ז, ל"ח.

בענין שבועה שאוכל ואכל עפר.

שבועות: ל"ח.

בענין שבועה שאכלתי ונתגלה שאכל עפר.

שבועות: ל"ח.

שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות.

שבועות: ל"ז, מ', נ"ג.

בענין שבועה שאוכל ואכל נבילות וטריפות.

שבועות: נ"ג, נ"ד (קטע ראשון), נ"ט (קטע "ובדברי הריצב"א" וקטע "ועכ"פ"), ס"ד, ס"ה.

בענין נשבע על הכר ומסתכן עלי'.

שבועות: צ"ה.

בענין נשבע על הכר ומצטער עלי'.

שבועות: צ"ו.

בענין היכא שנשבע שלא אוכלנה לכר זו, ונשרפה כל הכר חוץ מהמשהו האחרון, האם יש איסור לאכול אותו משהו.

שבועות: ק"ג.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל ככר מסוימת, האם יש איסור לאכול חלק ממנה משום איסור חצי שיעור. וכן היכא שנשבע שיאכל את הכר ונשרפה חצי' האם הוא חייב לאכול את מה שנשאר.

שבועות: ק"ג, ק"ו.

בענין היכא שנשבע שלא יאכל ככר שלימה ואכל חלק ממנה, שאפילו אם נאמר שעבר בזה על איסור חצי שיעור, אבל אין איסור לאכול עוד קצת, אלא יש רק איסור לגמור את כולה.

שבועות: ק"ו (קטע אחרון).

בענין שהנשבע שיאכל ככר יצא ידי נדרו כל שלא השאיר כזית אלא רק פחות מכזית. וכן אם נשבע שלא יאכל ככר ואכל הרי הוא עובר על השבועה אפילו אם השאיר קצת שהוא פחות מכזית. ובכל זאת אם אכל גם את המעט האחרון גם זה נחשב חלק מקיום או ביטול השבועה.

שבועות: ק"י.

שאם אכל את הככר לפני ששאל על הראשונה, ושוב שאל על הראשונה, אינו חייב משום השבועה השני', כי אכל בשעת היתר מצד השבועה השני'.

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה"), כ"ג (קטע "והנה הריטב"א").

שבועות: ק"ז סק"א (קטע "ועוד הקשה"), ק"ח.

דברי הריטב"א שאם אכל חלק מהשני' בהיתר, דהיינו קודם ששאל על הראשונה, ושוב שאל על הראשונה, אעפ"כ אין עליו איסור לגמור לאכול את מה שנשאר.

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה"), כ"ג (קטע "והנה הריטב"א").

שבועות: ק"ז סק"א (קטע "ועוד הקשה").

דברי הרמב"ם שהיכא שנשבע שלא יאכל ככר זו, ושוב נשבע עלי' פעם שני, הרי הוא יכול לשאול על השבועה השני' כבר עכשיו אע"פ שאינו חייב בגללה כל זמן שלא שאל על הראשונה.

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ד.

שבועות: ק"ז סק"ד.

דברי הריטב"א שקודם ששאל על הראשונה, השני' היא בגדר שבועת שוא.

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"א (קטע "מיהו הבית הלוי").

שבועות: ק"ז סק"א (קטע "מיהו הבית הלוי").

דברי הרמב"ם שאינה שבועת שוא.

שבועות: ק"ז סק"ד.

הדרך שהיכא שנשבע ב' פעמים, השבועה השני' חלה כבר עכשיו על הזמן של לאחר שישאל על הראשונה.

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ד.

שבועות: ק"ז סק"ד.

בענין שבועה שלא אוכל ככר זו אם אוכל את זו.

שבועות: קי"ב, קי"ג, קי"ד, קט"ז.

יב. אכילה ושתי'

אמר רבי חייא בר אבין אמר שמואל שבועה שלא אוכל ושתה חייב.

שבועות: מ"א, מ"ה.

בענין אם השיעור הוא כזית או רביעית.

שבועות: מ"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם).

דברי הרמב"ם שאם נשבע שלא ישתה השיעור הוא רביעית.

שבועות: מ"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם).

יג. שבועה על שבועה

"שבועה שלא אוכל, שבועה שלא אוכל".

נדריים: פרק ואלו מותרין י"ג.

שבועות: מ"ח (קטע "והנה בנדריים דף י"ז").

"אמר רבא אם נשאל על הראשונה שני' חלה עליו".

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב, כ"ג. **שבועות:** ק"ה, ק"ז.

בענין ספיקת רבה שאם הבעל הקים לה ב' פעמים ונשאל על ההקמה הראשונה האם השני' חלה.

שבועות: ק"ה, ק"ז.

דברי הש"ך בשם המהר"ם מינין שבשבועה על שבועה אע"פ שאם שאל על הראשונה חלה השבועה השני', אבל היינו רק בשאלת חכם כיון שהיא עוקרת את השבועה הראשונה למפרע, אבל לא בהפרת הבעל.

יבמות ב': תקמ"ח סק"א (קטע "איברא").

נדריים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"א.

שבועות: ק"ה (קטע "והנה חזינן"), ק"ז סק"א (קטע ראשון וקטע "ולכן הסיק").

דברי הריטב"א בשם תוס' שדייקו מרש"י

הדרך שכן הוא גם היכא שהקים לה בעלה ב' פעמים.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ב סק"ד.

שבועות: ק"ז סק"ד.

בענין הא שבשבועה שלא אוכל תאנים וחזר ונשבע שבועה שלא אוכל תאנים וענבים הרי השבועה השני' חלה משום כולל.

יבמות ב': תקמ"ו (קטע "ואולי").

נדרים: פרק ואלו מותרין כ', כ"א.

שבועות: מ"ז, מ"ט, ס"ב, ס"ה, צ"ט (קטע "מיהו הקובץ"), קי"ח.

דברי תוס' והרא"ש שאם התרו בו בשביל ב' השבועות, ואכל גם תאנים וגם ענבים, הרי הוא לוקה שנים, א' בשביל שבועתו הראשונה וא' בשביל שבועתו השני', ושיטת הר"ן שאם התרו בו בשביל שתי השבועות אינו לוקה שנים, והנפ"מ בזה שהשבועה השני' חלה הרי זה רק לענין שאם התרו בו בשביל השני' הרי הוא לוקה משום השני'.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ'.

דעת הרמב"ם שאם אכל תאנים לחוד חייב שתיים.

שבועות: מ"ז (קטע "ולכאורה ס"ל").

בענין שבועה שלא אשתה ושוב נשבע שבועה שלא אוכל, דהשבועה השני' כוללת גם שתי' כי שתי' בכלל אכילה, והרי היא חלה גם על שתי' משום כולל, כמה חטאות הוא חייב אם שתה פעם אחת, וכן אם שתה ב' פעמים.

שבועות: מ"ז.

עוד בענין כמה חטאות הוא חייב.

שבועות: מ"ט.

בענין היכא ששוב שאל על הענבים, האם שבועתו השני' נפקעת, דהא נתבטל האופי של כולל (מיהו בכה"ג י"ל ששבועה שבטלה מקצתה בטלה כולה).

שבועות: ס"ב.

בענין היכא שנשבע שלא אוכל תאנים, ושוב נשבע שבועה שלא אוכל סתם, האם אמרינן שבשבועתו השני' התכוין להשבע גם על תאנים.

שבועות: מ"ז.

דברי הטור והפוסקים על היכא שאמר "שבועה שלא אוכל כ' יום, שבועה שלא אוכל כ"ב יום".

נדרים: פרק ואלו מותרין י"ז סק"ג.

פסקו של הרמב"ם שאם נשבע שלא יאכל היום, ושוב נשבע על ככר מסוים שלא יאכלנו לעולם, ואכלה היום, הרי הוא חייב רק אחת משום השבועה הראשונה.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"א.

שבועות: צ"ט.

בענין שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה.

שבועות: ק"ג.

בענין שבועה שלא אוכלנה (לככר זו) שבועה שלא אוכל.

שבועות: ק"ד.

בענין נשבע שלא יאכל ט' ושוב נשבע שלא יאכל י'.

שבועות: קי"ח, קי"ט.

בענין נשבע שלא יאכל י' ושוב נשבע שלא יאכל ט'.

שבועות: ק"כ.

יד. היתר חכם

עיי' עוד בערך נדרים - היתר חכם.

בענין אם היתר חכם מהני משום שאיגלאי שהנדר הי' טעות, או האם זה בגדר עקירה למפרע, או האם זה בגדר עקירה מכאן ולהבא למפרע.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ג, פרק ארבעה נדרים - "בענין היתר חכם", פרק ארבעה נדרים - בענין פותחין בחרטה סק"א (קטע "והנה לפי"), פרק ואלו נדרים א' (קטע "והנה אם נאמר").

- א. כללי
 ב. אין נשבעין על קרקעות או שיעבוד קרקעות
 ג. מתוך שאינו יכול לישבע משלם
 ד. חשוד על השבועה
 ה. כופר הכל
 ו. שבועת המשנה (על המשכון, וליתומים)
 ז. שבועת היסת
 ח. גלגול שבועה

א. כללי

- בענין שצריכים "אתפסי חפצא בידיו".
 שבועות: קל"ד, קל"ה, קל"ט, ק"מ, קמ"א.
 בענין שבועת הדיינים מעומד.
 שבועות: ק"מ.

יסודו של הגרש"ש בביאור דברי הרשב"א ששבועת מודה במקצת ושבועת עד אחד ושבועת השומרים הן גם בגדר חיובים להתובע ולא רק בירורים לב"ד כדי להפטר.

כתובות א': תמ"ז סק"ב, תנ"א.

קידושין ב': שמ"ז (קטע "מיהו עיין" וקטע אחרון).

ב"ק א': קפ"ו (קטע "שו"ר").

ב"ק ב': שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ב סק"ד, ע"ד סק"ב, פרק המפקיד כ', נ"ג (קטע "מיהו את הגדר"), קל"א, קס"ד סק"ג, קס"ט (קטע "שו"ר").

ב"ב ב': ש"צ סק"ג.

הדרך שרק שבועת השומרים היא גם בגדר חיוב להמפקיד ולא רק בגדר בירור לב"ד כדי להפטר, אבל שבועת ע"א ושבועת מודה במקצת הן שפיר רק בגדר בירורים לב"ד.

קידושין ב': שמ"ז (קטע "מיהו לכאורה").

ב"ק א': קפ"ו (קטע "והנה לכאורה הי' אפשר ליישב").

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ג, פ"ח (קטע ראשון).

שבועות: ק"ט.

חומש: פרי נשא, איש או אשה כי יפלא וגו' נזיר להזיר לה' (ו', ב') [ב] (קטע "ועכ"פ צ"ע באמת" ולהלן שם).

דברי הריב"ש שאם נשבע שלא יהנו ממנו אנשי העיר אין חכם של אותה העיר יכול להתיר את שבועתו.

נדרים: פרק ואלו מותרין ג' (קטע "עוד קשה").

השיטות שלא להתיר או להפר שבועה.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - "בענין היתר חכם" סק"ז.

בענין הנשבע שלא יאכל ככר זו, ואכל ממנה כזית - הצד לומר שכבר אינו יכול לשאול על שבועתו כי חשיב בגדר אכלה כולה, והצד לומר ששפיר יכול לשאול.

שבועות: ק"ט.

שבועת הדיינים

בענין שבועת ע"א, עיין בערך עד אחד - בענין מה שעד אחד מחייב שבועה.

בענין אם עד המסייע פוטר משבועה, עי' בערך עד אחד - בענין עד המסייע פוטר משבועה.

בענין מיגו לאיפטורי משבועה, ושמשיב אבידה פטור משבועה, עי' בערך מיגו - מיגו לאיפטורי משבועה.

בענין שבועת השומרים, עיין בערך שומר - שבועת השומרים.

בענין שבועת הפקדון, עי' בערך שבועת הפקדון.

בענין שבועת העדות, עי' בערך שבועת העדות.

בענין שבועת ביטוי, עי' בערך שבועת ביטוי.

בענין שבועת שוא, עי' בערך שבועת שוא.

בענין שאין חיוב שבועה על בושת, עי' בערך בושת.

ב"ק ב': שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ב
סק"ד, פרק המפקיד קל"א (קטע
"ויש לבאר"), קס"ד סק"ג, קס"ט
(קטע "והנה לכאורה הי' אפשר
ליישב").

הדרך ששבועת סוטה היא חיוב להבעל ולא
בירור.

קידושין ב': שמ"ז (קטע "מיהו
עייך").

הדרך שמחויב שבועה חייב בעיקרו לשלם,
רק שהתורה גזרה שהוא יכול לפטור את
עצמו ע"י שבועה. והדרך שהוא חייב רק
שבועה, רק שאם אינו רוצה לישבע הרי זה
גופא מחייבתו לשלם.

קידושין ד': ר"ע (קטע "והנה
ידוע").

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"ב.

שבועות: קכ"ח (קטע "וכדברי
רעק"א").

בענין הצדדים הנ"ל בנוגע לשבועת ע"א,
ע"י בערך עד אחד - בענין מה שע"א
מחייב שבועה.

שלפי הדרך שכל מחויב שבועה חייב
בעיקרו לשלם, רק שהתורה גזרה שהבעל
דין יכול לפטור את עצמו ע"י שבועה, א"כ
היכא שאמר הנתבע הריני משלם הרי מחל
על זכות זו ושוב אינו יכול לחזור בו.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ג (קטע
"ואולי י"ל").

עוד בענין אם מחויב שבועה שאמר הריני
משלם יכול לחזור בו ולישבע.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ד - נ"ז.

הדרך שכוונת התורה בהחייב של שבועה
היא כדי שירתע ויודה ולא ישבע, וממילא
בקנס שהדין הוא שאם יודה מיפטר, לא
שייך חיוב שבועה, והדרך שכוונת התורה
בהחייב של שבועה היא לבחון אם הוא
מוכן לישבע או לא כי אם לא ירצה לישבע
הרי זה יוכיח שהוא חייב, וזה הרי שייך
גם בקנס.

ב"ק א': בסוף הכרך הוספות על
דף מ"ו ה'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט*
סק"ז, צ"ד (קטע ראשון וקטע
אחרון).

שבועות: קכ"ח (קטע "גם י"ל
דס"ל").

בענין ששמיטה משמטת חיוב שבועה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ב

שיטת תוס' שהדין שהבא ליפרע מנכסי
יתומים לא יפרע אלא בשבועה אינו בגלל
שטענין להיתומים את מה שהאב הי' יכול
לטעון אישבע לי דלא פרעתיך, אלא הרי
זה תקנה נפרדת אפילו היכא שהאב לא הי'
יכול לטעון כן.

כתובות א': תי"ב (קטע "והנה
לעיל").

גיטין: פרק המביא גט כ' סק"ב
(קטע "והנה לעיל").

בענין אם אחרי שנשבע צריכים הדיינים
לגמור את הדין או האם אין צורך בגמר
דין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קנ"ז.

בענין אם טעמו של בן ננס במה שאומר
כיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא, הוא
משום איפרושי מאיסורא (דהיינו להפריש
מהאיסור של שבועת שוא), או האם טעמו
הוא משום זילותא דבי דינא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ג (קטע
"מיהו גם י"ל").

הדרך שהיכא שיש עצה איך לתקן את נוסח
השבועה, גם רבנן מודים לבן ננס שאין
נותנים לשניהם לישבע בנוסח כזה שאחד
מהם בא לידי שבועת שוא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ה.

בענין אם מי שפסול לשבועה מדרבנן,
פסול רק אחרי הכרזה כמו בעדות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר'.

הדרך ש"רצונך השבע וטול" מהני משום
הודאת בעל דין.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ג (קטע
"ועכ"פ לאור" ולהלן שם).

בענין "על דעת בית דין משביעיין": האם
היכא שאפשר לתקן נוסח ברור הרי אנו
מתקנים את הנוסח ואין סומכין ב"על דעת

עוד דרך.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ד.

בענין הא דאין נשבעין על שטרות משום דהוי שיעבוד קרקעות ואין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: הקושיא דהא הוא כופר גם מטלטלין וכן הרי הוא כופר את שיעבוד הגוף.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ב (קטע אחרון), קנ"ג (קטע "והנה ע"ע").

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם בענין למה שטר נחשב שיעבוד קרקעות הלא הוא גובה גם ממטלטלין, וכן למה נחשב בגדר הילך.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ב.

דברי הרמב"ם שמודה במקצת כתובה חייב שבועה דאורייתא, והשגת הראב"ד דהוי כפירת שיעבוד קרקעות, והישובים על הרמב"ם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ס.

דברי הרא"ש בכתובות בענין זה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ט.

דברי הכ"מ שהיכא שיש ב' שטרות, ואחד מהם פסול, אין שיעבוד קרקעות כי צריכים לדעת בדוקא איזה שטר הוא הכשר. והאפשרות שלעולם מודה הכ"מ שיש שיעבוד, רק שכוונתו לומר שבכה"ג נשבעין גם על כפירת שיעבוד קרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ס*.

בענין אם מה שאין נשבעין על קרקעות הרי זה בגלל השם של קרקע, או האם מספיק בהשם של מחובר לקרקע.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ'.

ב"ק א': תשכ"ט.

סנהדרין: קי"ט (קטע "והנה ביישוב").

בענין ענבים העומדות ליבצר ושער העומד ליגזז, לענין שבועה.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ'.

ב"ק א': תשכ"ט.

סנהדרין: קי"ט.

ב"ד משביעין, ואם מקפידים לתקן האם מתקנים אפילו היכא שהביאור השני הוא ביאור רחוק בדבריו או האם סומכין בכה"ג ב"על דעת ב"ד משביעין".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ד סק"ג.

בענין אם הנשבע יכול להתכוין שני פירושים בנוסח שבועתו משום שהוא עצמו מסופק איזה פירוש הוא הנכון.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ד סק"ד.

בענין הא שאין משביעין בנוסח ש"מרע לדיבורי", דהיינו נוסח שהוא היפך טענתו הקודמת (כגון היכא שטען כולה שלי ורוצים להשביעו בנוסח של חצי שלי): האם הטעם הוא כי יצא לעז על ב"ד אם יתנו לו להשבע בנוסח שמראה כאילו הוא מתחרט ומחזיק את עצמו לשקרן על מה שאמר קודם, או האם הכוונה היא רק שאי אפשר לחייב את הבעל דין לישבע בנוסח כזה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ד סק"ו.

ב. אין נשבעין על קרקעות או שיעבוד קרקעות

בענין הא דאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: למה הדגישו שהוא כופר בשיעבוד קרקעות ולא סתם שהוא כופר בקרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ב, קנ"ג, קנ"ד.

בענין הא דאין נשבעין על שטרות משום דהוי שיעבוד קרקעות ואין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות: הקושיא דהא גובין את השטר גם ממטלטלין וא"כ יחשב שהוא נשבע על מטלטלין.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ב, קנ"ג, קנ"ד.

תי' על הקושיא הנ"ל: דמכיון שיש שיעבוד קרקעות נקטינן שדעת המלוה בתביעתו היא בעיקר על הקרקעות ומש"ה מיקרי שהשבועה היא על קרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ב, קנ"ג, קנ"ד.

בענין אם דין תורה על דמי קרקע (כגון דמי היזק קרקע או כגון דמי מקח קרקע) נחשב דין תורה על קרקע או דין תורה על מטלטלין, לענין הדין שאין נשבעין על קרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ט, ק"ע, קע"א (ועיי"ש בקטע אחרון בענין דמי מקח), קע"ב, קע"ו.

שיטות רש"י ותוס' במה הוא הציור בב"מ דף ו' ע"א של חפר בו בורות שיחין ומערות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ט, ק"ע.

שיטות הרמב"ם והראב"ד בענין זה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"א.

עוד בענין שיטת הראב"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ב.

בענין אם אין נשבעין על עבד עברי כמו שאין נשבעין על עבד כנעני (משום שכל אדם הוקש לקרקע ולא רק עבד כנעני).

ב"ק ב': קמ"ו בההערה הראשונה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ו.

ע"י עוד בערך מודה במקצת - הילך, וממון שאינו יכול לכפור בו.

ג. מתוך שאינו יכול לישבע משלם

מחלוקת הפוסקים בענין אם הדין של מתוך שאינו יכול לישבע משלם הרי הוא דין דאורייתא או דין דרבנן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ה (קטע ראשון), קצ"ז (קטע "והנה ע"י בתוס"י ולהלן שם).

שבועות: קכ"ז.

בענין אם הדין של מתוך שאינו יכול לישבע משלם, הוא בגדר קנס, או האם הוא משום דריע טענתו כי נראה כמערים, או האם הוא משום שכן הוא הדין של שבועות שצריך או לישבע או לשלם.

ב"ק א': תקנ"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ו, פרק המפקיד קס"ד סק"א.

ב"ב ב': שפ"ט סק"א סק"ו.

שיטת תוס' שאומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם רק היכא שאומר לא ידענא ושפיר הו"ל למידע דאז מה שהוא אומר לא ידענא הרי זה בגדר שמא גרוע.

כתובות א': רצ"א.

ב"ק א': קפ"ו (קטע "והנה לכאורה יש לבאר"), תקנ"ד סק"א, בסוף הכרך הוספות על דף מ"ו ה' (קטע "ועוד כתב רעק"א" וקטע "ברם הקצה"ח"), ו' (קטע "והנה כבר הבאנו").

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ד, פ"ג סק"ד, קצ"ו, פרק המפקיד ס' סק"ב בההערה, קי"ח (קטע אחרון), קס"ד סק"א (קטע "וע"י בשער משפט"), קס"ט (קטע "והנה לכאורה יש לבאר").

ב"ב ב': שפ"ט סק"א סק"ו, שצ"א.

בענין למה אומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם בהציור של "אין חטפי ודידי חטפי", הלא זה דומה להיכא שלא הוי ל' למידע כי אינו אשם בזה שאינו יכול לישבע.

ב"ק א': תקנ"ד סק"א (קטע "ובספרי").

ב"ב ב': שפ"ט.

הדרך שהיכא שאינו יכול לישבע ודינו הוא לשלם, החיוב שבועה חל רק בשעת גמר דין כשב"ד פוסקים שהוא חייב לשלם, משא"כ כשהוא יכול לישבע הרי החיוב שבועה חל בשעה שהודה במקצת או בשעת הגדת העד אחד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ב (קטע "מיהו יש עוד דרך").

הסוברים שבשבועת השומרים אין אומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"א (אחרון).

הסוברים שאין אומרים מתוך שאינו יכול לישבע היכא שהשבועה היא מדרבנן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ז (קטע

"והנה עי' בתוס" ו"להלן שם),
קצ"ח, ר"ו (קטע "והנה כבר"),
פרק המפקיד ק"פ (קטע אחרון).

ד. חשוד על השבועה

בענין למה בחשוד על השבועה אומרים שכנגדו נשבע ונוטל ואין אומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ה -
קצ"ז, ר', ר"ו (קטע "והנה כבר").

דברי הקצה"ח בסי' ס"ט סק"ז וסי' ל"ד סק"ב שהיכא שהי' חשוד על השבועה, בצירוף שנתחייב לשלם משום הדין של מתוך שאינו יכול לישבע משלם, ושוב עשה תשובה ונתהפך להיות כשר לישבע, הרי הוא נשאר חייב לשלם ואינו יכול לישבע, כי אומרים שקם דינא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט*
סק"ב, נ"ב* (קטע "מיהו יש לידחות").

שהיכא שאינו יכול לישבע, ושוב נתברר שהי' טעות אלא שפיר יכול לישבע, אינו חייב לשלם, ולא שייך לומר בכה"ג שקם דינא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט*
סק"ב.

הדרך שמה שחשוד על השבועה אינו נשבע אין זה משום שפסלו אותו פסול הגוף, אלא הרי זה רק משום חשש שמא ישקר, וממילא אם ב"ד אינם מכירים בהעובדא, שהוא חשוד, והוא יודע שהוא נשבע אמת, מותר לו לישבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ו (קטע "שו"ר").

בענין אם אומרים בחשוד שכנגדו נשבע ונוטל גם אם הי' ידוע לכל שהוא חשוד, או האם חוששין שמא המלוה של החשוד יתבע ממנו יותר מהחוב כדי שהחשוד יהי' מודה במקצת והמלוה יוכל לישבע וליטול.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ט.

בענין למה גולן פסול לשבועה לפי הצד שחשוד אממונא לא חשוד אשבועתא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ז, ר"ח.

בענין למה אם אדם נפסל לעדות משום רשע, אינו מתכשר אלא אם באים עדים ששב, ובלי עדים מעמידין אותו על חזקתו שהוא רשע, והרי הוא פסול מדאורייתא, ואילו מי שנשבע פעם לשקר אינו נפסל לעוד שבועות מדאורייתא, ואין מעמידים אותו על חזקתו, אלא נקטינן שכבר שב, והרי הוא פסול לשבועה רק מדרבנן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ו (קטע "ועכ"פ" ו"להלן שם").

בענין שבשבועה דרבנן אין אומרים כנגדו נשבע ונוטל כי תקנתא לתקנתא לא עבדינן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ז (קטע "והנה עי' בתוס" ו"להלן שם),
קצ"ח.

בענין המ"ד שסובר שבשניהם חשודים חזרה שבועה למחויב לה ומתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קצ"ה
(קטע "והנה עי' ברש"ש" ו"להלן שם").

דברי רבינו ישעי' והרמ"ה שהיכא שהשומר חשוד ואינו יכול לישבע שבועת השומרים, וגם המפקיד אינו יכול לישבע כי הוא טוען שמא, הרי השומר משלם כמו בשניהם חשודים, ודברי הרמב"ם שבכה"ג השומר פטור ודלא כהיכא ששניהם חשודים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר'.

ה. כופר הכל

דברי הר"ן שאם כופר הכל הי' חייב שבועה לא הי' חייב בפחות משתי כסף.

כתובות א': תנ"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין פ"ג סק"ב.

בענין למה פטרה התורה כופר הכל משבועה לפי מה שאנו נוקטים שגם בכופר הכל יש סברא של אשתמוטי הוא דקא מישתמט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ב.

בענין אם לפי המסקנא יש בכח הסברא של

אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו לפטור כופר הכל משבועה.

ב"מ: פרק שנים או חזין פ"ד, פ"ט.

בענין שאם הוא כופר הכל, ויצא מב"ד פטור, ושוב באו עדים שהוא חייב חצי, אינו חייב שבועה על החצי השני, כי כבר חל פס"ד של פטור על החלק ההוא ושוב אין סותרים את הדין כדי לחייב שבועה.

ב"מ: פרק שנים או חזין ע"ב (קטע "ולפי הדרך").

דברי רש"י בב"ק דף ק"ז שכופר הכל בפקדון חייב שבועה כי בפקדון שפיר מעיז פניו לכפור את הכל.

כתובות א': תנ"ג, תנ"ד.

ב"ק ב': שפ"ו, שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים או חזין כ"ט (קטע "והנה השט"מ"), ע"ה סק"ב (קטע "ועוד הקשה") סק"ג, פ"ב (ושיטות ר"ת והריב"א בענין זה), קל"ז סק"ה, קל"ט (קטע "ועכ"פ גם הנחלת דוד" ולהלן שם), ק"ג, ק"פ (ושיטות ר"ת והריב"א בענין זה), קפ"ב, קצ"צ. פרק המפקיד קל"ז (שיטת הש"ך בענין זה).

סימנים בענינים שונים: "בענין מי שאנוס מלקיים חיוב" (קטע "והנה לפי הדרך").

ו. שבועת המשנה (על המשכון, וליתומים)

שהמלוה על המשכון צריך לישבע קודם שהוא גובה מן המשכון, ואפילו כשיש לו מיגו.

ב"ב ב': ש"ס סק"ג.

השיטה שהיכא שיש לו מיגו הרי הוא יכול לגבות מנכסי יתומים בלא שבועה.

ב"ב ב': ש"ס סק"ג.

בענין היכא שידועים שהקרקע נמצאת אצלו בתורת משכנתא דסורא, האם הוא צריך לישבע להיתומים.

ב"ב ב': שס"א סק"ד.

פסקו של המחבר שמערער יכול להוציא דברים העשויין להשאל ולהשכיר מן

היורש של המחזיק בהן בלא שבועה אע"פ שלאביהם הי' צריך לישבע כי לא טענין להיורש לענין לחייב את המוציא שבועה, ודברי הרמ"א שם.

ב"ב ב': שס"ד סק"ב.

ז. שבועת היסת

בענין אם נשבעין שבועת היסת על פחות משני כסף.

ב"ב ב': שס"ב סק"ב.

בענין אם נשבעין שבועת היסת על טענת קטן.

כתובות א': תמ"ה.

ב"ב ב': שס"ב סק"ג.

בענין אם נשבעין שבועת היסת על עבדים וקרקעות.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ג (קטע "ועוד יש להעיר").

ב"ב ב': שס"ב סק"ב סק"ג, שע"ח, פרק יש נוחלין ק"ג.

המחלוקת בין הרשב"ם ותוס' אם מי שיש לו חזקת ג' שנים צריך לישבע שבועת היסת.

ב"מ: פרק שנים או חזין ע"ה סק"ד.

ב"ב ב': שס"א סק"ח סק"ט סק"י, פרק יש נוחלין ק"ג.

בענין אם מי שיש לו מיגו צריך לישבע שבועת היסת.

ב"מ: פרק שנים או חזין ע"ה סק"ד.

ב"ב ב': שס"א סק"ט סק"י.

בענין אם מי שיש לו הפה שאסר צריך לישבע שבועת היסת.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ג.

בענין אם מי שיש לו החזקה של לא חציף איניש צריך לישבע שבועת היסת.

ב"ב ב': שס"א סק"ט סק"י.

בענין אם צריך לישבע שבועת היסת היכא שיש לו רא"י אבל צריכים גם את הכח של מוחזק.

ב"ב ב': שע"ט סק"א.

בענין היכא שאינו בא להוציא בטענת עצמו אלא בא להוציא בטענת אביו ובשמה, האם

טענין לחייב את הנתבע שבועת היסת.

ב"ב ב': שס"ב סק"ג.

ח. גלגול שבועה

בענין שחלק מהשבועות ששומר נשבע הוא בגדר גלגול, עי' בערך שומר - שבועת השומרים.

בענין מה שמצינו לענין גלגול שבועה שילפינן ממונא מאיסורא, דהיינו מה שלומדים שמגלגלים גבי ממון ממה שמצינו שסוטה נשבעת גלגול שבועה.

כתובות ב': תקל"א (קטע ג"ג ראיתי").

קידושין א': י"ט (קטע ג"ג ראיתי").

דברי הרמב"ם שגלגול שבועה הוא משום דהוי הכל טענה אחת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ג (קטע אחרון), קס"ו.

בענין מתי ב"ד תובעים בשביל התובע שישבע הנתבע גלגול שבועה, ומתי צריכים שהתובע עצמו יתבע שישבע לו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ו, קע"ז (קטע "וכן לא קשה").

בענין אם התובע צריך לטעון את הטענה השני' לפני שחייבו את הנתבע בהשבועה המקורית, או האם הוא יכול לבוא בטענות חדשות ולגלגל עליו כל זמן שעדיין לא נשבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קל"א.

בענין היכא שעל השבועה הראשונה הרי הוא בגדר "מתוך שאינו יכול לישבע משלם", האם אפשר לגלגל עליו שבועה אחרת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ב* (קטע "ולעיל שם"), ק"ל.

מה שאיתא בשו"ע שהיכא שהוא יכול לישבע את השבועה הראשונה אבל אינו רוצה לישבע הרי זה פשוט שמגלגלין.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ל.

מה שאיתא שם שהיכא שלפני שטען את

טענת הגלגול אמר הנתבע שישלם ושאינו נשבע על התביעה הראשונה אין מגלגלין.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז (קטע אחרון).

בענין אם על שבועת הגלגול אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ב* (קטע "ולעיל שם"), קע"ז (קטע "ובשט"מ"), קצ"ה (קטע אחרון), פרק המפקיד קי"ח (קטע אחרון), קס"ד סק"א (קטע "ועי' גם בקצה"ח").

בענין היכא שהתובע מחל לו את השבועה המקורית (אבל לא מחל לו את ממון), האם הוא יכול לגלגל שבועה אחרת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז (קטע "והנה אם נאמר").

בענין אם הטעם למה חייבה התורה את המודה במקצת לישבע הרי זה מעין גלגול ממה שהוא משלם מקצת, או האם זה משום שנתחזקה טענת התובע מאחר שמתגלה שהנתבע חייב מקצת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קכ"ח (קטע "והנה להלן"), קל"א*.

סנהדרין: פרק זה בורר ק"ד (קטע אחרון).

הקושיא למה לפי רמי בר חמא הוצרכה התורה לחייב שבועת שומרים על ההיא דנאנסה, תיפוק לי' משום גלגול שבועה שהרי הוא חייב שבועת מודה במקצת על ההיא דכפירה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז.

שבועת העדות

דברי הירושלמי שאם קיבל עליו אחד כשנים אין העד ההוא חייב קרבן שבועת העדות אם נשבע שבועת העדות בשקר.

ב"מ: פרק מפקיד נ"ג (קטע "והנה בירושלמי").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קנ"א סק"א.

סנהדרין: פרק זה בורר ט"ו סק"א.

חייב משום שבועת ביטוי, והשיטה שמי שהוא פסול לעדות שנשבע בשוגג שבועת העדות חייב משום שבועת ביטוי, אבל מי שהוא כשר לעדות שנשבע בשוגג שבועת העדות חוץ לב"ד פטור, והשיטה שבכל הציוורים שוגג פטור משבועת ביטוי.

שבועות: ע"ט (קטע "והנה הרי"ף"
ולהלן שם), פ' (קטע "והנה הרי"ף"
ולהלן שם), פ"א, פ"ב (קטע
"ובביאור").

דברי הרי"ף בנדרים דף ב' ע"א שלפי רבנן דרבי חנינא בר אידי שבועת העדות אינה צריכה אפילו כינוי.

שבועות: קל"ג.

פסקו של הרמב"ם שאם השביע עדים שיעידו שקינא לאשתו ונשבעו שאינם יודעים לו עדות, ונמצא ששיקרו אינם חייבים קרבן שבועת העדות.

סימנים בענינים שונים: "סוטה"
י"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה על
דברי הרמב"ם").

שבועת הפקדון

- א. דיני השבועה
- ב. דיני ה"כפירת ממון"
- ג. דיני ההודאה
- ד. החיוב של קרן חומש ואשם

א. דיני השבועה

בענין היכא שנשבע לשקר על חפץ ששוא כמה פרוטות, האם עון השבועה אחד הוא, או האם נחשב שיש שבועות שקר כמנין השו"פ שכפר.

ב"ק ב': שמ"ט סק"א (קטע "מיהו
באמת" ולהלן שם), תכ"ט.

בענין שבועת הפקדון שלא בפני ב"ד: האם צריכים מיהא שב"ד יפסקו עליו חיוב שבועה, רק שחייב גם אם נשבע שלא בפני ב"ד.

ב"ק ב': שמ"ז סק"ג.

דברי הגר"ח בענין החילוק בין גדר שבועת הפקדון לבין גדר שבועת מודה במקצת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ו (קטע
"וכתב ליישב" ולהלן שם).

דברי רעק"א בענין מה בין קיבל עליו אחד כשנים דאין העד חייב קרבן שבועת העדות, לבין עד סוטה שיודע שנטמאה, או עד מיתה שיודע שמת בעלה, אשר התם העד שפיר חייב קרבן שבועת העדות (היכא שהוא עד כשר אבל לא היכא שהוא עד פסול, כי אע"פ שהאמינו חכמים גם עד פסול אבל האמינוהו רק בתורת אומדנא וראוי בעלמא אבל לא החשיבו אותו כשני עדים גמורים).

יבמות ב': תכ"ז (קטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"ד
סק"א (קטע אחרון), נ"ה (קטע
"ועיין בקו"ש").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קנ"א
סק"א (קטע "ועיין בקו"ש").

סנהדרין: פרק זה בורר ט"ו סק"א.

פסקו של הרמב"ם שמלכי בית דוד חייבים על שמיעת קול (כלומר קרבן שבועת העדות), והשגת הראב"ד עליו.

סנהדרין: קס"ט, ק"ע סק"ד (קטע
"ולפי דברינו").

הוריות: ק', ק"א (קטע "ולפי
דברינו").

בענין אם היכא שהשביעו אותו שבועת העדות, יש עליו חיוב לישבע.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"ג.

דברי הרמב"ם בנוגע להדרשות של אביי ורבא בנוגע להאפשרות לחייב שבועת העדות גם משום שבועת ביטוי.

שבועות: פ"ב.

בענין אם שבועה שמעולם לא ידעתי לך עדות היא שבועת העדות או שבועת ביטוי.

שבועות: פ"א.

הדרך שאם בצד ההן חייבים משום שבועת ביטוי, וכן בצד הלאו, אבל בצד הלאו גם אם לא הי' חייב משום שבועת ביטוי הי' חייב משום שבועת העדות, אין זה נחשב אית' בלאו והן.

שבועות: ע"ט (קטע "והנה
הרי"ף").

הדרך שחייבים משום שבועת העדות רק אם נשבע במזיד, אבל אם נשבע בשוגג

ב. דיני ה"כפירת ממון"

בענין אם נחשב בגדר כפירת ממון היכא שכופר חיוב תשלומין מדיני שמים.

ב"ק ב': שע"ז בהערה.

בענין היכא שכופר ממון שאי אפשר להוציא ממנו אפילו בעדים, אבל באמת הרי הוא חייב אותו, האם מיקרי כפירת ממון.

ב"ק ב': שע"ז.

בענין אם לשבועת הפקדון מספיק שיהי' בכפירתו נפ"מ לענין ממון, אע"פ שהחפץ שהוא נשבע עליו אינו שוה ממון (והרי הוא משלם כסכום "הנפ"מ" כי דינו הוא לשלם את הכסף שנתפתה בגללו), או האם צריכים שהחפץ שנשבע עליו יהי' שוה ממון.

ב"ק ב': שנ"ה סק"ב.

שאינן חיוב שבועת הפקדון בנשבע על כפירת שיעבוד קרקעות.

ב"ק ב': י"ג, שמ"ז סק"ג, שמ"ח.

בענין שבועת הפקדון על קנס.

ב"ק ב': שמ"ה סק"ב.

ג. דיני ההודאה

בענין אם חייב חומש ואשם היכא שהודה לאחר שבאו עדים.

ב"ק ב': כ"א, שמ"ז סק"ב.

בענין אם הכוונה ב"והתודה" היא להדין של הודאת בעל דין כמאה עדים דמי, ושיש לו באמת נאמנות שהוא חייב אשם, כי צריכים שימציא לנו נאמנות שחייב קרבן, או האם הכוונה היא לידוי על החטא, דהיינו שהוא, לפי דבריו שעבר, צריך לעשות וידוי על החטא ותשובה, ללא כל קשר אם הוא נאמן או לא.

ב"ק ב': כ"א, שמ"ז סק"ב, שנ"ה סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

ד. החיוב של קרן חומש ואשם

בענין אם החיוב קרן שחייבים על שבועת הפקדון הוא הקרן הרגיל של גזלן או האם הוא חיוב חדש.

ב"ק ב': שנ"ה בהערה הראשונה,

שנ"ו, שס"ט (קטע "והנה רש"י"), ת' (קטע "מיהו עיין").

חומש: פר' קדושים, ולא תכחשו (י"ט, י"א) (קטע "מיהו עיין").

בענין אם שיך שיתחייב חומש היכא שאינו מתחייב בהקרן.

ב"ק ב': שי"ח, שנ"ה בהערה השני', תכ"ז.

בענין אם חומשא הוא ממונא או כפרה, ובענין הכוונה בכפרה.

יבמות ג': צ"ט.

כתובות ב': שע"ב.

ב"ק ב': ל"ח, שמ"ה, תל"ה סק"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"ב.

שרבי מאיר סובר שעדים מחייבים חומש גם בלי שיודה כי אין צריכים "והתודה".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"כ סק"א.

שבועת שוא

שיטות הראשונים בענין מה נקרא שבועת שוא.

חומש: פר' יתרו, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא וגו' (כ', ז) [א].

הדרך ששבועת שוא הוא רק כגון שנשבע על אבן שהוא אבן כי בכה"ג מצד הדין אין שום פסול בהתוכן של השבועה אלא שהיא לשוא, אבל היכא שמצד הדין תוכן השבועה מופקע מתורת שבועה, וכגון בנשבע לקיים את המצוה, אין זה נקרא שבועה כלל ולכן אין גם משום שבועת שוא.

נדרים: פרק כל כנויי צ"ז (קטע "וצ"ל דס"ל שגם").

בענין למה נשבע לבטל את המצוה היא שבועת שוא.

שבועות: פ"ו, קכ"א.

חומש: פ' יתרו, לא תשא וגו' (כ', ז) [א] (קטע "ג" ולהלן שם).

דברי רש"י שהיכא שאין הדבר ניכר לג' בני אדם הרי זו שבועת ביטוי, ודברי הרמב"ם שלפעמים הרי זו שבועת אמת, דהיינו היכא ששיך לומר שלפי ראות עיניו הוא נשבע.

שבועות: קכ"ג.

בענין על איזה לאו עובר הנשבע שבועת שוא.

שבועות: י"ח.

בענין אם התורה קוראת גם לשבועת שקר בשם שבועת שוא.

חומש: פ' יתרו, לא תשא את שם

ה' אלקיך לשוא וגו' (כ', ז') [ב].

דברי הרמב"ם והראב"ד והרדב"ז בענין "כי לא ינקה".

חומש: פ' יתרו, כי לא ינקה וגו'

(כ', ז').

שבטים

בענין שבטי אפרים ומנשה, עי' בערך אפרים ומנשה.

בענין אם השבטים עברו במכירת יוסף על האיסור מיתה של גונב איש ומכרו.

חומש: פ' וישב, לכו ונמכרנו

(ל"ז, כ"ז).

הדרך שבשביל השם של שבט לא מספיק בהא לחוד שכולם הם זרעו של אחד מבני יעקב, אלא דוקא על ידי שנאגדו בנשיא אחד, ונחלה אחת, הרי הם זוכים בהשם של שבט, כי גם דברים אלו הם מהדברים שקובעים את השם של שבט.

הוריות: ע' (קטע "אמנם"), ע*', ע"א.

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם")

[ג] [ד].

הדרך שהקובעים הם באמת רק הדינים הנ"ל, ולא היותם כולם זרעו של אחד מבני יעקב.

הוריות: ע*'.

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ג].

שחוץ מהדינים הנ"ל שקובעים את השם של שבט, יש דינים אחרים שחלים בדרך ממילא על שבט לאחר שהוא כבר נקבע לשבט.

הוריות: ע' (קטע "אמנם" ולהלן

(שם), ע*', ע"א.

חומש: פ' ויחי, עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה [ב] (קטע "אמנם" ולהלן שם) [ג] [ד].

בענין איזה סוג הוא הדין של מצוה על שבט לדון את שבטו.

הוריות: ע' (קטע "אמנם").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "אמנם").

בענין איזה סוג הוא הדין שגם שבט אחד נקרא "קהל" לענין פר העלם דבר של ציבור.

הוריות: ע' (קטע "ולפי זה י"ל").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ולפי זה

י"ל").

בענין איזה סוג הוא הדין בעיר הנדחת שצריכים שמדיחי' יהיו מאותו השבט כמו הנידחים.

הוריות: ע' (קטע "ולפי זה

שפיר").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ולפי זה

שפיר").

בענין איזה סוג הוא הדין שהיו צריכים מנין בהמדבר.

הוריות: ע' (קטע "ועיין עוד

בבמדבר").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ועיין

עוד בבמדבר").

בענין איזה סוג הוא מה שגמירי דלא כלה שבטא.

הוריות: ע' (ועיין בחידושי

הגרי"ז").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ועיין

בחידושי הגרי"ז").

בענין איזה סוג הי' מה ששלח משה מרגל לכל שבט.

הוריות: ע' (קטע "ולפי" מובן").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי

אפרים ומנשה" [ב] (קטע "ולפי" מובן").

בענין איזה סוג הי' מה ששלח במלחמת מדין אלף למטה.

הוריות: ע' (קטע "מיהו לפ"ז").

חומש: פ' ויחי, "עוד בענין שבטי אפרים ומנשה" [ב] (קטע "מיהו לפ"ז").

הדרך שכל הדינים של שבט התחילו רק אחרי קביעות הדגלים.

סנהדרין: קל"ח* (קטע "ואולי יש לחדש" ולהלן שם).

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "ואולי יש לחדש" ולהלן שם).

הדרך שזהו הטעם למה רק כשקבעו את הדגלים מנו כל שבט ושבט לבד ולא כמו קודם לכן שמנו את כל העם יחד.

סנהדרין: קל"ח* (קטע "וי"ל שלכן").

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "וי"ל שלכן").

מיהו בחנוכת המשכן (שהי' לפני קביעות הדגלים) הקריב כל נשיא לבדו, וא"כ רואים שכבר אז נהג הדין של נשיא שבט.

סנהדרין: קל"ח* (קטע אחרון).

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "מיהו מצינו").

דברי הרמב"ן בבראשית י"ט שמצוה על שבט לדון את שבטו קאי גם על "ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה וכו' לעשות סייג לתורה".

סנהדרין: ק"מ.

חומש: פ' שופטים, שפטים ושטרים תתן לך (ט"ז, י"ח) סק"ד.

דברי הרמב"ן בפרשת שופטים שכמו שהי' ב"ד הגדול לכל ישראל, כך הי' ב"ד הגדול מבני השבט לכל שבט ושבט.

סנהדרין: קל"ח* (קטע "והנה הראשונים"), קל"ט.

הוריות: י"ז.

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "והנה הראשונים"). פ' שופטים, שפטים ושטרים תתן לך (ט"ז, י"ח) סק"ג.

דברי תוס' והרמב"ן שעיר שיש בה שני שבטים צריכה בית דין לכל שבט, ובענין אם כוונתם היא רק להיכא שהעיר שייכת לשני השבטים, כגון ירושלים, או למ"ד שחולקין עיר אחת לשני שבטים, או האם כוונתם היא אפילו להיכא שבמקרה גרים בה בני שני שבטים.

סנהדרין: קל"ח סק"א, קל"ח* (קטע "ועיין עוד").

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "ועיין עוד" וקטע "מיהו מתוס" וקטע "ועוד דנראה"). פ' שופטים, שפטים ושטרים תתן לך (ט"ז, י"ח) סק"א סק"ב.

הדרך ששני הבתי דינים של כ"ג שהיו בבית המקדש (חוץ מהסנהדרין הגדולה) היו הבתי דינים של שני השבטים יהודה ובנימין שהיו בירושלים.

סנהדרין: קל"ז, קל"ח* (קטע "ויש לומר").

חומש: פ' יתרו, וישמע משה לקול חתנו (י"ח, כ"ד) [א] (קטע "ויש לומר"). פ' שופטים, שפטים ושטרים תתן לך (ט"ז, י"ח) סק"א (קטע "והנה כבר הבאנו" וקטע "מיהו אולי" ולהלן שם).

בענין אין דנין את השבט אלא ע"פ ב"ד של שבעים ואחד: "בבאין על עסקי נחלות".

סנהדרין: קכ"ו.

חומש: פ' מסעי, אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון (ל"ד, י"ז) סק"ב.

הדרך שגם אחרי חלוקת הארץ ליחידים, לא יצאו חלקי היחידים מחזקת כל השבט,

(כ"ה, י"ט) [ב] סק"ג (קטע "ולעיל
בפר' בשלח").
עמלק, פורים: י"ד (קטע "ונראה
שי"ל").

שבעת ימי משה

ע"י עוד בערך חתן וכלה.
ע"י עוד בערך אבלות - אבלות בחתן וכלה.
דברי הרא"ש בשם הר"מ שיום ראשון של
ז' ימי המשה הוא מהתורה דכתיב ביום
חתונתו.
כתובות א': צ"ב.

המחלוקת ראשונים אם ז' ימי המשה
מתחילים משעת החופה או משעה שבעל.
כתובות א': צ', צ"א סק"ב סק"ד,
צ"ה, צ"ז, צ"ח, צ"ט.

השיטה שבציור רגיל הרי הם מתחילים
משעת החופה ורק אם מת לו מת צריכים
גם ביאה.
כתובות א': צ"ה.

המחלוקת ראשונים אם האיסור מלאכה
בשבעת ימי המשה הוא משום שמחה או
משום רגל דידו.
כתובות א': קל"ה.

המחלוקת ראשונים אם יש דעה בגמ'
שבבכור שנשא אלמנה יש ז' לשמחה כמו
ז' לברכה או האם לכו"ע יש רק ג'
לשמחה.

כתובות א': קל"ה.

דברי השט"מ שברכה הוא משום שמחת
הלב של החתן, ולכן בבכור שנשא אלמנה,
וכן באלמון שנשא בתולה, יש ברכה ז',
כי בין היכא שהוא בכור ובין היכא שהיא
בתולה יש לו הרבה שמחה, אבל ימי ביטול
מלאכה הרי הם משום ריצוי דידה, וממילא
בבכור שנשא אלמנה יש רק ג' כי אלמנה
אינה צריכה ריצוי כל כך.

כתובות א': קל"ה.

דברי המאירי שבכור שנשא אלמנה אסור
במלאכה כל ז' כמו ברכה אבל שמחה יש
רק ג'.

כתובות א': קל"ה.

ושכן הוא אפילו בנוגע לממון שקיבל בן
השבת משבט אחר דאותו ממון נקרא
בחזקת כל השבט.

סנהדרין: קכ"ו (קטע "ויש ליישב"
ולהלן שם).

חומש: פר' מסעי, אלה שמות
האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ
וגו' (ל"ד, י"ז) סק"ב (קטע "ויש
ליישב" ולהלן שם).

בענין אם המ"ד שסובר שאין חולקין עיר
אחת לשני שבטים מודה שאחרי חלוקת
ארץ ישראל יכולים לבנות עיר על המיצר
באופן שתהי' שייכת לב' שבטים.
סנהדרין: שפ"ה.

שבע בן בכרי

בענין שהי' חייב מיתה על שמרד בדוד.
סנהדרין: רל"ט בההערה השלישית
(קטע "ועיין עוד ברש"י
בשמואל").

הוריות: קמ"ד בההערה (קטע
"ועיין עוד ברש"י בשמואל").
אבות: רט"ז בההערה השני' (קטע
"ועיין עוד ברש"י בשמואל").

חומש: פר' ויחי, לא יסור שבט
מיהודה (מ"ט, י') [ב] בההערה
השני' (קטע "ועיין עוד ברש"י
בשמואל").

שבעה עמים

בענין לא תחתן בם, ע"י בערך לא תחתן
בם.

בענין אם יפת תואר הותרה אם היא
מהשבעה עמים, ע"י בערך יפת תואר.

שיש מצות החרם תחרימם גם שלא בשעת
מלחמה.

סנהדרין: א' (קטע "ונראה שי"ל").

חומש: פר' בשלח, "בענין מלחמת
עמלק ועוד סוגים של מלחמה"
(י"ז, ח') (קטע "ונראה שי"ל").
פר' כי תצא, תמחה את זכר עמלק

בענין אם מותר לעשות שבע ברכות לשני חתנים ביחד.

כתובות א': קמ"ד.

שיטות הפוסקים בענין אם תקנת שבע ברכות היתה על הימים או על הסעודות, דהיינו האם מברכים בסעודה ראשונה וכן בכל סעודה שיש בה פנים חדשות, או האם מברכים ביום ראשון בכל הסעודות וכן ביום שהגיע פנים חדשות בכל הסעודות.

כתובות א': קל"ד, קל"ח, קמ"א.

דברי הערוך השולחן שכדי לברך את הברכה האחרונה כשאין פנים חדשות צריכים לכל הפחות ג'.

כתובות א': קמ"ג.

שיטות הפוסקים בענין כמה ימים מברכים ברכת חתנים היכא שנואף נשא בעולה, וכן אלמון שנשא נואפת, וכן היכא שנשא בעולת עצמו.

כתובות א': קל"ג.

שיטות הפוסקים בענין אלמון שנשא אלמנה ולא אכלו את הסעודה עד הלילה האם מברכים ברכת חתנים.

כתובות א': קל"ד.

בענין מה שאין מברכים שבע ברכות אם בהיום האחרון נמשכה הסעודה לתוך הלילה שלאחריו.

חנוכה: ט' סק"ה.

בענין מה שאין רואים את נגעו בשבעת ימי המשתה.

כתובות א': ק"ז**.

שבת (תשלומי)

בענין שומת שבת.

ב"ק ב': קפ"א - קפ"ג, קפ"ה.

דברי הנתיחה"מ שבחובל בעבד כנעני ומשביתו ממלאכתו, אין חיוב ישיר של תשלומי שבת להאדון, כי העבד אצלו כשורו וחמורו שאין עליהם חיוב תשלומין של שבת, אלא החיוב הוא להעבד, רק שמה שקנה עבד קנה רבו.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ב* (קטע "וכעין זה").

דברי הדברי יחזקאל שהחיוב של נזק ושבת הם חיובים ישירים להאדון, אבל החיובים

של ריפוי וצער הרי הם חיובים להעבד רק שמה שקנה עבד קנה רבו.

גיטין: פרק המביא גט שפ"ב* (קטע "והדברי יחזקאל").

דברי הרמב"ם שאפשר לדון ריפוי ושבת בהדיוטות.

ב"ק ב': קס"ח.

סנהדרין: י"ט.

שבת קודש

בענין אם גר שמל ולא טבל חייב לשמור שבת, עי' בערך גרות - דיני גרים.

עי' עוד בערך קידוש היום.

א. כללי

ב. כבוד שבת

ג. נרות שבת

ד. מנהגים

ה. נוסח התפילה וקידוש

ו. "ודבר דבר"

ז. מלאכת שבת - כללי

ח. מיתת ב"ד בשבת ושאר עונשים

בשבת

ט. חורש

י. זורע

יא. קוצר

יב. מעמר

יג. דש

יד. מפרק

טו. כותש

טז. בורר - זורה

יז. טוחן

יח. לש

יט. בישול

כ. צידה

כא. גוזז

כב. שחיטה

כג. נטילת נשמה

כד. צובע

כה. מכה בפטיש

נט. אמירה לעכו"ם
 ס. בענין עשיית שבות כדי להמנע מהיזק
 סא. שבות במקום צער
 סב. עובדא דחול במקום צער או במקום מצוה
 סג. עוד ציורים של שבות דשבות
 סד. פסיק רישא באיסור דרבנן, ועוד ציורים של צירוף כמה שבותים
 סה. דבר שאין מתכוין, פסיק רישא, מלאכה שאינה צריכה לגופה
 סו. פסיק רישא ע"י גוי או קטן
 סז. קרוב לפסיק רישא, וספק פסיק רישא.
 סח. הבדלה ומלוה מלכה

א. כללי

ביאור הנוסח בהזמר של האר"י ז"ל "ימינא ושמאלא ובינייהו כלה" (צורת שבוע של ג' ימים מכאן וג' ימים מכאן ושבת באמצע).
 תפילה: ל"ג.

בענין מה שאין מניחין תפילין בשבת.
 תפילה: כ"ה סק"ב (קטע "ונראה") ובהערה שם.
 ביאור "יום שכולו שבת".

תפילה: כ"ה סק"א (קטע "והנה עכשיו") סק"ב (קטע אחרון).
 עוד בביאור "זכר ליציאת מצרים".
 חומש: פר' ואתחנן, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם וגו' על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת (ה', ט"ו).
 תפילה: ט"ז.

שכחות הרע בטלים בשבת.
 חומש: פר' כי תבוא, "עוד בענין בכורים" (קטע "והנה בכל ימות").
 שיחות: עמ' ק"ל.
 תפילה: כ"א (קטע "והנה בכל ימות").

כו. ממרח
 כז. מחתק
 כח. קושר - מתיר
 כט. תופר
 ל. קורע על מנת לתפור
 לא. כותב
 לב. מוחק על מנת לכתוב
 לג. בונה - סותר
 לד. מלאכת הוצאה - ועקירה והנחה
 לה. עקירה והנחה על מקום ד' על ד'.
 לו. זה עוקר וזה מניח, והנחה שלא מכח העקירה
 לז. קלוטה כמי שהונחה דמיא
 לח. מהלך כעומד
 לט. מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע
 מ. רשות היחיד - ד' על ד', וגובה י', ומנין מחיצות
 מא. חורי רשות היחיד
 מב. חוקקין ומשלימין
 מג. חקק בה להשלימה לעשרה
 מד. רשות הרבים
 מה. עמוד שרבים מכתפים עליו, וגומא
 מו. תל המתלקט עשרה מתוך ד' אמות
 מז. חורי רשות הרבים
 מח. כרמלית, וחצר שלא עירבו
 מט. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה
 נ. ציורים שונים
 נא. מקום פטור
 נב. כוורת
 נג. מעביר ד' אמות ברה"ר
 נד. מחמר
 נה. מעשה שבת
 נו. מילה
 נז. שביתת עבדו
 נח. שבותים

ששבת הופכת את הבריאה מבחינה של "רבו מעשיך" לבחינה של "גדלו מעשיך".
חומש: פר' כי תבוא, "עוד בענין בכורים" (קטע "גם יש לבאר" ולהלן שם).

שיחות: עמוד קל"א.

תפילה: כ"א (קטע "גם יש לבאר" ולהלן שם).

ביאור מה שכתוב שתלמיד חכם הוא בחינה של שבת.

חומש: פר' כי תבוא, "עוד בענין בכורים" (קטע "והנה בספרים").

שיחות: עמ' קל"א.

תפילה: כ"א (קטע אחרון).

דברי הרמב"ן שיש ביציאת שש של עבר עברי רמז למעשה בראשית כמו שיש בשבת, "כי השנה השביעית לעבד שבתון ממלאכת אדוניו כיום השביעי".

חומש: פר' משפטים, כי תקנה עבר עברי (כ"א, ב').

שי"ל שיש חסרון של כלאחר יד רק כשהוציא בדרך שבכלל אינו הדרך איך להוציא, כגון שקשרו בשערות ראשו וכדומה, אבל היכא שעשה את המלאכה בדרך שדרכה להעשות רק שעשה אותה בחומרים שאין דרכם להעשות כך.

שבת: הוצאה, ו'.

ב. כבוד שבת

הקושיא למה ביטלו האמוראים תלמוד תורה וטרחו להכין צרכי שבת בעצמם, הלא המצוה היא מצוה שאפשר לעשות ע"י אחרים. וג' תירוצים, א', דיש (גם) חיוב להתעסק דוקא בגופו ולא ע"י שליח, ב', שהעובדא של מצוה בו יותר מבשלוחו הרי זה גורם שנחשב שאי אפשר לעשות ע"י אחרים, ג', ששבת חמירא וגם אם אפשר ע"י אחרים מבטלים תלמוד תורה.

קידושין ג': ב' סק"ב.

בענין אם יסוד המצוה של כבוד שבת הוא עצם הכבוד, כי שבת דורשת כבוד, או האם יסוד המצוה הוא שע"י הכבוד הרי הוא מקיים את המצוה של זכור את יום השבת.

קידושין ג': ב' סק"ג.

בענין למה סעודה שלישית אינה צריכה פת.

סימנים בענינים שונים: "בענין קידוש במקום סעודה" (קטע "והנה תוס' בפסחים").

ג. נרות שבת

דברי המהר"ש בשם המהר"ם שאשה שחוזרת מחופה בליל שבת אחרי חשיכה יכולה לומר להגוי להדליק נרות שבת ויוצאת ידי חובתה בזה, והקושיא דהא גוי אינו נעשה שליח.

קידושין ג': י"ז (קטע "וע"ע באו"ח" ולהלן שם).

בענין אם כדי לקיים מצות הדלקת נר שבת צריכים שהאשה עצמה תעשה את המעשה ההדלקה, או ע"י עצמה או ע"י שלוחה, או האם מספיק בזה שהיא נחשבת הגורמת את ההדלקה.

קידושין ג': י"ז (קטע "והיא נראה").

הדרך שאין צריכים אפילו שתיחשב על מדריגת "גרמא" בפועל, אלא מספיק בזה שהיא הסיבה המקורית למה הנרות הודלקו ע"י מי שהודלקו.

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו נראה").

ד. מנהגים

בענין מה שאין לומדים בין מנחה למעריב בשבת בגלל פטירת משה רבינו, והמנהג לקרוא אז פרקי אבות.

אבות: פתיחה ג'.

ה. נוסח התפילה וקידוש

ע"י בערך תפילה - פירושים בנוסח התפילה, ובערך קידוש היום.

שני ביאורים ב"תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים".

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ב] (קטע "וגם" וקטע "והנה כבר הבאנו" ולהלן שם). פר' ואתחנן, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם וגוי' על כן צוך ה'

של חילול שבת אינו עצם המעשה של עשיית המלאכה, אלא העוברא שע"ז אינו נח, ולכן אפילו היכא שהמעשה מתיחס אליו אבל בכל זאת אין זה מחייב אותו אם למעשה הרי הוא נח, ולכן אפילו אם יש שליחות לעכו"ם לחומרא מן התורה אבל בכל זאת אמירה לעכו"ם בשבת אסורה רק משום שבות ואינה מן התורה כי סוף סוף הרי הוא נח.

ב"ק א': סוגיית אשו משום חציו י"ז סק"ד.

הדרך שמה שחילול שבת נחשב כעובר על האיסור של עבודה זרה הרי זה נאמר רק בנוגע להאיסור של עבודה זרה שנאמר לישראל, דבהאיסור הזה נאמר שגם חילול שבת הוא כעובר על האיסור, אבל לא נאמר כן בנוגע להאיסור עבודה זרה שנאמר לבני נח, ולכן בן נח אינו חייב לשמור שבת, אבל גר תושב חייב לשמור שבת כי גר תושב חייב בהז' מצות על פי הגדרים שנאמרו לישראל.

יבמות ב': תש"מ.

שיטת רבינו יונה שהעשה של תשבות לא קאי על מחמר אלא רק על האבות מלאכה והתולדות.

יבמות א': קכ"ג.

שאם הוא עובר רק על איסור לאו של שבת, כגון מחמר, ולא על איסור כרת, אינו נחשב כעובר עבודה זרה.

יבמות א': קי"ב, קל"ט.

בענין אם בלי הלימוד של "הבערה לחלק יצאת" היינו חושבים שאינו חייב חטאת כלל עד שיעשה את כל המלאכות, או האם שפיר היינו יודעים שחייב גם על מלאכה אחת רק שלא היינו יודעים חילוק חטאות אלא היינו חושבים שחייב רק אחת אפילו אם עשה הרבה מלאכות בהעלם אחד.

שבת: שגגות, י"ג.

יבמות א': קל"ד.

שיטת הרשב"א שלהרבות בשיעורים (בשביל מי שאינו חולה מסוכן אגב מה שעושים את המלאכה בשביל חולה מסוכן,

אלקיך לעשות את יום השבת (ה'), ט"ו) (קטע "וגם הראבי" ולהלן (שם).

תפילה: ט"ז (קטע "וגם הראבי" ולהלן (שם).

ו. "ודבר דבר"

בענין האיסור לדבר דברים בטלים בשבת. אבות: נ' סק"ב.

המחלוקת בין הרמב"ם והרשב"א אם מותר ללמוד ספרי חכמה בשבת.

אבות: נ' סק"א (קטע "מיהו אולי").

ז. מלאכת שבת – כללי

בענין אם אפשר ללמוד רק ממלאכות שהיו בבניית המשכן או האם גם ממלאכות שהיו בעשיית הכלים והקרכת הקרבנות.

שבת: מלאכות, ע"א, קי"א סק"ג, קי"ד סק"ב.

בענין אם צריכים שהמלאכה היתה בהמשכן לאחר שנצטוו על בנייתו, ולא סגי אם היתה עשוי' קודם.

שבת: מלאכות, כ"א סק"ג, צ"ג, ק"א.

בענין חילוקי חטאות במלאכת שבת, עי' בערך שגגות.

בענין הילפותות להל"ט מלאכות.

שבת: שגגות י"א, ט"ו.

בענין אם יש קיום מצוה נפרדת של שביתה על כל רגע ורגע של יום שבת, או האם הקיום מצוה הוא רק ע"י ששומר את כל השבת כולה.

יבמות א': קמ"ג.

סנהדרין: רל"ד*.

דברי השערי קדושה שהמחלל שבת אין לו חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "ובשערי קדושה").

אבות: קמ"ד (קטע "עוד הביא רבי חיים").

דברי החת"ס והבית מאיר שיסוד האיסור

כגון להכניס לתוך סיר הבישול בשבת יותר ממה שהוא צריך בשביל החולה המסוכן) אסור רק מדרבנן, ושיטת הר"ן שאסור מהתורה אבל רק היכא שהשיעור הראשון הוא בגדר דחוי' אבל היכא שהוא בגדר הותרה מותר להרבות בשיעורים.

גיטין: פרק המביא גט רל"ט.

המחלוקת בענין אם מי שכבר קיבל על עצמו שבת בע"ש, או מי שעוד לא הבדיל במוצאי שבת, יכול לומר למי שעוד לא קיבל, או למי שכבר הבדיל, לעשות בשבילו מלאכה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב סק"א.

בענין התראה במלאכת שבת, האם צריכים להתרות את התולדה משום האב, או האם אפשר להתרות תולדה משום עצמה. וכן בענין אם אפשר להתרות תולדה משום תולדה אחרת של האב, וכן ציור אחד של האב משום ציור אחר של האב, וכן תולדה דתולדה משום האב.

שבת: מלאכות, כ"א סק"ב, כ"ב.

בענין אם כל מלאכה ומלאכה היא שם איסור בפני עצמו, או האם שם האיסור בכלול הוא עשיית מלאכה.

שבת: מלאכות, י"ט, כ"ב סק"א.

שלפעמים "מלאכת מחשבת" מהני להוסיף חיוב, ולקבוע חיוב על מעשה מסוים שאינו נחשב מלאכה בשאר מקומות.

שבת: מלאכות כ"ג (קטע ראשון).

בענין קביעת שם המלאכה כשיש כמה שמות.

שבת: מלאכות, פ"ג.

בענין החילוק בין שלא כדרך לבין כלאחר יד.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ה (קטע "ברם לכאורה"), פ"ט.

הדרך שרבי יוחנן מחייב בכל מלאכת שבת גם על שלא כדרך, רק לא על כלאחר יד.

שבת: מלאכות, פ"ט.

דברי האור שמח שהיכא שהוא עושה את

צורת האב, ואי אפשר לחייבו, הוא הדין שאי אפשר לחייב מדין תולדה (עיי"ש הציר).

שבת: מלאכות, קי"ד סק"ה סק"ו.

ח. מיתת ב"ד בשבת ושאר עונשים בשבת

בענין איך ס"ד שמיתת ב"ד דוחה שבת, דאיך שיין לומר בזה שעשה דוחה לא תעשה, הלא העדים שהורגים אותו הרי הם אלו שמחללים שבת ואין הם אלו שמקיימים את המצוה.

יבמות א': קמ"א.

כתובות ב': תקכ"ט סק"ב.

סנהדרין: רפ"ו.

בענין הא דאין מיתת ב"ד דוחה שבת: דאין סוף הדין רק שאסור לעשות כן, אלא הרי זה נעשה דין בעצם המיתת ב"ד ונאמר שזמנה רק בחול, ושאינן כאן קיום מצות עשה אם המיתו אותו בשבת.

סנהדרין: רל"א (קטע "והנה לפי"), רל"ה*.

דברי רש"י בשבת דף ק"ו שמיתת ב"ד נחשבת בגדר מקלקל.

יבמות א': קמ"א.

בענין אם יש במלקות משום מלאכת שבת. יבמות א': קמ"ב סק"א (קטע "ומצאתי" ולהלן שם).

סנהדרין: רע"ב סק"א (קטע "שוב מצאתי").

בענין אם שאר עונשין כמו מלקות ונידוי נוהגים בשבת ורק מיתת ב"ד אינה נוהגת: דברי הרמב"ם והחינוך ש"לא תבערו אש וגו'" הוא לאו חדש שלא להעניש בשבת.

יבמות א': קמ"ב.

סנהדרין: רל"ה*, רע"ב סק"א (קטע "ויש ליישב").

ט. חורש

בענין אם יסוד המלאכה היא ריפוי הקרקע והכשרתה לזריעה, או האם יסוד המלאכה הוא יפוי הקרקע.

שבת: מלאכות, כ"ו.

"גבשושית ונטלה, גומא וטממה, בשדה חייב משום חורש".

שבת: מלאכות, כ"ו.

בענין למה החורש בעפר תיחוח פטור, האם זה משום דלא חשיב בגדר חרישה אלא בגדר מהפך בעפר בעלמא, או האם זה שפיר נחשב בגדר חרישה רק שאין זה בגדר מלאכת מחשבת.

שבועות: ס"ד.

י. זורע

בענין זורע וזומר ונוטע ומברין ומרכיב, איזה מהם הוא ציור של האב, ואיזה מהם הוא תולדה, ואיזה מהם הוא תולדה דתולדה.

שבת: מלאכות, כ"א.

בענין מה נקרא זורע ומה נקרא נוטע.

שבת: מלאכות, כ'.

"אמר רב כהנא הזומר וצריך לעצים חייב שתים, אחת משום קוצר ואחת משום נוטע".

שבת: מלאכות, כ"ג.

דברי הרמב"ם שהמשרה חטים במים חייב משום זורע, וביאורו של הרדב"ז כי עי"ז הרי הם מתרככים ונעשים נוחים לזריעה.

שבת: מלאכות, פ"ג (קטע "ועי בשו"ת הרדב"ז" ולהלן שם).

יא. קוצר

בענין אם יסוד מלאכת קוצר הוא הפסקת היניקה או הפסקת החיבור.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ב.

בענין הגדרים של קוצר תולש ועוקר, ובענין אם רק קוצר הוא האב או האם כולם הם ציורים של האב.

שבת: מלאכות, כ"ט.

בענין למה הזומר וצריך לעצים חייב משום קוצר רק אם הוא צריך להעצים, אבל לא אם אינו צריך את העצים, ואפילו לפי רבי יהודה שמחייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה.

שבת: מלאכת שבת, כ"ד, כ"ה.

בענין היכא שהחליש את היניקה אבל עדיין נחשב מחובר, האם חייב משום תולש.

גיטין: פרק המביא גט רי"ט.

בענין שהמדלדל עובר שבמעו בהמה חייב משום עוקר דבר מגידולו, האם הכוונה היא משום גוזז, או משום קוצר, או משום נטילת נשמה.

שבת: מלאכות, פ"ה.

בענין שאין מלאכת קוצר אלא בגידולי קרקע.

שבת: מלאכות, פ"ה, פ"ו.

בענין קוצר שלא כדרך קצירה.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ד.

הגמ' בדף צ"ה ע"א שחולב חייב משום מפרק, ובענין אם הכוונה היא משום קוצר או משום דש.

שבת: מלאכות, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, פ"ו סק"ד.

שאע"פ שטריפה הוא גברא קטילא בכל זאת חייבים עליו משום נטילת נשמה.

סנהדרין: שנ"ב*.

יב. מעמר

בענין אין עימור אלא בגידולי קרקע.

שבת: מלאכות, ק"ה.

שמעמר הוא בין באוסף זרעים תלושים למקום אחד, ובין באוסף עמרים קטנים לגדיש גדול, ובענין אם צריכים לקשור.

שבת: מלאכות, ל"ט, מ"א, מ"ב.

דברי הרמב"ם בענין אוסף פירות שנתפורו בחצר, ובענין מקבץ מלח.

שבת: מלאכות, מ'.

יג. דש

בענין מהו החילוק בין דש לבורר.

שבת: מלאכות, ל'.

בענין אין דישה אלא בגידולי קרקע.

שבת: מלאכות, ק"ה.

בענין היכא שרק הוציא את העובר ממעי אמו בלי לדלדלו האם חייב משום דש.

שבת: מלאכות, ל"ח*.

הגמ' בדף צ"ה ע"א שחולב חייב משום מפרק, ובענין אם הכוונה היא משום קוצר או משום דש.

שבת: מלאכות, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, פ"ו סק"ד.

י.ד. מפרק

הגמ' בדף צ"ה ע"א שחולב חייב משום מפרק, ובענין אם הכוונה היא משום קוצר או משום דש.

שבת: מלאכות, ל', ל"א, ל"ב, ל"ג, פ"ו סק"ד.

הסוברים שמפרק חייב משום קוצר, והסוברים שמשום גוזז, והסוברים שמשום טוחן.

שבת: מלאכות, ל"ב.

דרכו של ר"ת שהכוונה בחולב חייב משום מפרק היא משום ממחק.

בענין שאין דש אלא בגידולי קרקע.

שבת: מלאכות, ל', ל"א, ל"ו.

בענין פוצה חלזון.

שבת: מלאכות, ל"א.

בענין מגפט צמר גפן.

שבת: מלאכות, ל"ח.

טו. כותש.

דברי רש"י שכותש חייב משום דש, ודברי הרמב"ן שמשום בורר, ודברי הריטב"א שמשום טוחן, וטעם למה לומר שאי אפשר לחייב משום טוחן אפילו לפי רבי יהודה שסובר שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב.

שבת: מלאכות, מ"ג.

טז. בורר – זורה

בענין מהו החילוק בין דש לבורר.

שבת: מלאכות, ל'.

בענין אם יסוד המלאכה הוא הפרדת הפסולת או נקיון האוכל.

שבת: מלאכות, נ"א.

בענין נפה וכברה, קנון ותמחוי, ובידו. ובענין לאלתר ולאחר זמן. ובענין אוכל מתוך פסולת ופסולת מתוך אוכל.

שבת: מלאכות, מ"ו – נ'.

שיטת תוס' באוכל מתוך פסולת, ופסולת מתוך אוכל.

שבת: מלאכות, נ"ד.

דברי הרמב"ן בענין למה רק פסולת מתוך אוכל חייב.

שבת: מלאכות, נ"ד.

דברי הירושלמי בענין אוכל מאוכל.

שבת: מלאכות, נ"א – נ"ד.

יז. טוחן

בענין יסוד המלאכה של טוחן – ביטול החתיכה הגדולה או המצאת הפירוורים.

שבת: מלאכות, ע'.

בענין פרים סילקא, סלית סילתי, וחלתא.

שבת: מלאכות, ס"א – ס"ד.

בענין פירושו של הרי"ף בסלית סילתי.

שבת: מלאכות, ס"ג סק"א.

בענין חיתוך לחתיכות קטנות.

שבת: מלאכות, ס"א.

בענין מתי נחשב האב של טוחן ומתי נחשב תולדה.

שבת: מלאכות, ס"ב, ס"ג (קטע "ועוד כתב").

בענין טחינה כדי לאכול לאלתר.

שבת: מלאכות, ס"ג סק"ב.

בענין טחינה שאין צורך אחרי לעוד תיקון כגון בישול או אפי'.

שבת: מלאכות, ס"ג סק"ג, ס"ד.

בענין טוחן אחר טוחן.

שבת: מלאכות, ס"ד, ס"ה, ס"ח.

בענין טחינת דבר שאין הדרך לטוחנו.

שבת: מלאכות, ס"ו.

בענין טחינת דבר שאפשר לאוכלו בלי טחינה.

שבת: מלאכות, ס"ז, ס"ט.

בענין טחינת דבר שאינו גידולי קרקע.

שבת: מלאכות, ס"ט.

בענין החזרת הקטורת למכתשת בערב יום כיפור.

שבת: מלאכות, ס"ה (קטע אחרון).

בענין קניבת ירק ביום כיפור.

שבת: מלאכות, ס"ז.

בענין הטוחן ואין לו צורך בהדבר הנטחן אלא שהוא טוחן לצורך אחר, האם חייב לפי רבי יהודה שמחייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה או האם גם רבי יהודה פוטר בכה"ג.

שבת: מלאכות, ע' (קטע "והנה

כבר הבאנו" ולהלן שם).

הסובר שמפרק חייב משום טוחן.

שבת: מלאכות, ל"ב.

יח. לש

בענין מה שמגבל את הטיט חייב משום לש ולא משום בונה.

שבת: מלאכות, פ"ג (קטע "והנה לכאורה").

יט. בישול

בענין אם אפי' היא תולדה או ציור של האב.

שבת: מלאכות, ע"א.

בענין שרא סיכתא לאתונא.

שבת: מלאכות, ע"ג, ע"ד.

בענין שחייבים על חימום מים מע"פ סופם להתקור.

שבת: מלאכות, ע"ו.

כ. צידה

ע"י עוד בענין צידה להלן בסק'.

המ"ד שסובר שבצד חלזון אין חיוב צידה, והמ"ד שסובר שצידה אינה מהל"ט מלאכות.

שבת: מלאכות, ק"א.

כא. גוזז

בענין אם היסוד של מלאכת גוזז הוא העובדא שהוא לוקח את הדבר הנגוז, כגון הצמר. ולפ"ז הרי זה נקרא שהגזיזה צריכה לגופה רק אם הוא צריך את הצמר. אבל מצד שני י"ל שיסוד המלאכה הוא גם מה שהעור נשאר חלק מע"פ שהוא גוזז משום שהוא צריך את הצמר. ולפ"ז הרי זה נקרא שהגזיזה צריכה לגופה גם אם הוא עושה רק כדי שהעור ישאר חלק. ועוד י"ל שיסוד המלאכה הוא עצם מעשה ההפרדה אשר לפ"ז אין הבדל אם הוא צריך את ההפרדה משום שהוא רוצה את הצמר או משום שהוא רוצה שהעור ישאר חלק.

שבת: מלאכות, פ"ז.

בענין אם יסוד המלאכה של גוזז הוא משום עוקר דבר מגידולו.

שבת: מלאכות, פ"ה.

בענין גוזז גוף מת.

שבת: מלאכות, פ"ה, פ"ו סק"א.

בענין גוזז שלא כדרך גזיזה.

שבת: מלאכות, פ"ו סק"ד.

בענין תולש צמר או כנף.

שבת: מלאכות, פ"ו.

בענין שהמדלדל עובר שבמע"י בהמה חייב משום עוקר דבר מגידולו, האם הכוונה היא משום גוזז, או משום קוצר, או משום נטילת נשמה.

שבת: מלאכות, פ"ה.

הסוכרים שמפרק חייב משום גוזז.

שבת: מלאכות, ל"ב.

בענין הטווה צמר שעל גבי בהמה.

שבת: מלאכות, פ"ח, פ"ט.

כב. שחיטה

"שוחט משום מאי חייב, רב אמר משום צובע ושמואל אמר משום נטילת נשמה".

שבת: מלאכות, ק"ה - ק"ו.

הדרך שגם בסוף השחיטה הרי הוא מחלל שבת כי גם הסוף נחשב בגדר חבורה.

כתובות ב': תס"א (קטע ראשון).

הדרך שעל התחילת שחיטה הרי הוא פטור מחילול שבת משום שנחשב מקלקל, והדרך שהוא שפיר חייב כי נחשב מקלקל על מנת לתקן.

כתובות ב': תס"א (קטע ראשון).

כ"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ו (קטע "והנה מצינו" וקטע "עוד הביא").

בענין אם מה שעושים פסח מילה ותמיד בשבת הרי זה בגדר הותרה או דחוי'.

יבמות א': צ"ד, צ"ז.

כג. נטילת נשמה

הדרך שאין חייבים משום נטילת נשמה היכא שהבעל חי קירב את מיתת עצמו ע"י פירכוס או שבלבלתו הרוח.

שבת: מלאכות, ק"ד.

דברי הרמב"ם שחניקה היא תולדה של נטילת נשמה.

שבת: מלאכות, ק"ו.

כד. צובע

בענין המחלוקת אם אין צביעה באוכלין.

שבת: מלאכות, ק"ה.

כה. מכה בפטיש

ביאורי הראשונים במה היא הכוונה במכה בפטיש:

א', שהכוונה היא למה שגמר את הכלי, ומה שהוא מכה בפטיש על הקורנס הרי זה מנהג בעלי מלאכה לסמן שנגמר הכלי, אבל החיוב הוא עבור שגמר את הכלי.

ב', שהכוונה היא שעל ידי שהוא מכה בהפטיש על הקורנס הרי הא מחליק את הפטיש ומכשירו למלאכה הבאה, והוא הדין לכל גומר ומכשיר כלי.

ג', שהכוונה היא שגוף העובדא שהוא מכה עם הפטיש להודיע שגמר את הכלי, זהו המלאכה.

ד', שהכוונה היא להמכה האחרונה שהוא מכה על הכלי וגומר בזה את עשייתו.

ה', שהכוונה היא להיכא שפסל אבן וריבע אותה בהיותה עוד מחוברת לההר, והוא מכה בו עם הפטיש ומוריד אותה ע"ז מההר וה"ה לכל גומר כלי.

שבת: מלאכות, ק"י.

חידושו של השפת אמת שהיכא שאפשר לחייב משום מלאכה פרטית אין חיוב של מכה בפטיש.

שבת: מלאכות, ע"ג סק"ד, ע"ח, פ"א, צ"ב, ק"י (קטע "והנה לעיל").

מכה בפטיש ע"י כחו.

שבת: מלאכות, ע"ח.

מסתת את האבן.

שבת: מלאכות, פ"א, פ"ג.

הציור של חלתא, וחייטי' לפומי'.

שבת: מלאכות, פ"א.

כו. ממרח

בענין ממרח.

שבת: מלאכות, ע"ז, פ'.

כז. מחתך

בענין מחתך.

שבת: מלאכות, פ"א.

בענין מחתך לא לפי מדה אלא לפי איכות.

שבת: מלאכות, צ"א, צ"ב.

בענין "קוטמו חייב משום מחתך".

שבת: מלאכות, צ"א, צ"ב.

כח. קושר – מתיר

דרכים שונים בענין מהו הגדר של קושר ומהו הגדר של תופר.

שבת: מלאכות, ק"ז, ק"ט.

בענין שהקושר חוט אחד על עצמו חייב.

שבת: מלאכות, ק"ט סק"א.

בענין היכא שהקשר אינו של קיימא, רק שהניח עליו דבר שמכביד ולא מניח לו להתפרק, האם הוא חייב.

שבת: מלאכות, ק"ט סק"ב.

הציור של חלתא וחייטי' לפומי'.

שבת: מלאכות, פ"א.

בענין מה שבמלאכת תופר הרי הוא צריך לקשור אחרי שתופר שתי תפירות, דלמה אינו חייב על הקשר ההוא משום קושר, והאם יש שיטה שחייב באמת.

שבת: מלאכות, ק"ז סק"א.

בענין אם במתיר צריכים שיעשה על מנת לקשור. וכן בענין אם צריכים על מנת לקשור את אותו קשר, כלומר באותו מקום.

שבת: מלאכות, צ"ד.

כט. תופר

דרכים שונים בענין מהו הגדר של קושר ומהו הגדר של תופר.

שבת: מלאכות, ק"ז, ק"ט.

המחלוקת בענין אם צריכים ב' תכיפות וב' קשרים.

יבמות א': פ"ז (קטע "ג").

בענין למה צריכים שתי תפירות.

שבת: מלאכות, ק"ח.

שגם לפי שיטת הטור שחייב משום כלאים רק ע"י חיבור של שתי תפירות וגם קשר של קיימא, י"ל שבמלאכת שבת סגי בשתי תפירות וקשר שאינו של קיימא כי שאני כלאים דכתיב יחדיו.

שבת: מלאכות, ק"ז סק"ב.

סברא הפכית, והיינו שגם לפי הרמב"ם שבכלאים סגי בשתי תפירות בלי שום קשר, במלאכת תופר צריכים שיקשור כי כתיב מלאכת מחשבת.

שבת: מלאכות, ק"ו.

בענין אם גם בתופר יותר מב' תפירות צריכים שיקשור בסוף.

שבת: מלאכות, צ"ח סק"ג, ק"ט סק"ג.

דברי הרמב"ם שהמדבק ניירות חייב משום תולדה של תופר.

שבת: מלאכות, ק"ח.

בענין שה"ה לטח דבק על גבי כותל.

שבת: מלאכות, ק"ט סק"א.

בענין עניבה, ועניבה על גבי קשר.

שבת: מלאכות, ק"ט סק"ב.

בענין המותח חוט של תפירה בשבת חייב חטאת.

שבת: מלאכות, צ"ח.

שאם תפר תפירה אחת בבגד זה ותפירה אחת בבגד זה אינו חייב.

שבת: מלאכות, צ"ח סק"ב.

דברי הכ"מ בכוונת הרמב"ם שהמכין את החוט שיהי' ראוי לתפור בו חייב משום תופר, והשגת הנשמת אדם עליו.

שבת: מלאכות, צ"ט.

ל. קורע על מנת לתפור

בענין אם צריכים על מנת לתפור ב' תפירות כדי שיהי' בגדר מתקן ולא מקלקל, או האם זה משום שבלי זה אין זה נחשב דרך קורע ואינה מלאכה חשובה.

שבת: מלאכות, כ"ד, צ"ז, ק"ט סק"ב.

לא. כותב

שיטת האור זרוע שהמלאכה דאורייתא של כתיבה היא רק ע"י כתב אשורית או יונית.

גיטין: פרק המביא גט רל"ה.

שיטת הרשב"א שחק תוכות פטור בשבת כי לא חשיב כתיבה, ושיטת הר"ן שחייב כי "מלאכת מחשבת" מהני גם להוסיף חיובים.

שבת: מלאכות, כ"ג (קטע ראשון).

בענין הכותב שתי אותיות זהות כגון אא או שש.

שבת: מלאכות, קי"ג.

בענין הכותב שתי אותיות שונות שאינן מלה כגון יצ.

שבת: מלאכות, קי"ג.

בענין הכותב שם משמעון או שש מששבצר.

שבת: מלאכות, קי"ג סק"א, קט"ז (ביאור דברי רש"י).

שיטת רש"י שלפי ת"ק חייבים רק על אותיות, ושלפי רבי יוסי גם על שריטות וסימנים.

שבת: מלאכות, קי"ד סק"א.

שיטת הרמב"ם בפיה"מ שלפי ת"ק כל הכותב שתי אותיות חייב משום כותב, ושלפי רבי יוסי אם הוא כותב מלה הרי הוא חייב משום כותב, אבל אם הוא כותב שתי אותיות לשם סימן של מספר, וכן אם כתבם סתם, רק שאין להן משמעות של מלה, הרי זה אב בפני עצמו, דהיינו רושם. ועוד דרכים בענין מה הוא כותב לפי רבי יוסי ומה הוא רושם.

שבת: מלאכות, קי"ד סק"ב סק"ג.

בענין שיטת הרמב"ם בהיד החזקה, ובענין כוונתו בהיד החזקה ב"רשמים וצורות וסימניות".

שבת: מלאכות, קי"ג סק"ב, קי"ד סק"ד סק"ז.

בענין שורט שריטות לפי הרמב"ם.

שבת: מלאכות, קי"ג סק"ב, קי"ד סק"ה.

בענין כותב או רושם בשמאל.

שבת: מלאכות, קי"ד סק"ו.

בענין איטר יד.

שבת: מלאכות, קט"ו.

בענין נתכוין לכתוב חי"ת וכתב ב' זיינין.

שבת: מלאכות, קי"ז.

לב. מוחק על מנת לכתוב

בענין אם צריכים על מנת לכתוב ב' אותיות כדי שיהי' בגדר מתקן ולא מקלקל, או האם זה משום שבלי זה אין זה נחשב דרך מוחק.

שבת: מלאכות, כ"ד.

לג. בונה – סותר

בענין גבשושית ונטלה, גומא וטממה, בבית חייב משום בונה.

שבת: מלאכות, כ"ח.

בענין הדין של השלבים של הבני' שלפני הגמר.

שבת: מלאכות, פ"ג.

בענין בנין בכלים.

שבת: מלאכות, פ"ג, קי"א (המקורות בגמ', ביאור הציוורים, ושיטות רש"י תוס' והרא"ם).

בענין מתי נקרא שנגמר בנין הכלי.

שבת: מלאכות, פ"ג (קטע אחרון).

בענין מסתת את האבן, רב אמר משום בונה ושמאל אמר משום מכה בפטיש.

שבת: מלאכות, פ"א, פ"ג, קי"א (קטע "וכהבנת"), קי"א סק"ג סק"ט.

בענין מה שמגבל את הטיט חייב משום לש ולא משום בונה.

שבת: מלאכות, פ"ג (קטע "והנה לכאורה").

בענין מצדד את האבן.

שבת: מלאכות, קי"ב.

הדרך שסותר שיין רק כשהוא סותר דבר

שנבנה בידי אדם אבל לא כשהוא סותר תל של אבנים שלא נבנה בידי אדם.

שבת: מלאכות, כ"ז.

בענין מה שצריכים סותר על מנת לבנות.

שבת: מלאכות, קי"א סק"ח.

לד. הוצאה

המקורות בתורה בשביל מלאכת הוצאה ותולדותי'.

שבת: הוצאה, א'.

בענין המקור לזורק מרה"י לרה"ר ובענין אם הי' בהמשכן.

שבת: הוצאה, א' סק"ח.

דעת הרמב"ם שרק המעביר מרה"י לרה"ר הוא ציור של אב אבל מושיט וזורק הם תולדות.

שבת: הוצאה, א' סק"ו.

בענין אם הכנסה מרה"ר לרה"י היא תולדה או ציור של האב.

שבת: הוצאה, א' סק"ב סק"ד, ג'.

דעת הירושלמי שמושיט מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע הוא אב בפני עצמו ושיש באמת מ' אבות מלאכה.

שבת: הוצאה, א' סק"ה.

דברי רש"י שהיכא שעקר מרה"י שלא על מנת להוציא לרה"ר ואח"כ נמלך להוציא אינו חייב, אבל במעביר ד"א ברה"ר הרי הוא חייב אפילו אם עקר שלא על מנת להעביר ורק אח"כ נמלך להוציא, וביאורו של התוצאות חיים שבמלאכת הוצאה צריכים עקירה מהרשות, ולכן בשעת העקירה צריכים שיהי' בדעתו להוציאו מהרשות, אבל במעביר ד"א סגי בעקירה מן הקרקע ומש"ה סגי בזה שהוא מתכוין לעשות עקירה מן מהקרקע, ואין צורך שיתכוין להעבירו ד"א.

שבת: הוצאה, א' סק"ו.

דרכו של הגר"ח שבמלאכת הוצאה מהות המלאכה היא העקירה מרשות היחיד וההנחה ברה"ר, ואילו עצם העברת הרשות מרשות היחיד לרה"ר אינה חלק מגוף

המלאכה אלא רק הדרך איך להמציא עקירה ברה"י והנחה ברה"ר, משא"כ במעביר ד"א ברה"ר עצם העברת השטח של ד"א היא חלק מגוף המלאכה ולא תנאי צדדי.

שבת: הוצאה, א' סק"י, ב'.

גדר חדש ביסוד מלאכת הוצאה.

שבת: הוצאה, א' סק"ז סק"ט.

דברי השפת אמת שיסוד המלאכה הוא היציאה מהרשות, ומה שצריכים הנחה הרי זה כרי שהיציאה תהי' יציאה גמורה.

שבת: הוצאה, ב', ג', ח' סק"ח, כ"ב (קטע "והנה הא שצריכים").

הדרך שיש ללמוד מדברי הרמב"ן שיסוד המלאכה הוא נושא משא, רק שגזירת הכתוב היא שהיינו רק כשהוא מוציא מרשות לרשות.

שבת: הוצאה, ב' סק"ד.

הדרך שבמלאכת הוצאה רק העקירה, וההנחה, וכן לעבור את הגבול שבין רה"י ורה"ר, הרי הם חלקי המלאכה, אבל מה שהוא מעביר מהמקום של העקירה עד הגבול, וכן מהגבול עד המקום של ההנחה, אינו חלק מהמלאכה.

כתובות ב': ת"ב (קטע "ובחי הגר"ח" ולהלן שם).

דברי רש"י שצריכים עקירה והנחה כי "אין דרך הוצאה בלא עקירה והנחה".

שבת: הוצאה, ב' סק"ג.

בענין שאי אפשר לחייב שתיים עבור עקירה אחת והנחה אחת.

שבת: הוצאה, י"א.

ביאור הספק אם עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי או לא.

שבת: הוצאה, ז'.

בענין ידו בתר גופו גרירא, ובענין אגד יד שמי' אגד.

שבת: הוצאה, ח'.

בענין אם הוא חייב על הנחה כזו שהוא יודע שינוח אבל אינו מעוניין שיקרה.

כתובות ב': ת"ב.

בענין אם עומד לכתף חשיב הנחה שאינה צריכה לגופה, א"נ הנחה שאינה חשובה, או האם בכלל אינה נחשבת בגדר הנחה אלא הרי זה נחשב שהוא באמצע תנועתו.

שבת: הוצאה, ל"ב.

בענין היכא שעמד בשתי כוונות, דהיינו גם לפוש וגם לכתף.

שבת: הוצאה, ל"ב.

בענין אם מיקרי עקירה היכא שעקר ממי שעמד לכתף.

שבת: הוצאה, ל"ב.

שהמהות של מעשה עקירה ומעשה הנחה אינה רק שהחפץ נעקר או הונח, אלא גם שהמקום נתרוקן או נתמלא מהחפץ.

שבת: הוצאה, ט'.

שיטת רש"י שהעובדא שהחפץ מתגלגל על הקרקע אינו נחשב חסרון בהנחה, ותוס' שסוברים ששפיר חשיב חסרון.

שבת: הוצאה, י"ט סק"ג, כ"ה, כ"ח.

בענין מים על גבי מים, ואגוז על גבי מים, ואגוז בכלי וכלי על גבי מים.

שבת: הוצאה, כ"ח - ל"א.

דרכו של הרמב"ם שמים לא מיקרי מקום של ד' על ד'.

שבת: הוצאה, ל"א.

שאם החפץ הוא פחות מג' סמוך לקרקע, והוא מוחזק כך בלי לזוז, הרי הוא נחשב כנח, אבל אם הוא זז אינו נחשב כנח.

שבת: הוצאה, כ"ז.

בענין מה שהמעביר מרה"י לרה"ר דרך אסקופה אינו חייב אם נח על האסקופה: במה נחשב שנח על האסקופה, האם הכוונה היא שהניחו על האסקופה, או אפילו אם לא הניחו סגי בזה שעצר את ידו מלזוז, או אפילו אם לא עצר את ידו מלזוז סגי בזה שהוא עצמו עומד במקומו ואינו זז ממקומו.

שבת: הוצאה, קכ"ב.

לה. עקירה והנחה על מקום ד' על ד'.

בענין מה שפירש"י שצריכים עקירה והנחה

בענין אם מדרבנן אסור לעשות עקירה והנחה מעל פחות מד' על ד'.

שבת: הוצאה, ע"ח.

לו. זה עוקר וזה מניח, והנחה שלא מכח העקירה

בענין זה עוקר וזה מניח ושנים שעשאוהו, ושבהוצאה יש חסרון מיוחד בזה שההנחה לא היתה מכח העקירה.

שבת: הוצאה, כ"ב.

בענין עקר אדם אחר ממקומו וקיבל את החפץ במקום שלא הי' מיועד לנוח שם, ובענין היכא שעקר הזורק עצמו ועשה כן.

שבת: הוצאה, כ"ב.

שהיכא שהוציא הבעל הבית את ידו כדי להניח לתוך ידו של העני, והעני תפס מהבעל הבית, לכאורה הרי זה נחשב שהעני עשה את ההנחה.

שבת: הוצאה, ע"ג.

שהיכא שהעני הי' תופס חפץ בידו כדי שלא יפול, ופתח את ידו כדי שהבעל הבית יקח מידו הרי הבעל הבית עשה עקירה שלימה, רק שבכל זאת סובר הרשב"א שגם העני עשה איסור דרבנן כיון שעשה מעשה.

שבת: הוצאה, ע"ג.

בענין נתכוין לזרוק שמונה וזרק ארבע, וצירורים שונים בזה.

שבת: הוצאה, כ"ב (קטע "והנה קי"ל") ולהלן (שם).

לו. קלוטה כמי שהונחה דמיא

ביאורים שונים בקלוטה כמי שהונחה דמיא.

שבת: הוצאה, י' סק"א סק"י, ט"ו, ט"ז (קטע ראשון), ק"ד.

הקושיא למה הזורק ד' אמות ברה"ר חייב, נימא שקלוטה כמי שהונחה דמיא,

שבת: הוצאה, י' סק"ב סק"י, ט"ז (קטע ראשון וקטע "והנה להלן").

הסוכרים ששייך לומר קלוטה כמי שהונחה דמיא רק מרשות לרשות.

מעל גבי מקום ד' על ד' כי מקום כזה "חשוב למיהוי הנחתו הנחה ועקירתו עקירה", דלמה בחפץ קטן מאד לא סגי בפחות מזה, וכן למה סגי בזה לחפץ גדול מאד.

שבת: הוצאה, ט'.

לפי טעמו הנ"ל של רש"י מה היא סברת הגמרא לחלק בין עקירה להנחה ושרק עקירה צריכה להיות מעל גבי ד' על ד' אבל הנחה אינה צריכה להיות על גבי ד' על ד'.

שבת: הוצאה, י"ז (קטע "ועכ"פ").

עוד בדברי רש"י הנ"ל, וטעמו של הר"י שצריכים ד' על ד' משום שכתוב ממקומו, וטעמו של ר"ת משום שכן היא הרגילות וממילא מן הסתם כן הי' בהמשכן.

שבת: הוצאה, י' סק"ח סק"ט, י"ג, י"ח סק"ב, י"ט סק"ב, כ"א, כ"ו, כ"ט (קטע אחרון), ע"ה, צ"ג, צ"ח.

דברי רב חסדא שברה"י לא בעינן הנחה על גבי ד' על ד', ובענין אם הוא סובר כן גם בנוגע לעקירה.

שבת: הוצאה, צ"ט.

ביאור י"דו של אדם חשובה לו כד' על ד'.

שבת: הוצאה, כ"א.

בענין אחשבי' למקום שאין בו ד' על ד' כמו פי כלב.

שבת: הוצאה, ס"ט, צ"ג.

בענין היכא שנח על גבי חפץ אבל חלק מהחפץ שמשלים את התנאי שצריכים חפץ שהוא ד' על ד' בולט לרשות אחרת.

שבת: הוצאה, ע"ה.

שהיכא שיש חפץ גדול ובולטת ממנו פינה שאי אפשר לרבע בה ד' על ד', והניח על אותה פינה, דבודאי חשיב בגדר הנחה על גבי ד' על ד' כיון שהניח על גבי חפץ שיש בו ד' על ד'.

שבת: הוצאה, צ"ג, צ"ד קטע ראשון).

הדין אם סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא.

שבת: הוצאה, ט"ז (קטע "והנה להלן" ולהלן שם), קכ"א.

לח. מהלך כעומד

מהלך כעומד.

שבת: הוצאה, ל"ג - ל"ז.

שני דרכים בביאור דברי בן עזאי שמהלך הוא כעומד.

שבת: הוצאה, ל"ג.

בענין למה מהלך כעומד אינו בגדר עומד לכתף.

שבת: הוצאה, ל"ד.

בענין אם בן עזאי סובר שגם רץ הוא כעומד.

שבת: הוצאה, ל"ג.

קושיית הירושלמי איך משכחת לפי בן עזאי חיוב של מעביר ד' אמות ברה"ר.

שבת: הוצאה, ט"ז (קטע ראשון), ל"ג, ל"ה.

דברי הרשב"א בשם הראב"ד שכן עזאי סובר מהלך כעומד רק ברה"ר אבל לא ברה"י או במקום פטור.

שבת: הוצאה, ל"ד.

ספיקת הריב"א מה הדין לפי בן עזאי אם עמד לפוש באמצע הד' אמות.

שבת: הוצאה, ל"ה.

ספיקת הריב"א מה הדין לפי בן עזאי אם לא עמד בסוף הד' אמות אלא אדם אחר לקח את החפץ מידו, שני ביאורים בספקו.

שבת: הוצאה, ל"ה.

הדרך שכן עזאי סובר שמהלך הוא כעומד רק מרשות לרשות, דהיינו שאע"פ שהמשיך ללכת אחרי שנכנס להרשות בכל זאת הרי זה נחשב שעשה הנחה.

שבת: הוצאה, ט"ז (קטע ראשון).

לט. מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע

דעת רש"י שלא רק מושיט, אלא גם מעביר מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע חייב, ודעת הרשב"א שחולק.

שבת: הוצאה, א' סק"א סק"ט.

שבת: הוצאה, י' סק"ב, י"א (קטע אחרון), ט"ז (קטע ראשון וקטע "והנה להלן").

הדרך שאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא רק לחומרא אבל לא לקולא.

שבת: הוצאה, י' סק"ג סק"ה, ט"ז (קטע "מיהו להלן").

הדרך שאמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא רק כשמתחדש ע"ז דין מסוים.

שבת: הוצאה, י' סק"ג.

בענין מה שרבי עקיבא מטמא בשרץ בתוך התנור והעביר מי חטאת מעל התנור, וכן בענין אם הזה וההזאה הלכה מעל התנור (זבחים דף צ"ג ע"א).

שבת: הוצאה, י' סקי"א.

בענין מה שבעי מיני' רבי אסי מרבי יוחנן אם ה' מקבל דם ונפחתו שולי המזרק לפני שהגיע הדם לאויר הכלי, אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או לא (זבחים דף כ"ה ע"ב).

שבת: הוצאה, י' סקי"ב.

בענין לומר קלוטה כמי שהונחה דמיא, א"נ דסגי בהנחה על גבי זיו כל שהוא, רק לענין להחשב הנחה אבל לא סגי בכך לעקירה, ובענין למה אין סברא לחלק כהנ"ל בנוגע ל"ביתא כמאן דמליא דמיא".

שבת: הוצאה, י' סק"ח, י"ט סק"ב.

הדרך שהגדר של כמי שהונחה דמיא הוא דחשיבא הנחה, אבל לא הנחה קבועה, רק שגם הנחה כזו היא מספיק כדי לחייב, אבל מ"מ גם העקירה הראשונה לא נתבטלה ומש"ה היכא ששוב נעקרה והמשיכה לזוז הרי זה נחשב שזו גם מחמת העקירה הראשונה.

שבת: הוצאה, י' סק"ד.

דברי תוס' שאם קלוטה כמי שהונחה דמיא אי אפשר ללמוד זורק ממושיט.

שבת: הוצאה, י' סק"ה.

בענין היכא שזרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע, ובין שתי ההעברות ברה"ר יש ד"א, דתנן שהוא חייב, איך צריך להיות

בענין מוציא מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע, באופן שהוא עשה גם את העקירה וגם את ההנחה (דלא כמו במושיט שחבירו עשה את ההנחה), למעלה מיו"ד, ולמטה מיו"ד, וכן את עבר פחות מד"א ברה"ר.

שבת: הוצאה, י"ב.

טעמים למה לא ללמוד זורק ממושיט.

שבת: הוצאה, י"ג.

בענין אם ילפינן זורק ממושיט, למה אי אפשר ללמוד שתי דיוטות מדיוטא אחת.

שבת: הוצאה, י"ד.

מ. רשות היחיד – ד' על ד', וגובה י', ומנין מחיצות

שאויר הרשות הוא רק עד י', ולכן ברה"ר למעלה מ' הוא מקום פטור, אבל רה"י עולה עד לרקיע כי האויר אינו בגדר אויר הרשות אלא האויר הוא גוף הרשות.

שבת: הוצאה, צ"ט.

השיטות שכדי להחשב רה"י צריכים חלל של ד' על ד' בין המחיצות ואין עובי המחיצות מצטרף.

שבת: הוצאה מ"א, ק"ו, ק"י.

בענין אם הדין של ד' על ד' הוא ביסודו דין של שיעור, או האם זה משום שזה מה שנחשב מקום שימוש.

שבת: הוצאה, מ"א (קטע ראשון).

שאויר הרשות הוא רק עד י', ולכן ברה"ר למעלה מ' הוא מקום פטור, אבל רה"י עולה עד לרקיע כי האויר אינו בגדר אויר הרשות אלא האויר הוא גוף הרשות.

שבת: הוצאה, צ"ט.

בענין למה כדי להיות רה"י צריכים גובה י'.

שבת: הוצאה, מ"א (קטע "והנה רש"י").

ג' שיטות בענין היכא שיש מחיצות בגובה י' ואין ביניהם חלל של ד' על ד' אבל למעלה בצירוף עובי המחיצות יש שיעור של ד' על ד': א', שגם למעלה אינו בגדר רה"י, ב', שלמעלה הוא שפיר בגדר רשות

היחיד, ג', שרק אם ראוי להניח דף למעלה הרי זה בגדר רה"י, אבל למטה בין המחיצות לכו"ע אינו בגדר רה"י, ובענין למה לא חשיב לכה"פ בגדר חורי רה"י.

שבת: הוצאה, מ"א, פ"ח, ק"ו (קטע ראשון).

דברי השפת אמת שהדין נותן שלתוכו של הבית יש דין של חורי רה"י.

שבת: הוצאה, פ"ה.

בענין אם ידו של אדם ברה"ר למעלה מ' חשיבא רה"י כיון שהיא כד' על ד'.

שבת: הוצאה, כ"א.

בענין אם סגי במחיצות י' או האם צריכים גם חלל י'.

שבת: הוצאה, ע"ז.

שיטת רש"י שעמוד שיש בו ד' על ד' והוא גבוה יו"ד חשיב רשות היחיד עד לרקיע כי אמרינן גוד אסיק מחיצות, ושיטת הרמב"ן שבכה"ג לא אמרינן גוד אסיק, אשר לכן רק גג העמוד הוא רה"י אבל אין להאויר דין של רה"י.

שבת: הוצאה, כ"ו (קטע ראשון), מ"א (קטע "והנה רש"י" ולהלן שם), נ"ב סק"א, פ"א, פ"ח, צ"ד (קטע "והשפ"א").

סוכה: מ"א (קטע "ושוב יישב" ולהלן שם).

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם שכדי להחשב רה"י עד לרקיע אין צריכים לומר גוד אסיק, אלא גם בלי זה, בזה שיש מחיצות עד י' על ידי צדדי העמוד הרי המקום נקרא "גדור" עד לרקיע.

שבת: הוצאה, מ"א (קטע "והגר"ח"), פ"ח.

סוכה: מ"א (קטע "וכתב הגר"ח").

בענין אם מן התורה צריכים ד' מחיצות כדי להחשב רה"י, או לכל הפחות ג' ולחי, או האם מן התורה מספיק בג' מחיצות או לכל הפחות ב' (ולא משנה אם הן כמין גם או אם הן זו כנגד זו) ולחי.

שבת: הוצאה, מ"ב.

שאם יש ב' מחיצות זו כנגד זו, וגם לחי, אבל רשות הרבים מהלכת בין המחיצות, לא מהני הלחי.

שבת: הוצאה, מ"ב (קטע אחרון).

דהיכא שפתוח המבוי או החצר לרה"ר, כיון דזמנין דחקי ביה רבים ועיילי לגוי, אין עליהם מן התורה שם רה"י.

שבת: הוצאה, מ"ב (קטע אחרון).

בענין דברי רבי יהודה שבשני בתים בשני צדי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע, כלומר דהוי רה"י ולא מפריע מה שרבים עוברים שם, האם טעמו הוא משום דס"ל דסגי מן התורה בשתי מחיצות, או האם טעמו הוא משום שהוא סובר שלחי וקורה הם משום מחיצה.

שבת: הוצאה, נ"ג.

פסי ביראות.

שבת: הוצאה, נ"ג (קטע "דהנה בהמשנה").

בענין רבים מבטלים מחיצות.

שבת: הוצאה, נ"ג.

בענין מחיצות שאינן מעכבין את הרבים כלל.

שבת: הוצאה, ס"א.

בענין מחיצות שנעשות מאליהן.

שבת: הוצאה, ס"א.

בענין אם צריכים את היכולת לראות את המחיצה מאמצע המקום המוקף, והאם צריכים לראות דוקא את העשרה טפחים התחתונים שקובעים את הדין של מחיצה, והאם צריכים לראות גם את המחיצה הרביעית שצריכים אותה רק מדרבנן, ומה הדין היכא שאי אפשר לראות לא מחמת מרחק אלא משום שיש שם דבר המפסיק.

שבת: הוצאה, ס"א.

מא. חורי רשות היחיד

דברי הגר"ח שחורי רה"י אינם בטלים להרה"י באופן שגם הם נחשבים חלק מהרה"י, אלא לעולם הרי הם מקום נפרד

שאינו רשות היחיד רק שיש להם הדינים של רה"י.

שבת: הוצאה ק"י (קטע "והגר"ח כתב").

בענין אם צריכים שהחור יהי בגודל ד' על ד'.

שבת: הוצאה, ק"י (קטע "ולפי הנ"ל הקשה").

שחורי רה"י אינם רה"י בזכות עצמם כי איירי שאין בו ד' על ד', והמהרש"א שכתב גם משום שאין בתוכו גובה י', והשגת השפ"א שאין צורך שיהי בו גובה י' כי החור הוא בגובה י' מהקרקע וא"כ הרי הוא כראש העמוד, והראש יוסף שכתב שלא מהני מה שהוא בגובה י' מהקרקע כי אי אפשר לומר גוד אסיק כיון שיש להחור תקרה, והשגת השפת אמת על זה.

שבת: הוצאה, צ"ד.

ציורים שונים של חור המפולש בכותל המפריד בין רה"י לרה"ר.

שבת: הוצאה, צ"ד - צ"ח.

מב. חוקקין ומשלימין

בענין המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים אם אומרים חוקקין ומשלימין (רבי מאיר) או לא (חכמים).

שבת: הוצאה, מ"א (קטע "והנה לפי רבי מאיר").

שאומרים חוקקין להשלים גם כשבלא"ה הוא רה"י רק שחסר מקום הנחה של ד' על ד'.

שבת: הוצאה, צ"ד - צ"ח.

הר"ן שחולק על זה.

שבת: הוצאה, צ"ח.

דברי הר"ן שאומרים חוקקין להשלים רק על חור שהוא למעלה מ' שהוא מקום פטור, דאמרינן חוקקין "לשווי" מקום חשוב ולעשותו רשות היחיד, ולחייב הזורק בחור, אבל תוך עשרה דהוי רשות הרבים, וכן פני הכותל, לא אמרינן חוקקין להשלים לאפוקי מרשותי, הרא"ה ז"ל.

שבת: הוצאה, צ"ז.

דברי תוס' שאחרי שאומרים חקקין להשלים הוי חורי רה"י ולא כתבו שהוא רשות היחיד בזכות עצמו.

שבת: הוצאה, צ"ה.

מג. חקק בה להשלימה לעשרה

"בית שאין תוכו י", וקריו משלימו לי, על גגו מותר לטלטל בכולו, בתוכו אין מטלטלין אלא בד' אמות, אמר אביי ואם חקק בו ד' על ד' והשלימו לי מותר לטלטל בכולו. ובסוכה דף ד' איתא היתה פחותה מ' טפחים, וחקק בה כדי להשלימה לעשרה, אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים פסולה, פחות משלשה כשרה: דרכי הראשונים בזה.

שבת: הוצאה, צ'.

סוכה: ל"ח, ל"ט.

שני דרכים איך לחלק בין שבת לסוכה ושרק בסוכה צריכים שלא יהי' מרחק של ג' טפחים, א', שאם כל העשרה טפחים אינם ביחד אין זה בגדר מחיצה, ולכן בסוכה צריכים לקרב אותם ע"י לבוד, אבל בשבת לא בעינן שם של מחיצה אלא סגי בזה שיש הפסק ניכר של י' טפחים שמעכב את הרבים מלבקוע לשם. ב', שלעולם גם בשבת צריכים מחיצה, ובאמת גם אם יש ריווח של ג' טפחים בין החלקים הרי זה בגדר מחיצה, רק שבסוכה צריכים תוך ג' משום שבסוכה צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להסכך, כלומר מחוברת להסכך, ואילו אם יש ביניהם ג' טפחים אין החלק התחתון מחובר להסכך, אבל בשבת אין צריכים שכל המחיצה תהי' סמוכה להמקום שיש שם גובה של י', אלא צריכים רק שיהי' מחיצה, ולכן אין צורך לקרב את שני החלקים זה לזה ע"י לבוד.

שבת: הוצאה, צ'.

סוכה: ל"ט.

בענין אם לפי דברי אביי העשרה טפחים לאחר שחקק בו והשלימו לעשרה הם כי מצרפין את עובי התקרה, או האם העשרה הם ע"י צירוף האדמה שתחת המחיצות החיצוניות שהם כנגד החקק.

שבת: הוצאה, פ"ח, צ' (קטע)
"וכבר הבאנו" ולהלן (שם).

סוכה: ל"ט (קטע) "וכן מבואר בהתוס' ישנים" ולהלן (שם).

מד. רשות הרבים

בענין אם מה שרה"ר עולה רק עד י' טפחים הרי זה משום שלמעלה מי' אינו מקום שימוש רבים, וממילא בצירוף ששפיר משתמשים, גם למעלה מי' הוא רה"ר. או האם זה דין של שיעור.

שבת: הוצאה, קי"א סק"ב.

בענין למה רה"ר צריכה להיות רחבה ט"ז אמה על ט"ז אמה.

שבת: הוצאה, מ"ד.

בענין אם בסריא ובמבואות המפולשין צריכים ט"ז אמה כמו בפלטיא.

שבת: הוצאה, מ"ד.

דברי המאירי שכתב וז"ל, ומבואות המפולשים להם משני צדדין, פירושם גדולי המחברים וחכמי הצרפתים כשהן רחבים שש עשרה אמה כמו שכתבנו למעלה וכמו שלמדנו בפרק הזורק מעגלות, ומ"מ חכמי הדורות משיבים עליה שאף בלא רחב שש עשרה אמה יהא קרוי רה"ר לפעמים הואיל ופלושיו ישרים ומכוונים זה לזה ושביקעת רבים מצויה שם עכ"ל.

שבת: הוצאה, מ"ד.

בענין למה צריכים שהרה"ר תהי' מפולשת: האם זה כי רק אז המקום ראוי לשימוש רבים, או האם זה תנאי בצורת רשות הרבים, ונפ"מ אם צריכים בפלטיא שתהי' מפולשת.

שבת: הוצאה, מ"ה.

דברי הביאור הלכה שאע"פ שצריכים מפולשת, אבל אחרי שהיא מפולשת, מעתה גם מה שבולט שלא כנגד הפילוש הרי זה בכלל הרה"ר.

שבת: הוצאה, מ"ה.

בענין אם כדי להחשב רה"ר צריכים שהמבוי יהי' מפולש משער עד שער בלי עקמימות, והטעם למה.

שבת: הוצאה, מ"ו.

בענין הסוברים שנחשב רה"ר רק כשיש ששים ריבוא, והסוברים שהכוונה היא שצריכים ששים ריבוא עוברים שם כל יום.

שבת: הוצאה, מ"ז.

שני דרכים שכתב הרמב"ן בביאור השיטה שצריכים ששים ריבוא.

שבת: הוצאה, מ"ז (קטע "והנה הרמב"ן" ולהלן שם).

ביאור דברי הרמב"ם שיערות ומדברות הם רשות הרבים.

שבת: הוצאה, מ"ז (קטע "והנה הרמב"ן" ולהלן שם).

בענין אם מקום ששייך ליחיד יכול להחשב רה"ר.

שבת: הוצאה, מ"ח.

שיטות ר"ת והר"י והריב"א בהדביק דבילה שימנה בלבינה והיא רואה פני הקרקע.

שבת: הוצאה, י' סק"ט, כ', כ"ו, ס"ט, פ"ד.

בענין אם בהציוור הנ"ל יש לפני הכותל דין של גוש רה"ר או של מקום פטור.

שבת: הוצאה, כ"ו.

מה. עמוד שרבים מכתפים עליו, וגומא

בענין אם רה"ר צריכה להיות לכה"פ ד' על ד', וממילא אם יש עמוד ברה"ר שרבים מכתפים עליו אבל אין בו ד' על ד', אין לו דין של רה"ר.

שבת: הוצאה, פ"ב, קי"א.

סתירה ברש"י שכתב שלא בעינן בעמוד שרבים מכתפים עליו שיהי' ד' על ד', ואילו באיספוקה גבוה ט' ורבים מכתפים עליו הרי הוא רה"ר רק אם יש בו ד' על ד'.

שבת: הוצאה, קי"א סק"א.

אם צריכים ד' על ד' צ"ל שהטעם למה במבוי מפולש צריכים שיהי' בו רוחב ט"ז אמות אין זה משום שכך הוא השיעור של רה"ר אלא הרי זה משום ששטח כזה ראוי להילוך רבים.

שבת: הוצאה, קי"א סק"א.

בענין היכא שהעמוד הוא גבוה יותר מט' טפחים עד י' טפחים.

שבת: הוצאה, קי"א סק"ב.

דברי התוס' רי"ד שאם העמוד הוא רחב ד' על ד' וגבוה י' הרי הוא רה"י אפילו אם רבים מכתפים עליו, כי אם הילוך רבים אינו מבטל מחיצות הה"נ שכיתוף רבים אינו מבטל מחיצות, ואם אין בו ד' על ד' הרי הוא מקום פטור, ושיטת הרא"ש שאם אין בו ד' על ד' הרי הוא רה"ר.

שבת: הוצאה, קי"א סק"ב.

בענין אם סגי בראוי לכתף עליו, או האם צריכים שלמעשה רבים מכתפים עליו. וכן אם סגי ברבים מכתפים עליו אפילו אם אינו ראוי לכך.

שבת: הוצאה, קי"ב.

דברי תוס' שהיכא שנח על כותל משופע, כדי שיחשב הנחה ברשות הרבים צריכים שיהיו רבים מכתפים על השיפוע, ואם אינו כן הרי זה מקום פטור, ודברי הרמב"ן שחולק וסובר שגם בלי שרבים מכתפים עליו הרי הוא רה"ר.

שבת: הוצאה, כ"ו (קטע "ונראה שהרמב"ן" וקטע אחרון).

בענין גומא ברה"ר שיש בו עומק ט', ובענין היכא שהעומק הוא פחות מט'.

שבת: הוצאה, קי"ג.

בענין גומא ברה"ר שעמוק י' ורחב ד' על ד' באופן שהוא רה"י, האם האויר עד לרקיע הוא ג"כ רה"י, או האם הוא רה"ר (עד גובה י' מהקרקע) או מקום פטור.

שבת: הוצאה, קט"ז.

עוד בענין גומא שרבים מניחין שם את חפציהם.

שבת: הוצאה, צ"א (קטע "מיהו אכתי צ"ע" ולהלן שם).

מו. תל המתלקט עשרה מתוך ד' אמות

בענין תל המתלקט עשרה מתוך ארבע אמות וזרק ונח על גביו חייב.

שבת: הוצאה, נ"ב.

בענין אם המדרון עצמו נחשב מחיצה גבוהה עשרה.

שבת: הוצאה, נ"ב סק"א.

בענין הדין של החלק של השיפוע שהוא למעלה מיו"ד, והדין של החלק שהוא למטה מיו"ד.

שבת: הוצאה, נ"ב סק"ב.

בענין מה היא הכוונה ב"מתוך ארבע", האם הכוונה היא לארבע אמות של שיפוע, או האם הכוונה היא לארבע אמות של קרקע למטה במישור.

שבת: הוצאה, נ"ב סק"ג.

בענין אם מישור באמצע השיפוע מפסיק.

שבת: הוצאה, נ"ב סק"ד.

בענין היכא שהוא מתלקט עשרה טפחים ביותר מד' אמות, האם המדרון נחשב חלק מהרה"ר או ככרמלית.

שבת: הוצאה, נ"ב סק"ה.

מז. חורי רשות הרבים

בענין חור רה"ר שיש בו המדות של רה"י.

שבת: הוצאה, צ"ב.

בענין חורי רשות הרבים, ועקירה והנחה על גבי ד' על ד'.

שבת: הוצאה, צ"ג.

מח. כרמלית, וחצר שלא עירבו

בענין למה כרמלית נמנית לרשות בפני עצמה משא"כ חצר שלא עירבו וקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה.

שבת: הוצאה, מ'.

דברי תוס' שגם בקעה מקורה היא כרמלית, וצ"ע למה לא נתנו לכרמלית גם את הקולא של רה"ר שצריכים שלא תהי' מקורה כמו שנתנו לה את הקולא של רה"ר שרק עד י' טפחים הוא בכלל הרשות.

שבת: הוצאה, פ"ג.

בענין מה שגזרו לא להוציא מרה"י לכרמלית, וכן בענין מה שגזרו לא להוציא מרה"י לחצר שלא עירבו.

שבת: הוצאה, מ"ט.

הדרך שכשתיקנו חכמים את הדין של

כרמלית אין הכוונה שתיקנו שיהי' עלי' חלות שם של רשות, אלא השאירו על מקומו שהוא בעצם מקום פטור, רק שתיקנו שיהיו לה הדין של רשות.

שבת: הוצאה, י"ח סק"ד.

בענין שאין כרמלית בכלים.

שבת: הוצאה, ס"ט, ע"ד, קי"ד.

בענין מה שמותר לטלטל מכרמלית לכרמלית.

שבת: הוצאה, קי"ז.

מט. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה

"קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה וכו' הזורק לתוכו חייב", דברי רש"י שנראים דלא כמימרא זו.

שבת: הוצאה, ס'.

הדרך שהיכא שהוקף בתחילה לדירה הרי הוא רשות היחיד אפילו אם הוא יותר מבית סאתים ואין בו עכשיו בית דירה, וכן הוא הדין אם לא הוקף לדירה אבל עכשיו יש בו דירה, אבל היכא שלא הוקף בתחילה לדירה וגם עכשיו אין בו בית דירה אינה רשות היחיד אלא מקום פטור (ומדרבנן כרמלית). והרי הוא רשות היחיד רק אם אין בו יותר מבית סאתים.

שבת: הוצאה, ס' ע"ו.

בענין אם כדי להחשב מוקף לדירה לענין שיהי' מותר לטלטל בו גם מדרבנן מספיק בזה שהוא עושה לשם דירה, כלומר שבדעתו לעשות שם בית דירה, ואין צריכים שכבר עכשיו יהי' שם בית.

שבת: הוצאה, ס"ב.

בענין איך לתקן קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה כדי שיהי' מותר גם מדרבנן.

שבת: הוצאה, ס"ג.

דברי תוס' שמותר להוציא מקרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה לכרמלית אחרת.

שבת: הוצאה, מ'.

נ. ציורים שונים

בענין קרן זוית, בין העמודים, צדי רשות הרבים, וחורי רה"ר.

שבת: הוצאה, ס"ד, קי"ג.

עוד בענין בין העמודים.

שבת: הוצאה, ס"ה, ס"ו, ס"ז, קי"ב.

ביאור דחקי' בי' רבים, דרסי בי' רבים, מסגי רבים להדיא, ניהא תשמישתי, הילוך ע"י הדחק, כיתוף ע"י הדחק.

שבת: הוצאה, ס"ד, ס"ו, ס"ח, צ"א.

עוד בהענינים הנ"ל, ובענין עמוד שרבים מכתפים עליו.

שבת: הוצאה, צ"א.

דברי המאירי שצואה ברה"ר נחשב חלק מהרה"ר כי אמרינן לבוד.

שבת: הוצאה, ס"ח.

ביאורים שונים ב"שדי נופו בתר עיקרו".

שבת: הוצאה, י"ח.

שיטות ר"ת והר"י והריב"א בהדביק דבילה שמינה בלבינה והיא רואה פני הקרקע.

שבת: הוצאה, י' סק"ט, כ', כ"ו, ס"ט, פ"ד.

בענין אם בהציור הנ"ל יש לפני הכותל דין של גוש רה"ר או של מקום פטור.

שבת: הוצאה, כ"ו.

שבמלאכת הוצאה הרי הוא צריך להוציא את כל החפץ.

כתובות ב': תט"ז (קטע "ועוד הקשה הגר"ח").

בענין איך קובעים אם דרכו בהוצאה ע"י גרירה: האם מסתכלים על הציור הפרטי הזה, ואם בהציור הפרטי הזה דרכו בגרירה הרי זה נחשב דרכו בגרירה, אע"פ שבציור רגיל דרכו בהרמה.

כתובות ב': ת"כ סק"ב.

בענין הפטור של חי נושא את עצמו.

שבת: מלאכות, ק"ד סק"ג.

בענין היכא שהחפץ נח על רשות היחיד

אבל האויר הוא של מקום פטור, וכן היכא שהחפץ נח על מקום פטור אבל האויר הוא אויר רשות הרבים.

שבת: הוצאה, כ"ו.

נא. מקום פטור

הדרך שמקום פטור אינו בגדר רשות, אלא רק בגדר מקום בעלמא.

שבת: הוצאה, י' סק"ו, י"ח סק"ד, מ' (קטע "ואין להקשות"), ס"ט (קטע "מיהו בהגהות"), ע"ד, פ', צ"ב, צ"ז, ק"ב, ק"ט (קטע "והסיק שם הר"ן"), קי"ד, וקט"ז.

שרש"י סובר שיש שני סוגים של מקום פטור, א' כמו איסקופה שאינה בגדר רשות, ב', כמו עמוד בנוי שהוא בגדר רשות של מקום פטור.

שבת: הוצאה, ע"ד, פ'.

דברי המהרש"א שמקום פטור "אינה רשות לעצמה אבל רשות מיהא הוי".

שבת: הוצאה, ק"ב.

בענין מקום פטור בתוך כרמלית, כגון עמוד שאין בראשו ד' על ד' שעומד בתוך כרמלית.

שבת: הוצאה, פ'.

בענין "אדם עומד על האיסקופה (שהוא מקום פטור) ונוטל מבעל הבית ונותן לו, נוטל מעני ונותן לו, ובלבד שלא יטול מבעל הבית ונותן לעני, מעני ונותן לבעל הבית, ואם נטל ונתן שלשתן פטורים", ומשמע ששלשתן עוברים על איסור (פטור אבל אסור). שלשה ציורים בנוגע להנ"ל.

שבת: הוצאה, נ"א.

שיטת ההגהות אשר"י שיש מקום פטור בכלים, ושיטת תוס' שאין מקום פטור בכלים.

שבת: הוצאה, ס"ט, ע"ד, ק"ב, קי"ד.

נב. כוורת

דברי רש"י שכשזרק מרה"י לרה"ר כוורת שיש בה המדות של רשות היחיד הרי הוא פטור כי אין חייבים על זריקת דבר שהוא

שבת: הוצאה, ק"ה, ק"ט.

בענין היכא שכפאה על פי', האם הטעם למה חשיבא הנחה כשהיא מגיעה לפחות מג' סמוך לקרקע הוא ע"י שממשיכים את מחיצות הכוורת כלפי מטה עד הקרקע, או האם זה משום ארעא סמיכתא, דהיינו שחשבינן שגם האויר הוא קרקע, או האם זה משום שהאויר פחות מג' סמוך לקרקע חשיב הוא עצמו מקום הנחה, ושרבא שסובר בדף ק' שפחות מג' סמוך לקרקע לא מיקרי נח הרי זה כי איירי שם שסופו לצאת מהרשות, ולבוד לא שייך שם כי איירי בכלי ולבוד שייך רק בכלי כמו כוורת שיש לו מחיצות. ועכ"פ רב חלקי' בר טובי בדף צ"ז ע"א חולק על רבא.

ועכ"פ בגט מהני הגיע לפחות מג' סמוך לקרקע אע"פ שהגט הוא בתנועה כי בגט סגי ב"מינטר".

שבת: הוצאה, ק"ט.

דברי הרמב"ן שלא אמרינן לבוד בכלים.

שבת: הוצאה, ק"ט (קטע
"ובחידושי הרמב"ן" וקטע "ועי'
במלחמות").

בענין למה בכפאה על פי' לא אמרינן לבוד מיד כשהגיעו קרומיות של קנה פחות מג' סמוך לקרקע באופן שגם בגבוהה שבעה ומשהו תהי' אגידא למקום פטור.

שבת: הוצאה, ק"ט (קטע "והנה
הרשב"א).

נג. מעביר ד' אמות ברה"ר

בענין למה המעביר ד"א ברה"ר חייב מיתה, הלא אין מענישין על דבר שנלמד מהלכה למשה מסיני.

שבת: הוצאה, א' סק"ו.

הראשונים שסוברים שישוד החיוב של מעביר ד"א ברה"ר הוא משום שדמי למוציא מרה"י לרה"ר כי ד' אמותיו של אדם הן כמו רה"י.

שבת: הוצאה, א' סק"ו סק"י
סקי"א, י' סק"ב, נ"א, ל"ה, קט"ו,
קי"ט, ק"כ, קכ"א (קטע אחרון).

עצמו רשות, ודברי תוס' שהוא פטור משום דחשיב מרה"י לרה"י, ודברי הר"ן שפטור גם כשזרק אותה ד' ברשות הרבים.

שבת: הוצאה, ק' - ק"ד.

בענין אם גם בשעת הילוכה בהאויר הרי היא בגדר רשות היחיד.

שבת: הוצאה, ק"ג, ק"ד.

בענין זריקת מקום פטור או כרמלית.

שבת: הוצאה, ק"ב.

דברי ה"ר יהונתן דפטור רק אם זרק אותה בקומתה אבל לא כשזרקה על צדה.

שבת: הוצאה, ק"א.

הנה רבא סובר שאם קרומיות של קנה של הכוורת בולטות למעלה מ" לא מיקרי הנחה ברה"ר כי הכוורת אגידא למקום פטור, ואביי חולק על זה. בענין אם אביי חולק גם היכא שמיעוט מגוף הכלי אגידא למקום פטור.

שבת: הוצאה, ק"ד.

בענין הזורק כוורת שיש בה גובה י' מרה"ר לרה"י, היכא שרחבה ו', והיכא שאינה רחבה ו'.

שבת: הוצאה, ק"ה.

ספיקת הרשב"א בענין אם כלי שיש בו המדות של רה"י תופס מקום ברה"י להיות רשות בפני עצמה כדרך שהוא תופס ברה"ר, כי י"ל שדוקא ברה"ר הרי הוא תופס מקום כי רשות הרבים הוא רק עד גובה י'.

שבת: הוצאה, ק"ה.

שיטת הר"ח שרחבה ששה (האמור בכוורת) כולל גם את עובי המחיצות.

שבת: הוצאה, ק"ו.

דברי רש"י שהיכא שלא כפאה על פי' לא אמרינן לבוד כדי ליצור מחיצה של י' כי אמרינן לבוד רק לכיוון המחיצה ולא משולי הכוורת ולמטה. ודעת תוס' שלא אמרינן לבוד מהשולים ולמטה כי אמרינן לבוד רק היכא שע"י הלבוד תהי' מחיצה י' כנגד חלל של י'.

שבת: הוצאה, ח' (קטע אחרון), י"א, י"ב, צ"ג.

דעת הרמב"ם שרק מעביר ד"א ברה"ר הוא ציור של אב, אבל מושיט או זורק ד"א ברה"ר הם תולדות, ודלא כמו שמשמע מהרמב"ן והר"ן שכל הציורים של ד"א ברה"ר הם בגדר תולדה.

שבת: הוצאה, א' סק"ו.

דברי תוס' שצריכים שהחפץ לאחר שזו ד' אמות לא יהי' אגידא בתוך הד' אמות שלו.

שבת: הוצאה, קי"ט.

בענין אם הוא חייב היכא שהחפץ הוא חפץ קטן, וע"י מקל הזיז אותו מתוך הד' אמות שלו, החוצה ולא הזיז אותו מרחק של ד' אמות.

שבת: הוצאה, קי"ט.

בענין אם העביר יותר מד' אמות, האם גם היתרון נחשב חלק מהאיסור.

שבת: הוצאה, ל"ו, ל"ח.

בענין היכא שזרק מרה"ר לרה"ר ורה"י באמצע, וכיז שתי ההעברות ברה"ר יש ד"א, דתנן שהוא חייב, איך צריך להיות הדין אם סוברים שקלוטה כמי שהונחה דמיא.

שבת: הוצאה, ט"ז (קטע "והנה להלן" ולהלן שם), קכ"א.

בענין המעביר ברה"ר מתחילת ד' לסוף ד' אבל חלק מהמרחק העביר למעלה מ" טפחים שהוא מקום פטור, וכן אם חלק מהד' אמות הי' כרמלית כגון מדבר, או רה"י, רק שההנחה היתה ברה"ר בריחוק ד"א מהעקירה שהיתה גם היא ברה"ר.

שבת: הוצאה, א' סק"ו, קכ"א.

בענין בענין אם מותר להעביר ברה"ר פחות מד"א או האם אסור מדרבנן או משום שחצי שיעור אסור מן התורה.

שבת: הוצאה, קט"ו.

נד. מחמר

בענין המחלוקת שבין המ"מ והרמב"ן אם לפי הרמב"ם המחמר בשבת עובר רק על עשה (הרמב"ן) או האם הוא עובר גם על

הדרך שיסוד המלאכה אינו שהאדם הוציא את החפץ מהד' אמות שלו עצמו שהן כרה"י דידי, אלא יסוד המלאכה הוא שהוציא את החפץ מהמקום של החפץ דהיינו מד' אמותיו של החפץ.

שבת: הוצאה, קי"ט, קכ"א.

דברי רש"י שהיכא שעקר מרה"י שלא על מנת להוציא לרה"ר ואח"כ נמלך להוציא אינו חייב, אבל במעביר ד"א ברה"ר הרי הוא חייב אפילו אם עקר שלא על מנת להעביר ורק אח"כ נמלך להוציא, וביאורו של התוצאות חיים שבמלאכת הוצאה צריכים עקירה מהרשות, ולכן בשעת העקירה צריכים שיהי' בדעתו להוציא מהרשות, אבל במעביר ד"א סגי בעקירה מן הקרקע ולכן אינו צריך להתכוין ליותר מזה, וזהו דלא כהראשונים הנ"ל.

שבת: הוצאה, א' סק"ו.

דרכו של הגר"ח שבמלאכת הוצאה מהות המלאכה היא העקירה מרשות היחיד וההנחה ברה"ר, ואילו עצם העברת הרשות מרשות היחיד לרה"ר אינה חלק מגוף המלאכה אלא רק הדרך איך להמציא עקירה ברה"י והנחה ברה"ר, משא"כ במעביר ד"א ברה"ר עצם העברת השטח של ד"א היא חלק מגוף המלאכה ולא תנאי צדדי. וגם דבריו הם דלא כהראשונים הנ"ל.

שבת: הוצאה, א' סק"י, ב'.

עוד בענין הדרך שבמעביר ד' אמות ברשות הרבים גם ההעברה של הד"א היא חלק מגוף המלאכה ולא רק העקירה וההנחה, והדרך שבאמת רק ההעברה היא המלאכה אבל בתנאי שעשה עקירה והנחה, והדרך שהמלאכה היא רק העקירה כאן וההנחה בריחוק ד' אמות והוי ביסודו איסור של הוצאה ממקום למקום ויהי' חייב אפילו אם אדם אחר העביר את הד"א.

כתובות ב': ת"ב (קטע "ובחי הגר"ח" ולהלן שם), ת"מ סק"ז.

בענין אם במעביר ד"א ברה"ר צריכים שגם העקירה וההנחה יהיו ברה"ר.

לא תעשה (המ"מ), ודעת הרמב"ן עצמו.

יבמות א': ק"ט.

נה. מעשה שבת

בענין אם האיסור דרבנן לא להשתמש במעשה שבת הוא איסור גברא או איסור חפצא (דברי הגר"ח).

כתובות ב': ש"ב (קטע "וי"ל דהנה"), תס"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ'.

בענין מה שלא מספיק בהאיסור דרבנן לא להשתמש במעשה שבת לגרום שהשוחט בשבת נחשב שחיטה שאינה ראוי.

כתובות ב': ש"ב (קטע "וי"ל דהנה").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ'.

נו. מילה

שיטת הבה"ג שאמירה לעכו"ם לעשות מלאכה דאורייתא מותרת לצורך מילה.

גיטין: פרק המביא גט רל"ט.

בענין אם שבות דשבות מותר גם לצורך שאר מצות כמו שמותר לצורך מצות מילה.

גיטין: פרק המביא גט רל"ט.

שיטת הבה"ג שבתוך שבעה להלידה מותר להרבות במלאכה להתינוק לצורך מילה אגב אמו אפילו ע"י ישראל, ושיטת תוס' בזה.

גיטין: פרק המביא גט רל"ט.

נז. שביית עבדו

בענין שבעבד ערל מצווה הרב רק שלא יעבוד העבד בשבת בשבילו, אבל בעבד מהול הרי הוא מצווה שלא יעבוד העבד בשבת כל עיקר.

יבמות ב': תשל"ג.

נח. שבותים

דברי החת"ס והבית מאיר שיסוד האיסור של חילול שבת אינו עצם המעשה של עשיית המלאכה, אלא העובדא שע"ז אינו נח, ולכן אפילו היכא שהמעשה מתיחס אליו אבל בכל זאת אין זה מחייב אותו אם למעשה הרי הוא נח, ולכן אפילו אם יש שליחות לעכו"ם לחומרא מן התורה אבל

בכל זאת אמירה לעכו"ם בשבת אסורה רק משום שבות ואינה מן התורה כי סוף סוף הרי הוא נח.

ב"ק א': סוגיית אשו משום חציו י"ז סק"ד.

בענין למה רק מצות ישוב ארץ ישראל דוחה אמירה לעכו"ם שבות.

גיטין: פרק המביא גט רל"ח.

שיטת האור זרוע שלצורך ישוב ארץ ישראל התירו רק שבות דשבות (כגון אמירה לעכו"ם לכתוב כתב שאינה אשורית או יונית).

גיטין: פרק המביא גט רל"ה.

הדרך שאע"פ שחילול שבת ע"י ישראל לצורך חולה מסוכן הרי זה בגדר דחוי אבל אמירה לעכו"ם לצורך חולה שאינו מסוכן הרי זה בגדר הותרה.

גיטין: פרק המביא גט רל"ט (קטע "ג").

שאסור להקדיש בשבת, אבל מותר לעשות עבודתן מחנכתן בשבת.

זבחים ד': י"ב סק"ג.

בענין אם הכלל שאין שבות במקדש אמור רק לצורך עבודה.

זבחים ב': רי"ח.

בענין ההיתר לתת מתנה על מנת להחזיר בשבת ויו"ט, וכן להחזיר מתנה שקיבל על מנת להחזיר, וכן לתת מתנה גמורה לצורך מצוה.

קידושין א': צ"ה.

בענין אם האיסור של טבילת גרות בשבת הוא על הגר או על ב"ד.

יבמות ב': תרפ"ה (קטע "ודע" וקטע אחרון).

קידושין ד': ר"ל (קטע "ודע" וקטע אחרון).

שהאיסור של מוקצה הוא יותר חמור מהאיסור של מבטל כלי מהיכנו, אבל יותר קל מהאיסור דרבנן שלא לטלטל בכרמלית או פחות מארבע אמות ברה"ר.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' בהפתיחה ובאות א' סק"ד.

שמותר לדבר מצוה להשמיע קול כמו שמותר לרקוד לפני חתן, אם אי אפשר בדרך אחרת, אבל אסור לשמש להקיש על דלתות הבעלי בתים כדי להערים לבית הכנסת כי אפשר בדרך אחרת.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות ו' סק"ב.

נט. אמירה לעכו"ם

השיטה שמותר לומר לעכו"ם לעשות אפילו מלאכה דאורייתא כשזה לצורך מצוה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות א' (קטע "ובסי' של"ח") סק"ג.

בענין אמירה לעכו"ם לעשות דבר שאסור רק משום שבות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות א' סק"א.

בענין אמירה לעכו"ם לעשות דבר שאסור רק משום שבות היכא שזה לצורך דבר מצוה גמורה, כגון לומר לעכו"ם להביא דרך כרמלית יין לקידוש או תבשיל לסעודת שבת.

שם (קטע "א',").

להביא שכר לשתי'.

שם (קטע "ב',").

להביא פירות.

שם (קטע "ג',").

לומר לגוי לנגן בכלי שיר בחופות.

שם (קטע "ובסי' של"ח").

לומר לגוי לתקן את הכלי שיר שהיא מלאכה דאורייתא בחופות.

שם (קטע "ובסי' של"ח") וקטע "והנה במרדכי" וכן בסק"ג.

השיטה שאמירה לעכו"ם לעשות שבות אסור אפילו לצורך מצוה גמורה, ושרק לצורך מילה מותר, כגון לומר לו להביא את האיזמל דרך כרמלית.

שם (קטע "והנה אחרי").

לומר לגוי לעשות שבות כשאינו לדבר מצוה אלא שהוא צריך את הדבר הרבה, או כדי להפטר מצער הגוף, או במקום מקצת חולי.

שם (קטע "ובענין הציור" וקטע "ובספר שמירת שבת כהלכתה" וקטע "ובסי' ש"ח" וקטע "ועוד מבואר").

לומר לגוי לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור מחמה לצל (שרבר זה אסור להישאל עצמו לעשות כי מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור רק לצורך גופו או מקומו).

שם (קטע "ובסי' ש"ח").

בענין אמירה לעכו"ם לומר לגוי אחר לעשות מלאכה דאורייתא או מלאכה דרבנן. ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות א' סק"ב.

בענין אמירה לעכו"ם במקום צער בעלי חיים, כגון לומר לו להעלות בהמה שנפלה למים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות א' סק"ד.

ס. בענין עשיית שבות כדי להמנע מהזיק

בענין סילוק קוץ שעלול להזיק, מרה"ר, ומכרמלית.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות ב'.

בענין סילוק זכוכית שבורה מתוך הבית.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות ב'.

סא. שבות במקום צער

בענין שבות במקום צער, כגון הוצאת קוץ ע"י מחט אפילו כשברור שיצא דם, דאסור רק משום שבות כי הוי מלאכה שאינה צריה לגופה.

שבת: מלאכות, ל"ה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות ג'.

וכן כגון מפיס במורסא כדי להוציא ממנה ליחה אפילו כשברור שיעשה לה פה.

ליקוטי הלכות ומנהגים שם.

וכן כגון לקנח את מכתו כשברור שיוציא עי"ז דם.

שם (קטע "ועוד" ולהלן שם).

המתירים רק כשהוא עושה ע"י שינוי.

שם (קטע "מיהו בביאור הלכה"
ולהלן שם).

בענין לקנח רגלו בקיר כדי להוריד טיט
יבש שנדבק על רגלו, אע"פ שע"ז הרי
הוא טוחן, או לרחוץ רגלו במים, אע"פ
שע"ז הרי הוא מגבל.

שם (קטע "ועי' בסי' ש"ב").

בענין רחיצת גופו בחמין כשהוא מצטער
בלי זה.

שם (קטע "שו"ר").

בענין להוריד צפורן שכבר פירשה רובה
כשזה במקום צער.

שם (קטע "ועי' בסי' שכ"ח").

בענין אם מותר במקום צער להתיר קשר
שאינו של קיימא כשזה רק ספק מעשה
אומן, וכן בענין היכא זזה ודאי מעשה
אומן (שגם זה אסור רק משום שבות כיון
שאינו של קיימא).

שם (קטע "ועי' בסי' שי"ז").

בענין שטיפת פיו בחומץ או ביין שרף
כשהוא חושש בשיניו.

שם (קטע "ועי' עוד בסי' שכ"ח").

בענין לינוק חלב מבהמה כשהוא גונה
מכאב לבו שרפואתו היא לינוק חלב רותח
מבהמה.

שם (קטע אחרון).

**סב. עובדא דחול במקום צער או
במקום מצוה**

בענין לכפות כוס חם על הטבור כדי
להפטר מצער (דדבר זה אסור רק משום
עובדא דחול ולא משום רפואה שאסור
גזירה אטו שחיקת סממים דהא אינו עוסק
בזה עם סממין).

**ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות
ד'.**

בענין לפנות אוצר כדי להכניס אורחים או
קביעת בית מדרש.

שם.

סג. עוד ציורים של שבות דשבות

בענין לעשות צידה דרבנן (כגון בתרנגולים
שכבר הורגלו בלא"ה לבוא לביתם) בדרך
כלאחר יד כדי שלא יגנבו אותם, וכן גם
בלי שינוי כדי שלא יעשו היזקים של ממון
כיון שבכה"ג הוי רק מלאכה שאינה צריכה
לגופה (וכן בענין לעשות אפילו צידה
דאורייתא כשזה מלאכה שאינה צריכה
לגופה כדי שלא ינשכו, דאע"ג דהוי רק
שבות אחד ולא שבות דשבות, אבל הרי זה
במקום היזק לגופו, ואפשר דמותר אפילו
אם סוברים שמלאכה שאינה צריכה לגופה
אסורה מהתורה כי חשיב רק בגדר
מתעסק).

**ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות
ה'.**

**סד. פסיק רישא באיסור דרבנן, ועוד
ציורים של צירוף כמה שבותים**

הבנת המג"א שהתה"ד מתיר פסיק רישא
באיסור דרבנן (והמג"א עצמו חולק עליו,
והט"ז סובר שבאמת גם התה"ד אוסר).

**ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות
ו'.**

ציורים של פ"ר באיסור דרבנן:

בענין להשתין על טיט או חול, דהוי רק
גיבול דרבנן (כי לא עירב), ואע"פ שאינו
מתכוין אבל הוי פסיק רישא, והמקילים
מטעם דהוי פסיק רישא דלא ניחא לי'.

שם סק"א.

בענין לפתוח את ארון הקודש ע"י הזזת
פרוכת שיש בו פעמונים כדי שידעו הקהל
לעמוד, דאע"פ שהפתח אינו מתכוין
להשמיע קול אבל הוי פסיק רישא (באיסור
דרבנן).

שם סק"ב.

בענין לשבור עוגה שיש עלי' אותיות,
דאע"ג דהוי רק איסור דרבנן כי אינו מוחק
על מנת לכתוב, אבל הוי פסיק רישא.

שם סק"ג.

דברי הדגול מרכבה שהתם בהציור של
שבירת עוגה הרי הוא גם מקלקל וגם מוחק
כלאחר יד, וכגון זה בודאי מותר.

שם, וכן סק"ד (קטע ראשון).

בענין לפרוס מחצלת על כוורת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים באופן שהדבורים אינם יכולים לצאת, דאע"ג דהוי רק צידה דרבנן כי אין במינם ניצוד, אבל הוי פסיק רישא.

שם סק"ג.

בענין צידת דבורים (שאינן מינם ניצוד דהוי רק איסור דרבנן), בדרך שהוא רק צידה דרבנן, דכתב המ"ב להחיר ולא הזכיר דהוי גם מלאכה שאינה צריכה לגופה.

שם סק"ד.

בענין להוציא סכין שתחוב בחבית, או בעץ (כלומר מחובר).

שם.

בענין לסובב חבית על הקרקע כדי שתעמוד יפה ועי"ז הרי הוא משהו גומות, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ומקלקל וכלאחר יד.

שם.

בענין לגרור כלים גדולים על הקרקע, שבודאי יעשו חריצים, אבל הוי פסיק רישא דלא ניחא ל"י וגם כלאחר יד וגם מקלקל.

שם.

בענין לטאטאות את הבית במטאטא שיש בו שערות שבודאי ישתברו.

שם.

סה. דבר שאין מתכוין, פסיק ריש', ומלאכה שאינה צריכה לגופה

בענין מלאכה שאינה צריכה לגופה ודבר שאין מתכוין: איזה הוא יותר קל.

כתובות א': קט"ו.

הדרך שדבר שאינו מתכוין פטור משום שאינו יודע שהדבר אסור, משא"כ אם זה פסיק ריש' הרי הוא שפיר יודע (ולפ"ז צריכים שידע שזה פסיק ריש'), ועל פסיק ריש' דלא ניחא ל"י, או פ"ר דלא איכפת ל"י, הרי הוא פטור משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה. והדרך שפטור על דבר שאינו מתכוין כי לא מיקרי שהוא עסוק בהמלאכה, ומש"ה אין על זה שם של מלאכה, משא"כ בפסיק ריש' הרי זה שפיר

מיקרי שהוא עסוק בהמלאכה כיון שהיא מוכרחת לקרות (ולפ"ז יש חומרת פסיק ריש' גם אם אינו מודע לזה כיון שאם ה' יודע ה' ניחא ל"י), ואם לא ניחא ל"י, או לא איכפת ל"י, שוב אין זה נקרא שהוא עסוק בהמלאכה.

שבת: מלאכות, ק"ג סק"ב.

דברי תוס' שדבר שאין מתכוין מותר לפי רבי שמעון כי לא חשיב בגדר מלאכה.

כתובות א': קכ"ז.

הסברא שפסיק ריש' דלא ניחא ל"י לא חשיב בכלל בגדר מלאכה.

כתובות א': קכ"ז.

הדרך ששפיר חשיבא על מדריגת מלאכה, רק דכיון שלא ניחא ל"י הרי זה בגדר מלאכה שאינה צריכה לגופה, ואע"פ שגם ר"ש אסר מלאכה שאינה צריכה לגופה מדרבנן, אבל הרי הוא מתיר היכא דלא ניחא ל"י.

כתובות א': קכ"ז.

הדרך שאם אין הדבר ברור שימות עכשיו אין זה בגדר פסיק ריש' אע"פ שימות אחר כך, והדרך שחשיב שפיר בגדר פסיק ריש'.

שבת: מלאכות, ק"ג סק"א.

לפי הדרך שמיקרי פסיק ריש' רק אם ברור שימות עכשיו, א"כ היכא שהוא מבין שימות עכשיו, רק שה' רוצה שימות אח"כ, האם זה נחשב פסיק ריש' דניחא ל"י.

שבת: מלאכות, ק"ג סק"א.

המחלוקת בין רש"י ותוס' אם דבר שאין מתכוין אסור לפי רבי יהודה בשבת מדאורייתא או מדרבנן.

שבת: מלאכות, ק"ב.

כתובות א': קכ"ה.

זבחים ב': רכ"ה.

בענין היכא שבהדרך שהוא עושה, מוכרח שיעשה מלאכה, רק שה' יכול בתחילה לעשות בדרך אחרת, האם זה מוריד את השם של פסיק ריש', או האם זה שפיר נחשב בגדר פסיק ריש'.

כתובות א': ק"ל (קטע "וצ"ל" ולהלן שם), קל"א.

בענין איך להתנהג עם הכוס של יין (דיבור, הסתכלות על הכוס).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ב סק"ה.

באיזה יד צריכים להחזיק את הכוס, וכן דינו של איטר יד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ג.

עוד בענין איך להחזיק את הכוס.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ה.

בענין אם מבדילים מעומד או מיושב.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ד.

בענין שתיית הכוס (נשים בני ביתו, בישיבה).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ה.

בענין ברכת בשמים (הדסים, מי שאינו יכול להריח).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ו.

בענין ברכת בורא מאורי האש (איך מסתכלים על הצפרנים, ועל איזו יד).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"ז.

דעות הפוסקים בענין הזמן של סעודת מלוה מלכה, ועוד כמה דינים מדיני מלוה מלכה.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ה].

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ג
סק"א* ולהלן שם.

שבת שירה

בענין למה בשבת שירה מפטירין שירת דבורה ואילו בשביעי של פסח מפטירין שירת דוד (אע"פ שבשניהם קורין שירת הים).

חומש: פר' בשלח, בסופה - "בענין ההפטרה של שבת שירה".

המחלוקת בין רש"י ותוס' אם רבי שמעון פוטר מלאכה שאינה צריכה לגופה גם בחובל.

זבחים ב': רכ"ה.

יסוד בענין מלאכה שאינה צריכה לגופה.

שבת: מלאכות, ע"ג סק"ג.

סו. פסיק רישא ע"י גוי או קטן

בענין לומר לגוי או קטן לנער את השולחן כדי שהנר יפול לארץ, דאע"פ שזה בכוונה שיפול מהשולחן ולא שיכבה, אבל הוי פסיק רישא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ' אות ז'.

בענין לומר לגוי לכבד את הבית במטאטא שבודאי יעשה גומות.

שם.

סז. קרוב לפסיק רישא, וספק פסיק רישא.

בענין "קרוב" לפסיק רישא, או "כמעט" פסיק רישא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"א אות א'.

בענין ספק פסיק רישא.

שם אות ב'.

היכא שהספק הוא באם יש בהפעולה שהוא עושה מספיק כח כדי לעשות את המלאכה, והיכא שהספק הוא בהחפץ כגון שהוא מסופק אם יש שם שערות או דבורים.

שם.

סח. הבדלה ומלוה מלכה

דעות הפוסקים בענין עד מתי צריך ללבוש בגדי שבת במוצאי שבת.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ה] סק"ג.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"א* סי' כ"ג סק"א.

בענין האיסור מלאכה לפני הבדלה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ב
סק"א.

שגגות

בענין אם החיוב להביא חטאת או אשם הוא רק ענין של כפרה או האם הוא גם בגדר עונש.

שבת: שגגות, י"ב.

בענין היכא שכבר נגמר המעשה של האדם אבל עוד לא חל החיוב חטאת בפועל כי עוד לא נגמרה העבירה, הרי אנו צריכים בשביל החיוב חטאת שיהי' שוגג עד שחל החיוב חטאת בפועל, ולכן אם זרק ד' אמות ברה"ר ונזכר לאחר שיצא מידו אבל קודם שנח הרי הוא פטור מקרבן.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום חציו י"ז סק"ד (קטע "ב").

בענין שהיכא שאכל כמה כזיתים של חלב בהעלם אחד, דמביא חטאת אחת, החטאת באה על כל הכזיתים ולא רק על הראשון.

שבת: שגגות, ה'.

המ"ד שסובר שהיכא שאכל כמה כזיתים של חלב בהעלם אחד הרי הוא חייב חטאת על כל כזית וכזית.

יבמות א': ק"ע בההערה הראשונה.

(כתובות ב': תקכ"ה סק"א).

זבחים ג': ל' בההערה הראשונה.

חומש: פ"ר אחרי מות, איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה (י"ח, ו') סק"ו.

מחלוקת רבה ורב יוסף אם רבי אליעזר, שמחייב על תולדה במקום אב, מחייב על קצר וקצר חטאת אחת (רב יוסף) או שתיים (רבה).

שבת: שגגות א' (קטע אחרון).

שאם עשה שתי מלאכות ששתייהן הן ציורים של אב אחד, כגון זורע ונוטע, הרי הוא חייב רק אחת.

שבת: הוצאה, ד'.

דברי רש"י בב"ק דף ב' ע"א שבהציור הנ"ל הקרבן בא על שני המעשים, משא"כ כשעשה אב ותולדה דידי' הקרבן בא רק בשביל האב.

שבת: הוצאה, .

בענין אם רבי אליעזר, שמחייב על תולדה במקום אב, מחייב על שני ציורים של אב אחד, כגון זורע ונוטע, חטאת אחת או שתיים.

שבת: שגגות א' (קטע אחרון).

דברי התוס' הרא"ש שכיון שיש פסוק להוצאה דעני ופסוק שני להוצאה דבעל הבית, אם עשה שתייהן בהעלם אחד, הרי הוא חייב שתיים.

שבת: הוצאה, ה'.

מחלוקת רש"י והרמב"ם בענין חילוק חטאות במי ששכח שהיום שבת.

שבת: שגגות, א'.

ההוה אמינא של הגמרא שאם שכח שהיום שבת חייב על כל מלאכה ומלאכה ולא רק חטאת אחת על שגגת שבת.

שבת: שגגות, ב'.

בענין אם תינוק שנשבה פטור מחטאת משום שהוא אונס או האם זה משום גזירת הכתוב.

שבת: שגגות, ג'.

"הי' מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת וכו'".

שבת: שגגות ה', ו', ז'.

בענין הילפותות של דיני חילוקי חטאות בשבת.

שבת: שגגות ח', ט', י'.

הבערה לחלק יצאת: שחייבים גם אם עשה רק מלאכה אחת ולא רק אם עשה כולן, וכן שאם עשה כמה מלאכות חייבים על כל אחת ואחת בנפרד.

שבת: שגגות, י"ג.

יבמות א': קל"ד.

בעי מינ'י רבא מרב נחמן העלם זה וזה בידו מהו, ביאורו של הבעל המאור בהשאלה.

שבת: שגגות, ב' (קטע אחרון).

העלם זה וזה בידו: בענין למה אם נעלמו ממנו כל הל"ט מלאכות אינו בגדר אינו יודע עיקר שבת.

שבת: שגגות, ט"ז.

העלם זה וזה בידו: בענין אינו יודע עיקר שבת וגם אינו יודע שהיום שבת.

שבת: שגגות, י"ז.

העלם זה וזה בידו: ביאור הספק, ובענין היכא שעשה מלאכה אחת במשך כמה שבתות, מתוך העלם שבת והעלם המלאכה.

שבת: שגגות, י"ח.

שדה אחוזה

בענין המחלוקת אם גאולת קרובים היא מצוה או רשות.

קידושין ב': רע"א.

(שחייבים לפדות עבד עברי שנמכר לגוי, וגם הקרוב שהוא יותר רחוק חייב כשאין ידם של הקרובים טפי משגת לפדות. ויש מחלוקת בענין אם אפילו משפחת האם חייבת לגאול כשאין משפחת האב או כשאין להם כסף.

קידושין ב': רע"א (קטע אחרון).

ב"ק ב': ת"ט (קטע "גם י"ל").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט"ז סק"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר נ"ב (קטע "מיהו באמת"), שכ"ז בהערה.)

גדר "נגאל לחצאין".

קידושין ב': רס"ה - רס"ח.

בענין אם במקדיש שדה אחוזה תחילת הדין היא שאין השדה חוזרת אליו אם לא פדה עד היובל, ורק כתוצאה מזה אמרה התורה שהיא יוצאת להכהנים, או האם תחילת הדין היא שהתורה אמרה שהיא יוצאת לכהנים ביובל ורק כתוצאה מזה אין השדה חוזרת אליו ביובל.

קידושין ב': ע"ר.

חומש: פ"ר בחקותי, ואם לא יגאל את השדה וגו' והי' השדה בצאתו ביכל לה' וגו' (כ"ז, כ' כ"א).

בענין מקדיש שדה אחוזה ומכר אותה הגזבר, האם המקדיש יכול עוד לגאול.

קידושין ב': חלק ההערות דף כ"א הערה ה'.

בענין למה שדה אחוזה מתחלקת לכל המשמר ולא רק להבית אב של אותו יום שפגע בו יובל כמו אכילת קדשים.

ב"ק ב': תי"ג.

חומש: פ"ר בחקותי, לכהן תהי' אחוזתו (כ"ז, כ"א).

בענין אם כהן קנה את השדה אחוזה מהגזבר, והרי הוא מהמשמר של יובל, האם גם חלקו בהמשמר יוצא מתחת ידו לכל הכהנים.

ב"ק ב': תי"ח.

שואל

בענין החיוב השבה והחיוב אחריות שיש על שואל, עי' בערך שומר - חיוב השבה וחיוב אחריות, ובאותו ערך - משעת משיכה משתעבד או משעת אונסין משתעבד.

א. כללי

ב. שואל שלא מדעת

א. כללי

בענין אם יסוד הדין של שאלה ושכירות הוא קנין בגוף הדבר לפירותיו ולתשמישיו לזמן, או האם הם קונים רק את הפירות והתשמישים, או האם הם בגדר שיעבוד דהיינו שהחפץ משתעבד לו לפירות ולתשמיש.

גדרים: פרק השותפין ח' סק"ב, י"ח.

(גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ט.)

רכ"ח, רפ"ו סק"א (קטע "מיהו יש לומר"), של"ב, של"ג, שמ"ג (קטע אחרון").

קידושין ג': פ"ד (קטע "ועיין בריטב"א" וקטע אחרון).

ע"ז: קנ"א, קנ"ב.

הדרך שבשאלה יש רק התחייבות מצד המשאל לתת להשואל להשתמש אבל אין השואל מקבל שום קנין או שיעבוד.

קידושין ב': של"ג (קטע "גם יש אפשרות").

ע"ז: קנ"ב (קטע "גם יש אפשרות").

בענין איך שייך לקרוא להחייב אונסין של שואל בשם אב נזיקין, הלא לא פשע כלום.

ב"ק א': ס"ב.

שמה ששואל חייב באונסין משום שכל הנאה שלו, אין זה דוקא משום שהסכים לזה, אלא אפילו בעל כרחו הרי הוא נשאר חייב.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ועכ"פ יש לבאר" ולהלן שם).

בענין אם החייב אונסין של שואל הוא בגדר תשלומין בשביל ההנאה, או האם הוא לשם השלמת הפסד הפקדון רק שהתורה חייבה חיוב זה בגלל שנהנה.

ב"מ: פרק המפקיד קכ"ב, קכ"ג, ק"ל סק"א.

הדרך שהחייב אונסין הרי זה כמו פסיקת מקח, ואינו כמו תנאי, וממילא אפילו אם לא ישאר חייב באונסין בכל זאת אין זה מבטל את זכות השימוש.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור" ולהלן שם).

הדרך שבשאר הג' שומרים חוץ משואל כו"ע מודים שמשעת איבוד מתחייבים, ורק בשואל יש מ"ד שסובר שמשעת משיכה משתעבד.

כתובות ב': ת"ע.

בענין אם שאלה נקנית בחליפין.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ועני' עוד בתוס'") סק"ב בהערה.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס'"), של"ג (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס'"), קנ"ב (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

בענין מה ששואל קונה בקנין חצר.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס'"), של"ג (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס'"), קנ"ב (קטע "וכתב הקצה"ח" וקטע "ברם לפ"ז").

דברי הנ"י שהיכא שהבטיח המשאל להשואל שלאחר זמן יעבוד עמו הרי זה נקרא שאלה בבעלים אע"פ שאינו עמו בשעת תחילת השאלה כי אסור להמשאל לחזור בו כדכתיב שארית ישראל לא יעשו עוולה, ומוכח מדברי הנ"י שחל התחייבות וחוב ממש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ו.

בענין היכא ששאל שני קרדומים מחבירו וביקע באחד מהם, האם זה פועל שהבעלים אינם יכולים לחזור בהם אפילו מהשני.

קידושין ג': חלק ההערות דף מ"ז הערה מ"ב.

בענין אם למי ששואל לתשמיש אחד יש דין של שואל.

סימנים בענינים שונים: "חמץ בבית השומר" סק"א (קטע "והנה בביאור הנ"ל" וקטע "ועוד יש להוכיח").

ב. שואל שלא מדעת

בענין הגדר של שואל שלא מדעת גולן הוא, וכן הגדר של הצד ששואל הוא.

ב"ק ב': ג' סק"א (קטע "ולכאורה" וקטע "וינראה").

דעת הראב"ד שאפילו לפי המ"ד שסובר שהוא גולן אינו קונה בשינוי.

ב"ק ב': מ"ה בהערה השני', המשך פרק הגוזל קמא י"ב.

דעת הראב"ד שלמ"ד גולן הוא אין אומרים בו את הדין שאין שמין לגנב ולגולן.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא י"ב.

שודא דדייני

בענין אם שודא דדייני הוא סברת הדיינים או רצון הדיינים.

גיטין: פרק המביא גט תפ"ז.

קידושין ד': של"ה.

ב"ב ב': שצ"ח.

שוטה

עיינן עוד בקובץ קטן וקטנה.

בענין נשתטה המשלח, עיי' בערך שליחות - נשתטה או מת המשלח.

בענין הגמ' בחגיגה שאם עשה ג' מעשים שונים של שטות הרי הוא הוחזק להיות שוטה כמו ששור שנגח שור וחמור וגמל נעשה מועד ע"י נגיחות אלו אע"פ שלא נגח מין אחד ג' פעמים.

ב"ק א': רצ"ו (קטע "וע"ע בחגיגה").

בענין אם יש לנערה שוטה הקנס של אונס ומפתח לפי רבי מאיר שסובר שלקטנה אין קנס.

כתובות ב': של"ו סק"א.

בענין אם האב יכול למכור בתו שוטה לאמה אפילו אם היא כבר נעשית נערה.

כתובות ב': של"ו סק"א (קטע "ועכ"פ").

הדרך שגוסס אינו יכול להקנות כי הוא נעשה שוטה.

קידושין ד': שפ"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"א.

שיטת הרמב"ם שאפשר לזכות לשוטה, ודברי הרא"ש שרק אם הוא עתים חלים דאז אפשר לזכות בשבילו גם כשהוא שוטה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שמ"ב.

שויא אנפשי' חתיכה דאיסורא

בענין אם שויא אנפשי' חתיכה דאיסורא מהני מדין נאמנות כמו הודאת בעל דין, או האם מהני משום נדר, או האם מהני משום שמצד הסברא אמרינן שהוא שידע שאסור צריך לפרוש.

כתובות א': קמ"ו סק"א סק"ב, קמ"ז, ק"ג (קטע "וי"ל בביאור"), קנ"א (קטע "גם י"ל"), קנ"ב, קנ"ד, קנ"ז, קע"ד.

כתובות ב': קמ"ז (קטע "ותי" וקטע "וצ"ל").

בענין למה מהני סברת דדיינים, ובענין אם צריכים לצרף לזה שהפקר ב"ד הפקר.

קידושין ד': של"ה.

ב"ב ב': שצ"ו סק"ד.

בענין מה שאמר רב נחמן לרב ששת שאינו רשאי לעשות שודא דדייני כי "אנא דיינא, מר לאו דיינא".

קידושין ד': של"ה.

ב"ב ב': שצ"ו סק"ד.

בענין שאומרים שודא דדייני רק במומחין.

ב"ב ב': שצ"ז (קטע "והנה לעיל" ובהערה שם).

בענין אם גם כדי לומר שודא דדייני צריכים שהציור יהי' בגדר "ליכא למיקם עלה דמילתא" כמו שצריכים כדי לומר יחלוקו.

ב"ב ב': שצ"ו סק"א, סק"ג ובהערה הראשונה שם, סק"ה.

בענין אם אומרים שודא דדייני היכא דאיכא דררא בממונא.

ב"ב ב': שצ"ז.

בענין דעת התנאים שסוברים ששודא דדייני עדיף מיחלוקו.

גיטין: פרק המביא גט תפ"ז.

ב"ב ב': שצ"ג סק"ג (קטע "ואולי"), שצ"ה.

הסוברים שלפי הדרך שרבנן סוברים ששודא דדייני עדיף מיחלוקו א"כ בהציור של מחליף פרה בחמור יסברו שאין הדין יחלוקו אלא שודא דדייני.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שט"ז סק"ב (קטע "ולא קשה").

ב"ב ב': שצ"ג סק"ג (קטע "ואולי י"ל").

בענין אם עדיף לומר שודא דדייני או כל דאלים גבר.

ב"ב ב': שצ"ו סק"א סק"ב.

בענין שלא אמרינן שודא דדייני במטלטלין אלא בקרקע.

ב"ב ב': שצ"ז (קטע "והנה לעיל" ובהערה שם).

נדרים: פרק ואלו נדרים ד' סק"א
(קטע "וי"ל") סק"ב (קטע "והנה
אם נאמר" ולהלן שם).

קידושין ד': רע"ח סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"ב.

דברי התרומת הכרי שהודאת בעל דין מהני
רק בפני ב"ד, אבל אם הודה חוץ לב"ד
בפני עדים ואמר אתם עדי הרי זה מהני רק
מדין שויה אנפשי איסור גזילה, והגדר של
שויה אנפשי חתיכה דאיסורא הוא שסברא
היא שהוא שיועד שאסור צריך לפרוש
וכופין אותו על זה ומפרישים אותו, ודברי
הקצה"ח שגם הדין של נאמנות מהני גם
חוץ לב"ד באתם עדי.

כתובות א': קמ"ו סק"א, קמ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"ב
סק"ג.

הדרך שהזכרנו שגם אם אין הנאמנות של
שויה אנפשי חד"א, הוא שיועד שאסור
צריך לפרוש, ושעל זה מהני חזרה גם בלי
אמתלא. וכן עוד בענין אם יש על זה חיוב
להפרישו.

כתובות א': ק"נ (קטע "וי"ל
בביאור"), קנ"א, קנ"ז, רע"א.

נדרים: פרק ואלו נדרים ד' סק"א
(קטע "וי"ל").

קידושין ד': רע"ח סק"א.

עוד בענין אם היכא שעשה שויה אנפשי
חד"א חייבים להפרישו או לא, והסברות
שיש לומר בזה.

כתובות א': קמ"ו סק"א, קמ"ז,
קמ"ח, קמ"ט, קס"ז, ק"ע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"ב
סק"ג.

בענין היכא שעשה שויה אנפשי חד"א
ושוב עבר על דברי עצמו, האם מענישים
אותו.

כתובות א': קמ"ח.

בענין אם שייך לומר שאם עשה שויה
אנפשי חד"א אין חיוב להפרישו אבל אם
עבר מלקין אותו.

כתובות א': קמ"ח (קטע "והנה
כבר הבאנו").

עוד בענין לחזור בו משויה אנפשי חד"א
גם בלי אמתלא.

כתובות א': קנ"ד.

כתובות ב': כ"א (קטע "והנה עיין
עוד"), קכ"ג סק"א (קטע "ובאות
ת"ט").

קידושין ד': ר"נ סק"א (קטע
"ובאות ת"ט").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א (קטע
"ועי' בספר" וקטע "והנה מעתה").

ב"ב ב': פרק יש נוהלין קמ"ו
סק"א (קטע "ועי' בספר" וקטע
"וע"ע בקו"ש").

השיטה שבשויה אנפשי חד"א אם הודה
על דבר שבעינינו יש בו כדי לאסור לא
איכפת לן בזה שהוא עצמו לא נתכוין
לאסור עצמו, והדרך שבהציוור הנ"ל אינו
נאסר.

כתובות ב': קמ"ז (קטע "ותי").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"א (קטע
"והא ודאי").

שהיכא שרואים בחוש שדבריו הם נגד
המציאות, לא אמרינן שויה אנפשי חד"א.

כתובות א': קמ"ו סק"ב.

בענין אם שויה אנפשי חתיכה דאיסורא
מהני נגד עדים.

כתובות א': קמ"ו סק"א, קנ"ב,
קנ"ז.

כתובות ב': קמ"ז (קטע "ועכ"פ
רעק"א").

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"ב.

השיטה שאפילו אם שויה אנפשי מהני נגד
עדים אבל הרי הוא יכול לחזור בו לצד
העדים גם בלי אמתלא.

כתובות א': קנ"ג.

דברי התשב"ץ שאם אמרה נתקדשתי בפני
פלוגי ופלוגי והם מכחישים אין כאן שויה
אנפשי חד"א כי היא עצמה תלתה את
הדבר בהם.

כתובות ב': קמ"ז (קטע "שו"ר").

בענין אם בשויה אנפשי' חד"א מספיק בזה שהוא אומר שקרה מצב של ספק, כגון פתח פתוח מצאתי, ואז אנחנו אוסרים מספק, או האם הוא צריך לומר שאסור עליו בודאי, וממילא לא שייך שויה אנפשי' חד"א היכא שהיא טוענת שהיא מותרת כגון במשארסתני נאנסתי כיון שאין הוא יודע אם לקבל את דבריו או לא.

כתובות א': קנ"ח (קטע "והנה חזינן").

עוד בענין היכא שגם לפי דבריו יש כאן רק ספיקא דאורייתא.

כתובות א': קס"ד.

עוד בענין אם יש דין של שויה אנפשי' ספק איסור.

כתובות ב': קנ"ד סק"א (קטע "ולכאורה").

אפילו אם יש דין של שויה אנפשי' ספק איסור, אבל היינו רק כשהוא יודע שקרה דבר שיש בו ספק, אבל היכא שאין לו ידיעה בהענין, כגון בע"א אומר אשתך זינתה והוא שותק כי אינו יודע, לא מיקרי ששויה אנפשי' חד"א, ודברי תוס' שהיכא שהוא מאמין להעד שפיר אמרינן שויה אנפשי' חד"א.

כתובות א': קנ"ג (קטע "והנה בקידושין" ולהלן שם).

כתובות ב': קנ"ד סק"א (קטע "מיהו צ"ע").

נדרים: פרק ואלו נדרים ד' סק"ב.

עוד בענין שויה אנפשי' היכא שהוא מאמין לאחרים.

כתובות א': קנ"א.

קידושין ד': רע"ח.

ב"מ: פרק שנים או חזין ק"ח (קטע "והנה המחלוקת" ולהלן שם).

בענין שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא באומר פתח פתוח מצאתי.

כתובות א': קמ"ו סק"ג, קנ"ה, קנ"ו, קס"ד, קצ"ט, ר"ד, ר"י.

ביאור טעמו של אביי במה שהוא סובר שאם עד אחד אומר לו זינתה אשתך הרי הוא נאמן (קידושין דף ס"ו ע"ב).

קידושין ד': רע"ו.

דברי שמואל שאם העד נאמן עליו כבי תרי צריך להוציאה.

קידושין ד': רע"ח.

בענין אם הכוונה היא שהוא נאמן עליו בעלמא כבי תרי או האם הכוונה היא שהוא מאמינו בדבר זה כבי תרי.

קידושין ד': רע"ח סק"ג.

בענין אם הוא יכול לחזור בו ממה שהוא מאמינו.

קידושין ד': רע"ח סק"א (קטע אחרון) סק"ב.

בענין אם טעמו של שמואל הוא משום שמה שהוא מאמינו הרי זה בגדר שויה אנפשי' חתיכה דאיסור.

קידושין ד': רע"ח סק"א (קטע "ויש לעיין" וקטע אחרון) סק"ד.

דברי הגמ' בקידושין דף ס"ו ע"א שאם אמר לו עד אחד אשתך זינתה, והוא נאמן עליו כבי תרי, הרי הוא צריך לפרוש ממנה, ודברי הרי"ף שהוא צריך להוציאה רק מדיני שמים.

נדרים: פרק ואלו נדרים ד' סק"ב (קטע "והנה באמת" ולהלן שם).

קידושין ד': רע"ח סק"א.

בענין אם מהני היכא שהאשה או עד אחד מכחישים את העד שאמרה אשתך זינתה.

קידושין ד': רע"ח סק"ד.

שיטת הרא"ה שלא מהני שויה אנפשי' חד"א באיסור דרבנן.

כתובות א': קמ"ה סק"ב (קטע אחרון), קס"א*, קס"ד (קטע אחרון), קע"ה, קע"ט סק"ב, קפ"ה.

שיתכן שגם הרא"ה מודה שהיכא שאסר על עצמו אשה בתורת ערוה הרי הוא נאסר גם בהשניות דרבנן, ודיוק מרש"י לא כן.

כתובות א': קע"ה.

דברי רעק"א שאפילו החולקים על הרא"ה מודים שבדבר שהוא רק משום מעלה ביוחסין לא אמרינן שויה אנפשי' חד"א.

כתובות א': קע"ט סק"ב.

בענין אם האומרת טמאה אני לך נאמנת משום שויה אנפשה חתיכה דאיסורא או משום ע"א נאמן באיסורין.

כתובות ב': קכ"ג סק"א, קכ"ה.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז.

קידושין ד': ר"נ סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"א סק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ו סק"א.

קושיית רעק"א והבית יעקב איך מהני שויה אנפשי' באומר פתח פתוח מצאתי להפקיע את מה שהוא משועבד לה.

כתובות א': ק"נ, רע"א.

גדרים: פרק ואלו גדרים ד' סק"א (קטע "והבית יעקב").

שהיכא שעשה שליח לקדש לו אשה ואח"כ אמר השליח שקידש, הרי המשלח נאסר בקרובות' כי השליח נחשב כבעל דבר ויכול לפעול את הדין של שויה אנפשי' חתיכה דאיסורא כי השליח נחשב כמו המשלח גם לאחר שכבר גמר לעשות את השליחות.

קידושין ג': מ' סק"ב סק"ג, מ"ב.

שולחן

דברי הרמב"ם שכולל עשיית המנורה והשולחן והמזבח במצות בנין בית הבחירה, ודעת הרמב"ן שעשייתן אינה מצוה אלא רק התכלית נימנית למצוה דהיינו הדלקת הנרות ועריכת הלחם והקרבת הקרבנות.

אבות: קצ"ד*

חומש: פרי תרומה, ועשו לי מקדש (כ"ה, ח') סק"ב. פרי אמור, על השלחן הטהר (כ"ד, ו').

דברי הגמ' שהשולחן הוא כנגד מלכות, ודברי רש"י שהוא כנגד כהונה.

אבות: רי"ד.

בענין ההיתר לטלטל את השולחן לצורך להראותו לעולי רגלים.

חומש: פרי אמור, על השלחן הטהר (כ"ד, ו').

בענין "ג' שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה וכו' אבל אמרו עליו דברי תורה וכו'".

אבות: קי"ד - קי"ט.

שומע כעונה

הדעה שבמי שאינו יכול לדבר לא אמרינן שומע כעונה.

יבמות ב': תקמ"ב סק"א.

כתובות ב': פ"א סק"א.

ב"ב ב': תל"ג סק"א, פרק יש נוחלין קס"ז סק"א.

שרק המברך ברכת המזון מקיים בזה את החיוב לדבר דברי תורה בתוך הסעודה (כי ברכת המזון חשיבא בגדר דברי תורה), אבל לא היוצא בדרך שומע כעונה.

אבות: קי"ט סק"ב (קטע "והנה החיד"א").

המחלוקת בענין אם הוא צריך לעמוד בשעת ברכת המצוה כשהוא שומע מאחר ויוצא ע"י ששומע כעונה (כמו שהמברך עצמו צריך לעמוד).

סנהדרין: ר"ע.

דברי הרמ"א שהציבור צריך לעמוד בשעת חזרת הש"ץ.

סנהדרין: ר"ע.

בענין אם צריך לעמוד בשעת קידוש לבנה כשהוא שומע מאחר ויוצא ע"י שומע כעונה (כמו שהמברך עצמו צריך לעמוד).

סנהדרין: רס"ט.

בענין אם בשומע כעונה גם השומע צריך כיסוי הראש כמו המברך.

סנהדרין: ר"ע.

שיטת תוס' שגדול יכול להוציא בברכת המזון אפילו את מי שאכל כדי שביעה שחייב מדאורייתא, ואפילו אם הוא עצמו לא אכל כלל, וכדאמרינן אע"פ שיצא מוציא.

סימנים בענינים שונים: "בענין חינוך קטן למצות" סק"ד.

שומר

בענין שליחות יד, וכן בענין שליחות יד בדברים שנתמעטו משמירה כגון קרקעות, וכן בענין שליחות יד היכא שהוא שומר בבעלים, ע"י בערך שליחות יד.

בענין אם שומר בבעלים חייב הכפל של טט"ג, ע"י בערך טוען טענת גנב.

בענין תחילתו בפשיעה וסופו באונס, ע"י בערך מזיק - תחילתו בפשיעה וסופו באונס.

בענין איך הגנב מתחייב ע"י משיכת השומר, ע"י בערך גניבה וגזילה - קנין גזילה.

ע"י עוד בערך שכירות ובערך שואל.

ע"י עוד בערך אבירה - שומר אבירה.

ע"ע בערך טוען טענת גנב.

בענין הקנאת הכפל להשומר היכא ששילם ולא רצה לישבע, ע"י בערך כפל - הקנאת כפל להשומר.

א. כללי

ב. קבלת שמירה

ג. גדר השכר של שומר שכר

ד. חיוב השבה וחיוב אחריות

ה. משעת משיכה משתעבד או משעת אונסין משתעבד

ו. כופר בפקדון

ז. שומר שמסר לשומר

ח. שבועת השומרים

ט. שמירה בבעלים

י. דברים שנתמעטו ממיעוטים בפרשיות שומרים

א. כללי

בענין אם יש לשומרים קנין מסוים בגוף הפקדון.

קידושין ב': של"ב (קטע אחרון).

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ (קטע "ועי' בחידושי הגרש"ש").

ע"ז: קנ"א (קטע אחרון).

בענין למה נחשב פקדון ברשות המפקיד כשהוא בבית השומר.

קידושין ב': של"ב (קטע אחרון).

ב"מ: פרק שנים או חזין י"ב (קטע "וכתב"), פרק המפקיד א', קע"ז.

ע"ז: קנ"א (קטע אחרון).

סימנים בענינים שונים: "חמץ בבית השומר".

בענין חמץ ברשות השומר.

סימנים בענינים שונים: "חמץ בבית השומר".

בענין אם "עבד לזה לאיש מלוה" אמור גם על שומר כלפי המפקיד.

גיטין: פרק המביא גט תס"ט.

בענין אם שתי פרות נחשבות פקדון אחד או שנים.

ב"מ: פרק המפקיד ס"ו סק"א.

דברי רעק"א ששומר שאמר שפשע, ונתחייב, ואח"כ אמר שמצא את הפקדון והמשיך לשמור, ושוב נאנס, הרי הוא פטור כי כשמצא את הפקדון חזר להשמירה הראשונה, וממילא מתבטל מה שנתחייב על הפשיעה, וכן על האונס של עכשיו הרי הוא פטור.

ב"מ: פרק המפקיד צ"ו (קטע "ותי' רעק"א ע"י שחידש" וקטע

"והנה כבר הבאנו"), ק' (קטע אחרון).

הדרך שהיינו רק היכא שהי' מונח ברשותו כל הזמן, רק שלא זכר היכן הניח אותו, אבל היכא שנאבד חוץ מרשותו ואח"כ מצא אותו, אינו חוזר לשמירתו אלא הרי זו שמירה חדשה וממילא כששוב נאנס הרי הוא נשאר חייב מחמת השמירה הראשונה. ב"מ: פרק המפקיד ק' (קטע וי"ל" ולהלן שם).

דברי הריטב"א בשם הראב"ד שהיכא שהבהמה הלכה לאיבוד מתוך פשיעה, ושוב חזרה מאל"י לבית הבעלים, ושוב יצאה עוד הפעם מתוך הפשיעה הראשונה של השומר, ומתה, הרי השומר פטור, כי מאז שחזרה לבית הבעלים כלתה שמירתו, וקושיית הריטב"א על זה.

ב"מ: פרק המפקיד קע"ח (קטע ראשון).

בענין מתי אומרים שכספים אין להם שמירה אלא בקרקע.

ב"מ: פרק המפקיד קנ"ג.

בענין המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם שומר שגנב מרשותו חייב כפל.

כתובות ב': תפ"ג (קטע "והנה שיטת" ולהלן שם).

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "והנה הרמב"ם").

ב"ק ב': י' סק"ד, כ"ג.

ב"מ: פרק שנים אוהזין רי"ב (קטע "ובאמת").

ב. קבלת שמירה

המחלוקת בין רבי ורבנן אם שומר צריך לקבל על עצמו שמירה כדי שיחול עליו דין שומר.

קידושין א': פ"ט.

ב"ק א': תנ"ב.

הביאור למה צריכים קבלת שמירה.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "מיהו באמת").

דברי המ"מ שאם אמר השומר "הנח לפני" הרי הוא נעשה שומר חנם רק אם המפקיד הניח לפניו בסימטא או בד' אמותיו או בחצר שלו, אבל ע"י סילוק המפקיד לחוד אינו נעשה שומר, ודברי טור שע"י סילוק המפקיד לחוד שפיר נעשה שומר.

ב"ק א': תצ"ד סק"ז בהערה.

בענין אם המפקיד צריך להזכיר לשון שמירה.

ב"ק א': תנ"ב בהערה הראשונה.

דברי המחנה אפרים שהיכא שיש שכר אין צריכים קבלת שמירה, וכן היכא שהשומר משך, וכן היכא שקיבל השומר את הפקדון לתוך ביתו ולא רק לתוך חצרו.

ב"ק א': תנ"ב ובהערה השני והשלישית.

בענין איך בעל חוב נעשה שומר על המשכון, וכן איך הלוקח לזמן נעשה בגדר

שומר, וכן איך ס"ד להו לתוס' (בב"ק דף נ"ו ע"ב) שגולן יתחייב גם על מה ששומר מתחייב, הלא ליכא בציורים אלו קבלת שמירה.

ב"ק א': תנ"ב בהערה השלישית.

ביאורים למה גולן אינו נחשב גם שומר ויתחייב גם על מה ששומר חייב.

ב"ק א': תנ"ב בהערה השלישית.

בענין תיקנו משיכה בשומרים.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קכ"ז - ק"ל, קל"ד.

ג. גדר השכר של שומר שכר

הדרך שמספיק אם השכר הוא הנאת הגוף אפילו אם אין לו דין ממון.

גדרים: פרק אין בין המודר ז' סק"ג.

דברי האבן האזל (כעין הנ"ל) שכדי להחשב שכר בשומר שכר מספיק בזה שהמפקיד מסלק מהשומר טרחת הגוף אפילו אם לא נתן לו ממון (משא"כ מודר הנאה אסור רק אם הרויחו שוויות של ממון).

ב"ק א': תרצ"ז סק"ג (קטע אחרון).

הדרך שכדי להיות שומר שכר צריכים שהשכר ינתן במיוחד בשביל השמירה.

קידושין א': פ"ט.

ב"ק א': תנ"ב (קטע "ונראה לומר" ולהלן שם).

הדרך שכדי להחשב שומר שכר מספיק בזה שהשכר הוא בשביל השמירה אפילו אם אין השכר בא מהמפקיד כמו שומר אבידה לפי רב יוסף שהוא נחשב שומר שכר בגלל שהוא נפטר מלתת צדקה.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ומעתה לפ"ז יוצא").

ד. חיוב השבה וחיוב אחריות

בענין אם שומר חייב בהשבה.

ב"ק א': קע"ו* סק"ב, תש"ד.

ב"ק ב': של"א (קטע "וע"ע בחו"מ").

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע אחרון), קל"ד (קטע "ויש להוסיף"), קס"ד סק"ד (קטע "ועוד כתב"), קפ"ז (קטע "ותי" הקצה"ח").

בענין אם שומר צריך להשיב דוקא מדעת בעלים.

ב"ק א': תש"ד.

ב"מ: פרק המפקיד קע"ח (קטע ראשון).

דברי הריטב"א שאפילו אם אין צריכים שיחזיר מדעת בעלים, אבל צריכים שהשומר עצמו יחזיר את הפקדון ולא שיחזור מאליו כגון פרה שחזרה מעצמה.

ב"מ: פרק המפקיד קע"ח (קטע ראשון).

בענין אם החיוב תשלומין של שומר הוא בגלל שלא קיים את חיובו לעשות השבה (ואנו נוקטים בזה שבשומר יש חיוב השבה), או האם הוא חיוב עצמי ואפילו אם אינו חייב בהשבה.

ב"מ: פרק המפקיד קל"ד (קטע "ומעתה אם נאמר").

בענין אם החיוב תשלומין של שומר הוא חיוב עצמי, והרי הוא חייב בתשלומין אפילו אם הוא נפטר מלשומר (כגון היכא שחזר בו מלהיות שומר, דשומר יכול לחזור בו כמו שפועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום, עי' בזה להלן כאן), או האם החיוב תשלומין הוא תוצאה מהחיוב לשומר.

כתובות ב': ת"ע.

קידושין א': קפ"ה.

קידושין ג': פ"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ו, של"ד סק"ב, ת"ד, ת"ה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ג סק"ו, קנ"ז, קס"ז (קטע "ודע").

בענין אם שומר שכר חייב לשמור יותר משומר חנם ולכן הרי הוא חייב גם על גניבה ואבדה, וכחצד שהחיוב תשלומין הוא תוצאה ותולדה מהחיוב לשומר, או האם אינו חייב לשמור יותר, רק שבכל זאת

התורה חייבה אותו בגניבה ואבדה כיון שהוא מקבל שכר, וצד זה אתי שפיר גם לפי הצד שהזכרנו שהחיוב תשלומין הוא חיוב עצמי.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ג סק"ד, קמ"ג.

בענין אם מה ששומר שכר ושואל מוסרים נפשם טפי משומר חנם, ויתכן שגם חייבים לעשות כן וכמו שהזכרנו לעיל בסמוך, הרי זה בגלל השכר והזכות השתמשות, או האם זה בגלל שהם חייבים על יותר דברים (ולפ"ז נראה שאע"פ שזה גורם להם לשמור יותר אבל אין עליהם חיוב לשמור יותר), ודלא כחצד שאדרבה החיוב תשלומין הוא תוצאה ותולדה מהחיוב לשומר.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ז (קטע "והנה נראה").

הדרך שאינם חייבים לשמור יותר, וגם לא יעשו כן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ב סק"ג, קמ"ג.

דברי הנתי"מ ששומר חנם ושומר שכר ושוכר שמסרו לשומר אחר פטורים אפילו מחיוביהם (לכה"פ היכא שגם השני חייב על מה שקרה), כי זה נקרא ששמרו, אבל שואל שמסר לשואל אחר נשאר חייב, כי חיובו אינו משום שלא שמר כמו שרואים מהעובדא שהוא חייב אפילו היכא ששפיר שמר רק שמתה כדרכה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ו.

דברי התומים שכתב כהנ"ל גם על שומר שכר שמסר כי אנו פוסקים ששומר שכר חייב אפילו על גניבת אונס דמזה מוכח שחיובו אינו משום שלא שמר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ו.

דברי הקצה"ח שבכלל אין חיוב על שומר לשמור, אלא יש רק חיוב אחריות, ודברי הנתי"מ שמחלק בזה בין שומר חנם לשומר שכר.

קידושין ג': פ"ד (קטע "מיהו באמת").

הדרך ששומר שפשע חייב עבור עצם הפשיעה, רק שצריכים שילך לאיבוד כדי שיהי' על מה לשלם, אבל מה ששומר שכר חייב על גניבה ואבידה הרי זה עבור עצם העובדא שהלך לאיבוד ע"י גניבה ואבידה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ג (קטע "הקדמה ב'"), ר"ע סק"ה (קטע "ויש להסביר").

בענין אם שומר יכול לחזור בו באמצע השמירה.

כתובות ב': ת"ע.

קידושין א': קפ"ה.

קידושין ג': פ"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ו, של"ד סק"ב, ת"ד, ת"ה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ג, קמ"ד (קטע אחרון), קנ"ז.

בענין עד מתי יכולים המשאיל והמשכיר לחזור בה מהשאלה ולהשכירות, ובענין אם יש חילוק בזה בין שאלה לשכירות.

קידושין ג': פ"ד.

"מתנה שומר חנם להיות כשואל".

גיטין: פרק המביא גט תע"א.

ביאורים למה "מתנה שומר חנם להיות כשואל" אינו בגדר "קנין אתן".

ב"ב א': ל"ה סק"א (קטע "ותירץ לו") סק"ד סק"ה (קטע "והנה מלשונם").

בענין אם שומר שכר חייב על גניבת אונס.

גיטין: פרק המביא גט תע"ט (קטע "והאו"ת").

ב"ק א': תש"ז.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ג סק"ו.

שמה ששואל חייב באונסין משום שכל הנאה שלו, אין זה דוקא משום שהסכים לזה, אלא אפילו בעל כרחו הרי הוא נשאר חייב.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ועכ"פ יש לבאר" ולהלן שם).

הדרך שהחייב אונסין הרי זה כמו פסיקת מקח דאפילו אם לבסוף לא שילם אין המקח בטל, דגם כאן אפילו אם לא ישאר חייב באונסין (וכגון בני השואל שיורשים את הזכות השתמשות אבל אינם חייבים באונסין) בכל זאת לא מתבטל זכות השימוש, ואינו בגדר תנאי, דהיינו תנאי שמותר לו להשתמש רק אם הוא מתחייב באונסין.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור" ולהלן שם).

הדרך ששומר חייב גם על היזק שאינו ניכר, רק שהוא יכול לומר הרי שלך לפניך, אבל אם כבר אינו בעין הרי הוא מתחייב עבור הפשיעה הראשונה שגרמה את ההיזק שאינו ניכר.

כתובות ב': ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ז.

בענין למה שומר חייב על מה שהשור נעשה שור הנסקל ברשותו.

כתובות ב': ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ו, כ"ז.

בענין למה אין הגונב מן השומר חייב כפל להשומר לפי רבי שמעון שסובר שדבר הגורם לממון כממון דמי.

כתובות ב': תע"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"א.

בענין אם הכוונה בזה שהשומר נכנס תחת הבעלים לענין נזקי ממון היא שהוא נעשה ממש כמו בעלים ולכן הרי הוא חייב לשלם את מה שהבהמה הזיקה, או האם לעולם המפקיד נחשב הבעלים וחייב הוא לשלם את ההיזק, רק ששוב חייב השומר לשלם את הניזקין להמפקיד על שלא שמר את הבהמה ויצתה והזיקה.

ב"ק א': ת"ל בהערה.

שילם ולא רצה לישבע: שיטת הרמב"ם שהבהמה עצמה חוזרת להמפקיד.

ב"ק ב': ת"א.

ביאור קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה.

ב"ק א': תש"ח, תש"י סק"א.

בענין "לשמור ולא לאבד".

ב"ק ב': רל"ד.

בענין "לשמור ולא לחלק לעניים".

ב"ק ב': רל"ז.

בענין שותפין ששאלו ונאנס: האם יש על כל שותף חיוב לשלם את הכל.

ב"מ: פרק המפקיד ס"ח (קטע "מיהו עי' בריטב"א" ולהלן שם).

בענין היכא שנגנב מן האב ומת האב, האם הבנים חייבים לשלם.

ב"מ: פרק המפקיד ס' סק"ג.

בענין היכא שהמפקיד שילם בשביל החפץ ביוקר אבל ה' אפשר להשיגו בזול, האם יכול השומר לשלם בזול.

ב"מ: פרק המפקיד פ"ט (קטע אחרון).

שהיכא שהשומר אומר שאינו זוכר איפוא הטמין את הפקדון (אשר דבר זה נחשב בגדר פשיעה), ומבקש זמן לחפש, מחייבים אותו לשלם מיד.

ב"מ: פרק המפקיד צ"ו (קטע "והנה על פי" וקטע "ולפי הנ"ל").

ה. משעת משיכה משתעבד או משעת אונסין משתעבד

בענין אם השומר משתעבד לחיובו משעת משיכה או משעת איבוד.

כתובות ב': ת"ע.

קידושין ג': פ"ד (קטע ראשון), פ"ו (קטע ראשון).

ב"ק א': קכ"ה סק"ב בהערה השני', קע"ו* סק"ב (קטע "וע"ע בהגהות פורת יוסף").

ב"ק ב': שנ"ח, שנ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ב (קטע

"והקצה"ח עצמו"), פרק המפקיד, קס"ד סק"ד.

הדרך שבשאר שומרים חוץ משואל לכו"ע משעת איבוד מתחייבים.

כתובות ב': ת"ע.

המחלוקת ראשונים בענין היכא שהשומר אינו יודע אם קרה דבר שחייב עליו או פטור עליו, האם הוא כאומר איני יודע אם נתחייבתי או האם הוא כאומר איני יודע אם פרעתיך.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ב (קטע "והקצה"ח עצמו"), פרק המפקיד קי"ז, קנ"ו, קס"ד סק"ד, קס"ה, קע"ו (קטע "ולפי"ז).

דברי הריטב"א שאפילו אם משעת משיכה משתעבד אבל אין זה חיוב גמור שחל כבר בשעת משיכה, אלא הכוונה היא שאם נתחייב לבסוף, נשתעבדו נכסיו למפרע משעת משיכה, אבל לענין ספק הרי זה נקרא איני יודע אם נתחייבתי.

ב"ק ב': שנ"ח, שנ"ט.

ב"מ: פרק המפקיד קנ"ו, קס"ד סק"ד (קטע "והקצה"ח בסי"").

דברי הקצה"ח שאם משעת משיכה משתעבד, אם אח"כ קורה אונס, הטעם למה הוא פטור הוא משום שנחשב בגדר השבה.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"ד (קטע "ועיי"ש בקצה"ח").

בענין היכא שהוקר או הוזל, האם השומר משלם כשעת המשיכה או כשעת האונסין או כשעת התשלומין.

כתובות ב': ת"ע.

ב"מ: פרק המפקיד מ'.

ו. כופר בפקדון

בענין החיוב אחריות של כופר בפקדון. וכן בענין אם הוא עובר בלא תגזול.

גיטין: פרק המביא גט תל"ט (קטע אחרון).

ב"ק א': ל"ז* סק"ג, תרצ"ג (קטע "ברם לכאורה" וקטע "ועכ"פ").

ב"ק ב': כ"ג, שס"ד - שס"ח, שצ"ה, ת'.

ב"מ: פרק שנים או חזין של"ז סק"ג (קטע "דהנה בב"ק"), פרק המפקיד י' (קטע "ועוד רצה").

הסברא לומר שכופר בפקדון (היכא שלא קיבל על עצמו שמירת ניזקין) לא יתחייב על מה שהבהמה הלכה והזיקה.

ב"ק א': ל"ז* סק"ג, תרצ"ג (קטע "ברם לכאורה" וקטע "ועכ"פ").

שכופר בפקדון נעשה גזלן אפילו אם לא עשה קנין גזילה וכגון היכא שאין הפקדון בחצירו.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "ברם לכאורה וקטע "ובטעמא").

ז. שומר שמסר לשומר

בענין אם שייך להיות השומר של שני אנשים נפרדים על אותו פקדון, וכגון בשומר שמסר לשומר, האם שייך לומר שהשומר השני הוא השומר גם של השומר הראשון וגם של המפקיד.

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ב.

הדרך שאם שני אנשים חייבים באותו חיוב (כמו בשומר שמסר לשומר), ונפטר האחד ע"י שבועה בלי תשלומין, גם השני נפטר.

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ב.

הראי' של הגר"ח מב"ק דף ק"ח שהיכא ששנים חייבים שבועה (כמו בשומר שמסר לשומר) ונשבע אחד מהם הרי המפקיד יכול לתבוע תשלומין מן השני אם אינו נשבע.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ד (קטע "דהנה הגר"ח").

בענין אם אפילו המ"ד שפוטר שומר שמסר לשומר מתשלומין הרי הוא מודה שאסור למסור לשומר שני.

ב"מ: פרק המפקיד קנ"ז.

בענין אם גם מי שלא נעשה שומר אסור למסור לאדם אחר כמו ששומר אסור.

ב"ק ב': שי"א (קטע "ובדברי").

"השוכר פרה מחבירו והשאלה לאחר

ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל משלם לשוכר": בענין היכא שהשאל אותה לחלק מימי השכירות, והיכא שהשאל אותה לכל ימי השכירות.

ב"מ: פרק המפקיד קט"ז.

בענין אם בהציוור הנ"ל זכותו של השואל להשתמש הרי זה כי זהו איך שהשוכר משתמש בשכירותו, או האם גם בלי זה יש כח להשוכר למנות שוכר אחר או שואל וממילא יש להשואל זכות להשתמש בה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ה.

בענין למה חייב השואל לשלם להשוכר פרה לצמיתות ולא סגי אם נותן לו כמנין ימי השכירות שהשוכר שכר.

ב"מ: פרק המפקיד קי"ט.

בענין איך יש כח להשוכר למנות שומר לעצמו.

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ.

"א"ר יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו אלא תחזור פרה לבעלים": בענין טעמו של רבי יוסי.

ב"מ: פרק המפקיד קכ"ה, קכ"ח - קל"ג.

הדרך שבשומר חנם שמסר לשומר שכר מודה רבי יוסי לחכמים, והדרך שבכה"ג מודים חכמים לרבי יוסי, והדרך שגם בכה"ג פליגי.

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ג, קכ"ב.

ביאור "בשבועה קני לה" ו"במיתה קני לה".

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב.

בענין אם המ"ד שפוטר שומר שמסר לשומר פוטר את השומר הראשון אפילו מחיוביו, וכגון שומר שכר שמסר לשומר שכר ונגנב, וכן אפילו אם השני פטור וכגון שומר שכר שמסר לשומר חנם ונגנב.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"א, קמ"ב.

השיטה שהמ"ד שסובר ששומר שמסר לשומר פטור הרי הוא מודה שהראשון

חייב היכא שהשני פטור או היכא שאין להשני לשלם.

גיטין: פרק המביא גט תע"ח.

הראשונים שסוברים ששומר שמסר לשומר פטור אפילו אם אין להשני לשלם (ולפי הפוסקים ש"ש שמסר לש"ח גם כשנגנבה, פשיטא שפטור).

ב"מ: פרק המפקיד קמ"א, קמ"ב סק"ד.

ונחלקו האחרונים אם כוונתם היא רק להיכא שהשני נעשה עני אחרי תחילת השמירה או האם כוונתם היא אפילו להיכא שהי' עני בשעת תחילת השמירה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ד.

הדרך שאם השומר השני חייב לשלם, השומר הראשון פטור אפילו אם נחשב שפשע ע"י שמסר להשני.

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ד (קטע "והנה הרש"ש"), קל"ז (קטע "ועי' במהדורא בתרא").

בענין היכא ששומר חנם מסר לשומר חנם והשני פשע, האם גם הראשון נחשב פושע שהרי מסר למי שאינו שומר כראוי.

ב"ק א': קפ"ו (קטע "ולכאורה הי' אפשר ליישב").

ב"מ: פרק המפקיד קס"ט (קטע "ולכאורה הי' אפשר ליישב").

בענין הציור הנ"ל היכא שהבעלים רגילים להפקיד אצל השני.

ב"ק ב': של"ד סק"ד.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ה (קטע "והנה החזו"א"),

בענין אם השומר הראשון חייב אם השומר השני שלח בו יד.

ב"מ: פרק המפקיד קי"ח.

דברי הנתיחה"מ ששומר חנם ושומר שכר ושוכר שמסרו לשומר אחר פטורים אפילו מחיוביהם (לכה"פ היכא שגם השני חייב על מה שקרה), כי זה נקרא ששמרו, אבל שואל שמסר לשואל אחר נשאר חייב, כי

חיובו אינו משום שלא שמר שהרי הוא חייב אפילו היכא ששפיר שמר רק שמתה כדרכה.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ו.

דברי התומים שכתב כהנ"ל גם על שומר שכר שמסר כי אנו פוסקים ששומר שכר חייב אפילו על גניבת אונס וא"כ חזינן שחיובו אינו משום שלא שמר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ו.

"דהא מסרה לבן דעת": בענין למה בשומר שכר שמסר לשומר חנם לא נחשב שפשע כי השומר חנם ישמור פחות, ושוב יתחייב השומר שכר אפילו אם הפקדון נאנס כי תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ד, קמ"ג.

בענין הטעמים של "גרועי גרעי' לשמירתו", ו"אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר".

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ג.

"את מהימנת לי בשבועה איהו לא מהימן לי": בענין למה לפ"ז הראשון נשאר חייב, האם זה משום שמשאיל"מ [קס"ד סק"א], או האם זה משום דהוי כאומר איני נשבע [סק"ב], או האם זה משום ששבועה היא בגדר חיוב תשלומין להמפקיד ואם אינו משלם שבועה הרי הוא חייב לשלם כסף [סק"ג], או האם זה משום דהוי כאומר איני יודע אם פרעתיך [סק"ד], או האם זה משום דהוי כהתנה שיחשב פושע [סק"ה].

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד, קס"ט (קטע "והנה לכאורה יש לבאר").

הסוברים שבשבועת השומרים אין אומרים מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"א.

בענין אם שייך הטעם של איני יודע אם פרעתיך היכא שמסר למי שרגיל המפקיד להפקיד אצלו או האם בכה"ג הרי זה דומה לאיני יודע אם נתחייבתי.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"ד (קטע "ועיי"ש בקצה"ח").

בענין דעת המ"ד שסובר ששומר שמסר

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ז.
הדעה שסוברת להיפך, והיינו שאדרבה, רגיל להפקיד אצלו מהני רק לפי הדרך של את מהימנת לי וכו' אבל לא לפי הטעם של אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ו (קטע "והנה עי' במרדכי" ולהלן שם), ק"ג.

בענין מסר למי שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו, או לבניו ובני ביתו, אבל מיעט בשמירתו כגון שומר שכר לשומר חנם.

ב"ק א': קפ"ד סק"ב, קפ"ו (קטע "והנה עיין עוד").

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ד, קמ"ו (קטע "ובחי' החת"ס"), קג"ה, קס"ו, קס"ז, קס"ט (קטע "והנה כבר הבאנו"), ק"ע.

בענין דברי הרמב"ם שהיכא שמסר לשומר שני, וכן היכא שמסר למי שרגיל המפקיד להפקיד אצלו אבל מיעט בשמירתו, הרי הוא חייב אפילו אם הוא שומר בבעלים: דקשה על זה דהא פשיעה בבעלים פטור, ותירוצו של המ"מ ששמירה בבעלים אינה פטרת אותו על רשות השני, ותירוצו של הכ"מ דחשיב מזיק ממש ולא רק פושע.

ב"ק א': קפ"ה.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ו (קטע "והנה כבר עמדו" וקטע אחרון), קס"ז.

הדרך שבשומר שכר שמסר לשומר שכר או לשואל לא מהני מה שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו כי יכול לומר שקים ל' שהשני שומר רק כשומר חנם ואילו הוא רצה עכשיו שמירה של שומר שכר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ה (קטע "ועוד כתב רעק"א").

בענין אם מספיק בזה שרגיל להפקיד אצלו חפץ אחר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ו (קטע "וע"ע בחידושי אנשי שם"), קמ"ז.

בענין כמה פעמים צריכים כדי שיהי' נקרא שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ח.

לשומר חייב משום "את מהימנת לי": האם הוא פטור את יורשיו של השומר הראשון משום שבהם לא אמרין מתוך שאינו יכול לישבע משלם.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ד סק"א (קטע אחרון).

הדרך שאפילו היכא שאמר לו המפקיד "לדעתך" הרי המערער יכול לומר על השומר השני שאיהו לא מהימן לו.

ב"מ: פרק המפקיד ק"ג.

בענין למה הראשון אינו פטור משבועה משום שהשני הוא בגדר עד אחד המסייע שפוטור אותו משבועה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"ב.

בענין היכא שהשני נאמן יותר מן הראשון או נאמן כמותו, האם יכול להמפקיד לומר איהו מהימן לא לי.

ב"ק א': קפ"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ז, פרק המפקיד ק"ג, קס"ח.

בענין היכא שהמפקיד הודיע להשומר שפלוני מוחזק בנאמנות אבל לא שהוא עצמו סומך עליו, האם שייך הטעם של אין רצוני וכו' וכן הטעם של את מהימנת לי וכו'.

ב"ק ב': של"ד סק"ג ובהערה.

בענין היכא שמסר למי שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו, או לבניו ובני ביתו (של השומר), האם הם נחשבים השומר שלו או האם הם נחשבים השומר של המפקיד.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ד.

שיטות הראשונים בענין אם כשמסר למי שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו, וכן כשמסר לבניו ובני ביתו, הרי הוא פטור אפילו מהדברים שהוא עצמו חייב עליהם, וכן אפילו אם פשעו.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ב סק"ז סק"ח סק"ט, קנ"ו.

שיטת ר"ת שאם מסר למי שהמפקיד רגיל להפקיד אצלו, או לבניו ובני ביתו, הרי הוא פטור אפילו לפי הטעם של את מהימנת לי וכו'.

בענין היכא שרגיל להפקיד אצלו רק מחמת הרחק, האם זה נחשב שהוא רגיל להפקיד אצלו.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ח.

עוד בענין שומר שמסר לשומר.

גיטין: פרק המביא גט תע"א.

ב"ק א': קפ"ד - קפ"ו.

ב"ק ב': של"ד סק"א סק"ד.

ח. שבועת השומרים

יסודו של הגרש"ש ששבועת מודה במקצת ושבועת עד אחד ושבועת השומרים הרי הן בגדר חיובים להתובע ולא בירוים לב"ד כדי להפטר.

כתובות א': תמ"ז סק"ב, תנ"א.

קידושין ב': שמ"ז (קטע "מיהו עיין").

ב"ק א': קפ"ו (קטע "שו"ר").

ב"ק ב': שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ב סק"ג סק"ד, ע"ד סק"ב, פ' (קטע "ובאמת גם בלא"ה"), פרק המפקיד כ', נ"ג (קטע "מיהו את הגדר"), קל"א, קס"ד סק"ג, קס"ט (קטע "שו"ר").

ב"ב ב': ש"צ סק"ג.

הדרך שרק שבועת השומרים היא חיוב להתובע ולא בירור לב"ד כדי להפטר.

קידושין ב': שמ"ז (קטע "מיהו לכאורה").

ב"ק א': קפ"ו (קטע "והנה לכאורה הי' אפשר ליישב").

ב"ק ב': שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט סק"ב סק"ג סק"ד, פרק המפקיד קל"א, קס"ד סק"ג, קס"ט (קטע "והנה לכאורה הי' אפשר ליישב").

בענין אם הטעם למה המפקיד חייב לקבל את השבועה של השומר הרי זה משום שהוא עצמו האמין אותו בתחילה להפקיד אצלו, או האם זה בגדר זכות מצד התורה שהשומר יכול לפטור את עצמו בשבועה.

ב"ק א': קפ"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ז, פרק המפקיד קס"ח.

היסוד שאין המפקיד חייב לקבל שבועה שאינה בגדר שבועת השומרים, וכגון אם אדם שאינו חייב לישבע רוצה לישבע ולפטור עי"ז את השומר.

ב"ק א': קפ"ד סק"א (קטע "אמנם לכאורה") סק"ב (קטע "מיהו הקצה"ח שם").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ז (קטע "אמנם לכאורה"), פרק המפקיד קמ"ד (קטע "וכתב הגר"ח" ולהלן שם), קס"ו (קטע "והקצה"ח"), קס"ח (קטע "אמנם לכאורה").

בענין אם עיקר שבועת השומרים היא השבועה שאינו ברשותי, ואילו השבועה שלא פשעתי בו והשבועה שלא שלחתי בו יד הרי הן בגדר גלגול שבועה, או האם עיקר שבועת השומרים היא השבועה שלא פשעתי בו והשבועה שלא שלח בו יד, ואילו השבועה שאינו ברשותו הרי היא בגדר גלגול שבועה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רכ"א, פרק המפקיד פ"ג, קי"ז (קטע "ותי' הקצה"ח"), קס"ד סק"א (קטע "ועוד" וקטע "ועי' גם בקצה"ח").

דברי ר"ת ששבועה שלא שלחתי בה יד פירושה הוא שלא אכל את הפקדון.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רכ"ב, רכ"ג.

בענין אם שומר צריך לישבע שבועה שאינו ברשותו היכא שהוא משלם או האם רק היכא שאמר הריני משלם.

ב"מ: פרק המפקיד ח', פ"ג, פ"ד.

בענין אם לפי הצד שהוא צריך לישבע שבועה שאינו ברשותו גם כשהוא משלם, האם היא בכה"ג מהתורה או רק מדרבנן.

ב"מ: פרק המפקיד פ"ג, פ"ד.

שיטת הרמב"ם שאם הפקדון הוא דבר "שכל מינו שוה ומצוי בשוק לקנות כמותו" אין השומר נשבע שאינו ברשותו.

ב"מ: פרק המפקיד פ"ט.

דרכים לומר שכשטוען נאבדה אינו נשבע שאינו ברשותו אלא רק כשטוען נגנבה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ב.

דברי הפוסקים בענין אם צריך לישבע שבועת השומרים וכן שבועה שאינה ברשותו היכא שיש עדים שנשפרה טלית רק שאינם יודעים אם היא הפקדון או טלית אחרת.

ב"מ: פרק המפקיד צ'.

בענין אם שומר יוצא ידי החיוב לישבע שבועת השומרים היכא שקפץ ונשבע או נשבע חוץ לב"ד או האם הוא נפטר רק ע"י שבועת הדיינים דהיינו שב"ד השביעוהו.

ב"ק ב': שע"א ובהערה שם, שע"ו.

דברי רש"י בב"ק דף ק"ז שכופר הכל בפקדון חייב שבועה כי שומר שפיר מעיז פניו לכפור את הכל.

כתובות א': תנ"ג, תנ"ד.

ב"ק ב': שפ"ו, שפ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ט (קטע "והנה השט"מ"), ע"ה סק"ב (קטע "ועוד הקשה") סק"ג, פ"ב (ושיטות ר"ת והריב"א בענין זה), קל"ז סק"ה, קל"ט (קטע "ועכ"פ גם הנחלת דוד" ולהלן שם), ק"ג, ק"פ (ושיטות ר"ת והריב"א בענין זה), קפ"ב, ק"צ, פרק המפקיד קל"ז (שיטת הש"ך בענין זה).

עוד בענין מחלוקת רש"י ור"ת בענין מתי נשבעין שבועת השומרים לפי המ"ד שסובר עירוב פרשיות כתוב כאן. **שבועות: קכ"ט.**

ביאור שיטת רמי בר חמא ששומר חייב שבועה על הפרה שטוען עלי' נאנסה רק אם כפר והורה על עוד שתי פרות חוץ מזו שטוען עלי' נאנסה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז - ק"פ, ק"צ.

בענין מנ"ל לרמי בר חמא את דינו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ח סק"א.

בענין למה לפי רמי בר חמא אין לו מיגו שהי' יכול לומר נאנסה על ההיא דכפירה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ח סק"א, קע"ט, קפ"א.

המחלוקת בין תוס' בב"ק ותוס' בב"מ אם רמי בר חמא מחייב שבועת מודה במקצת בשומר שמודה וכופר (בלי פרה שלישית של טענת נאנסה).

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז (קטע "ועכ"פ"), קע"ח סק"ג, ק"צ.

לפי רמי בר חמא למה הוצרכה התורה לחייב שבועת השומרים על ההיא דנאנסה, תיפוק ל' משום גלגול שבועה כיון שהוא חייב שבועת מודה במקצת על ההיא דכפירה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז.

בענין מנ"ל לרמי בר חמא שמודה במקצת בהלוואה נשבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ח סק"ב.

בענין אם לפי רמי בר חמא צריכים באמת פרה אחת של כפירה גמורה או האם סגי בשתים של טענת נאנסה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ח סק"א.

בענין היכא שהמפקיד מחל לו את הפרה של כפירה, האם השומר עדיין חייב לישבע על ההיא דנאנסה לפי רמי בר חמא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ז (קטע "ועוד הביא" וקטע "והנה אם נאמר").

ביאור הציור (בב"מ דף צ"ח) שכפר באחת והודה באחת ועל אחת אמר ששכורה מתה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קע"ח סק"ג.

דברי הטור שהשומר חייב לחזר אחרי הגנב כדי להוכיח שנשבע באמת.

ב"ק ב': שצ"ו.

שיטת הר"י מיגש והרמב"ם שנשבעין שבועת השומרים על שוה פרוטה גם לפי רב שסובר שנשבעין שבועת מודה במקצת רק על כפירת שתי כסף, ושיטת הרמב"ן שנשבעין שבועת השומרים רק על כפירת שתי כסף

שבועות קמ"ד.

הדרך שאם המפקיד טוען ברי אין השומר נשבע שבועת השומרים.

שבועות: קמ"ו (קטע "ברם י"ל").
ביאור דברי הרמב"ם שנשבעין שבועת השומרים על טענת קטן.

שבועות: קמ"ו (קטע "מיהו צ"ע" וקטע אחרון).

ט. שמירה בבעלים

הסברא שהטעם למה מספיק בה"י עמו בשעת שאלה הוא משום דכיון שה"י עמו בשעת התחלת השמירה הרי זה נחשב שהוא עמו כל זמן השמירה.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ז (קטע "וביאר").

בענין אם שומר בבעלים חייב שבועה.

ב"ק א': קפ"ד סק"ב בההערה הראשונה, תש"י סק"ב.

ב"מ: פרק המפקיד קס"ו (קטע "והנה הרמב"ם" וקטע אחרון).

בענין "פשיעה בבעלים".

קידושין ג': ל"ה*.

ב"ק א': קפ"ה, תש"י סק"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ד ובההערה, פרק המפקיד ג' (קטע "מיהו לכאורה").

בענין אם סוף יסוד הדין של שמירה בבעלים הוא שפטור מהחוב תשלומין של שומר, או האם בכלל לא חל עליו דין שומר ואינו חייב לשמור.

קידושין ג': ל"ה*.

ב"ק א': תש"י סק"ב סק"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ד ובההערה, פרק המפקיד ג' (קטע אחרון), מ"ז.

י. דברים שנתמעטו ממיעוטים

בפרשיות שומרים

בענין דבר שאינו מסוים.

ב"ק ב': כ'.

בענין אם קרקעות עבדים ושטרות נתמעטו רק מדין תשלומין, או האם נתמעטו מכל עיקר הדין של שמירה ואינו חייב לשמור.

קידושין א': קפ"ה.

קידושין ג': ל"ה*.

ב"ק א': תש"י סק"ג ובההערה שם.
ב"ק ב': י"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ד בההערה, פרק המפקיד ג' (קטע "מיהו לכאורה"), קמ"ג סק"ג.

דעת הרמב"ם שפושע חייב משום מזיק, וממילא אע"פ ששומר שכר ושואל אינם חייבים על גניבה ואבידה ואונסין על קרקעות עבדים ושטרות, אבל שומר שפיר חייב אם פשע על דברים אלו, ודעת הראב"ד שחולק.

קידושין א': קפ"ה.

קידושין ג': ל"ה*.

ב"ק א': ס"ב, תש"י סק"ג ובההערה שם.

ב"ק ב': י"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ד בההערה, רכ"א (קטע "ובביאור"), רכ"ב, פרק המפקיד ג' (קטע "מיהו לכאורה"), קמ"ב סק"ג סק"ז.

דברי הרמב"ן בענין אם המיעוטים בפרשת שומרים ממעטים מכל עיקר חיובי שמירה או רק מהכפל של טוען טענת גנב ושבועה.

ב"ק ב': שפ"ג (קטע "ועיין עוד בחידושי הרמב"ן").

דברי הרמב"ן שכל היכא שיש שבועת השומרים יש גם הכפל של ט"ג, ואם ממעטים מכפל הה"נ לשבועה.

ב"ק ב': כ' בההערה הראשונה, שפ"ד סק"ב, שפ"ו סק"א.

שיטת הרמב"ם שנשבעין שבועת השומרים לקטן, והמיעוט קאי רק על הכפל של טוען טענת גנב אבל לא על שבועה, ושיטת הראב"ד שאין נשבעין.

כתובות א': תמ"ה (קטע "וי"ל" וקטע "ברם" וקטע "ולפי הנ"ל").

ב"ק ב': כ' בההערה הראשונה, שפ"ג (קטע "והנה שיטת"), שפ"ה.

ב"ב ב': שס"ב סק"ג.

הדרך שטעמו של הרמב"ם אינו משום שלשבועת השומרים מספיק בטענת שמא, וטענת קטן נחשבת בגדר טענת שמא, אלא טעמו הוא משום שבועת השומרים אינה

צריכה טענה כלל, ובאמת טענת קטן אינה נחשבת אפילו בגדר טענת שמא אלא אינה נחשבת טענה כלל.

(כתובות א': תמ"ה קטע "ברם").

ב"ק ב': שפ"ג (קטע "והנה שיטת"), שפ"ה, ת"י.

סנהדרין: שכ"ו סק"א.

שטעמו של הראב"ד הוא משום דס"ל שהפקדון של קטן נתמעט מכל עיקר דין שמירה.

כתובות א': תמ"ה (קטע "וי"ל" וקטע "ולפי הנ"ל יוצא שיש").

ב"ב ב': שס"ב סק"ג.

דברי השט"מ בשם ראב"ד שאין השומר מתחייב על פקדונו של קטן כי גם הקטן עצמו לא הי' יודע איך לשומרו.

ב"ק ב': של"ד סק"ב.

דברי הראב"ד בשט"מ שהפקדון של קטן נתמעט רק משבועה.

ב"ק ב': כ' בהערה הראשונה, שפ"ג (קטע "והנה שיטת") [ועוד

שם בענין שיטות הרמב"ן והרשב"א בזה].

שהרמב"ם סובר שקטן נתמעט רק מלחייב שבועה, חוץ משבועת השומרים וכהנ"ל, והראב"ד סובר שנתמעט גם מלחייב שבועה וגם משמירה וכהנ"ל, והסוברים שנתמעט רק משמירה אבל לא מלחייב שבועה (רש"י והרמ"ה).

כתובות א': תמ"ה.

שומר פתאים ה'

בענין אם ראוי לסמוך על שומר פתאים ה' או לא, והסוברים שחייבים לסמוך היכא שזה יאפשר לו לעשות מצוה כגון מילה ביום המעונן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"א.

בענין אם נאמר שומר פתאים ה' גם למי שמודע להסכנה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ב.

בענין אם צריכים שיהי' בגדר דשו בה רבים בכל המקומות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ב.

בענין אם נאמר שומר פתאים ה' גם היכא שהסכנה היא מיד, או האם רק כשהסכנה היא רק בהעתיד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ג.

בענין אם נאמר שומר פתאים ה' רק כשהסכנה היא חשש רחוק ומיעוט שאינו מצוי, או בגדר ספק ספיקא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ג.

בענין אם נאמר שומר פתאים ה' רק היכא שהדבר הוא מנהגו של עולם כגון מילה ביום השמיני, אבל לא כגון לשחות במים עמוקים או לטייל במדבריות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ג.

בענין אם נאמר שומר פתאים ה' רק על הדברים שמוזכר כן בחז"ל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ד.

בענין מילה ביום המעונן וביום שיש רוח דרומית.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"א.

בענין לישא קטלנית.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ב.

בענין שיטת חכמים (דלא כרבי מאיר) שקטנה ומעוברת ומניקה משמשות כדרך בלי מוך כי שומר פתאים ה'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ג.

בענין שום ובצל וביצה שעברה עליהם הלילה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו סק"ד.

בענין עשיית מרחץ בתוך ביתו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו
סק"ה.

בענין עישון.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו
סק"ו.

בענין למחות ביד המעשן במקום ציבורי.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ט"ו
סק"ו (שטע "וראיתי").

בענין אוכל ששהה תחת המטה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ב
סק"א.

שום בצל וביצה קלופים

דברי רבי שמעון בן יוחי בנדה דף י"ז שמי שאוכל שום או בצל או ביצה שעברה עליהם הלילה מתחייב בנפשו ודמו בנפשו (בגלל רוח רעה ששורה עליהם).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "א").

בענין מה שהרמב"ם והשו"ע לא הביאו דבר זה להלכה (או משום שבזמן הזה לא קיימת הרוח רעה הנ"ל, א"נ משום שהם נוקטים שרבנן חולקים בזה על רשב"י, ושלכן לא הוזכר דבר זה בירושלמי).

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ב").

הסוברים להיפך, דהיינו שאפילו המקילים באוכל תחת המטה מחמירים בעניינינו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ב").

הכרעת החפץ חיים בליקוטי הלכות ש"בודאי צריך להזהר בזה".

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ב").

דברי המרדכי שהעובדא שרושמים על הביצה כתבי הקודש (בגלל שזה מועיל לזכרון) מונע את הרוח הרעה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ב").

בענין אם רש"י גורס "ביצה" בדברי רשב"י.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ב").

בענין אם אסורים בדיעבד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ג").

בענין מה שאם נשאר עליו מקצת שערות או מקצת קליפה הרי זה מציל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ד").

הסוברים שדברי רשב"י אמורים רק בביצה חי' אבל לא במבושלת, והסוברים להיפך.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ה").

המחלוקת אם דברי רשב"י כוללים גם היכא שקונים ביצים לאלפים ולרבבות ושוברים הקליפה וממלאים חביות מחלמונים כדי למוכרם למאפות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ז").

שיש לעיין אם דברי רשב"י כוללים היכא שהוא מקלף הרבה בבת אחת כדי להסתפק מזה מעט כל יום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ז").

בענין היכא שהוא מיובש כמו באבקת שום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ח").

הדעה שאם עבר עליהם הלילה כשהם מעורבים עם מינים אחרים שמשנים את טעמו או כשמלחו אותם אין קפידא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "ט").

הדעה שהם אסורים רק אם עברה עליהם כל הלילה אבל לא אם נקלפו באמצע הלילה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "י").

בענין אם רחיצה מעבירה את הרוח הרעה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז'
(קטע "יא").

הסוכרים שהקפידא היא רק על בצל לבן ולא על בצל סגול.
 ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז' (קטע "יב").
 המחמירים גם בצנון.
 ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז' (קטע "יג").
 הסוכרים שבליל פסח אין צורך להקפיד.
 ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ז' (קטע "יד").

שופטים

ע"י עוד בערך זקנים.

שלהשופטים היו מקצת הכוחות של מלך, ובמקצת דברים היו שונים ממלך, וסידר האברבנאל את הדברים בהקדמתו לספר שופטים.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ב.
 חומש: פר' בחקותי, כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת (כ"ז, כ"ט).

דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"ב.

הדרך שהשררה הנ"ל היתה בגדר הוראת שעה כי לא נזכרה שררה כזו בחומש.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ב.
 בענין אם להזקנים ש"האריכו ימים אחרי יהושע" היו הכוחות הנ"ל של השופטים או האם היו רק בגדר דיינים.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ב.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"ב.

ביאור טעם האבות דרבי נתן שמחלק זקנים ושופטים לשתי תקופות ודלא כהמשנה בריש אבות שכללם יחד ב"זקנים".

אבות: פרק ראשון ד' סק"ב.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"א סק"ב.

"יהושע לזקנים": בענין מי היו אותם זקנים.

אבות: פרק ראשון ד'.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"א.

בענין מי היו הזקנים שהאריכו ימים אחרי יהושע.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ג.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"ג.

בענין מי הי' השופט הראשון.
 אבות: פרק ראשון ד' סק"א.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"א.

בענין מה שלא פרט הרמב"ם את כל השופטים בכלל סדר המסורה.

אבות: פרק ראשון ד' סק"ה.
 דמויות ותקופות: זקנים ושופטים א' סק"ד.

שאע"פ שלהשופטים הי' כח לערוך מלחמות אבל לאחר שמינו מלך ניטלה מהם הרשות, ולכן שמואל לא הי' יכול לערוך מלחמה אחרי שהמליכו את שאול.
 סנהדרין: קע"ח (קטע "אמנם אין להקשות").

שופר

ע"י בערך ראש השנה.

ע"י עוד בערך חצוצרות.

שור המועד

בענין למה מהני עדותן של שלש כתות על ג' נגיחות דמועד, הלא הוי בגדר עדות על "חצי דבר", ע"י בערך עדות - חצי דבר.

- א. מהות הנגחנות של שור המועד
- ב. תשלומי נזק שלם
- ג. קירב נגיחותיו
- ד. מתני, ולענין מה, נעשה מועד
- ה. מעשה ההעדאה בב"ד
- ו. רשות משנה
- ז. חזרה
- ח. דיני אבנו סכינו ומשאו דלא אפקרינהו, ועוד דיני שור המועד
- ט. הקדש

א. מהות הנגחנות של שור המועד
 בענין אם הקובע של מועד הוא מה שהוא

אורחי' ע"י יצרו או האם צריכים גם כוונתו להזיק.

ב"ק א': כ"ט סק"א בההערה, סק"ב, רנ"ה סק"ד, רס"ד.

בענין אם היכא שהרגילות של השור המועד היא אורחי' ממש כמו רגל, האם גם זה נחשב בגדר קרן מועדת כיון שכוונתו להזיק, או האם זה נחשב רגל.

ב"ק א': כ"ט סק"ב, רנ"ה סק"ד, רס"ד, שט"ז.

בענין אם הרגילות של כל שור המועד היא כבר על מדריגת האורחי' של רגל.

ב"ק א': כ"ט סק"א סק"ב.

בענין אם הג' נגיחות של העדאה פועלות רגילות, או האם הן רק בגדר הוכחה שהוא מועד.

ב"ק א': רצ"ו, תקכ"א.

ב"ב ב': רל"ט סק"א (קטע "והנה י"ל") סק"ב (קטע ראשון), ר"מ סק"א סק"ב.

בענין אם לפי הדרך שהן רק הוכחה הכוונה היא שהן מוכיחות שהי' מועד מלידתו, או האם הן מוכיחות רק שהשור נשתנה אחרי לידתו אבל כל השוורים נולדים תמים.

ב"ב ב': רל"ט סק"ג.

ב. תשלומי נזק שלם

בענין אם העדאה נחשבת בגדר קנס.

ב"ק א': שי"ח, תקכ"ה.

ב"ק ב': קס"ז סק"ה.

סנהדרין: כ"ב סק"ה.

ביאור "צד תמות במקומה עומדת".

ב"ק א': רנ"ו, ש"ב סק"ג, שט"ו, תק"ג בההערה.

שאפילו אם צד תמות במקומה עומדת, אבל במועד גם התשלומין של הצד תמות הרי הוא בגדר ממון, ולא קנס כקרן תמה.

ב"ק א': שט"ו.

שמועד חייב נזק שלם רק על נגיחה כזו שתם חייב עלי' חצי נזק.

ב"ק א': שי"ח.

ג' אפשריות בביאור יסוד הדין של תשלומי תם ומועד: א', ששני החיובים הם חיובים נפרדים, ואין שום קשר ביניהם, רק ששתי הפרשיות נאמרו יחד, וממילא רק על מה שזה חייב זה חייב. ב', שגדר החיוב של תם הוא לשלם חצי ממה שמועד משלם בציור כזה, ג', שגדר החיוב של מועד הוא לשלם כפול ממה שתם משלם בציור כזה.

ב"ק א': תע"ט.

הסברא שאם מועד פטור כ"ש שתם פטור.

ב"ק א': תע"ט, ת"פ סק"א.

בענין אם דבר שלא הי' תם בתחילתו יכול להיות חייב נזק שלם משום שור המועד.

ב"ק א': י"ח*, רס"ד.

בענין אם גם רבי שסובר שבעלמא חזקה היא בב' פעמים הרי הוא מודה בשור המועד לרשב"ג שחזקה היא בג' פעמים.

ב"ק א': רצ"ו.

שיטת רש"י שלפי רבא משלמים נ"ש על הנגיחה השלישית.

ב"ק א': כ"ב, נ"ד, ש"ב (סק"א), שי"ז סק"א, תמ"ט, ת"ג, תע"ו, תע"ח, תקכ"ה*.

הדרך שגם רש"י שסובר שלפי רבא משלם נ"ש כבר על הנגיחה השלישית, הרי הוא מודה שנשלמת ההעדאה רק ע"י אותה הנגיחה השלישית, רק שבכל זאת הרי הוא משלם נ"ש גם על הנגיחה השלישית.

ב"ק א': ש"ב סק"א, תמ"ט, תע"ו, תע"ח, תקכ"ה*.

ב"ב ב': רל"ח סק"א.

ג. קירב נגיחותיו

בענין אם מצד הסברא, לענין רגילות, קירב עדיף או ריחק עדיף, וכן לענין חזרה האם קירב חזרותיו עדיף או האם ריחק עדיף.

ב"ק א': רצ"ו, ש'.

בענין אם לפי ר"מ שסובר שקירב נגיחותיו חייב, ושמשפיק בג' פעמים ביום אחד, היכא שנגח כמה שוורים במעמד אחד, האם זה נחשב פעם אחת או ג"פ.

ב"ק א': שי"ח בההערה.

ב"ב ב': רמ"ח.

שגם אם לא מהני אבל בכל זאת היכא שנגח שור חמור וגמל במעמד אחד, הרי הוא נעשה מועד לכל.

ב"ב ב': רמ"ח.

בענין אם לפי ר"מ שסובר שקירב נגיחותיו חייב, ושמספיק בג' פעמים ביום אחד, היכא שנגח בעט ונגף לג' שוורים בבת אחת, האם הוא נעשה מועד לכל דרכי היזק או לא.

ב"ק א': ש"ח בההערה.

ב"ב ב': רמ"ח.

בענין אם טעמם של חכמים שסוברים שצריכים ג' נגיחות בג' ימים הרי הוא משום גזירת הכתוב שצריכים דוקא ריחק נגיחותיו, או האם אתי קרא וקמ"ל סברא, דהיינו שאם הנגיחות פרוסות על ג' ימים הרי זה משמש כראי יתור חזקה, א"נ שזה מרגיל יותר.

ב"ק א': ש"ג, ש"ח.

ב"ב ב': רל"ח סק"ב.

דברי תוס' בענין אם לפי רבנן שסוברים שצריכים ג' נגיחות בג' ימים, גם הנגיחה הרביעית של נזק שלם צריכה להיות ביום נפרד.

ב"ק א': ש"ג.

ד. מתי, ולענין מה, נעשה מועד

בענין אם מייעדין את השור היכא שנגח נגיחות של פטור.

ב"ק א': שי"ח.

סנהדרין: כ"ב סק"ד בההערה השני'.

בענין אם מייעדים בצירוף שאין גובין חצי נזק משום סיבה צדדית (אע"פ שהיא נגיחה של חיוב).

סנהדרין: כ"ב סק"ד ובההערה השני' שם.

"אין מועד בכבל".

סנהדרין: כ"ב סק"ד.

שמעמידן אפוטרופוס לייעד שור יתומים אע"פ שאין גובין מהם ח"נ.

סנהדרין: כ"ב סק"ד.

דברי הרמב"ם שאם הועד לנגוח או ליגוף אינו מועד אלא לאותו מעשה לחוד.

ב"ק א': רכ"ח.

בענין מועד לקרן ימין אינו מועד לקרן שמאל.

ב"ק א': רכ"ח.

בענין היכא שנגח אותו שור ג' פעמים, האם נעשה מועד לכל השוורים, או האם הוא נעשה מועד רק לאותו שור, או האם בכלל אינו נעשה מועד.

ב"ק א': רצ"ז.

בענין "מועד לאדם אינו מועד לבהמה".

ב"ק א': כ"ד, רכ"ח.

"כשכשה באמתה".

ב"ק א': כ"ט סק"א בההערה,
סק"ב ובההערה השני' על סק"ב,
רנ"ה סק"ד, רס"ד.

שיטת רש"י שמועד לסירוגין משלם נ"ש רק על הנגיחות של סירוג.

ב"ק א': תמ"ט.

בענין מועד לשבתות אינו מועד לחול: האם זה אמור רק לענין מועד לאדם בשבת או האם גם לענין מועד לבהמות בשבת.

ב"ק א': תס"ז.

בענין אם מועד לשבת הוא מועד גם ליו"ט.

ב"ק א': תס"ו.

בענין אם מועד ליום אחד מימות השבוע הוא מועד גם ליום אחר.

ב"ק א': תס"ו.

דיני מועד לסירוגין.

ב"ק א': תע"ד - תע"ו.

בענין היכא שנגח שור, ושוב לא נגח ג' פעמים, ושוב נגח שור, ושוב לא נגח ג' פעמים, האם זה נחשב העדאה לסירוגין או האם מה שלא נגח ג' פעמים הרי זה בגדר חזרה.

ב"ק א': תס"ח.

בענין "מועד לשור חמור וגמל נעשה מועד לכל"

ב"ק א': ש"א.

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד בענין אם בהציור הנ"ל שנגח שור חמור וגמל הרי הוא נעשה מועד לכל מיני בהמות שבעולם (הראב"ד) או האם הוא נעשה מועד רק להמינים שנגח (הרמב"ם).

ב"ק א': תע"ג.

בענין אם היכא שנגח אדם שור וחמור הרי הוא נעשה מועד גם לאדם.

ב"ק א': כ"ג.

שאם נגח ג' שוורים, וחזר ממינים אחרים באמצע, הרי הוא נעשה מועד לשוורים ברציפות.

ב"ק א': תע"ג.

בענין מועד לסירוגין, שאחרי העדאתו, נגח ברציפות.

ב"ק א': תע"ה.

בענין אם לפי שמואל גם בנגיחות צריכים שישלש בדילוג כמו בסירוגין של ימים.

ב"ק א': תע"ה.

בענין אם הפטור של נגח ואח"כ הפקיר אמור בתם או במועד.

ב"ק א': ר"ה, ר"ו, ר"ז, תרצ"ב.

ה. מעשה ההעדאה בב"ד

בענין אם השור נעשה מועד ע"י העדות שנגח או ע"י הפס"ד.

ב"ק א': ש"ד.

ב"ב ב': רמ"ד סק"ב.

בענין אם שייך לעשות גמר דין על זה לחוד שהוא נעשה מועד להרוג את האדם, גם בלי לגמור דינו לסקילה.

ב"ק א': ש"ד.

בענין אם הגמר דין של העדאה נחשב גמר דין על השור וממילא צריכים שיהי' בפני השור, או האם הוא נחשב גמר דין רק על הבעלים שמעתה יתחייב נ"ש וממילא מהני גם שלא בפני השור.

ב"ק א': ש"ד.

הדרך שאפילו אם הגמר דין של העדאה נחשב גמ"ד על השור אבל אינו צריך להיות בפני השור, אלא רק הגמ"ד של

כופר צריך להיות בפני השור דוגמת הגמ"ד של סקילה.

ב"ק א': ש"ד.

בענין "ליעודי תורא או ליעודי גברא".

ב"ק א': כ"ב, ש"ד, ש"ח (בענין למה לא מספקינן גם לפי ר"מ בנוגע לג' נגיחות ביום אחד), שי"ז, ת"נ, תקכ"ד.

בענין אם לפי הצד של ליעודי גברא, מספיק אם אחרי שכבר נגח השור ג' נגיחות ייעדו את הבעלים ג' ימים זה אחר זה.

ב"ק א': ש"ח.

שיטת רש"י שלפי הצד של ליעודי תורא אין צריכים שהבעלים ידעו שנתיעד לפני הנגיחה של נ"ש.

ב"ק א': ש"ב סק"ב, ש"ד, ת"נ, ת"פ סק"ה, תקכ"ד.

בענין אם משלם ח"נ גם אם לא מיעדין אותו באותו מעמד.

ב"ק א': ת"פ סק"ג.

ציורים שהוא ממשיך לשלם חצי נזק אע"פ שנגח ג"פ ונתרגל, ושלפי המ"ד סובר פ"נ קנסא הרי זה נחשב עוד בגדר קנס כיון שלא הי' מעשה העדאה.

ב"ק א': שי"ד, שט"ו ת"נ, תצ"ד סק"א, תק"ג.

בענין למה בהציורים הנ"ל אינו נחשב שקרה רגל.

ב"ק א': שט"ז.

ו. רשות משנה

בענין "רשות משנה".

ב"ק א': ר"ו, שי"ד, ת"פ סק"ב סק"ה, תצ"ד סק"א סק"ז, תק"ז.

שאחרי שאומרים רשות משנה צריכים עוד ג' נגיחות כדי ליעדו ולא סגי בנגיחה אחת.

ב"ק א': תצ"ד סק"ה.

הקושיא שבמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דפליגי רב ושמואל אם הוי מקח טעות או לא, למה לא אמרינן רשות משנה ושכבר אינו נגחן.

ב"ק א': תצ"ד סק"ה סק"ו.

שאפילו אם רשות משנה אבל אכתי י"ל שנשאר בו מקצת נגחנות.

ב"ק א': תצ"ד סק"ה.

בענין היכא שמכר הבעלים את השור ושוב קנה אותו בחזרה, האם השור חוזר להעדאתו גם למ"ד רשות משנה.

ב"ק א': תצ"ד סק"א.

בענין היכא שנתיעד לג' רשויות, האם הוא נעשה מועד לכל הרשויות גם למ"ד רשות משנה.

ב"ק א': תצ"ד סק"א.

בענין "שם בעליו עליו", ושאע"פ שניתוסף השם של שומר אין זה מספיק כדי שנאמר רשות משנה.

ב"ק א': תצ"ד סק"ד, תק"ז.

שהיכא שלקח לעצמו שותף הרי זה שפיר מספיק כדי לומר שרשות משנה.

ב"ק א': תק"ז.

שיטת הרמב"ם שהיכא שנתיעד אצל האופטרופוס לא אמרינן רשות משנה כשהוא חוזר להיתומים, משא"כ כשהועד אצל שומר שפיר אמרינן רשות משנה כשהוא חוזר להבעלים.

ב"ק א': תצ"ד סק"ז.

ע"י להלן בסק"ט בענין שינוי רשות מהדיוט להקדש, וכן מהקדש להדיוט.

ע"י בסוף סק"ד בענין נגח ואח"כ הפקיר.

ז. חזרה

בענין מאיפוא ילפינן חזרה ג' ימים.

ב"ק א': רצ"ט סק"ב, ש'.

בענין אם "חזרה" פועלת הרגל לתמות או האם היא רק מגלה שכבר חזר השור לתמותו.

ב"ק א': רצ"ו, ש'.

"ותם משיחזור ג' ימים": בענין אם צריכים שיחזור משור אחר בכל יום, או האם יכול להיות אותו שור. ואת"ל שצריכים שוורים שונים, האם מהני חזרה מאותו השור ג' פעמים לענין שמעתה הרי הוא בגדר תם לענין אותו השור שחזר ממנו.

ב"ק א': רצ"ז.

דברי רב זביד שחזרה דבהמה מהני לענין בהמות אע"פ שהוא נשאר מועד לאדם.

ב"ק א': רצ"ז.

ביאור דברי הרמב"ם ששור שהי' מועד לנגוח וחזר מנגיחות הרי זה חזרה לענין נגיחה אפילו אם הוא ממשיך לנגוף.

ב"ק א': ש"א.

בענין אם היכא שנגח ד' או ה' פעמים, מספיק בחזרה ג' ימים או האם צריכים יותר.

ב"ק א': ש'.

בענין אם היכא שנגח פעם אחת, צריכים ג"פ כדי לעקור אותו פעם.

ב"ק א': ש'.

בענין אם הכוונה ב"תינוקות ממשמשיין" היא שאינו נוגח את התינוקות או האם הכוונה היא שאינו נוגח שוורים שהתינוקות מגרים אותו בהם.

ב"ק א': רצ"ז, רצ"ח סק"א.

בענין הא שבתינוקות ממשמשיין מספיק ביום אחד: האם צריכים מיהא ג' פעמים באותו יום.

ב"ק א': רצ"ט סק"א.

בענין אם ר"מ שאומר שחזרה היא ע"י שתינוקות ממשמשיין הרי הוא מודה שמהני גם חזרה רגילה של של ימים, וכן האם ג' חזרות ביום אחד מועילות כמו שמועיל לענין ההעדאה לפי שיטתו.

ב"ק א': רצ"ט סק"א סק"ב, תס"ח.

ח. דיני אבנו סכינו ומשאו דלא אפקרינהו, ועוד דיני שור המועד

שאסו"מ דלא אפקרינהו לפי רב הוי תולדה של שור המועד. והמחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם יכולים ללמדם משור לחוד או האם צריכים ללמוד בצד השוה משור ובור.

ב"ק א': שע"ד, תקפ"ב, הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) י"ח.

סברת רב למה אסו"מ הם שור ולא בור.

ב"ק א': שפ"ב, ת"ד, ת"ט.

בענין היכא שאסו"מ נפלו לרה"ר באונס ושוב הי' יכול לסלקם ולא סילקם, האם הוא חייב משום שהי' יכול לסלקם, וכמו שמצינו בבור שהוא חייב לפעמים משום הא לחוד דהוי לי' למלווי ולא מלי'. וכן יש לחקור בנוגע לשורו שיצא לרה"ר באונס והי' יכול לסלקו משם.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ה) י"ח.

דברי הנ"י שאם הניזק טוען שהשור המועד הזיק את השור הגדול והודה לו המזיק שהזיק את הקטן הרי זה נחשב כטענו חטין והודה לו בשעורין.

ב"ק א': תמ"ה.

דברי הראב"ד שאפילו בטוענו שהמועד הזיק והודה לו שהתם הזיק אין זה נחשב כמו טענו חטין והודה לו בשעורין.

ב"ק א': תמ"ה.

בענין אם בספק מועד יכול הניזק להוציא נזק שלם מבעל השור (דלכאורה הדין נותן שנגיד המוציא מחבירו עליו הראי', ועוד דיש להשור חזקת תם).

ב"ק א': תס"ו, תק"ז.

שמירת תם ושמירת מועד הן שני סוגי חיובים שונים של שמירה.

ב"ק א': ש"ב סק"ג, תק"ג.

ט. הקדש

הילפותות לפטור שור הקדש שנגח שור הדיוט, וכן שור הדיוט שנגח שור הקדש.

ב"ק א': תי"ח, ת"פ.

בענין היכא שנתיעד בידי הדיוט והקדישו (וסוברים שרשות אינה משנה), האם הוא משלם נ"ש או לא.

ב"ק א': ת"פ סק"ב.

בענין היכא שמכרו הגזבר להדיוט אחרי הנגיחה השלישית קודם הנגיחה הרביעית, האם ההדיוט משלם נזק שלם על הנגיחה

רביעית (לפי המ"ד שסובר שרשות אינה משנה).

ב"ק א': ת"פ סק"ה.

בענין למה לא חשיב הגזבר בעליו לענין נזקי ממון כמו כל שומר.

ב"ק א': ת"פ סק"ו.

שור הנסקל

א. הטעם ויסוד הדין של סקילת השור

ב. שחיטת שור הנסקל, והאיסור אכילה

ג. האיסור הנאה

ד. כמיתת הבעלים כך מיתת השור

ה. דינים שונים

א. הטעם ויסוד הדין של סקילת השור

בענין אם סקילת השור היא עונש על השור, או קנס על הבעלים, או גזיה"כ על השור שלא מטעם עונש.

ב"ק א': תקי"ח בהערה השני', תקל"ב, תקל"ה.

סנהדרין: ע"ח (קטע "והנה מדברי רש"י" ולהלן שם), ר"ד.

חומש: פר' נח, מיד כל חי' אדרשנו (ט', ה').

דברי הגמ' בחולין ורש"י בסנהדרין והראב"ד ש"ובערת הרע מקרבך" קאי גם על שור הנסקל אשר מזה מבואר שסקילת השור היא בגדר עונש או גזיה"כ על השור ולא קנס על הבעלים.

ב"ק א': תקל"ב סק"ו.

סנהדרין: רמ"ד סק"ב.

חומש: פר' נח, מיד כל חי' אדרשנו (ט', ה') סק"א (קטע "ועי' בחולין").

בענין למה אין השור נסקל על פי בעלים מדין הודאת בעל דין או מדין ע"א נאמן באיסורין.

ב"ק א': תקל"ב סק"א, תקל"ה.

הדרך ששור הנסקל שונה משאר איסורי הנאה בזה שאפילו אם שאר איסורי הנאה הם שלו אבל שור הנסקל אינו שלו כיון שיש חיוב לסוקלו, וכן הרי הוא שונה בזה שהוא אסור אפילו שלא כדרך הנאתו.

קידושין ג': קס"ב סק"א.

הדרך ששור הנסקל אינו שלו משום שהוא מפקירו לאחר הגמר דין.

ב"ק א': ש"ה.

שיטת ר"ת ששור הנסקל מותר בהנאה מחיים.

כתובות ב': תס"ד*, תס"ח סק"א.

קידושין ג': קס"ו.

ב"ק א': ש"ה, ש"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ה סק"א, המשך פרק הגוזל ג'.

חומש: פר' ראה, ואת בהמתה לפי חרב (י"ג, ט"ז) (קטע "ובענין" וקטע אחרון).

בענין אם לפי ר"ת השור נאסר מיד בתחילת הסקילה או השחיטה או האם רק לאחר שמת.

כתובות ב': תס"ח סק"א (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ה סק"א.

שיטת ר"ת שהבעלים מתחייבים כופר אם נגח השור נגיחה רביעית לאחר שכבר נגמר דינו לסקילה.

ב"ק א': ש"ה, תקי"ט.

שמה ש"נוגח" אסור בהנאה אין זה משום השם הפרטי של נוגח אלא משום השם הכללי של שור הנסקל, וכן הוא גם ברובע וגם בנרבע.

קידושין ג': קע"ד.

ב"ק א': תק"ל.

דברי הריטב"א שרובע ונרבע אסורים גם לפני גמר דין אבל נוגח אסור רק לאחר שנגמר דינו.

קידושין ג': קע"ד (קטע "וע"ע בריטב"א").

שאע"פ שסקילת השור כתובה גם בתם וגם במועד בכל זאת שניהם הם דין אחד.

ב"ק א': תקמ"ד.

ב. שחיטת שור הנסקל, והאיסור אכילה

בענין מה ששחיטת שור הנסקל מטהרת מידי נבילה.

קידושין ג': קס"ו (קטע אחרון).

ב"ק א': ש"ו (קטע אחרון).

סנהדרין: שצ"ב (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

חומש: פר' ראה, ואת בהמתה לפי חרב (י"ג, ט"ז) (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

בענין אם שחיטת השור נחשבת בגדר סקילה (דברי העונג יו"ט בענין זה).

כתובות ב': תס"ח סק"א (קטע "ואם נרצה" ולהלן שם).

קידושין ג': קס"ו.

ב"ק א': ש"ו, תקכ"ז סק"א (קטע "וע"ע").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ה סק"א.

סנהדרין: שצ"ב (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

חומש: פר' ראה, ואת בהמתה לפי חרב (י"ג, ט"ז) (קטע "שו"ר" ולהלן שם).

בענין אם גם שאר מיתות אוסרות את השור כמו שסקילה אוסרת.

ב"ק א': ש"ו (קטע "וע"ע").

בענין אם שייך לומר שהאיסור אכילה של שור הנסקל יכול לחול מחיים על האיסור אכילה של אבר מן החי או האם אמרינן שאין איסור חל על איסור.

קידושין ג': קס"ו ובהערה שם.

ב"ק א': ש"ו ובהערה שם.

חומש: פר' ראה, ואת בהמתה לפי חרב (י"ג, ט"ז) (קטע "ובענין").

ג. האיסור הנאה

דברי תוס' בכמה מקומות, ודברי הבית הלוי, ודברי הפרי יצחק, ודברי הקובץ שיעורים, בענין "נגמר דינו מכרו אינו מכור".

כתובות ב': תס"ד*, תס"ח סק"א.
דברי תוס' שאפשר למכור שור הנסקל לגוי.
כתובות ב': תס"ד*.

קידושין ג': קס"ב סק"ב (קטע אחרון).

ד. כמיתת הבעלים כך מיתת השור

שגדרו של הכלל של "כמיתת הבעלים כך מיתת השור" שונה מהגדר של הכלל של "בזמן שהשור בסקילה בעלים משלמים כופר".

ב"ק א': תקל"ט.

הדרך שיסוד ההיקש של כמיתת הבעלים כך מיתת השור הוא שגם מיתת השור נחשבת בגדר דיני נפשות, ושוב צריכים בה ב"ד של כ"ג כי בכל דיני נפשות צריכים ב"ד של כ"ג.

סנהדרין: ק"ל.

בענין למה צריכים ללמוד כמיתת הבעלים כך מיתת השור בנפרד גם על נוגח וגם על רובע ונרבע.

סנהדרין: ק"ל (קטע אחרון).

בענין אם אומרים כמיתת הבעלים כך מיתת השור היכא שלא שייך הטעם גבי השור, וכגון הדברים שאצל הבעלים הרי הם נוהגים משום והצילו העדה.

כתובות א': שפ"א.

ב"ק א': תקט"ו, תקי"ח, תק"נ.

סנהדרין: רמ"ד סק"ג.

דברי הנ"י שאם המיתת השור את עבדו של בעליו ועמד העבד יום או יומיים אין השור בסקילה כיון שאם הבעלים היו הורגים אותו לא היו חייבים מיתה אם עמד העבד יום או יומיים.

ב"ק א': תקי"ח.

סנהדרין: רמ"ד סק"ג.

בענין אם השור פטור מסקילה בציור של ספק כמו שהבעלים פטורים בציור של ספק, כי כמיתת הבעלים כך מיתת השור.

כתובות א': שפ"א.

ב"ק א': תקט"ו.

ביאור הספק אם שורו של כהן גדול נידון בב"ד של ע"א כבעלים דידי' או בב"ד של כ"ג כבעלים דעלמא.

סנהדרין: ק"ל.

בענין למה אין צריכים בשור הנסקל גמ"ד ביום כמו בדיני נפשות.

סנהדרין: רמ"ד סק"א.

בענין למה אין הדין של פותחין לזכות נוהג בשור הנסקל.

סנהדרין: ר"ח.

בענין אם יש איסור עינוי הדין בשור הנסקל.

ב"ק א': תק"ג.

סנהדרין: רמ"ד סק"א בההערה, סק"ג.

בענין אין גומרים דינו של שור אלא בפניו.

ב"ק א': כ"ב, ש"ד.

כ"ב ב': רמ"ה.

סנהדרין: רמ"ד סק"ג.

בענין אם אפילו המ"ד שסובר שאין גומרים את דינו של שור אלא בפניו מודה שאין צריכים לקבל את העדות בפניו.

ב"ק א': ש"ד.

בענין שור טריפה שהרג (המחלוקת בין תוס' והרמב"ם בענין מה הסברא לומר שאינו נהרג).

ב"ק א': תקי"ח.

ה. דינים שונים

בענין משמעות דברי הרמב"ם והספרי שגומרים את דינו של שור הנסקל וממיתים אותו אפילו שחרית, ולא ממתנינים עד סמוך לשקיעת החמה כמו באדם המחויב מיתת ב"ד.

סנהדרין: ש"ז.

בענין למה שומר חייב על מה שנעשה שור הנסקל ברשותו.

כתובות ב': ת"ע, תע"א, תע"ד סק"א (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ו, כ"ז.

בענין אם דג נעשה "שור הנסקל".

ב"ק א': ט"ו סק"ד ובהערה השלישית שם.

בענין אם בן פקועה נעשה שור הנסקל. קידושין ג': קס"ז.

ב"ק א': תקכ"ז סק"א.

שותפות

עין עוד כמה דינים בענין חלוקת השותפים (חלוקת ימים, ולהשכיר ולחלוק בשכר) בערך גוד או אגוד.

א. דינים שונים

ב. מהות שותפות

ג. כותל של היזק ראי' ששייך לשני שותפים

ד. בחצר השותפים אין קונין זה מזה בקנין חצר

ה. "שותפים לא קפדי אהדדי"

ו. "נתפס כגנב"

ז. חלוקת שותפים, וחצר שאין בו דין חלוקה

א. דינים שונים

שותף נחשב בעל דבר לטעון על כל החפץ.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ג סק"ד.

בענין ששותף ששומר בשביל חבירו חשיב שומר שכר.

ב"מ: פרק המפקיד קמ"ו (קטע "ובחי' חת"ס").

בענין אם מותר לשותף אחד לקבוע דבר קבוע לעולם על חצר משותף.

ב"ב א': ע"ה (קטע "וע"ע בביאור" וקטע "ולפי הביאורים" וקטע "וע"ע בדברי").

שאם שילם השומר לאחד מן השותפים את חלקו, יכול השותף השני לתבוע מהשותף הראשון חלק מהתשלומין כפי חלקו.

ב"מ: פרק המפקיד ס"ח (קטע "מיהו הריטב"א").

בענין שותפין ששאלו ונאנס: האם יש על כל שותף חיוב לשלם את הכל.

ב"מ: פרק המפקיד ס"ח (קטע "מיהו עי' בריטב"א" ולהלן שם).

ב. מהות שותפות

בענין אם מהות שותפות היא שלכל שותף יש מחצה מכל משהו, או האם זה נחשב שיש לכל שותף מחצה מסוימת של כל החפץ רק שלא ידוע באיזה צד הוא המחצה.

ב"ב א': קכ"ב סק"ב (קטע "מיהו באמת" ולהלן שם) סק"ג, קל"ו סק"א.

הסברא שכשאין בהפץ דין חלוקה כו"ע מודים שיש לכל שותף מחצה מכל משהו ולא מחצה מסוימת של כל החפץ.

ב"ב א': קל"ו סק"א בהערה השני'.

הדרך שכתב הר"ן בנדרים ריש פרק השותפין שחצי שייך לו והחצי השני משועבד לו לשימוש.

נדרים: פרק השותפין א' (קטע ראשון).

הדרך שכתב הר"ן בנדרים ריש פרק השותפין שבדבר שאין בו כדי חלוקה, כל שותף כשהוא משתמש בו הוברר הדבר שבאותה שעה הרי זה כולו שלו (ואע"פ שקי"ל שמדאורייתא אין ברירה), ושהו הטעם למה שותפין שנדרו הנאה זה מזה מותרים ליכנס לחצר השותפות.

נדרים: פרק השותפין ה', ה*, ו' (דברי הרמב"ן שחולק על זה), ז'. ב"ק ב': המשך פרק מרובה ל"ג סק"ד.

ב"ב א': ע"ח (קטע "ועכ"פ הנתיחה"מ" וקטע "והנה יש לעיין"), קכ"ב סק"ב (קטע אחרון) סק"ג (קטע "ובאות"), קל"ו סק"א בהערה השלישית, קל"ט (קטע "והנה הר"ן").

ב"ב ב': ר"פ סק"ג (קטע ראשון).

דברי ספר המקנה שכתב כדברי הר"ן הנ"ל, אבל רק משום שלחומרא קי"ל שיש ברירה.

קידושין א': קנ"ד (קטע "יושב כתב").

הדרך שמהות שותפות היא שהדבר תמיד שייך כולו לזה וכולו לזה וכל שותף הוא בעלים על הכל.

נדירים: פרק השותפין א' (קטע ראשון), ו'.

קידושין ג': כ"א סק"ב, כ"ג סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע "והנה מצד"), פרק המפקיד ס"ח (קטע "ועי' בריטב"א").

ב"ב א': קכ"ב סק"ב (קטע אחרון).

הדרך שצורת סתם שותפות היא שכל שותף מיקרי בעלים על הכל, אבל אריס נחשב בעלים רק על חלקו.

קידושין ג': כ"א סק"ב.

דברי השער משפט שאם הוא שותף עם גר, ומת הגר, הרי הוא נשאר מעתה בדרך ממילא הבעלים היחידי, בלי שום עשיית קנין, ומוכח מדברי השער משפט ששותף הוא בעלים על הכל.

נדירים: פרק השותפין ו' (קטע "וע"ע בשער משפט").

בענין איך היא צורת השותפות היכא שנשתתפו בתחילה שלא מרצונם וכגון אחים שחלקו או שנים אוחזין בטלית.

ב"ב א': קכ"ב סק"ב (קטע "ולפי הנ"ל" וקטע "אלא שלפ"ז").

ג. כותל של היזק ראי' ששייך לשני שותפים

שיטת הרא"ש שאין שותף אחד רשאי להגביה את הכותל למעלה מד' אמות בעל כרחו של השני, והחולקים עליו. והסוברים שאם חצי הכותל שייך לזה וחצי לזה אז אסור לו להגבי' בגלל החצי של חבירו, אבל אם הוא כמו חצר השותפין אז מותר, ושלפי השיטה שאסור בחצר השותפין לשותף אחד לקבוע דבר לעולם א"כ אז גם את הצד שקרוב לו אסור לו להגבי'.

ב"ב א': ע"ה, פ"ט, צ"ו, ק"ח סק"א (קטע "וע"ע בקצה"ח" וקטע "ומעת").

דברי הנ"י שמוותר לו להגביה רק את חצי הכותל שלצדו.

ב"ב א': ע"ה (קטע ראשון).

דברי הרשב"א והריטב"א שמוותר לו להגביה רק לגובה כזה שלדעת הבקיאים הכותל יוכל לשאת את הגובה ולא יתקלקל.

ב"ב א': ע"ה (קטע "וכדברי").

דברי המשנה שאם הגביה שותף אחד את הכותל למעלה מד"א, וסמך לו השותף השני כותל אחר, אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל: דברי הנ"י ורבינו יונה שהוא קונה את מה שלמעלה מד"א בקנין חצר.

ב"ב א': ע"ח.

בענין החיוב להשתתף במעות כשהשני בונה את המחיצה ששניהם חייבים לבנות משום היזק ראי': למה לא מיפטר זה שלא בנה משום שהבונה הוא בגדר מבריא ארי ע"י שפרע את חובו, וכן למה לא מיפטר משום דהוי בגדר מרת סדום אם הבונה יגבה.

ב"ב א': צ"ה סק"א (קטע "והנה הנ"י"), צ"ז, ק"ט סק"ד.

בענין "כל שפא ושפא זימני" הוא".

ב"ב א': פ"ד, פ"ה.

ד. בחצר השותפין אין קונין זה מזה בקנין חצר

"חצר השותפין אין קונין זה מזה" (כלומר שחצר השותפין אינה מועלת לקנות לאחד מן השותפין בקנין חצר מהשותף השני).

קידושין א': קנ"ד (קטע "והמאירי" ולהלן שם).

ב"ב א': ע"ח.

דברי הנתיה"מ שהטעם למה אין קונין זה מזה הרי זה מפני שכשנתן השותף, שהוא המקנה, את החפץ בתוך החצר, הרי ע"י הדין של ברירה מתברר שאותו מקום הרי הוא קנוי באותה שעה לו לברו לתשמישו, ולכן אין המקום ההוא יכול לקנות בשביל השני דהא אינו עכשיו חצירו של השני.

ב"ב א': ע"ח (קטע "ועכ"פ הנתיה"מ").

שלפי הנתיחה"מ יוצא שהחצר שפיר קונה לכל אחד מהם מיד אחרים, וכ"כ הריטב"א.

ב"ב א': ע"ח (קטע "ועכ"פ הנתיחה"מ" וקטע אחרון).

סתירה בדברי הקצה"ח בענין אם החצר קונה בשביל שניהם מיד אחרים, ושיש לחלק בין היכא שרוצים לקנות בתורת שותפות לבין היכא שרוצים לקנות בתורת שיהי' להם חלקים נפרדים המעורבים זה בזה.

ב"ב א': ע"ח (קטע "ואולי").

דברי שו"ת הרא"ש שאם נפלה מציאה לחצר השותפין בלי ידיעתם הרי הם שניהם קונים מכח קנין חצר.

ב"ב א': ע"ח (קטע "ואולי").

ה. "שותפין לא קפדי אהדדי"

הסוגיא בכ"ב דף נ"ז בענין שותפין לא קפדי אהדדי.

נדרים: פרק השותפין ג', ד'.

פסקו של המחבר דמילתא דידיע לתרי שותפי, אפילו אם אחד מהם הוא מוחזק, אינו יכול לטעון ששני שלישי הם שלו, אלא הרי הם חולקים בשוה, כי כיון שאנו יודעים שהשני הוא שותף לכה"פ בשליש, שוב לא מהני תפיסתו של הראשון, אלא הרי השני יכול לטעון שהוא שותף בשיעור חצי.

ב"ב א': ו' סק"ב (קטע "שו"ר"), ל"ח (קטע ראשון), מ"ח (קטע "ותי").

שיטת הר"י מיגש שאומרים ששותפין לא קפדי אהדדי אפילו לזמן מרובה.

ב"ב א': ח' סק"ה.

הדרך ש"שותפין לא קפדי אהדדי" מועיל רק כדי לבטל את הכח של רא"י שיש במוחזקות.

ב"ב א': ט' סק"א (קטע "מיהו לכאורה") סק"ה (קטע "ובספר") סק"ח, ל"ז (קטע "ובנוגע").

דברי רש"י בב"מ ששותפין לא קפדי אהדדי מפקיע גם את כל עיקר השם של תפיסה, ואינו נחשב שהוא תפוס, והיינו

משום שהשותף השני משאל לו את המקום.

ב"ב א': ט' סק"א (קטע "והנה לכאורה") סק"ה (קטע "ועוד") סק"ז (קטע "והנה הגרנ"ט") סק"ח, ל"ז (קטע "ובנוגע").

בענין שותף שטוען שקנה חלקו של חברו. ב"ב א': ל"ז, (קטע "ובנוגע" ולהלן שם).

דברי הר"ח והרי"ף ששותפין לא קפדי אהדדי אומרים רק היכא שידיע שותפתייהו.

ב"ב א': ט' סק"ג, ל"ז (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין מיגו נגד שותפין לא קפדי אהדדי.

ב"ב א': ט' סק"ח.

ו. "נתפס כגנב"

גדר החשש של נתפס כגנב.

ב"ב א': ק"ה.

בענין אם בשביל המחיצה של נתפס כגנב צריכים גויל וגזית, ואפילו אם אין צריכים אלא יכולה להיות מחומר אחר אבל האם צריכים מיהא את הרוחב של גויל וגזית. וכן בענין אם צריכים גובה י'. ואולי אין צריכים כלום.

ב"ב א': כ"ב סק"ב, כ"ט (קטע אחרון), ל"ח (קטע "ובעמוד כ"ו" וקטע "ובהערה"), ק"י סק"ד (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

דברי הרא"ש ורבינו יונה שאם החצר או הגג גבוה עשרה טפחים מהגג השני אין צריכים מחיצה עשרה משום נתפס כגנב. ודברי הר"י מיגש ששפיר יש לחוש אפילו בגבוה ממנו ד' אמות.

ב"ב א': ק' סק"ב, ק"ה (קטע "ועיין עוד" ולהלן שם), ק"י סק"א.

דברי הרא"ש שגם התחתון צריך לסייע משום נתפס כגנב. ודברי הר"י מיגש שמהתחתון להעליון ליכא משום נתפס כגנב.

ב"ב א': ק"ה (קטע "והנה לפי" וקטע "והנה יש לעיין" וקטע "שו"ר").

דברי הנחלת דוד שבבקעה אין כופין על מחיצה י' בשביל נתפס כגנב.

ב"ב א': נ"א סק"ב בההערה, סק"ד.

שבבקעה אין צריכים חריצין כי לא שייך חשש של נתפס כגנב, ודלא כהנחלת דוד ששפיר שייך החשש של נתפס כגנב בבקעה רק שאין כופין על זה.

ב"ב א': נ"א סק"ד.

הדרך שכופין על חריצין בבקעה.

ב"ב א': נ"א סק"ד.

דרכו של הרמב"ן שהחייב לעשות חריצין הוא כדי לסלק רגל בהמת רה"ר ולא בשביל נתפס כגנב.

ב"ב א': נ"א סק"ד.

ז. חלוקת שותפין, וחצר שאין בו דין חלוקה

בענין אם כשותפים חולקים, מספיק שרק אחד עושה מעשה קנין, ואז החלק השני שייך להשני בדרך ממילא, או האם גם השני צריך לעשות מעשה קנין.

ב"ב א': ל"ו (קטע "וגם עיקר").

המחלוקת הפוסקים בענין שותפים שחלקו ונטל בעל חוב או נגזל חלקו של אחד מהם, האם בטלה החלוקה.

ב"ק א': קמ"ה בההערה.

ג' סברות למה שותף יכול לכוף את חבירו לחלוק את החצר כשיש בו כדי חלוקה דהיינו ד' אמות לזה וד' אמות לזה.

ב"ב א': קל"ו סק"א.

ביאורים שונים בענין למה היכא שאין בהחצר כדי חלוקה, אי אפשר לשותף אחד לכוף את השני לחלוק.

ב"ב א': קכ"ב, קל"ו סק"א (קטע "וומעתה נעיינ").

בענין היכא שיש בהחצר ז' אמות, דהיינו שלש וחצי לכל אחד, למה לא יוכל שותף אחד לכוף את השני לחלוק ע"י שיקח רק ג' אמות וישאיר לחבירו חצי אמה משלו דהא אינו מזיק בזה את חבירו שהרי נשאר לחבירו כדי חלוקה.

ב"ב א': קכ"ב סק"א (קטע "ובעמוד").

דברי הרמ"ה שהיכא שצמוד לחצר השותפין יש כבר לאחד מן השותפים חלק מבורר ששייך רק לעצמו, אז אפשר לכוף לחלוק את החצר של השותפות אע"פ שיקבל רק ב' אמות, כי הב' אמות שפיר ראויות לשימוש ביחד עם האמות שיש לו כבר.

ב"ב א': קכ"ג בההערה הראשונה, קכ"ד (קטע אחרון), קכ"ה.

הסוברים שגם זה שיש לו חלק מבורר צמוד לחצר השותפין הרי הוא יכול לכוף את השני אע"פ שישאר להשני פחות מכדי חלוקה

ב"ב א': קכ"ה.

בענין היכא שחלקו של שותף אחד הוא כדי חלוקה ושל השני אינו כדי חלוקה, האם זה שיש לו כדי חלוקה יכול לכוף את השני לחלוק, ולמה זה שונה מהציוור שהבאנו לעיל בסמוך כאן.

ב"ב א': קכ"ב סק"א (קטע "והנה יש להוכיח" ולהלן שם) סק"ב (קטע "והנה כבר הבאנו").

"אין חולקים את החצר עד שיהא ד' אמות לזה וד' אמות לזה": דברי הרשב"א בענין מתי מספיק בד' אמות ומתי צריכים ח' אמות לזה וח' אמות לזה.

ב"ב א': קכ"ג.

בענין אם ד' אמות שלפני הפתח נקנין להשותף בקנין גמור.

ב"ב א': קכ"ג (קטע "ונראה שמהאי טעמא" ולהלן שם), קכ"ד, קכ"ה, קכ"ו (קטע "והנה הריב"ש"), קכ"ז (קטע "והקשה"), קכ"ט, ק"ל סק"א סק"ב (קטע "ועיינ גם").

בענין אם הסוברים שיש לו בהד' אמות שלפני הפתח רק זכות השתמשות, הרי הם סוברים שזה מכח תקנה או מעיקר הדין.

ב"ב א': קכ"ו (קטע "ולכאורה סברת" ולהלן שם).

בענין דברי הירושלמי שאין לו בהן קנין גמור.

ב"ב א': קכ"ז.

הדרך שגם לפי הירושלמי הרי הם באמת קנויות לו לגמרי.

ב"ב א': קכ"ז (קטע "איברא").

שחוטי חוץ

בענין שאם רק רגלה בחוץ ליכא חיוב של שחוטי חוץ.

זבחים ב': תקצ"ז.

בענין למה אי אפשר לפדות שחוטי חוץ משום שהשחיטה נחשבת בגדר מום.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ב.

זבחים ב': רפ"ה.

בענין למה אין אומרים בשחוטי חוץ שמפרכסת היא כח'.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה צ"ג.

שחיטה

בענין שחיטת קדשים, ע"י בערך עבודה - שחיטה, ובערך קדשים - קרבנות - שחיטה בבעלים, ובערך שחוטי חוץ.

בענין סכין מקדש לדם, ע"י בערך עבודה - סכין מקדש לדם.

שיטות הראשונים בענין אם קיימת מצות שחיטה ואיסור עשה של אינו זבוח.

כתובות א': קל"ב סק"ח.

קידושין ג': ג' סק"ז.

שבועות: נ"ה * סק"א.

בענין מה שמברכין על שחיטה אע"פ שהיא רק מצוה קיומית.

כתובות א': קל"ב סק"ח.

קידושין ג': ג' סק"ז.

בענין אם המצוה נאמרה גם על שחיטת חי' ועוף.

שבועות: נ"ה * סק"ג.

הדרך שהמצוה נאמרה רק על היכא ששוחטים כדי לאכול לכל הפחות כזית מהבשר, אבל לא היכא ששוחטים שלא על

דעת לאכול אלא כדי להאכיל לכלבים וכדומה.

שבועות: נ"ה * סק"א * (קטע "מיהו יש להעיר").

הקושיא שאם שחיטה היא מצות עשה למה אסור לשחוט בסכין של עבודת כוכבים שאסור בהנאה הלא מצות לאו ליהנות ניתנו.

שבועות: נ"ה * סק"ב.

בענין פירש"י שהכוונה ב"בהמה בחיי" בחזקת איסור קיימא" היא להאיסור של אבר מן החי, דזה מהני לאוסרה משום נבילה היכא שיש ספק בהשחיטה, וקושיית תוס' דהא אין מחזיקים מאיסור לאיסור, כגון בהציר הנ"ל שרוצים להחזיק מהאיסור של אבר מן החי להאיסור של נבילה, ופירושם של תוס' שהכוונה בבהמה בחיי' וכו' היא להאיסור של אינו זבוח.

יבמות ב': תקל"ד, תקל"ה, תקל"ו.

שבועות: נ"ה * סק"א.

בענין שחיטה ע"י כח כחו ושחיטה ע"י כח שני.

ב"ק א': רנ"ג.

הגדר של שחיטה שאינה ראוי'.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ט.

בענין שחיטה שאינה ראוי' מחמת איסור דרבנן (דברי הגר"ח).

כתובות ב': תס"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ'.

בענין ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף: שרק חתיכת הסימנים נחשבת בגדר שחיטה, אבל לא חתיכת העור והבשר שלפני הסימנים, ושיש אומרים שגם לא חצי הקנה כיון שאינה נעשית טריפה בכך.

כתובות ב': תס"ט סק"א ובהערה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ח (קטע אחרון).

בענין ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף: האם גם מקצת סימן נחשב חצי מתיר, או האם רק סימן שלם.

זבחים ב': תשנ"ט.

בענין אין לשחיטה אלא לבסוף: האם כשבא הסוף שוב נחשב הכל בגדר שחיטה. כתובות ב': תק"ב (קטע "ועכ"פ את הקמ"ל").
 ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"ח בהערה השלישית, פ"ז סק"ב.
 זבחים א': מ"ח (קטע אחרון), רל"ב סק"א בהערה הראשונה.
 זבחים ב': תרי"ד.

ידי הגדת העדות האם האיסור ההוא פוסל אותו לעדות זו גופא.
 ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ו.
 שנשים שוחטות לכתחילה.
 זבחים ג': א**', סק"ה סק"ו סק"ז.

שטרות

דברי המאירי שגם לפי המ"ד שסובר שאין לשחיטה אלא לבסוף, מחשבה פוסלת בתחילת השחיטה.
 זבחים א': שפ"ד בהערה.
 בענין אם יסוד הפסול של נכרי בשחיטה הוא השם של נכרי או משום שחסר ישראל (ונפ"מ בישראל ונכרי ששחטו יחד).
 זבחים א': מ"ד סק"א בהערה השני'.
 זבחים ג': קפ"ג בהערה השני'.
 מנחות: ט"ו סק"א (קטע "ובתוספתא בפ"א דחולין").
 שעבדים שאינם משוחררים אינם כשרים לשחיטה.
 זבחים א': ק"ו (קטע "והנני" קרוב לסופו).
 המחלוקת ראשונים בענין היכא ששחט שני סימנים והרי היא מפרכסת, האם היא נחשבת כחי' או כמתה.
 זבחים א': שנ"ד*.
 דברי הרמב"ן ששהיי' ודרסה נחשבות בגדר היזק ניכר כי השחיטה ניכרת.
 זבחים ב': תשמ"ד בהערה.
 דעת תוס' שעל שחיטה בשבת פעם אחת עדיין אינו נחשב בגדר מומר.
 ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשס"ב (שלפני אות ת"ו) ט"ו (קטע "והנה מצינו").
 בענין היכא שעובר איסור על ידי השחיטה האם שייך לומר שהאיסור ההוא פוסל אותו גם לשחיטה זו גופא, וחילוק בין נידון זה לבין הנידון אם היכא שעובר על איסור על

בענין מפייהם ולא מפי כתבם, ופסול אילם, עי' בערך עדות - מפי כתבם, פסול אילם, עדות בשטר.
 בענין עד אחד בשטר, עי' בערך עד אחד - עד אחד בשטר.
 בענין המוכר שטר חוב או מלוה, עי' בערך מלוה - מוכר שטר חוב או מלוה על פה.
 בענין השבת אבידה על שטרות, עי' בערך אבידה - דינים שונים.
 עי' עוד בערך קידושין - קידושי שטר.
 בענין שטר שיש בו תנאי, מי צריך להוכיח שנתקיים או לא נתקיים התנאי, עי' בערך תנאי סק"ט.
 בענין מעלין משטרות ליוחסין ולתרומה, עי' בערך כהונה - מעלין לכהונה.

- א. כללי
- ב. העדים
- ג. שטר חוב
- ד. כתב ידו של הלוה
- ה. שטר אמנה
- ו. "כגבוי דמי"
- ז. שטר קנין
- ח. דעת המתחייב
- ט. "שטרך בידי מאי בעי"
- י. עדי חתימה ועדי מסירה
- יא. ערכאות
- יב. יחלוקן, יהא מונח, כל דאלים גבר

א. כללי

בענין שטר שבטל מקצתו בטל כולו.

גיטין: פרק המביא גט רמ"ד סק"ב
סק"ה סק"ו.

בענין מזויף מתוכו.

גיטין: פרק השולח ע"ו.

דעת הסוברים ש"אומר אמרו להסופר לכתוב", פסול כי הסופר צריך להיות שליח, והבעל צריך למנותו, ואילו היכא שהוא אומר אמרו הרי זה בגדר מילי דלא מימסרן לשליח.

גיטין: פרק המביא גט שי"ח.

בענין אם חתם עצמו על מגילתא באופן שאפשר לזייף שטר למעלה מהחתימה, ונאבד, האם אסור להמוצא אותו להחזיק אותו כמו שאסור להחזיק שטר אמנה, או האם שאני שטר אמנה שכתוב בו שקר.

כתובות ב': צ"ו.

בענין "שטרות לאו בני גוביינא נינהו".

כתובות ב': מ"ד (קטע "והנה כבר הבאנו שי"א").

קידושין ג': פ"ח.

הדרך שלהנפק יש דין של שטר.

כתובות ב': ק'.

שאינן סברא לפסול את השטר בגלל העובדא שכתבו בו שקר צדדי.

ב"ב ב': ת"ל סק"ב.

בענין אם הגונב קרקעות עבדים ושטרות נתמעט רק מכפל או האם נתמעט גם מקרן כמו הגזול קרקעות עבדים ושטרות.

כתובות ב': שע"ג (קטע "והנה מדרכו").

ב"ק א': קצ"ב בהערה.

ב"ק ב': י"ח.

"עדין בחתומיו זכין לו".

גיטין: פרק המביא גט שי"ג (קטע "והתומים"), שט"ז.

קידושין ג': פ"ו (קטע "ועי' בפ"י").

ב"מ: פרק המפקיד קט"ו.

בענין לאיזה מנין מונין את השנים כשכותבים בתוך שטרות את השנה.

ע"ז: צ"ב, צ"ה - צ"ז.

ב. העדים

הסברא שחתימה על השטר ממשיך להיות התחדשות של עדות גם אחרי החתימה, ושחולקים תוס' והר"ן אם גם לאחר שמתו.

כתובות ב': נ"ב (קטע "וצ"ל" ולהלן שם).

בענין אם עדות בשטר נחשבת בגדר הגדה.

כתובות ב': י"ט, פ"א סק"ב.

גיטין: פרק המביא גט נ"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קס"ז סק"ב.

בענין מה שגם על שטר אנחנו אומרים שכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד.

כתובות ב': י"ט.

גיטין: פרק המביא גט נ"ב.

דברי הקצה"ח שגם היכא שעדי שטר אומרים (אחרי שנתקיים השטר) שזייפו את חתימתן ושהם עצמם לא חתמו מעולם הרי זה נקרא חוזר ומגיד אע"פ שלפי דבריהם מעולם לא חתמו, והיינו משום שבעינינו יש כאן שטר שנחקרה עדותו בב"ד, והחולקים על זה.

כתובות ב': י"א סק"ד, נ"ו (קטע "והנה לכאורה"), נ"ז (קטע "והנה מש"כ").

גיטין: פרק המביא גט תנ"ו (קטע אחרון).

הדרך של הנתיחה"מ שאפילו אם שטר ראוי מהני מהתורה אבל היינו רק אחרי שנתקבל בב"ד, ולכן צריכים העדים לזכור אז את העדות, ואע"פ שמהני אפילו אם מתו אבל הרי זה רק מדרבנן, ורבנן תיקנו רק כשמתו או שאינם נמצאים כאן לפנינו, אבל כשישנם כאן ואינם זוכרים את העדות לא תיקנו.

יבמות ב': תל"ג, תקמ"א (קטע "והנה יש כמה").

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"א.
דברי הגר"ח שמספיק לדין שטר באנן סהדי רק אם יש דבר בתוך גוף השטר שמוכיח וכגון כתב ידו של הלוה, אבל היכא שיש רק ראי' צדדית, וכגון בשטר העשוי בערכאות שיש חזקה שהערכאות לא מרעי נפשייהו, ככה"ג יש להשטר רק דין של ראי' בעלמא אבל לא דין של שטר.

גיטין: פרק המביא גט ש"ה סק"א סק"ב (דברי הפ"י, ודברי הפסקי הרי"ד, ודברי הגר"ח בספרו על הרמב"ם דלא כהנ"ל).

הדרך שכשעדים חותמים על שטר הרי הם מתכוונים לחתום גם שהם עצמם כשרים. והדרך שהם חייבים באמת לחתום כן.

כתובות ב': י"א סק"א (קטע) גם נראה"), כ"ו סק"א (קטע ראשון).

שהעדים החתומים על הגט הרי הם עדים גם על כשרות הגט ולא רק על רצון הבעל לגרש.

גיטין: חלק ההערות דף ג' הערה נ"ו.

דברי הרא"ש שהחזקה שהמלוה מידק דייק להחתים עדים כשרים הרי היא על מדריגת אנן סהדי.

כתובות ב': י"א סק"א (קטע ראשון), כ"ג, כ"ו סק"א, ל' סק"ה, ל"א (קטע ראשון).

בענין אם יש לחלק לענין מלוה מידק דייק להחתים עדים כשרים בין הפסול של קטן לשאר פסולים.

כתובות ב': כ"ו סק"ד.

סברות המחלוקת אם העדים רשאים לחתום על שטר שהלוה מסר עליו מודעא בפניהם.

כתובות ב': מ"ט סק"א.

בענין מה ששטר שיוצא מתחת ידי העדים אינו כשר: האם זה כי שמא לטופס בעלמא נכתב, או האם זה משום שהגזיה"כ של שטר (דהיינו הגזיה"כ שאין בו הפסול של מפי כתבם) חל רק כשהוא מתחיל לשמש ראי' ביד המלוה.

כתובות ב': ה', כ', מ' (קטע אחרון), מ"ט סק"א ובהערה הראשונה, סק"ב, נ' (קטע "ואין להקשות"), נ"ב, פ' (קטע "והנה יש"), פ"ג, פ"ז (קטע "ושוב"), צ'.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"ב, נ"ב, נ"ג (קטע "ועוד י"ל"), קנ"ז (קטע "מיהו לפי הנ"ל").

ב"ב ב': תל"ב (קטע "ונראה").

בענין אם היכא שעדים חזרו בהם מהעדות בתכ"ד מהקיום של השטר הרי זה נחשב תכ"ד מהעדות.

כתובות ב': י"א סק"ב, כ', כ"א.

שאינן לעשות על פי שטר שחתומים עליו עדים פסולים אע"פ שאנו יודעים שהדבר אמת, והצירים בענין זה.

גיטין: חלק ההערות דף ד' הערה י"א והערה י"ב.

הסברא שבשטר מתנה אין צריכים שהעדים יהיו בגדר "ישנם בתורת".

גיטין: פרק המביא גט שי"ג (קטע "והתומים" וקטע "והנתיה"מ").

הסברא שהטעם למה צריכים ששני עדים יחתמו על גט אינו משום שאין דבר שבערוה פחות משנים, אלא הטעם הוא משום שכדי להחשב שטר צריכים שני עדים, ואפילו אם הי' קיים דין שטר באיסורין אחרים שאינם דבר שבערוה היינו צריכים שני עדים.

גיטין: פרק המביא גט ל"ז.

שאם מסר הלוה להמלוה שטר שאין בו לא חתימתו ולא עדים אלא רק כתב ידו של סופר, לאו כלום הוא אע"פ שנמסר בנוכחותו של הלוה שהוא כח של עדות של הודאת בעל דין.

גיטין: פרק המביא גט פ"ב (קטע "מיהו" ולהלן שם), שי"ז.

שאינן צריכים לדין שטר שיהיו עדים חתומים בו, אלא ה"ה שאם נוצר מתוכו אנן סהדי, גם בזה מספיק.

יבמות ב': תק"מ (קטע "ושיטת הרי"ף" וקטע "מיהו יש להקשות").

כתובות ב': ע"ז סק"ב (קטע "מיהו יש להקשות"), פ"ב.

ב"ב ב': תל"ד.

השיטה שא"א להזים עדי שטר.

כתובות ב': נ"ו (קטע "והנה לכאורה").

דברי האמרי משה שכדי לחתום על שטר מספיק אם העדים יודעים את שם המתחייב, ושהוא אדם זה, ואינו צריכים לדעת למי נתחייב.

גיטין: פרק המביא גט כ"א סק"א (קטע "ועי' בקהלות יעקב").

שיטת הריטב"א שהעדים יכולים לחתום לפני שנכתב התורף ולהניחו ביד הסופר עד שיכתוב את התורף.

גיטין: פרק המביא גט כ"א סק"א (קטע "ועי' בקהלות יעקב").

היכא שהעדים חותמים על נייר חלק ואח"כ כותבים למעלה מחתימתם את השטר הרי זה פסול כי לא שייך בכה"ג לומר עדיו בחתומיו זכין לו, ועוד דכיון שהנייר חלק אין כאן עדות כלל (צ"ע מלעיל בסמוך כאן בשם הריטב"א).

גיטין: פרק המביא גט ע"ב.

דברי הרמב"ן שרשאים העדים לחתום על שטר כתוב, לפני שראו את המעשה ואח"כ לראות את המעשה, ולמסור את השטר.

גיטין: פרק המביא גט כ"א סק"א (קטע אחרון).

בענין הקפידא שלא לחתום על שטר א"כ יודע מי חותם עמו.

סנהדרין: פרק זה בורר א', ב', ג'.

ג. שטר חוב

הדרך שהחוב מונח בתוך השטר.

קידושין ג': פ"ט סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שט"ו סק"א (קטע אחרון).

דברי הש"ך דלא כהנ"ל אלא שהיכא שהוא

מוחזק בהשטר אין זה נקרא שהוא מוחזק גם בגוף החוב לענין שנאמר על גוף החוב שחזקה שכל מה שתחת ידו שלו הוא.

כתובות ב': מ"ה.

דברי הכ"מ שהיכא שיש ב' שטרות, ואחד מהם פסול, אין שיעבוד קרקעות, כי צריכים לדעת בדוקא איזה שטר הוא הכשר, והאפשרות שלעולם מודה הכ"מ שיש שיעבוד, רק שכוונתו לומר שבכה"ג נשבעין גם על כפירת שיעבוד קרקעות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ס*.

בענין אם הלוח נאמן בכה"ג לברר איזה שטר הוא הכשר, או האם זה נקרא שהוא חב לאחריני כיון שגורם לגבות מן הלקוחות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ס*.

בענין היכא שבהשטר כתוב סלעים או דינרים סתם, דיכול להתפרש כשתיים, אבל האמת היא שהלוה לו חמש, האם מה שיותר משתיים חשיב מלוה בשטר או מלוה בעל פה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ט.

בענין אם גם בשטר רא"י צריכים שהשטר יהי' מכספו של המקנה כמו בשטר קנין מקרא דספר המקנה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה**, ש"ט (קטע "והקובץ").

ביאורו של הקו"ש בדעת רבותיו של הרמב"ם ששטר חוב נחשב שטר קנין מפני שהשיעבוד נפעל על ידי השטר ולא ע"י קבלת המעות.

גיטין: פרק המביא גט ש"ט (קטע "והקובץ").

דברי הגר"ח בדעת הרמב"ם בענין למה שטר נחשב שיעבוד קרקעות אע"פ שהוא גובה גם ממטלטלין, וכן למה נחשב בגדר הילך.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קס"ב.

"סיטראי ניהו".

כתובות א': ר"ו סק"ד סק"ה סק"ו סק"ז.

ב"ב ב': שנ"ח, ש"ס סק"ב.

ששטר לא מהני להוציא מן הלוה כשהמלוה טוען שמא, וביאורו של הקצה"ח בזה.

שבועות: קמ"ו (קטע ראשון).

ד. כתב ידו של הלוה

בענין אם לכתב ידו של הלוה יש דין של שטר.

כתובות ב': צ"ח.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ה
סק"ח סק"ט, פ"ב (קטע "ולפי" וקטע "ועי' בקצה"ח").

קידושין ד': רע"ג סק"ה סק"ח סק"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ח סק"ג, ש"ה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ה.

שיטת הר"ף שהיכא שהוציא המלוה כתב ידו של הלוה יכול הלוה לומר פרוע, ואין אומרים שטרך בידי מאי בעי, והטעמים שנאמרו לשיטתו.

כתובות ב': צ"ח.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט, ש"ט (קטע "והנה הראב"ד שם").

קידושין ד': רע"ג סק"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ח סק"ג, ש"ה סק"א (קטע "ולעיל שם").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ה.

דברי הש"ך שכיון שכתב ידו של הלוה אינו בגדר שטר הרי הוא צריך קיום מן התורה.

כתובות ב': צ"ח (קטע "ועיין עוד בקצה"ח").

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט.

קידושין ד': רע"ג סק"ט.

דעת רש"ג שדמיון חתימות מהני רק מדרבנן, ומש"ה לא מספיק בדמיון חתימות כדי לקיים שטר היכא שהוא צריך קיום

מהתורה, וכגון כתב ידו של הלוה, וכן היכא שהלוה טוען מזויף, וכן היכא שהשטר נפל.

כתובות ב': ע"ה, ש'.

גיטין: פרק המביא גט ח' סק"א, חלק ההערות דף ב' הערה ג"ה.

ה. שטר אמנה

ג' טעמים למה אסור להחזיק שטר אמנה: א', משום שיכול לבוא לידי עבירה על ידי שיגבנו מהלוה בשקר, ב', משום שאע"פ שאין הלוה חושש לעצמו אבל אנחנו צריכים לחשוש לפסידא דלקוחות, ג', משום שיש איסור עצמי להחזיק דבר של שקר.

כתובות ב': מ', מ"ט סק"א (קטע אחרון), נ' (קטע "והנה הר"ן").

בענין למה לא חשיבא חתימה על שטר אמנה עדות שקר ממש.

כתובות ב': מ' (קטע אחרון).

שגם על הלוה יש האיסור לעשות שטר אמנה.

כתובות ב': מ' (קטע "ועכ"פ לפי כל הנ"ל"), צ"ו.

הדרך שהאיסור לעשות שטר אמנה הוא איסור דרבנן.

כתובות ב': מ"ג.

בענין אם עדים שחתמו על שטר אמנה נפסלין לעדות.

יבמות ב': ת"ל סק"ב.

כתובות ב': י"ד* (קטע "והנה אכתי"), כ"ה סק"א (קטע ראשון).

שהלוה או המלוה נאמנים לומר שהי' שטר אמנה כשיש להם מיגו, ורק העדים אינם נאמנים.

כתובות ב': מ' (קטע "גם יש ליישב").

ו. "כגבוי דמי"

הדרך שאע"פ שבית הלל סוברים (בסוטה דף כ"ה) ש"שטר העומד לגבות לאו כגבוי

דמי", אבל מ"מ השטר גורם שהחזקה החיובית של מוחזקות של הלוח על מעותיו מתבטלת בגלל השטר, רק שאכתי נשארת הסברא של "דכאיב לי" כאיבא אזיל לבי אסיא".

כתובות א': ר"ו סק"ו.

הסוברים שהיכא שיש לו שטר, מהני מיגו או רוב או ס"ס להוציא כי אז שפיר אומרים שכמאן דגבוי דמי.

כתובות א': ר"ו סק"ד סק"ו, רע"ד, שצ"ו סק"ב.

הקושיא למה לפי רבן גמליאל האומרת משארסתני נאנסתי הרי היא צריכה מיגו ביחד עם הכח של ברי נגד שמא כדי להוציא את הכתובה, דלמה לא מספיק בהמיגו לחוד כיון שיש לה שטר וכהנ"ל לעיל בסמוך.

כתובות א': ר"ו סק"ד.

המחלוקת בין הש"ך והש"ש אם כשיש לו מיגו שייך לומר כגבוי דמי גם היכא שנולד ספק שאולי עיקר ההתחייבות היתה בטעות או האם שייך לומר כן רק היכא שנולד ספק אם שילם או לא.

כתובות א': ר"ו סק"ד.

עוד בענין שטר העומד לגבות כגבוי דמי. **ב"ב ב': שנ"ח.**

ז. שטר קנין

"שטר אפסירא דארעא הוא": בענין אם הקונה את השדה קונה את השטר בקנין אגב או האם גם בלא קנין אגב.

קידושין ב': של"ד.

הסברא שמה ששטר קנין מועיל לפעול קנין הרי זה רק כי יוכל אח"כ לשמש כראי.

גיטין: פרק המביא גט רע"ח.

שגם אם יכתוב שטר קנין על נייר של הפקר הרי זה מועיל.

גיטין: פרק המביא גט ר"מ.

הדרך שאם בשטר קנין מספיק בעדי חתימה ואין צריכים עדי מסירה הרי זה משום

שבשטר קנין אין צריכים מסירה להקונה אלא מספיק בכתובת השטר ושקיימת מציאות של ראי.

גיטין: פרק המביא גט שט"ז.

הגמ' ששטר קנין כשר אפילו אם מצאו אותו באשפה משום שאין צריכים בו כתיבה לשמו.

גיטין: פרק המביא גט שי"ח.

הסוברים שהסופר צריך להיות ישראל כי הסופר צריך לכותבו בשליחות הבעלים וגוי אינו יכול להיות שליח (ושקשה על זה מהגמ' הנ"ל).

גיטין: פרק המביא גט שי"ח.

שהאומר "אמר" פסול בשטר קנין כי הסופר צריך לכתוב את השטר בשליחות המוסר, ואומר "אמר" לסופר לכתוב" הרי זה בגדר מילי, ומילי לא מימסרן לשליח (ושקשה על זה מהגמ' הנ"ל).

גיטין: פרק המביא גט שי"ח (קטע "וכתב הקובץ").

דרכו של ר"ת שגוי אינו יכול לקנות עבד עברי בשטר, וכן אפילו קרקעות בשטר, כי אינו בתורת גיטין וקידושין.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג סק"ב (קטע "ברם הקצה"ח" וקטע "מיהו צ"ע"), ש"ו סק"א, שי"ג (קטע "והתומים").

קידושין א': חלק ההערות דף ב' הערה ל"ה.

קידושין ב': ר', ר"א.

הקושיא למה כשהשטר קנין שוה פרוטה אינו יכול להועיל מטעם קנין כסף.

קידושין א': חלק ההערות דף ג' הערה כ"ה.

דברי הקצה"ח שהיכא שזרק שטר קנין על בית לתוך אותו בית ואמר להקונה שיקנה את הבית ע"י שהוא קונה את השטר בקנין חצר, אין זה מועיל, ולא אמרינן שקנין הבית וקנין השטר באין כאחד.

גיטין: פרק המביא גט ר"מ.

בענין שטרא לפירי לא עבדי.

ב"ב ב': שפ"א.

ח. דעת המתחייב

דברי הקצה"ח שהטעם למה צריכים דעת המתחייב אין זה בשביל עצם המהות של שטר ושכלי זה אי אפשר שיחשב בגדר שטר, אלא הרי זה כרי לסלק את החסרון של מפייהם ולא מפי כתבם (וכדעת רש"י והבעל המאור ששטר נחשב מפי כתבו של הלוח ולא של העדים), ולכן רק בשטר ראי' צריכים דעת המתחייב כי צריכים להראות את השטר בב"ד ויש פסול של מפייהם ולא מפי כתבם, אבל בשטר קנין שעושה חלות דין אין צריכים דעת המתחייב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'

(קטע ראשון).

קושיית תוס' בב"ב דף ל"ט ע"ב איך העדים כותבים שטר מחאה בשביל המערער שלא בפני המחזיק הלא צריכים דעת המתחייב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'

(קטע ראשון).

ב"ב א': מ"ד.

ב"ב ב': תכ"ח, ת"ל סק"א.

סנהדרין: פרק זה בורר צ' (קטע ראשון).

שיטת הנ"י בשם הר"ן שצריכים דעת המתחייב רק בשטר שהוא על דבר שבינו לבין חבירו המתחייב, אבל במחאה ומודעה שאין הדבר תלוי אלא בו, די שיכתבנו בלשון שליחות של המוחה או של זה שמוסר מודעה.

ב"ב ב': ת"ל סק"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר צ', צ"א.

דברי הקו"ש שאפשר לכתוב שטר לשם ראי' אפילו אם אין כאן מי שמתחייב על ידי השטר, כמו בשטר ראי', ויש על זה דין שטר, וראיית הקו"ש לזה.

ב"ב א': מ"ד.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ט.

הדרך שעדים שחותמים על השטר אינם

חותמים על אמיתות העובדא אלא רק שהיתה דעת המתחייב לכתוב את השטר.

כתובות ב': מ' (קטע אחרון).

דברי הרמב"ן בב"ב דף ע"ז שעדים שחותמים על השטר הרי הם פועלים בתורת שלוחם של המתחייב.

גיטין: פרק המביא גט ש"ו סק"ג, שי"ג (קטע "והאמרי משה").

דברי האב"מ שמשפיק בזה שהחתימה היא מדעת הלוח ואין צריכים שהכתיבה תהי' מדעתו.

קידושין א': קס"ח.

קושיית הקצה"ח איך יכול המלוה לכתוב פרוזבול הלא צריכים דעת המתחייב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'

(קטע ראשון).

בענין היכא שהשטר נעשה שלא מדעת הלוח המתחייב ואח"כ נתרצה הלוח להשטר לפני שבא השטר לב"ד, וכן היכא שכבר מתו העדים כשנתרצה הלוח.

כתובות ב': פ"ג.

דברי הגר"ח שהכוונה במה שצריכים "דעת המתחייב" אינה שצריכים דעתו של זה שהשטר נכתב לחובתו, אלא דעתו של זה שדינו הוא לכתוב את השטר.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ז'

(קטע "ויש ליישב" וקטע אחרון).

קידושין א': קס"ח.

ע"י עוד לעיל בסוף סק"ב כאן.

ט. "שטרך בידי מאי בעי"

בענין אם החזקה של "שטרך בידי מאי בעי" מהני במקום תרי ותרי, ע"י בערך עדות - שאר כחות במקום תרי ותרי.

בענין מיגו נגד החזקה של "שטרך בידי מאי בעי" - ע"י בערך חזקה - מיגו נגד חזקה.

בענין הפה שאסר נגד החזקה של "שטרך בידי מאי בעי", ע"י בערך הפה שאסר - הפה שאסר נגד כחות אחרים.

גיטין: פרק המביא גט ש"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"ה סק"א
(קטע "ולעיל שם באות תר"ה")
סק"ג (קטע "והנה ע"ע במ"מ").

בענין אם בשטר פקדון שחתומים עליו
עדים (שאינו גובה ממשעבדי) יכול השומר
לומר החזרתי ואין בכה"ג הטענה של
שטרך בידי מאי בעי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"ה סק"ג
(קטע "ועיי"ש בש"ך").

י. עדי חתימה ועדי מסירה

דרכו של התומים שהיכא שיש עדי חתימה
הרי זה נקרא שהם פועלים את הקנין כי
עדיו בחתומיו זכין לו, אבל היכא שעשה
עדי מסירה, נהי שהם עושים את השטר
לשטר, אבל אין זה נקרא שהם פועלים את
הקנין, אלא המסירה היא שפועלת את
הקנין, ומש"ה אין העדי מסירה צריכים
להיות "ישנם בתורת".

גיטין: פרק המביא גט ש"ו סק"ב,
שי"ג (קטע "והתומים"), שט"ז.

דברי המהרש"א בב"מ דף כ' שרבי מאיר
סובר עדי חתימה כרתי מפני שהוא סובר
שעדיו בחתומיו זכין לו.

גיטין: פרק המביא גט ש"ו סק"ב.

בענין אם לפי רבי מאיר גובים בשטר שיש
בו רק עדי מסירה לכה"פ מנכסים בני
חורין.

גיטין: חלק ההערות דף ד' הערה
כ"ב.

בענין אם לפי רבי אלעזר שסובר עדי
מסירה כרתי, מהני עדי מסירה גם לעשות
שטר ראוי.

כתובות ב': צ"ז*.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה**,
של"א סק"ב.

קידושין א': חלק ההערות דף ט'
הערה ט'.

בענין מה ששטר חוב גובה ממשועבדים
לפי ר"מ ע"י עדי חתימה, ולפי רבי אלעזר

בענין אם הטענה של שטרך בידי מאי בעי
נחשבת על מדריגת אנן סהדי או האם היא
נחשבת רק ככל חזקה או ראוי דעלמא.

כתובות ב': מ"ב.

דברי הגר"ח והקו"ש ששטרך בידי מאי בעי
לא מהני מצד הסברא בתורת ראוי אלא הרי
זה חלק מהגזירה"כ של שטר, דגזירה"כ היא
שהמלוה יהי' נאמן לומר שהלוה לא פרע
כל זמן שהשטר בידו.

כתובות ב': ל"ו סק"ג, מ"ב, צ"ח
(קטע "והנה בחידושי הגר"ח").

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט,
ש"ט (קטע אחרון).

קידושין ד': רע"ג סק"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ח
סק"ג, ש"ה סק"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ח סק"ב
(קטע אחרון).

שלפי דברי הגר"ח והקו"ש יוצא שהיכא
שהלוה חשב שהשטר כשר, אשר לפ"ז לא
הי' לו להשאירו אצל המלוה, אבל הוא
באמת פסול, אין בכה"ג הטענה הנ"ל, וכן
איפכא היכא שהלוה חשב שהשטר פסול,
ולכן השאירו אצל המלוה, אבל הוא באמת
כשר, שפיר יש הטענה הנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"ה סק"א
(קטע "ולעיל שם באות תר"ב").

בענין אם בשטר שאין בו אחריות (שאינו
גובה ממשעבדי) יכול הלוה לומר פרעתי
ובכה"ג הטענה של שטרך בידי מאי בעי.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ט.

קידושין ד': רע"ג סק"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"ח
סק"ג, ש"ה סק"א (קטע "ולעיל
שם באות תר"ה") סק"ג (קטע
"ועוד הקשה" ולהלן שם).

בענין אם בשטר שנעשה בערכאות של
עכו"ם (שאינו גובה ממשעבדי) יכול הלוה
לומר פרעתי ואין בכה"ג הטענה של שטרך
בידי מאי בעי.

פרעתי ואינו גובה ממשועבדים, ודעת הרמב"ם שאינו יכול לומר פרעתי.

גיטין: פרק המביא גט ש"ה סק"ד,
ש"ט (קטע "והנה הראב"ד" ולהלן
שם).

דברי הר"ן והרשב"א ששטר חוב שנעשה בערכאות גובה ממשעבדי, ודעת הראב"ד שאינו גובה ממשעבדי.

גיטין: פרק המביא גט ש"ט.

דברי רבינו יונה בב"ב ששטר מכר שנעשה בערכאות חל רק כשבאים לפני הערכאות לדין. ועוד צידד שם לומר שמהני רק לענין להפקיע את הקרקע מן המוכר, אבל הלוקח עדיין צריך לעשות בו קנין.

גיטין: פרק המביא גט ש"ח סק"ב.

שגט החתום בערכאות, ויש בו שמות מבוהקין, והאשה אומרת שהבעל מסר לה בפני עדי מסירה ישראל, הרי זה כשר.

גיטין: פרק המביא גט ש"י.

דברי הרמב"ם שבשטר שנעשה בערכאות חותמים גם עדים גוים וגם השופט, ודברי הריטב"א שאין צריכים עדים אלא מספיק בהשופט.

גיטין: פרק המביא גט ש"ד, ש"ה
סק"ה, שכ"ט.

דעת הרמב"ם והבעל העיטור שבשטר שנעשה בערכאות אין צריכים תיקוני שטרות, כגון שיהי' על דבר שאינו יכול להודיף, והראשונים שחולקים על זה.

גיטין: פרק המביא גט ש"ה סק"ד,
ש"ח, שכ"ח.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם אנו פוסלים שטר מתנה בערכאות בשמות מובהקים ועדי מסירה משום מזויף מתוכו.

גיטין: פרק המביא גט ש"ג, ש"כ,
שכ"ג.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין שטרי מכר בהדיטות בשמות מובהקים ועדי מסירה.

גיטין: פרק המביא גט ש"כ.

בענין שטר מתנה לפי רש"י שנעשה

ע"י עדי מסירה (לפי הדעה שר"א סובר שמספיק בעדי מסירה גם בשאר ראי'), דקשה דממ"נ, אם עדי חתימה מוציאים קול כמו שרואים לפי ר"מ א"כ למה אין ר"א סובר שגובה ממשעבדי, ואם עדי מסירה מוציאים קול למה לא מהני לפי רבי מאיר, ואם אינם מוציאים קול למה מהני.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה**,
של"א סק"ב.

בענין אם "אנן סהדי" שנמסר, מספיק לאשוויי שטרא כמו עדי מסירה.

גיטין: פרק המביא גט פ"ב, ש"ה
סק"א.

דברי הנתיחה"מ שאפילו אם גוי כשר לעדות, אבל הרי הוא פסול לחתום על שטר, כי החידוש של "ספר המקנה" בישראל כתיב, וממילא בגוי יש כאן הפסול של מפי כתבם, אבל לאשוויי שטרא ע"י להיות עדי מסירה הרי הוא שפיר יכול היכא שאין חשש משקר.

גיטין: פרק המביא גט ש"ו סק"ב,
ש"ג.

יא. ערכאות

בענין אם יש לשטר שנעשה בערכאות דין של שטר או האם יש לו רק דין של ראי' בעלמא.

גיטין: פרק המביא גט ש"ה סק"ד,
ש"ו סק"א, ש"ט (קטע "מיהו
עי").

ביאור החילוק בין שטר ראי' בערכאות לבין שטר קנין בערכאות.

גיטין: פרק המביא גט רס"ג, ש"ה,
שט"ז (קטע "והתומים" וקטע
"והנתיחה"מ").

דברי הרמב"ם ששטרי הודאות ומתנות ופשרות ומחילות פסולים בערכאות (כי ערכאות לא מרעי נפשיהו רק כשיש נתינת מעות).

גיטין: פרק המביא גט ש"ו סק"ד.

דעת רבותיו של הרמב"ם והראב"ד שבשטר חוב שנעשה בערכאות הלוח יכול לומר

חומש: פר' קדושים, את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (י"ט, ל') [ב] (קטע "והנה גם").

בענין אם מותר לעשות כתבניתו.

יבמות א': קכ"ו (קטע אחרון).

חומש: פר' קדושים, את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (י"ט, ל') [ב] (קטע אחרון).

בענין איפוא היו הסנהדרין יושבים בהמשכן שבמדבר, ובשילה, ובנוב וגבעון.

סנהדרין: קי"ג סק"ב.

ע"ז: פ"ח סק"ב.

שהנס שלא התליע בשר קודש בבית המקדש הי' נוהג גם במשכן שבמדבר, וכן בבמות, ובשילה, ובנוב וגבעון (ולכאורה גם בגלגל).

אבות: ר"ס.

שילוח הקן

דברי הירושלמי ששילוח הקן הוא מצוה קלה שבקלות.

יבמות ב': תשי"א.

ע"ז: כ"ג.

אבות: נ"ט סק"א (קטע "וע"ע בירו").

"והארכת ימים".

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ט' (קטע אחרון).

המחלוקת בין תוס' והרמב"ן בענין אם הלאו של לא תקח האם על הבנים הוא על עצם העובדא שלא שילח, או האם הלאו הוא על זה שאינו מקיים את העשה של שילוח.

קידושין ב': ת"ב.

ב"ב א': קי"ז (קטע "ודע").

שיטת הר"ר יוסף מארץ ישראל שהלאו נחשב יותר חמור מסתם לאו כיון שיש עמו גם עשה.

יבמות א': מ"ד סק"ב.

קידושין ב': ת"ג.

בערכאות ויש עדי מסירה היכא שאין להערכאות שמות מובהקים.

גיטין: פרק המביא גט שי"ג.

בענין אם מה שהת"ק של הברייתא של ג' גיטי נשים פוסל גם בשמות מובהקים הרי זה משום שגם בשמות מובהקים אתי למיסמך עלייהו או האם זה משום גזירה אטו שמות שאינם מובהקים.

גיטין: פרק המביא גט שי"ג, שכ"ה.

יב. יחלוקו, יהא מונח, כל דאלים גבר

בענין "שנים אדוקים בשטר", ובענין "ואחר שמצא שטר וכו' לא יוציאו עולמית", עי' בערך שנים אוחזין בטלית - דיני יחלוקו.

שידוכים

לחפש תכונות דומות.

דמויות ותקופות: שידוכים סק"א.

לשם ממון וכדומה.

דמויות ותקופות: שידוכים סק"ב.

להתרגל להיות 'נותן'.

דמויות ותקופות: שידוכים סק"ג.

בעל - מלך.

דמויות ותקופות: הוספות ל"שידוכים" (בסוף הכרך) א'.

התנהגות כלפי האשה.

דמויות ותקופות: הוספות ל"שידוכים" (בסוף הכרך) ב'.

יחסי חתן וחמותו.

דמויות ותקופות: שידוכים סק"ד.

שילה

גדר משכן שילה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ז הערה י"ט.

בענין מיקומה.

גיטין: פרק המביא גט רי"ב.

שגם כלפי משכן שילה הי' חיוב של מורא מקדש כמו כלפי בית המקדש.

יבמות א': קכ"ו (קטע "והנה גם").

בענין מה שאין העשה של צפורי מצורע דוחה את העשה של שילוח הקן.

יבמות ב': שס"ב (קטע "והנה השאגת ארי" וקטע "ברם יש לתמוה").

כתובות ב': תק"ל סק"ג (קטע "והנה השאגת ארי").

בענין למה כדי לחייב אשה בשילוח הקן צריכים את הטעם שהוא מצות עשה שלא הזמן גרמא, הלא אפילו אם הי' נחשב בגדר מצוה שהזמן גרמא, אבל הרי אשה חייבת בהלא תעשה, וא"כ נקיש את העשה להלא תעשה כמו גבי מצות מצה.

קידושין ב': בחלק ההערות דף ל"ד הערה א'.

שינה

שאינ מושג של גזל שינה, אבל אסור משום לו תוננו, ומשום ביטול ואהבת לרעך כמוך, וצער בעלי חיים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"א (קטע "ד").

שיפושפוש במעשיו וימחול לאחרים קודם השינה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"א (קטע "א").

על איזה צד ישנים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"א (קטע "ב").

המנהג לנשק את המזוזה לפי השינה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"א (קטע "ו").

האיסור לישון יחידי בבית.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ב.

בענין כמה לישון.

אבות: קמ"א, שס"ד.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ג סק"ד.

בענין שינה בעמוד השחר, ושינה של שחרית.

אבות: קמ"א.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ג.

בענין שינה ביום יותר משתינ נשמינ.

אבות: קמ"א.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ה.

בענין מיעוט שינה לצורך לימוד תורה.

אבות: קמ"א, שס"ד, שס"ה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ד.

בענין האיסור לישון פרקדן.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"ו (שני הקטעים האחרונים).

אם הרואה את חברו שנרדם על ספר או שישן פרקדן צריך להעירו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"א סק"א (קטע "ד"). סק"ו (שני הקטעים האחרונים).

דברי הרא"ש ששינת עראי אינה נחשבת הפסק בסעודה.

זבחים ב': שמ"ב (קטע "ובדף").

ששינה אינה נחשבת היסח הדעת לענין תפילין.

זבחים ב': שמ"ב.

דברי הירושלמי שלענין המשך עבודה הישן צריך טבילה והמתנמנם צריך קידוש.

זבחים ב': שמ"ב.

דברי השפת אמת שמה שהישן צריך טבילה וקידוש אין זה בגלל שהיא נחשבת היסח הדעת אלא בגלל שהיא נחשבת כמו יציאה מן העזרה.

זבחים ב': שמ"ב.

בענין ששינה נחשבת הפסק באכילת פסח (ושהוא נחשב כאוכל את הפסח בשני מקומות).

זבחים ב': שמ"ב (קטע (אחרון)).

שיעבוד

בענין אין נשבעין על קרקעות או שיעבוד קרקעות, עי' בערך שבועה - אין נשבעין על קרקע או שיעבוד קרקעות.

א. מהות שיעבוד

ב. שיעבוד הגוף ושיעבוד נכסים

ג. שיעבודא דאורייתא או לאו דאורייתא

ד. יורשים

ה. כללי

ו. הקדש, וקונם, ושויא אנפשי' חתיכה דאיסורא, מפקיעין מידי שיעבוד

ז. שיעבודא דר"נ

א. מהות שיעבוד

בענין אם שיעבוד נכסים הוא בגדר מקצת קנין שיש להמלוה בנכסי הלוה, או האם הוא בגדר ערבות, דנכסי הלוה ערבים לו.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ד (קטע "ועי' בר"ן"), פרק השולח - פרוזבול כ"א סק"א (קטע "ועי' בספר"), מ"ג, פרק השולח - עבדים ע"ח סק"ב (הדרך של מקצת קנין אבל רק על שוויות החפץ ולא על גוף החפץ), צ'.

קידושין א': ע"ד (קטע "בי"), חלק ההערות דף י"ג הערה כ"ה.

ב"ק א': ת"ל* (קטע "ולפי תוס").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ח, קס"ב (קטע "ועל זה").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ג, ס"ח סק"ב, ע'.

סנהדרין: ב' (קטע "ועי' בספר").

אבות: פ"ח (קטע "ועי' בספר").

ביאורו של הגרש"ש שהמהות של שיעבוד היא שיש לו כבר עכשיו כח על אח"כ, רק שרוב סובר דהוי רק בגדר זכות גבי' על אח"כ, ולכן הרי הוא סובר שבע"ח מכאן ולהבא הוא גובה, ואילו אב"י סובר שהוא בגדר קנין בעלות ממש על אח"כ, ולכן הרי הוא סובר שבעל חוב למפרע הוא גובה, דכוונתו היא דהוי שלו כבר עכשיו אבל רק על הזמן של אח"כ.

ב"ק א': תכ"ד*.

הדרך שהשיעבוד של בעל חוב הוא על חלק מסוים רק דלא ידעינן איזה חלק, ואין הכוונה שכל משהו ומשהו משועבד לו.

ב"ב א': קכ"ב סק"ב (קטע "והנה כבר הבאנו").

בענין אם יתכן שהנכס הוא משועבד לאדם אחד אבל הבעלים על השיעבוד הוא אדם אחר, ודברי הגר"ח שכן הוא במכירת שטרות.

קידושין ג': צ"א סק"ו.

ב. שיעבוד הגוף ושיעבוד נכסים

בענין אם יש על הלוה שיעבוד הגוף להמלוה לשלם, והרי זה חיוב מהלוה להמלוה, או האם יש עליו רק מצוה כלפי שמיא לשלם וכופין אותו רק מצד ההלכה שכופין על המצות.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"א (קטע "גם י"ל" וקטע "ואב"י י"ל").

סנהדרין: ב' (קטע "גם י"ל" וקטע "ואב"י י"ל").

אבות: פ"ח (קטע "גם י"ל" וקטע "ואב"י י"ל").

בענין אם לפי הצד שקיים שיעבוד הגוף, המהות של השיעבוד היא רק שיש חיוב על הלוה לשלם, או האם השיעבוד נחשב נכס שניתן למכירה.

קידושין ג': צ"א סק"ה.

בענין אם לפי הצד שיש שיעבוד הגוף, הרי הלוה עצמו משעבד את עצמו להמלוה, או האם הוא רק מכניס את עצמו לדיני התורה והתורה היא שמשעבדת אותו ומחייבת אותו לשלם.

קידושין ג': צ"א סק"ה.

בענין אם השיעבוד הגוף (לפי הצד שקיים שיעבוד הגוף), וכן השיעבוד נכסים, הם תוצאות מהמצוה של פריעת בעל חוב והיכא שאין מצוה אין שיעבוד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"א סק"א.

אבות: פ"ח (קטע "ועי' בספר"
ולהלן שם).

בענין אם השיעבוד נכסים הוא תוצאה ותולדה מהשיעבוד הגוף, וממילא לא שייך השיעבוד נכסים בלי שיעבוד הגוף, או האם השיעבוד נכסים אינו בתולדה מהשיעבוד הגוף אלא אותה סיבה שגורמת את השיעבוד הגוף גורמת גם את השיעבוד נכסים, וממילא שייך השיעבוד נכסים גם בלא שיעבוד הגוף, וכן אפילו בתחילה יכול שיעבוד נכסים לחול בלי שיעבוד הגוף.

כתובות ב': של"ה.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין מ"ג.

עוד בענין השיעבוד הגוף והשיעבוד נכסים של הלוח.

סנהדרין: ב' (קטע "ועיין בספר"
ולהלן שם).

בענין ממתי נכסי הלוח משועבדים.

קידושין ג': פ"ו.

ג. שיעבודא דאורייתא או לאו דאורייתא

שיעבודא דאורייתא או לאו דאורייתא.

ב"ב ב': שס"ג (קטע "והנה
השט"מ").

שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא הוא דאורייתא הרי זה אפילו במלוה בשטר שלא כתוב בו אחריות (ועי' להלן בסמוך שאפילו במלוה על פה).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין פ"ה.

מה שמבואר בקידושין דף י"ג ע"ב שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא הוא דאורייתא הרי זה אפילו במלוה על פה.

קידושין א': ע"ד (קטע "גם לא
שייך").

קידושין ג': פ"ו (קטע ראשון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ט
סק"ב.

הדרך שלכולי עלמא במלוה בשטר שיעבודא הוא דאורייתא.

קידושין א': חלק ההערות דף י"ג
הערה כ"ו.

בענין למה אין גובין מלוה על פה מלקוחות.

ב"ק א': קפ"ז.

ב"ב ב': תמ"ו.

דברי הרשב"א ששיעבודא דאורייתא הרי זה כולל גם את המטלטלין של הלוח, ודברי הקובץ שיעורים בענין זה.

קידושין א': ע"ד (קטע "גם לא
שייך").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ט
סק"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ט (קטע
"ועי' בקו"ש" וקטע "ובאות
שצ"א"), ע"א, ע"ז (קטע "ויש
ליישב"), פ"ה (קטע "ועוד ביאר"
וקטע אחרון).

הדרך שאף על פי שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא הוא דאורייתא רבנן תיקנו שמלוה על פה אינו גובה מלקוחות, אבל כשהנכסים הם עוד אצל הלוח השאירו את השיעבוד על מקומו. והדרך שהפקיעו רבנן את השיעבוד נכסים אפילו מהלוח עצמו.

קידושין א': ע"ד (קטע "גם לא
שייך").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"א (דיון
בענין אם זהו הפשט בתוס' בדף ד'
ע"ב).

דברי תוס' רעק"א על משניות בשם ר' בונם איגר שהנפ"מ שיוצא מזה הוא שלבעל חוב מוקדם יש זכות לגבות את הקרקע מהלוח לפני בעל חוב מאוחר כי כבר נשתעבדה לו מתחילת ההלוואה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קנ"א
סק"ב, קנ"ג (קטע "מיהו צ"ע").

דברי תוס' בב"מ דף ד' שבמלוה על פה הפקיעו חכמים את השיעבוד מהקרקעות של הלוח אפילו מהלוח עצמו.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד',
כ"א סק"א.

ב"ב ב': שס"ג (קטע אחרון), פרק יש נוחלין מ"ג.

הסוברים שגובים מהיורשים משום לא תנעול דלת בפני לוי, והסוברים משום כבוד אביהם.

ב"ב ב': שס"ג (קטע "והנה הראב"ד").

בענין למה גובין מלוה בשטר מיוורשים אבל לא מלוה על פה.

ב"ק א': קפ"ז.

ב"ב ב': תמ"ו.

בענין "מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב".

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ט סק"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"ט (קטע "ובאות שצ"א"), ע"א.

בענין אם כמו שתיקנו הגאונים שמטלטלין דיתמי משתעבדי לבעל חוב, ה"ה למטלטלין שגבו בחוב אביהן. וכן בענין אם הבעל חוב יכול לגבות מטלטלין מהלקוחות של אביהן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"א.

בענין המחלוקת שבין רב פפא ורב הונא ברי' דרבי יהושע אם הא דאין גובין מיתומים קטנים הרי זה משום דלאו בני מצוה ניהו הם או האם זה משום שחיישינן שמא צררי אתפסי.

ב"ב ב': שס"ג.

שיטת תוס' שהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, אינו בגלל שטענינן להיתומים את מה שהאב הי' יכול לטעון אישתבע לי דלא פרעתין, אלא הרי זה תקנה נפרדת אפילו היכא שהאב לא הי' יכול לטעון כן.

כתובות א': תי"ב.

גיטין: פרק המביא גט כ' סק"ב (קטע "והנה לעיל").

ב"ב ב': שס"ד סק"א (קטע "והנה לעיל").

השיטה שלפי המ"ד שסובר ששיעבודא לאו דאורייתא הרי זה גם כשהנכסים הם אצל הלוה, ואפילו מדרבנן אין שיעבוד, רק שנחתין לנכסי' מדין כופין על המצות, דפריעת בעל חוב מצוה.

גיטין: פרק המביא גט שלי' סק"א (קטע "ולכאורה כן הוא").

קידושין א': ע"ד (קטע "גם לא שייך").

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ט סק"א, קנ"א, של"ב סק"י.

דברי הגרנ"ט בנוגע לאין גובין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: שגדר הדבר הוא שתיקנו סדר של תשלומין ולא שהפקיעו את השיעבוד.

ב"ק א': קכ"ח (קטע "מיהו דברינו").

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ח בההערה.

דברי המקנה שכשהלוה הוא גוי לא נאמר הדין של שיעבודא דאורייתא.

קידושין א': ע"ד בההערה השני'.

שיטת רש"י והרשב"א שאפילו המ"ד שסובר ששיעבודא לאו דאורייתא הרי הוא מודה שהלוה יכול לשעבד מרצונו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין צ"ח (קטע ראשון וקטע "וראיתי").

בענין אם מה שדבר מסוים משועבד מדרבנן מהני להחשיב את בעל השיעבוד למוחזק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"ז (קטע "ועי' בקו"ש" וקטע "ויש ליישב"), פ"א.

ד. יורשים

ע' עוד בערך מלוה - יורשים ולקוחות.

דברי התומים שמה שגובים מיוורשים הרי זה כי גם עליהם יש שיעבוד הגוף כי ברא כרעא דאבוה, ודברי הקצה"ח דהוי רק משום שהנכסים משועבדים.

ב"ק א': קמ"ה.

ה. כללי

בענין "חמץ מפקיע מידי שיעבוד", כלומר שנפקע השיעבוד שיש להגוי שהוא המלוה מהחפץ של הישראל שהוא הלוה, והישראל שהוא הלוה עובר בכל יראה: הקושיא שגם בלא לומר שהשיעבוד פקע למה אין הישראל הלוה עובר בכל יראה כיון שהחמץ הוא שלו, ועוד דהישראל חייב באחריותו. ועוד למה נפקע השיעבוד הלא החמץ אינו אסור להגוי.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ט.

שהיכא שעשה שורו אפותיקי ונתנו במתנה, לכאורה הדין הוא שהבעל חוב גובה ממנו כמו היכא שמכר אותו.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"ג.

שיטת רש"י שאע"פ שבאפותיקי מפורש לא מצוי הלוה לסלק את המלוה בזווי משום דהוי כאומר מעכשיו, אבל בכל זאת בתוך הזמן מצוי לסלקו בזווי, ומש"ה חמץ מפקיע מידי השיעבוד של האפותיקי והחמץ נאסר. ושיטת תוס' שהיכא שלמפרע הוא גובה אין חמץ מפקיע מידי שיעבוד, ואין החמץ נאסר, חוץ מהיכא שהלוה קיבל עליו אחריות דאז החמץ נאסר מחמת שהישראל הלוה קיבל עליו אחריות.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ט.

הדרך שאם מפקיעים את השיעבוד של הבעל חוב אין זה נקרא גזל כי הי' קנוי לו רק לגוביינא, ולכן אם הלוה הקדיש קדושת הגוף את הבהמה המשועבדת להמלוה הרי היא כשירה לקרבן ולא חשיב גזילה.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ'.

בענין אם מספיק בשיעבוד כדי שיוכל לקנות בקנין חצר ע"י אותה קרקע שמשועבדת לו.

קידושין ב': של"ב (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

ע"ז: קנ"א (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

דברי רבינו אליהו בתוס' בכתובות דף נ"ד

ע"ב שאדם יכול לחדש על עצמו חיוב לשלם לחבירו.

(קידושין א': ק' סק"א קטע ראשון, קמ"ב קטע "ועכ"פ", חלק ההערות דף ט' הערה כ"ד.)

קידושין ב': (ר"י), של"ג (קטע "גם יש אפשרות"), (חלק ההערות דף י"ח הערה כ"ג, דף כ"ו הערה ל"ה).

ב"ב א': ל"ה סק"א סק"ד סק"ה.
ע"ז: קנ"ב (קטע "גם יש אפשרות").

בענין המזיק שיעבודו של חבירו: שיטת הראב"ד שאפילו למ"ד שגרמי חייב, מזיק שיעבודו של חבירו פטור משום שבדנפשי קעביד.

גיטין: פרק השולח - עבדים צ"ד.
ב"ק א': ת"ל.

בענין אם במזיק שיעבודו של חבירו הרי זה נקרא שהזיק את החוב כי הזיק את המקום גביה או האם זה נקרא רק שהזיק את השדה.

ב"ק א': ת"ל*.

בענין היכא שמכר או הוריש נכסיו לפני גמר דין על חיוב קנס, האם אפשר לגבות מן הנכסים, או לא כיון שמכר או הוריש לפני שחל החוב ע"י גמ"ד.

כתובות ב': של"ה.

ו. הקדש, וקונם, ושויא אנפשי חתיכה דאיסורא, מפקיעין מידי שיעבוד

בענין חמץ מפקיע מידי שיעבוד, ע"י לעיל כאן בסק"ה.

הדרך שהטעם למה הקדש מפקיע מידי שיעבוד הרי זה משום הקדושה והאיסור ולא משום שנעשה ממון הקדש.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"ג.

שיטת רש"י שרק קדושת הגוף מפקיעה מידי שיעבוד אבל לא קדושת דמים, ודברי תוס' על זה, וביאורו של הקצה"ח בשיטתו, וכן ביאורו של הקו"ש.

גיטין: פרק המביא גט שע"ט, פרק השולח - עבדים ע"ח סק"א.

ב"ק א': שכ"ט.

עוד בענין מה שקדושת הגוף מפקיעה מידי שיעבוד וקדושת דמים אינה מפקיעה מידי שיעבוד.

נדרים: פרק ארבעה נדים - הסוגיא של בר פדא א' סק"ג סק"ה, פרק אין בין המורדר י"ט.

שיטת הראב"ד שסובר כרש"י שקדושת דמים אינה מפקיעה מידי שיעבוד, אלא יכול המלוה לגבות ועי"ז החפץ יוצא לחולין, והקושיא על שיטתו דהא הראב"ד עצמו פוסק כמו בר פדא שקדושה לא פקעה בכדי, ותירוצו של הקצה"ח על זה ששיעבוד הוא כנתינת דמים וממילא לא חשיב בכדי.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"א.

שיטת ר"ת שגם קדושת דמים מפקיע מידי שיעבוד, אבל אם הקדיש קרקע אין ההקדש מפקיע מידי שיעבוד כי הוי כבר כגבוי.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"א.

דברי הברכת שמואל שלפי הרמב"ם גם קדושת דמים מפקיעה מידי שיעבוד.

ב"ק א': תכ"ד סק"א (קטע "והברכת שמואל").

קושיית הר"ן על רש"י שסובר שקדושת דמים אינה מפקיעה מידי שיעבוד, מאי שנא ממכירת מטלטלין ללוקח דשפיר מפקיעה מידי שיעבוד, ותירוצו שרש"י איירי בשיעבוד לו מטלטלין אגב קרקע דבכח"ג אין מכירה להדיוט מפקיעה את השיעבוד, ותירוצם של הרשב"א והמהרש"א על הקושיא הנ"ל.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"ג.

ב"ק א': תכ"ט.

קושיית בעל התרומות מהו החידוש לומר שקדושת הגוף מפקיעה מידי שיעבוד, הלא גם אם מכר להדיוט הרי זה מפקיע מידי

שיעבוד, ותירוצו דאיירי בשיעבוד לו מטלטלין אגב קרקע דבכח"ג אין מכירה להדיוט מפקיעה את השיעבוד.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"ד.

בענין מה הוא הנפ"מ בזה שהקדש מפקיע מידי שיעבוד הלא אפילו אם לא הוי מפקיע לא הוי הבעל חוב יכול לגבותו מפני שהוא אסור בהנאה מחמת ההקדש.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ'.

בענין שהיכא שהלוה אסר את נכסיו על כל העולם חוץ מהמלוה הרי הנכסים נשארים משועבדים להמלוה.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ט.

בענין קונמות מפקיעין מידי שיעבוד, ע"י בערך נדר - קונמות מפקיעין מידי שיעבוד.

דברי הרמ"א שגם קונם כללי מפקיע מידי שיעבוד, ודברי המחנה אפרים דזהו כר"ת שסובר שגם קדושת דמים מפקיעה מידי שיעבוד.

גיטין: פרק השולח - עבדים פ"ב.

בענין אם מהני שויה אנפשי' חד"א להפקיע שיעבוד, כגון בבעל שאומר שאשתו אסורה עליו, לענין להפקיע את מה שהוא משועבד לה בחיוב עונה.

כתובות א': ק"נ, רע"א.

ז. שיעבודא דר"נ

בענין אם בשיעבודא דר"נ הראשון נעשה ממש המלוה של השלישי, או האם רק השני נשאר המלוה של השלישי רק שהשלישי משועבד להראשון בשיעבוד הגוף, או האם השלישי הוא רק כמו נכסי השני המשועבדים להראשון.

כתובות ב': מ"ד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ'.

ב"ק א': תק"ו.

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע "ובביאור דבריו").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין פ"ו.

דברי הר"ן שהיכא שיש נכסים להאמצעי

אין הראשון יכול לגבות מהשלישי מדין שיעבודא דר"נ כי אין גובין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין (וכהצד האחרון הנ"ל), ודברי הש"ך על זה.

כתובות ב': מ"ד.

ב"ק א': תק"ו.

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע "ובביאור דבריו").

השיטה ששייך שיעבודא דר"נ (דהיינו שהשלישי משלם להראשון) רק כשהשני לוח מן הראשון אחרי שהלוה להשלישי. ב"ק א': תק"ו (קטע ראשון).

הסברא לומר להיפך.

ב"ק א': תק"ו (קטע ראשון).

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע "גם יש ליישב").

המחלקים כהנ"ל רק לענין אם השני יכול למחול להשלישי, דהיינו שאם השני לוח מן הראשון לפני שהלוה להשלישי אז השני אינו יכול למחול להשלישי.

כתובות ב': מ"ד (קטע "והנה ע"ע בתוס").

בענין היכא שהראשון עשה פרוזבול האם הוא יכול לגבות מהשלישי מדין שיעבודא דר"נ לאחר שמיטה אפילו אם האמצעי לא עשה פרוזבול (וזה תלוי בהצדדים הנ"ל בענין מה הוא היחס בין הראשון והשלישי).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ'.

שיטת תוס' שבשיעבודא דר"נ אין השני יכול למחול להשלישי ולהפסיד בזה את הראשון, ובענין אם זה אמת רק אם הראשון נחשב המלוה של השלישי, או האם זה אמת אפילו אם אינו נחשב המלוה של השלישי רק שהשלישי משועבד לו בשיעבוד הגוף, או האם זה אמת אפילו אם השלישי משועבד בגופו רק להשני.

כתובות ב': מ"ד (קטע "ועיין עוד בתוס" ולהלן שם).

בענין היכא שהשני פטור מלשלם להראשון, האם הראשון יכול להתעלם מזה

ולתבוע את השלישי (תלוי בהצדדים הנ"ל שהזכרנו בענין מה הוא היחס בין הראשון והשלישי).

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע "שוב דין" ולהלן שם).

שמחמת שיעבודא דר"נ הראשון יכול לגבות מהשלישי רק קרקע אבל לא מטלטלין כי השיעבוד שיש על מטלטלין אינו אלים שהרי אפשר להפקיע את השיעבוד שעל מטלטלין על ידי מכירה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ע"א.

שבשיעבודא דרבי נתן ליכא שום חיוב על השלישי כשהוא בא לשלם שישלם דוקא להראשון ולא להאמצעי.

קידושין ב': חלק ההערות דף ט"ו הערה ו'.

בענין אם השלישי יכול בכלל לשלם להראשון בלי שיתבענו.

ב"ק א': תק"ו.

דברי התומים שאם שיעבודא דאורייתא אז שיעבודא דר"נ קאי רק על השיעבוד נכסים ולא על שיעבוד הגוף.

קידושין ב': ר"ד סק"ד.

בענין הא דאין אותיות נקנין במסירה: קושיית השט"מ שהלוקח של השטר יוכל לגבות מן הלוה מדין שיעבודא דר"נ שהרי הלוה חייב להמוכר והמוכר חייב להחזיר להקונה את מעותיו.

כתובות ב': מ"ד (קטע "והנה עיין עוד בשט"מ").

השיטה שבצדקה לא אמרינן שיעבודא דרבי נתן, וממילא המלוה של העני אינו יכול להוציא מהבעל הבית שחייב לתת צדקה לעני.

קידושין ב': ר"ד סק"ג.

השיטה שאמרינן שיעבודא דרבי נתן רק בגביית חוב אבל לא בגביית שכירות, דהיינו שהבעל חוב של הפועל אינו יכול להוציא מהבעל הבית של הפועל את השכר שהוא חייב להפועל.

קידושין ב': ר"ד סק"ב.

בענין מה שצידד הריטב"א שאולי רק במלוה אמרינן שיעבודא דרבי נתן אבל לא בפקדון (בהציוור של משכיר פרה לחבירו והשוכר השאיל אותה לאדם אחר).

ב"מ: פרק המפקיד קל"ב (קטע "והנה שוב").

שיר השירים

בענין האיסור לשיר פסוק משיר השירים, ובענין אם יש לו חלק לעולם הבא.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע באדר"ג בפרק ל"ו"), שס"ט.

אבות: ג"ה, קמ"ד (קטע "ובפרק ל"ו").

שירה

בענין שירה על קרבנות, עי' בערך ירושלים - מוסיפין על העיר ועל העזרות, ובערך קרבן ציבור, ובערך קרבן תודה.

בענין שירה על הנס, עי' בערך נסים, ובערך פסח - החג.

בענין שירת הים, עי' בערך שירת הים.

בענין שירת האזינו, עי' בערך שירת האזינו.

בענין ש"שיר" הוא אותיות "ישר".

חומש: פר' האזינו, "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"ב (קטע אחרון).

שירת האזינו

בענין למה כתוב "כתבו" לשון רבים, ואילו אח"כ כתוב שרק משה כתב.

חומש: פר' האזינו, "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"א (קטע ראשון).

סתירה כעין הנ"ל בענין הלימוד של השירה לכלל ישראל.

חומש: פר' האזינו, "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"א (קטע "עוד צ"ע").

בענין כמה פעמים לימד משה את השירה להעם, והחילוק בין הפעמים השונות.

חומש: פר' האזינו, "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"א (קטע "והאברכנאל" [הראשון]).

הדרך שיש לשירת האזינו שני דינים: א', שהוא חלק מהספר תורה, ב', דין נפרד כעין כתובים. ומשה הי' ממונה על הדין הראשון, ויהושע על הדין השני.

חומש: פר' האזינו "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"ג.

בענין איך לומדים מ"כתבו לכם את השירה הזאת" שיש מצוה לכתוב את כל הספר תורה.

חומש: פר' האזינו, "בענין מהותה של שירת האזינו" סק"ב.

שירת הים

בענין מה שלכאורה נזכר בהשירה רק חזרת הים על המצרים ולא עצם נס הבקיעה לפני ישראל.

חומש: פר' בשלח, אז ישיר משה (ט"ו, א') (קטע "מיהו לפ"ז"), שם, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) סק"א סק"ג סק"ד.

בענין המחלוקת בין הרמב"ם (והאבן עזרא) והרמב"ן בענין אם הפסוק כי בא סוס פרעה וגו' הוא חלק מהשירה (הרמב"ם) או לא (הרמב"ן).

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט).

תפילה: ט'.

ביאור הפסוק כי בא סוס פרעה (פירושו של האבן עזרא, ושל הרמב"ן, ושל רש"י).

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) סק"א.

תפילה: ט' סק"א.

בענין כתיבת שירת הים בתוך ספר תורה: כמה שורות, ותחילת כל שורה.

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) סק"א (קטע "וכשיטת").

תפילה: ט' סק"א (קטע "וכשיטת").

בענין מה שבפסוקי דומרה אנו כופלים את הפסוק ה' ימלוך לעולם ועד ולא את הפסוק כי בא סוס פרעה וגו'.

חומש: פר' בשלח, כי בא סוס פרעה וגו' (ט"ו, י"ט) בההערה הראשונה.

תפילה: ט' סק"א בההערה.

בענין מה שמשה רבינו ישיר שירת הים בזמן תחיית המתים לעתיד לבוא.

חומש: פר' בשלח, אז ישיר משה (ט"ו, א').

שכחה

בענין המתנה לעניים "שכחה", עי' בערך לקט שכחה ופאה.

בענין שכחת דברי תורה, עי' בערך תורה - שכחת התורה.

שכיב מרע

דברי הרא"ה שמתנת שכיב מרע מהני משום שהוא ראוי ליורשו ע"י משמוש (וביאורו של הקובץ הערות בדבריו), ודברי הרשב"א שמהני רק מדרבנן.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ה.

דברי הגמ' בב"ב דף קל"ז שמתנת שכיב מרע חלה רק לאחר מיתה.

גיטין: פרק המביא גט תפ"ד, תפ"ו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ו.

בענין אם מתנת שכיב מרע מהני לאחר מיתה למפרע.

גיטין: פרק המביא גט ת"ב, תפ"ו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קפ"ו.

הגמ' בב"ב דף קל"ז שאם נתן מתנה לחבירו ואמר אחריו לפלוני, ונתן אותה הראשון במתנת שכיב מרע, לא קנה המקבל, כי מתנת שכיב מרע קונה רק לאחר מיתה וכבר קדמו האחריו.

גיטין: פרק המביא גט תפ"ו.

שהמקבל של מתנת שכיב מרע זוכה בהפירות כבר מחיים.

גיטין: פרק המביא גט ת"ב.

קושיית תוס' למה צריכים את הדין שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי, תיפוק ל' משום שמצוה לקיים דברי המת.

גיטין: פרק המביא גט תי"ט.

דברי רעק"א שנחשב שצוואת השכיב מרע נמשכת עד המיתה ומש"ה מתנת שכיב מרע מועלת גם על דבר שבתחילת הצוואה לא הי' בעולם.

גיטין: פרק המביא גט תפ"ה.

הדרך שמה שמתנת שכיב מרע נקנה ע"י דיבור, אין הכוונה שההקנאה נפעלת ע"י הדיבור, אלא ההקנאה נפעלת ע"י הכוונה בלב, וצריכים את הדיבור רק כדי לגלות את רצון לבו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ו (קטע "ונראה").

דברי רבא בב"ב דף קמ"ט ע"א שגר אינו יכול לתת מתנת שכיב מרע כי מתנת שכיב מרע כירושה שוויה רבנן כל היכא דאיתי בירושה איתי במתנה וכו', ודברי הרי"ף והרמב"ן על זה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ט.

המפרשים שרבא איירי בהמקבל, דהיינו שהמקבל אינו יכול להיות גר, ולא איירי בהנותן.

גיטין: פרק המביא גט תכ"ה (קטע "והנה עי").

דברי רב פפא בב"ב דף קמ"ח ע"א שתיקנו שלמתנת שכיב מרע תהי' גדר של ירושה ושמשה מהני גם על הלואה אע"פ שא"א לתתה במתנת בריא (למ"ד שלא מהני מעמד שלשתן בהלואה).

גיטין: פרק המביא גט תפ"ג, תפ"ד.

קושיית המרדכי למה א"א לשכיב מרע להקנות גט לאשתו ע"י מתנת שכיב מרע, ותירושו שצריכים קנין דאורייתא.

גיטין: פרק המביא גט ת"ב.

בענין אם שכיב מרע יכול לחזור בו אפילו היכא שאמר הולך או זכי.

גיטין: פרק המביא גט תפ"א.

הסברא שאפילו היכא ששכיב מרע נתן מתנה בתורת מתנת בריא (כגון בנותן מקצת נכסים ולא צוה מחמת מיתה), אבל מ"מ מכיון שהי' יכול לתת אותה בתורת מתנת שכיב מרע הרי זה גורם שאומרים אצלו שהולך הוא כזכי אפילו אם בעלמא הולך לאו כזכי.

גיטין: פרק המביא גט תפ"א (קטע "ועי' גם בקצה"ח).

בענין האומר פלוני בני יקבל לפני פלוני בני בנכס מסוים, ושאר נכסי יירשו בני, האם גם אותו הבן יורש בשאר הנכסים.

כתובות ב': רכ"ב (קטע "שור" בירושלמי").

חומש: פרי אמור, אמר אל הכהנים בני אהרן (כ"א, א') (קטע "שור" בירושלמי").

שכירות

עיי' עוד בערך שכר שכיר.

א. מהות שכירות

ב. דיני הקנין שפועל שכירות

ג. כחו של המשכיר בהדבר המושכר

ד. כחו של השוכר בהדבר המושכר

ה. עוד דיני שכירות

ו. ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף או אינה לשכירות אלא לבסוף

א. מהות שכירות

גדרים: פרק השותפין ח', י"ח.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ט.

קידושין ב': רכ"ח, רפ"ו סק"א (קטע "מיהו יש לומר"), של"ב, של"ג, שמ"ג (קטע אחרון).

בענין אם יסוד הדין של שאלה ושכירות הוא קנין בגוף הדבר לפירותיו ולתשמישיו לזמן, או האם הם קונים רק את הפירות והתשמישים, או האם הם בגדר שיעבוד

דהיינו שהחפץ משתעבד לו לפירות ולתשמיש.

גדרים: פרק השותפין ח' סק"ב, י"ח.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ט.

קידושין ב': רכ"ח, רפ"ו סק"א (קטע "מיהו יש לומר"), של"ב, של"ג, שמ"ג (קטע אחרון).

קידושין ג': פ"ד (קטע "ועיין בריטב"א" וקטע אחרון).

ע"ז: קנ"א, קנ"ב.

בענין "שכירות ביומי" מכירה היא: האם אומרים כן רק לענין אונאה או האם גם לענין שאר דברים.

גדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ובאמת" ולהלן שם) סק"ב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ט.

קידושין ב': רכ"ח, רפ"ו סק"א (קטע "מיהו יש לומר"), של"ב (קטע "ובקובץ שיעורים"), של"ג (קטע "וכתב הקצה"ח").

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו באמת"), פ"ד (קטע "ועיין בריטב"א").

ב"ק א': קמ"ג (קטע אחרון).

ב"מ: פרק המפקיד קי"ט, ק"כ סק"ד, קכ"ב (קטע "וראיתי"), ק"מ (קטע "ועי' גם ברעק"א").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל"ח סק"ב.

ע"ז: קנ"א (קטע "ובקובץ שיעורים"), קנ"ב (קטע "וכתב הקצה"ח").

אבות: פ"ט (קטע "ברם יש להקשות").

בענין אם יש לשכיר דינים מסוימים של עבד עברי יען ששכירות היא מכירה ביומי.

קידושין ב': רכ"ח, של"ב (קטע "ובקובץ").

ע"ז: קנ"א (קטע "ובקובץ").

הדרך ש"שכירות ביומי מכירה היא" הרי זה רק אחרי ששילם את דמי השכירות.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "והנה הרמב"ם" ולהלן שם) סק"ב.

בענין היכא שהמשכיר נחסר מחמת השתמשות השוכר, אבל השוכר לא נהנה, האם זה נחשב בגדר שכירות והשוכר חייב לשלם.

ב"ק א': רע"ה.

בענין היכא שהשוכר נהנה אבל המשכיר לא נחסר, האם זה נחשב בגדר שכירות והשוכר חייב לשלם.

ב"ק א': רע"ד סק"א.

בענין אם טעמו של המ"ד שסובר שזה נהנה וזה לא חסר חייב הרי הוא משום שנחשב בגדר שכירות.

ב"ק א': רע"ד סק"א.

בענין אם שייך שיעשו שני בני אדם ביניהם דין שכירות בלא מעות או האם חייב להחשב שאלה.

קידושין ב': של"ג (קטע "והנה חזינן").

ע"ז: קנ"ב (קטע "והנה חזינן").

ב. דיני הקנין שפועל שכירות

בענין אם שכירות נקנית בחליפין.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ועי' עוד בתוס'") סק"ב בהערה.

קידושין ב': של"ב (קטע "והנה תוס'"), של"ג (קטע "וכתב" ולהלן שם).

ע"ז: קנ"א (קטע "והנה תוס'"), קנ"ב (קטע "וכתב" ולהלן שם).

בענין אם יכולים לקנות מטלטלין אגב שכירות קרקע כמו שאפשר לקנות אגב קנין של בעלות גמורה על קרקע.

קידושין ב': של"ב (קטע "וכן מוכח" וקטע "והנה הרמ"א"), של"ג.

ע"ז: קנ"א (קטע "וכן מוכח" וקטע "והנה הרמ"א"), קנ"ב.

בענין היכא שמקצת הקרקעות הן במכר ומקצתן הן בשכירות, האם מהני חזקה באחת מהן לקנות את כולן כמו היכא שכולן הן במכר או כולן בשכירות.

קידושין ב': של"ב (קטע "ועיין עוד לקמן"), שמ"ג (קטע "ויש להוכיח").

ע"ז: קנ"א (קטע "ועיין עוד לקמן").

בענין אם השוכר יכול למחול על הזכות להשתמש, או האם המחילה אינה מועילה וממילא הרי הוא יכול לחזור בו ולהשתמש.

נדרים: פרק השותפין ל' סק"א (קטע "וע"ע בש"ך").

קידושין ב': של"ב (קטע "ועיין עוד בריב"ש").

ע"ז: קנ"א (קטע "ועיין עוד בריב"ש").

ג. כחו של המשכיר בהדבר המושכר

בענין כחו של המשכיר להקדיש ולאסור בקונם.

נדרים: פרק השותפין ח' (בתחילתו), י"א - כ'.

בענין היכא שהמשכיר הקדיש, האם מותר להשוכר להמשיך לגור שם, או האם אסור לו לגור שם.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "גי'"), י"ד (קטע "והנה עי' בתוס'"), ט"ו סק"א.

בענין היכא שהשוכר כבר שילם להמשכיר, ואח"כ הקדיש המשכיר את הבית, שאין השוכר חייב לשלם עוד הפעם שכירות להקדש.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ט").

בענין היכא שהמשכיר מכר את הבית לאיש אחר.

נדרים: פרק השותפין ט"ו סק"א.

שיטת הרמב"ם שהמשכיר קונה בקנין חצר (ועי' להלן בסמוך כאן בסק"ד).

ב"מ: פרק המפקיד ק"כ סק"ד (קטע "מיהו עי' בתוס'").

ד. כחו של השוכר בהדבר המושכר

בענין מה שהשוכר קרקע יכול לקנות חפצים ע"י קנין חצר.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "והנה בקידושין").

קידושין ב': של"ב (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

ע"ז: קנ"א (קטע "ועוד דאם" וקטע "ובאמת").

שהשוכר יכול להקדיש את זכותו בהבית.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ח").

שהשוכר אינו יכול לאסור את הבית ע"י שישתחוה לו לשם עבודה זרה.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ח").

המחלוקת בין הרשב"א והר"ן בענין אם השוכר יכול לאסור את הבית בקונם.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ח").

המשנה שהשוכר אינו מביא בכורים.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ב").

ה. עוד דיני שכירות

בענין היכא ששכר בית המרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה, דינר זהב לחודש, ושוב נתעברה השנה: היכא שהמשכיר בא בתחילת החודש, והיכא שבא בסוף החודש, והיכא שבא באמצע החודש. כתובות ב': ס"ז, ס"ח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רס"ב, רס"ג, רס"ו סק"ג, רס"ז, ר"ע* סק"א סק"ג (קטע "גם יש לתלות").

דברי הריטב"א שאם שכר האב בית ומת הרי הבנים יכולים לדור בו וגם אינם חייבים לשלם שכר.

כתובות ב': תפ"ד (קטע "ועכ"פ הביאור הנ"ל").

המחלוקת בין הרמב"ן והרא"ה אם בציור שנפל הבית, והציור הוא ציור כזה שבמכר יכול המוכר לומר לו זה ביתך, האם גם בשכירות הרי הוא יכול לומר כן או האם הוא חייב לתת לו בית אחר.

נדרים: פרק השותפין ח' (קטע "ו").

בענין היכא שנפל הבית, בציור שאין המשכיר חייב לתת לו בית אחר: המחלוקת בין הרמב"ן והרא"ה בענין אם השוכר חייב לשלם את כל השכירות אע"פ שאינו גר שם.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ה").

ספיקת המחנה אפרים בגר שמת והי' שוכר על בית, האם כל אחד יכול לזכות בשכירות הבית כמו בשאר נכסי הגר.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ז").

ו. ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף או אינה לשכירות אלא לבסוף

בענין אם הכוונה באינה לשכירות אלא לבסוף היא לשעת גמר המלאכה או לשעת החזרת הכלי.

קידושין א': ע"ד בההערה הרביעית (קטע "מיהו עי' ברש"י").

קידושין ג': צ"ז, ק"א.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא מ"ד.

הדרך בהבנת "אינה לשכירות אלא לבסוף" שכשהאומן מחזיר לו את הכלי נוצר מצב של ממוני גבך, דהיינו שחלק מנכסי הבעל הבית שייכים להאומן, כי כשהאומן מחזיר לו את הכלי הרי מונחת בו העבודה שעבד עליו, ורק כשלב שני הרי זה נזקף במלוה. קידושין ג': ק"ג.

השיטה שאפילו אם ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, זמן הפרעון הוא בסוף.

קידושין ג': צ"ח (קטע אחרון), צ"ט.

דברי רש"י שישנה לשכירות מתחילה ועד סוף אין פירושו שבעל הבית מתחייב מיד בשעת המלאכה, אלא הרי הוא מתחייב בשעת חזרה למפרע.

קידושין ג': צ"ט, ק"ב (קטע "והנה לעיל שם").

בענין היכא שכל השכר הוא רק פרוטה.

קידושין ג': צ"ו סק"א (קטע "ועוד הביא").

שכנים

בענין החשש של נתפס כגנב, ע"י בערך שותפות.

א. גדרים וכללים בנוזקי שכנים

ב. ציורים שונים של נזקי שכנים

ג. גירי דילי

ד. הרחקת בור

א. גדרים וכללים בנוזקי שכנים

דרכם של הקצה"ח והנתייה"מ שהחיובים בנוגע לנזקי שכנים הם מדרבנן.

ב"ב א': כ"ה סק"ב, צ"ד סק"ב (קטע "מיהו הקצה"ח"), קי"א (קטע "ב"), קי"ד, קמ"ז סק"א (קטע "וי"ל), קנ"א, קנ"ח בהערה הראשונה קס"ח (קטע ראשון), קע"ה סק"ד (קטע אחרון), קע"ו סק"ב (קטע ראשון), קפ"א (קטע "ועכ"פ חזינן"), ק"צ סק"ג, רכ"ג.

בענין אם רבנן תיקנו את ההרחקות משום סייג למזיק בידים או משום תיקון העולם.

ב"ב א': קע"ו סק"ב (קטע ראשון וקטע "גם י"ל שלעולם").

הסוכרים שהן מהתורה.

ב"ב א': קנ"א סק"א (קטע אחרון) סק"ג, קנ"ח בהערה, קע"ו סק"ב (קטע "גם י"ל דס"ל"), קפ"א (קטע "ועכ"פ חזינן"), ק"צ סק"ג.

בענין אם צריכים להחמיר בספק נזקי שכנים, והטעמים למה.

ב"ב א': ק"פ (קטע ראשון), קפ"א.

המחלוקת בין הבעל המאור והרמב"ן אם במילתא דלא שכיחא תיקנו הרחקות נזיקין.

ב"ב א': קע"ו סק"ב.

הגדר של מילתא דלא שכיחא.

ב"ב א': קע"ו סק"ב (קטע אחרון).

ב. ציורים שונים של נזקי שכנים

בענין למה מותר לסמוך אילן להבור של חבירו ואינו חייב על מה שהשרשים מזיקים משום שור או אש.

ב"ב א': רי"ז.

בענין למה מותר לסמוך אילן לבור של חבירו לפי רבי יוסי הלא אח"כ יש גירי דממונו.

ב"ב א': קס"ו (קטע "וראיתי").

בענין למה בעל האילן אחראי בשביל כלאים יותר מבעל הזרעים.

ב"ב א': קע"א סק"א.

דברי הר"י מיגש שאם השדה אינה עשו"י לגפנים אין בעל האילן צריך להרחיק כי הוא יכול לומר לאו כל כמינך לשנות ולעשות גפן, והשגת הרמב"ן על דבריו.

ב"ב א': קנ"ח ובהערה הראשונה, קס"ח (קטע "ועיין גם" ולהלן שם), קע"ה סק"ד (קטע "שוב כתב").

בענין "דירה שאני".

ב"ב א': קס"ח, קס"ט, קע"ה סק"ד (קטע "וכתב" בסוף הקטע).

בענין "היתר צונמא".

ב"ב א': קע"ב - קע"ד.

בענין "היתר לקיחה".

ב"ב א': קע"ד.

היכא שסומך כשהדבר הניזק נמצא שם כבר, רק שהדבר המזיק אינו מוכשר עוד להזיק, האם זה דומה להיכא שסומך למיצר לפני שבא שם הדבר הניזק.

ב"ב א': קע"ג.

בענין היזיקא דמי רגלים והיזיקא דסתם מים.

ב"ב א': קצ"ג.

בענין אם ההרחקות של המשנה בריש פרק לא יחפור הן מכותל אבנים או מכותל לבנים.

ב"ב א': קצ"ד.

יש לעיין לפי רבנן שסוברים שאע"פ שהרחיק תנור וריחיים כשיעור בכל זאת אם הזיקו חייב בתשלומין, האם מותר לקיימם שם בלי שמירה או האם ההיתר לקיימם שם הוא רק ע"י שישמור אותם.

ב"ב א': קצ"ה.

דברי התומים שקוטרא ובית הכסא אינם נחשבים היזקים לגופו של השכן כי הוא יכול לצאת ולא להנזק, ואם לא יצא איהו דאזיק לנפשי.

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע "וכוונתי").

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין סתימת חלונות.

ב"ב א': קי"ד.

בענין האחים שחלקו אין להם חלונות זה על זה.

ב"ב א': קט"ז.

בענין "שלי אני נוטל".

ב"ב א': קכ"ב סק"ב (קטע "מיהו באמת" ולהלן שם).

ג. גירי דילי

גדר גירי דילי.

ב"ב א': קנ"א סק"ה, קנ"ב סק"א.

המחלוקת בין רש"י ותוס' בענין אם כל הדברים ששנויים בהמשניות בפרק לא יחפור הם על מדריגת גירי דילי ושגם רבי יוסי שמחייב רק בגירי דילי הרי הוא מודה בהם שצריך להרחיק.

ב"ב א': קמ"ז סק"ג (קטע "ונראה"), קס"ז, קס"ט (קטע ראשון ולהלן שם).

בענין אם לפי רבנן שאינם מצריכים גירי דילי אלא סוברים שצריך להתרחק אפילו

אם אינו בגדר גירי דילי, האם צריכים לכה"פ שיהי' על מדריגה כזו שהוא עובר על איסור מזיק על זה שלא שמר.

ב"ב א': קנ"א סק"ה.

בענין "גירי דממונו".

ב"ב א': קמ"ז סק"ב, סק"ג (קטע אחרון), ובההערה השלישית, ק"ס (קטע ראשון), קס"ו.

בענין אם הסומך בהיתר צריך להרחיק אח"כ כשבא הניזק (בציוור שרק הראשון מזיק להשני ואינו ציוור של תרויהו מזקי אהרדי).

ב"ב א': קנ"ג, קנ"ח.

שיטת הרשב"א בענין הנ"ל, והיינו שאפילו לפי אב"י שסובר שמותר לסמוך סמוך למיצר כשהשני עוד לא חפר בור או בנה כותל, אבל בכל זאת בדבר שנקרא גירי דילי הרי הוא חייב להתרחק אח"כ כשיבוא לכאן הדבר הניזק.

ב"ב א': קס"ה סק"ב (קטע "ברם").

דברי הרמב"ן בענין הנ"ל, והיינו שבציוור שעכשיו אינו עוד בגדר גירי דילי אבל כשיסמוך הניזק יתהפך הראשון ויחשב בגדר גירי דילי, אסור לסמוך כי חשיב כבר עכשיו כגירי דילי.

ב"ב א': קנ"ט (קטע ראשון), קס"ו.

שיטת הרמ"ה שמה שהניזק סומך ומצריך להמזיק להרחיק את כל ההרחקה הרי זה נקרא בגדר היזק של גירי דילי (ומש"ה מזה שמותר לו לסמוך מוכח שאין השני חייב אח"כ להתרחק בעצמו את כל ההרחקה).

ב"ב א': קנ"ו (קטע "מיהו לכאורה").

שיטת רש"י במסקנת הסוגיא בדף י"ח ע"ב.

ב"ב א': קס"ו (קטע "והנה לפי"), קע"ה.

שיטת ר"ת והר"ח במסקנת הסוגיא בדף י"ח ע"ב.

ב"ב א': קע"ו.

דברי הרמב"ן והרשב"א במסקנת הסוגיא בדף י"ח ע"ב.

ב"ב א': קע"ז.

דברי רבינו יונה במסקנת הסוגיא בדף י"ח ע"ב.

ב"ב א': קע"ח.

ד. הרחקת בור

בענין איך מהני "סד בסיד" לתקן "מרפית לארעא".

ב"ב א': קמ"ו.

בענין הסתירה בין הטעם של מרפית לארעא לבין הטעם של מתונא.

ב"ב א': קמ"ז, ק"פ סק"א, קפ"א (קטע אחרון), קפ"ג (קטע "וגם"), קפ"ו.

בענין אם אפשר לתקן את המרפית לארעאי ע"י שימלאנו.

ב"ב א': קנ"ג (קטע ראשון), קס"ה (סק"א), קפ"ז.

דין בור בלי מים.

ב"ב א': קמ"ו (קטע אחרון), קמ"ז סק"א, סק"ג (קטע "ומעתה" וקטע אחרון), קמ"ח, קמ"ט (קטע ראשון וקטע "והבית הלוי"), ק"ס (קטע ראשון קרוב לסופו), קע"ט (קטע "והבית הלוי").

בענין למה מותר לסמוך בור למיצר לפי אביי ולהשתמש בקרקע חבירו לכותל בורו, והדרך שבכ"ה באמת אין לו כותל בור בחצר חבירו.

ב"ב א': קנ"ד סק"א וכן להלן שם.

הסוברים שהיכא שסומך בור למיצר יש לו באמת כותל בור בחצר חבירו.

ב"ב א': קנ"ד סק"ג.

המחלוקת ראשונים בציוור של תרוייהו מזקי אהרדי אם היכא שסמך הראשון בהיתר הרי השני לברו צריך להתרחק כל הששה טפחים, וביאור המחלוקת הנ"ל.

ב"ב א': קנ"ד סק"א וכן להלן שם

ובהערה השני' שם, קנ"ח (קטע אחרון), קס"א, קס"ד, קע"ה סק"ב.

בענין למה מותר באמת לסמוך הלא הוא מצריך להשני להרחיק כל הששה טפחים (לפי הראשונים שסוברים כן) ומזיקו בזה.

ב"ב א': קנ"ד סק"א ובהערה השני' שם וכן להלן שם.

דברי הקצה"ח שבשדה שאינה עשוי' לבורות, לכו"ע צריך השני להרחיק ו', בציוור של בור שתרוייהו מזקי אהרדי, ושהשיטה שהשני מרחיק רק חצי ההרחקה סוברת כן רק כשסמך לשדה העשוי' לבורות.

ב"ב א': קנ"ח (קטע אחרון), קס"ד סק"א, קע"ה סק"ד (קטע "ועיינ עור").

דרכו של האבן האזל, שהיא דרך הפכית מהקצה"ח, שבשדה שאינה עשוי' לבורות לכו"ע אין השני צריך להרחיק אלא ג'.

ב"ב א': קס"ד סק"א.

בענין מה דינו של בית השלחין היכא שיש שם מספיק בורות ואין צריכים יותר, האם זה מתהפך להיות נחשב מעתה אינה עשוי' לבורות.

ב"ב א': קנ"ז סק"א.

דברי האבן האזל שבאינה עשוי' לבורות וכנס הראשון ד' טפחים צריך השני להרחיק רק ב' טפחים כי אותם ד' טפחים נשארים אינם עשויים לבורות כי מסתמא הראשון לא ירחיב את בורו.

ב"ב א': קנ"ז סק"א.

בענין אם ע"י החלטה לחוד מתהפך השדה להיות נחשב עשוי' לבורות או האם צריכים שיבוא לחפור.

ב"ב א': קנ"ז סק"ב, קס"ב (קטע "מיהו באמת"), קס"ד סק"א (קטע אחרון).

בענין למה גם לפי רבי יוסי סובר רבא שאסור לסמוך בור משום מרפית לארעאי.

ב"ב א': קנ"ט.

דרכו של הבית הלוי בשיטת הרמב"ם בנוגע לסד בסיד.

ב"ב א': ק"ס, קע"ט.

בענין מה יסבור אביי בבאו לחפור בבת אחת בשדה שאינה עשוי' לבורות לפי הלישנא קמא.

ב"ב א': קס"ב.

בענין למה בבאו לחפור בבת אחת צריכים סד בסיד לפי רבי יוסי (לפי דרכו של הבית הלוי בשיטת הרמב"ם).

ב"ב א': קס"ב (קטע "מיהו באמת" ולהלן שם).

שיטת הקצה"ח והתורת חיים שאפילו אם "או סד בסיד תנן" אבל בכל זאת גם כשעושה סיד צריכים לכה"פ מרחק ג' טפחים בין הבורות, ושרעק"א חולק על זה.

ב"ב א': קפ"ב (קטע "והנה עיין בקצה"ח" ולהלן שם).

המחלוקת בין הקצה"ח והתורת חיים אם לפי הצד של או סד בסיד רשאי הראשון להתקרב עד המיצר ולעשות סיד ועי"ז להכריח להשני להרחיק כי צריכים לכה"פ ג"ט בין הבורות.

ב"ב א': קפ"ב (קטע "ולפי הנ"ל").

שיטת הרמב"ם שצריכים להרחיק בור גם מכותל חצר.

ב"ב א': קמ"ט, קפ"ג (קטע ראשון), קפ"ד.

שכר ועונש

עיין עוד בערך עולם הבא.

א. כללי

ב. עונשים שונים

ג. ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה

ד. חישוב לעשות מצוה ונאנס נותנים לו שכר כאילו עשה

ה. "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות"

ו. כרת ועירי ומיתה בידי שמים

א. כללי

החילוק בין "בזכות" לבין "בשכר".

אלול - תשרי: יום כיפור ג'.

תפילה: נ"ד*.

ביאור "מאוצר מתנת חנם":

אלול - תשרי: יום כיפור ג' (קטע ראשון).

בענין מה שהקב"ה דן את האדם "כאשר הוא שם".

אלול - תשרי: אלול א' (קטע "מיהו יש להעיר").

בענין אם מה שהתורה מענישה הרי זה בגלל הרצון והמחשבה והכוונה לעבור, רק שהעמידה תנאי דבעינן שיעשה מעשה, ולפ"ז מה שאינה מענישה על המחשבה גרידא הרי זה בגדר חידוש, או האם התורה מענישה תמיד רק בגלל המעשה שנעשה, ואדרבה מה שהיא מענישה גוים על המחשבה לחוד הרי זה בגדר חידוש.

מכות: ל"ו.

הדרך שעונש אינו רק ענין של גמול או נקמה, אלא שבאותה המדה שלא קיים את תכליתו הפסיד את כח קיומו.

חומש: פר' נח, מיד כל חי' אדרשנו (ט' ה') סק"ב (קטע "ולכאורה יש לבאר" ולהלן שם).

בענין אם חיובו הטבעי של אדם הוא לקיים מצות, כמו עבד, וממילא מדינא לא מגיע לו שכר, אלא אם אינו עושה מגיע לו עונש, רק שהקב"ה נותן שכר במתנה, או האם קיום מצות אינו חיובו הטבעי אלא הרי הוא כמו שכיר, ומש"ה מדינא מגיע לו שכר.

קידושין ד': רי"ט (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

בענין העיקר הדת של שכר ועונש.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ט'.

חומש: פר' בחקותי, ונתתי גשמיכם בעתם (כ"ו, ד').

בענין המימרא של רבי יעקב ששכר מצוה

בענין אם מצוה מגינה אפילו במקום סולם רעוע.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ט הערה כ"ח.

"הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהם שכר".

ב"ק א': רמ"א, רמ"ב.

ב"ב א': קי"ט סק"א.

בענין היכא שיצא ממעשיו דבר טוב אבל הוא לא התכוין לזה, וכן היכא שיצא דבר טוב אבל הוא התכוין שיצא דבר רע, האם מגיע לו שכר, והאם זה לכל הפחות מגיין עליו מיסורין וצרות.

ע"ז: י"ב.

חומש: פר' ויצא, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כ"ח, ט"ז) (קטע "והנה אולי" ולהלן שם). פר' ויחי, ואתם חשבתם עלי רעה וגוי' (נ', כ') [א] [ב].

ביאור הענין של לפום צערא אגרא.

ע"ז: י"ז.

אבות: של"ד.

חומש: פר' עקב, ולמדתם אתם את בניכם (י"א, י"ט) [א] (קטע "והנה בסוף" ולהלן שם). פר' ראה, פתח תפתח את ירך לו (ט"ו, ח') [ב] (קטע "גם י"ל שריבוי השכר").

שיחות: עמ' ק"ו, ק"ח – קי"א.

בענין גדול מצווה ועושה מאינו מצוה ועושה.

ע"ז: י"ז.

אבות: של"ד (קטע "והנה בקידושין").

חומש: פר' עקב, ולמדתם אתם את בניכם (י"א, י"ט) [א] (קטע "והנה בקידושין").

שיחות: עמ' ק"ח.

ביאור "נטפל לעושי מצוה" במכות דף ה' ע"ב.

אבות: ע"א.

בהאי עלמא ליכא: למה לא קשה על זה מכל היעודים שבתורה של מתן שכר גשמי.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ט הערה י"ט.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ט' סק"ב.

חומש: פר' בחקותי, ונתתי גשמיכם בעתם (כ"ו, ד') סק"ב.

ביאורי הקדמונים למה לא נזכר בתורה השכר של עולם הבא.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ט' סק"ג.

חומש: פר' בחקותי, ונתתי גשמיכם בעתם (כ"ו, ד') סק"ג.

דברי הרמב"ם שאין הכוונה בהיעודים שבתורה להענין של שכר אלא הכוונה היא שיהי' מצב נוח לעשות עוד מצות.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק ט' סק"ב.

חומש: פר' בחקותי, ונתתי גשמיכם בעתם (כ"ו, ד') סק"ב.

בענין מה שצדיק מקבל שכר גם כנגד הרשע (נוטל שכר כולם).

אבות: רנ"ד.

חומש: פר' נח, תמים הי' בדורותיו (ר', ט') (קטע "והנה עיין בפ"ה" וקטע "ועל פי").

גדר "דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו (בתמי") (ב"ק דף נ' ע"א).

ב"ק א': תקצ"ט*.

אבות: שי"ב.

בענין אכילת פירות בעוה"ז.

קידושין ב': חלק ההערות, בההערות על דף ל"ט ועל דף מ' ע"א.

אבות: שי"ז.

שמה שמצוה מגינה על אדם שלא יחטא הרי זה בגדר שכר.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ט הערה כ"ה.

בענין ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה: בענין איזו מצוה מקיים. וחילוק בין אם בא דבר עבירה לידו או לא.

ב"ק א': תפ"ג סק"א.

ע"ז: י"ד סק"א.

אבות: ס"ז.

דברי העצמות יוסף שגם היכא שאסור לעשות ע"י שליח, בכל זאת יש תוספת שכר עבור העובדא שעשה בעצמו.

קידושין ג': ב' סק"ד.

הדרך שהיכא שהוא טרוד שמא לא יוכל לעשות מצוה מסוימת כשהיא תזדמן, וזה גורם שאין דעתו מיושבת ואינו יכול לעשות מצוה אחרת שעומדת לפניו עכשיו לעשותה, אינו מקבל בשביל הטירדה שכר אותה מצוה שהוא טרוד בה (אע"פ שמסתמא יש לו איזה שכר מועט עבור הטירדה), ומש"ה ס"ל לרבא בכתובות דף ו' ע"ב שאינו נקרא עוסק במצוה ואינו פטור מן המצוה שעומדת לפניו עכשיו לעשותה.

כתובות א': קכ"ט.

שהיכא שע"י שעמד אצל נכסי חבירו הבריה ארי מנכסי חבירו הרי זה נקרא זכות בשבילו כיון שעל ידו ניצל חבירו אפילו אם הי' נגד רצונו של המציל, משא"כ כשאינו עומד שם ובכל זאת קרה שברח הארי בגללו (כגון כשנכסיו הבריוחו את הארי) אין זה נקרא זכות בשבילו משום שבכ"ה"ג לא נתחייב בכלל להציל נכסי חבירו.

ב"ק א': תשי"ד סק"א (קטע "ומה שכתבתי").

בענין אם גוי שנוטל לולב וכדומה מקבל שכר של אינו מצווה ועושה.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"א הערה י"ד.

ב"ק א': תפ"ג סק"ב.

ע"ז: י"ד סק"ב.

בענין היכא שתהא על הראשונות, ושוב עשה תשובה על תהייתו, האם הוא מקבל בחזרה את שכר המצוה.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סקי"ב.

ש"תוהא על הראשונות" מדובר רק כשהוא מתחרט באמת מעשיית המצוה מצד עצמה, אבל אם הוא מתחרט משום רדיפות וכדומה אינו מפסיד שכרו.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סקי"ב (קטע "דהנה עיי"ש").

בענין שאע"פ שתוהה על הראשונות מפסיד שכרו אבל התיקונים שהמצוה עשתה אינם מתבטלים.

חומש: פ' נצבים, ושבת עד ה' אלקיך (ל', ב') סקי"ב (קטע "וכתב הקובץ הערות").

ששייך מהלך של "מדה כנגד מדה" לרעת האדם, אע"פ שהמדה שמדד האדם אינה בגדר עבירה מסוימת, וכגון בהכופר בתחיית המתים.

סנהדרין: ש"ס סק"ד.

חומש: פ' וילך, הנך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וגו' (ל"א, ט"ז) אות ז'.

בענין אם שייך עונש על בעל חי ודומם.

ב"ק א': תקל"ב סק"ב ולהלן שם. סנהדרין: ע"ח.

חומש: פ' נח, מיד כל חי אדרשנו (ט', ה').

בענין אם שאר עונשין כמו מלקות ונידוי נוהגים בשבת, ורק מיתת ב"ד אינה נוהגת: דברי הרמב"ם והחינוך ש"לא תבערו אש וגו'" הוא לאו חדש שלא להעניש בשבת.

יבמות א': קמ"ב.

סנהדרין: רל"ה*, רע"ב סק"א (קטע "ויש ליישב" ולהלן שם).

בענין שלפני מתן תורה היו נענשין רק מגיל מאה שנה ומעלה.

חומש: פ' בראשית, "בענין עונשו של קין".

בענין מה שב"ד של מעלה מענישין את הישראל רק אחרי גיל עשרים.

חומש: פר' בראשית, "בענין עונשו של קין".

בענין "גם ענוש לצדיק לא טוב".
ע"ז: ל"א, ל"ב.

ב. עונשים שונים

הדרך שלעונש מלקות מספיק שהדבר אסור עליו (ואפילו בגלל שויא אנפשי' חד"א), אבל לעונש מיתה צריכים נאמנות שמבררת שבאמת יש כאן המציאות שמחייבת מיתה.

כתובות א': קמ"ח (קטע "והקו"ש").

קידושין ד': רנ"א סק"ג.

דברי הספר חרדים שעונשו של המבטל מצות עשה הוא יותר גדול מעונשו של העובר על לאו. ודברי הגמ' ביבמות של"ת הוא יותר חמור מעשה, ופירוש"י שכן רואים ממה שיש בו מלקות. ופירושו של הערל"ג בהגמ' שכן רואים ממה של"ת צריך גם כפרת יוה"כ ולא סגי בתשובה כמו העובר על מצות עשה. ודברי הרמב"ן בפרשת יתרו שקיום מצות עשה דוחה ל"ת משום שקיום מצות עשה הוא גדר של אהבה והפרישה מל"ת היא גדר של יראה, ואהבה היא מדריגה יותר גדולה מיראה. ודברי היד מלאכי בענין זה.

יבמות א': נ"ח בההערה הראשונה, קמ"ה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ה (דברי הגמ' ביבמות).

ב"ב א': קי"ז (קטע "ובספר חרדים" וקטע אחרון).

אבות: ס"ד סק"ה.

זבחים א': ר"ז סק"ג.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [א]. פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"ד.

עוד בענין שהעונש על לאוין הוא יותר גדול מהעונש על ביטול מצות עשה.

קידושין ב': ת"ב בההערה הראשונה.

שמי שרובו עבירות אין לו חלק לעוה"ב. סנהדרין: שנ"ד (קטע אחרון).

אבות: קמ"ד (קטע "ועיין עוד בספר חסידים").

בענין הא שבעידנא דריתחא הקב"ה מעניש על ביטול עשה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ' בההערה הראשונה.

סנהדרין: מ"ט.

הוריות: ט' (קטע אחרון).

אבות: (ס"ד סק"ה), ר' (קטע ראשון ולהלן שם).

"כל המזולזל בדבר אחד מדברי תורה חייב כרת שנאמר כי דבר ה' בזה (הכרת תכרת)" (מס' דרך ארץ זוטא).

סנהדרין: שנ"ד (קטע "ובמס' דרך ארץ זוטא").

אבות: קמ"ד (קטע "ובמס' דרך ארץ זוטא").

דברי הרמב"ם והמאירי בענין אם לאו שאין לוקין עליו קל בעונשו בידי שמים ממלקות ארבעים.

יבמות א': קמ"ו.

קידושין ב': ת"ב בההערה הראשונה.

ב"ב א': קי"ז (קטע "והנה לכאורה").

סנהדרין: פרק זה בורר י"ח סק"א (קטע "והנה בדברינו").

מכות: צ"א.

אבות: ס"ד סק"א סק"ה (קטע "ברם לפי").

זבחים א': ר"ז סק"א.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [א] (קטע "ובאמת יש לבסס" ולהלן שם). פר' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"ב.

דברי התומים שלא שניתן לאזהרת מיתת ב"ד, נחשב חמור כמו שאר לאוויין, כי מה

שאינן לוקיין עליו אין זה משום שהוא קל, אלא משום שיש בו החומר של מיתת ב"ד, וכן לאו הניתק לעשה נחשב חמור כי מה שאינן לוקיין עליו הרי זה משום שחייב לתקנו ע"י עשיית המצות עשה, והרי אם אינו מתקן את הלאו ע"י עשיית המצות עשה יש באמת חיוב מלקות. ודברי הנתיה"מ שהבין אחרת בכוונתו, והיינו שלא הניתק לעשה נחשב חמור רק היכא שביטל את האפשרות לקיים את המצות עשה או לכל הפחות היכא שאמרו לו לקיים אותו ולא קיים, אבל לאו הניתן לתשלומין נחשב תמיד קל כיון שלעולם אין בו מלקות. ודברי הכ"מ בענין זה.

סנהדרין: פרק זה בורר י"ח סק"א (קטע "והנה בדברינו").

אבות: ס"ד סק"ב.

זבחים א': ר"ז סק"ב.

חומש: פ' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"ג.

דברי הרדב"ז והחידושי הרי"ם בענין הנ"ל. אבות: ס"ד סק"ג.

חומש: פ' ויקרא, ונרצה לו לכפר עליו (א', ד') [א] סק"ג.

חומרת גזילת עני ויתום ואלמנה.

אבות: ס"ד סק"ד.

"דין ארבע מיתות לא בטלו": בענין אם זכות תולה וגורם שהוא נענש במיתה קלה. וכן בענין אם דין ד' מיתות לא בטלו הוא דוקא כשיש עדים והתראה (רק שאין דנין אותו למיתה כי אין הסנהדרין קבועים בלשכת הגזית). וכן בענין אם רוצח נהרג דוגמת מיתת סייף או דוגמת הדרך שהרג. וכן בענין בגדי כהונה מכפרים.

כתובות ב': שנ"ד, שנ"ה.

סנהדרין: רנ"ב.

אבות: פ', רפ"ו.

בענין אם הלכה למשה מסיני חמורה כמו לאו הכתוב בתורה.

קידושין ב': רע"ז סק"ב.

חומש: פ' כי תצא, וראית בשבי

אשת יפת תואר (כ"א, י') [ב] סק"א.

ג. ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה.

דברי הרא"ש שרק גדול הדור הממונה לדון על פי הנשיא, או טובי העיר שהמחום רבים עליהם, יכולים להכות ולהעניש שלא מן התורה.

יבמות ג': קי"ד סק"ד.

סנהדרין: ש"ד סק"ג.

דברי המחבר שגם ב"ד שאינו סמוך יכול להכות ולהעניש שלא מן התורה, אבל רק גדול הדור או שהמחום רבים.

יבמות ג': קי"ד סק"ד.

סנהדרין: ש"ד סק"ג, ש"ו (קטע "והנה לעיל").

בענין "מלקין על לא טובה השמועה".

קידושין ד': ת"ו.

בענין "מלקין על היחוד ואין אוסרין על היחוד".

קידושין ד': ת"ט.

בענין אם יותר קל לנו לאסור אשה לכהונה או לבעלה או להלקותה.

קידושין ד': ת"ט.

ד. הישב לעשות מצוה ונאנס נותנים לו שכר כאילו עשה.

בענין הישב לעשות מצוה ונאנס נותנים שכר כאילו עשה: האם יש לו שכר גם היכא שהוא עצמו אשם בזה שנאנס.

ב"ק א': רמ"א.

ב"ב א': קי"ט סק"א.

בענין היכא שחישב לעשות מצוה אבל הי' גלוי וידוע מראש שסופו ליאנס, האם גם בכה"ג הרי הוא מקבל שכר כאילו עשה.

אבות: קל"ב, ש"ח.

בענין אם יש לכה"פ שכר הליכה כשהולך אע"פ שידוע שלא יצליח לקיים את המצוה.

אבות: ש"ח.

ה. "הוי זהיר במצות קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות"

בענין "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה

שאי אתה יודע מתן שכרן של מצות".

אבות: נ"ח - ס"ו.

בענין מה היא הכוונה ב"מצוה קלה", ואיזו מצות נחשבות קלות.

אבות: נ"ט סק"א.

דברי הרמב"ם בפיה"מ בפ"ב ממס' אבות שהטעם למה עוסק במצוה פטור מן המצוה הרי זה כי אין אתה יודע מתן שכרן של מצות.

קידושין ב': ת"ב בההערה הראשונה.

ב"ב א': קי"ז (קטע "וע"ע ברמב"ם").

אבות: נ"ח (קטע "והנה בהמשך דבריו"), ס"ו סק"א.

דברי הרמב"ם שיש מצות מסוימות ששפיר יודעים מתן שכרן כי אפשר ללמוד גודל השכר מגודל העונש.

ב"ק א': תפ"ג סק"א (קטע אחרון). אבות: נ"ח.

דברי הרמב"ם שעל פי הנ"ל יודעים ששכר מצות פסח הוא יותר גדול משכר מצות מעקה.

ב"ק א': תרי"ב.

דברי ספר העיקרים ורבינו יונה שאפילו אם יודעים שהשכר של מצוה מסוימת הרי הוא גדול מהשכר של חבירתה אבל יש גם בחבירתה תועלת מיוחדת שאין בהראשונה.

אבות: נ"ח.

ששכר כל הברכות שוה.

אבות: ס"ג.

דברי הריטב"א ביבמות דף ה' שהעובדא ששבת היא שקולה כנגד כל המצות הרי זה גורם שהיא יכולה להקרות חמורה לענין דחי'.

אבות: נ"ט סק"א (קטע אחרון).

ו. כרת ועירי ומיתה בידי שמים

שעונש בידי שמים חייבים גם בלי התראה. מכות: צ"א.

שיטות הראשונים בנוגע להמהות של כרת ועירי, וההבדל בין כרת למיתה בידי שמים.

יבמות א': י"ב.

יבמות ב': תשמ"ד.

אבות: ס"ח.

זבחים ג': כ' (קטע "ולפי הדיחוי").

חומש: פר' לך לך, ונכרתה הנפש ההוא (י"ז, י"ד).

בענין אם לפי הריב"א שסובר שהעונש של עירי, שמת בלי בנים, הרי זה עונש אחר ואינו חלק מעונש כרת, ואינו נוהג בכל ציור של כרת אלא רק בעריות, האם הוא נוהג באמת רק באותן עריות שכתוב בהן, או האם הוא נוהג בכל העריות משום הקישא דר' יונה.

יבמות א': י"א.

חומש: פר' לך לך, ונכרתה הנפש ההוא (י"ז, י"ד) סק"א.

שמן השמים דוחים את העונש שמגיע לו משמים אם עתיד לצאת ממנו טוב עד שיצא ממנו הדבר הטוב ההוא.

ע"ז: ל"ב.

שכר שכיר

גדרי הלאו של לא תלין שכר שכיר.

ב"ק ב': המשך פרק הגוזל קמא ל"ט.

בענין מה שחייבים לשלם לשכיר בכסף דוקא ולא שוה כסף.

ב"ק א': קמ"ג (קטע "מיהו לכאורה").

אבות: פ"ט (קטע "ברם עיין") ובההערה השני'.

בענין מה שחייב אפילו למכור נכסיו כדי להמציא לו כסף ולא שוה כסף.

ב"ק א': קמ"ג (קטע אחרון).

אבות: פ"ט (קטע "ברם עיין שם").

בענין אם חייב להשכיר עצמו לעבוד כדי להרויח כסף ועי"ז יוכל לשלם שכר שכיר.

ב"ק א': קמ"ג (קטע אחרון).

אבות: פ"ט (קטע "ברם עיין שם" וקטע "ברם יש להקשות").

דברי רש"י בחומש ובב"ק שיש לאו של לא תעשוק על כובש שכר שכיר. ושכדברים כ"ד י"ד כתיב לא תעשוק שכיר.

ב"ק ב': ש"כ.

סנהדרין: ב' (קטע ראשון).

אבות: פ"ח (קטע "והנה אע"פ").

דברי הגמ' בב"מ שיש לא תגזול על כובש שכר שכיר.

ב"ק א': תרצ"ג (קטע "ובכ"מ").

סנהדרין: ב' (קטע "ובכ"מ").

דברי הש"ט"מ בשם הר"ר יהונתן שכל זמן שהכלי ביד האומן אין הבעה"ב עובר על לא תלין אפילו אם האומן נתן רשות לבעה"ב ליטלנה.

קידושין ג': ק"ב (קטע אחרון).

ב"ק ב': המשך פרק הגזול קמא ל"ט (קטע ראשון).

השיטה שאמרינן שיעבודא דרבי נתן רק בגביית חוב, אבל לא בגביית שכירות, דהיינו שהבעל חוב של הפועל אינו יכול להוציא מהבעל הבית של הפועל את השכר שהוא חייב להפועל.

קידושין ב': ר"ד סק"ב.

בענין היכא שהשכיר עצמו לשש שנים, וחלה שלש שנים, האם הוא חייב להשלים, או האם אינו חייב להשלים כמו שעבד עברי אינו חייב להשלים אם חלה שלש שנים מתוך השש.

קידושין ב': חלק ההערות דף י"ז הערה י"ג.

שלום

בענין "הוי מקדים בשלום כל אדם".

אבות: ל"ב סק"א, מ' ובהערה השני' שם, רכ"ג - רכ"ו.

הטעמים למה.

אבות: רכ"ד.

בענין אם רק תלמיד חכם צריך להקדים.

אבות: רכ"ד.

בענין אם מותר להקדים שלום לרשע.

אבות: מ' ובהערה השני' שם.

חומש: פר' עקב, ובו תדבק (י', כ') סק"ז.

בענין להקדים שלום אפילו לנכרי שבשוק.

אבות: ק"מ, רכ"ו.

בענין להקדים שלום לנכרי אפילו בשם.

אבות: רכ"ג.

בענין אין כופלין שלום לנכרי.

אבות: רכ"ו (קטע "והנה עיין עוד").

בענין אם החיוב של דרכי שלום כלפי נכרים הוא להזהר שלא לגרום שנאה, וממילא אם הוא יכול להשתמט בלי שהגוי ידע הרי הוא רשאי להשתמט, או האם יסוד החיוב הוא להרבות שלום בינינו לביניהם, וממילא גם כשיכול להשתמט יש חיוב.

כתובות א': שצ"ג.

בענין החיוב להקדים בשלום להאויב אפילו בשעת מלחמה.

אבות: ל"ב סק"א.

בענין לשנות מפני השלום.

כתובות א': ת"כ סק"א סק"ג, תכ"א.

חומש: פר' וירא, ואני זקנתי (י"ח, י"ג).

בענין אין שואלין בשלום אשה.

קידושין ד': שי"ד.

שלח (בן ארפכשד)

שהי' צדיק.

אבות: רנ"ב.

חומש: פר' נח, אלה תולדת שם וגו' (י"א, י') סק"ב (קטע ראשון).

שיליא

המשנה בחולין דף ע"ז ע"א שאם שחט בהמה ומצא שמונח בה שיליא הרי היא

מותרת לאכילה ואין בה משום אבר מן החי. ועוד תנן שם שאם מתה הבהמה אין השלייא מטמאה טומאת נבילה, וגם לא טומאת אוכלין, אבל אם חישב עלי' לאוכלה הרי היא מטמאה טומאת אוכלין אבל גם אז אינה מטמאה טומאת נבילה.

זבחים ג': ק"י, קי"א.

הקושיא למה אם פיגל בזבח נתפגל גם השלייא, ואילו בנוגע לטריפה ונבילה ומינים טמאים ובשר בחלב אין חייבים על שלייא, ודרכו של הפר"ח שאינו בגדר בשר אלא בגדר סתם אוכל, ולאיסור פיגול סגי בסתם אוכל, אבל בשביל טריפה והאחרים שהזכרנו צריכים בשר, והקושיות של החזו"א על דרכו.

זבחים ג': ק"י.

הדרך שאין מפגלין בשליל ושלייא כי לא נאמר בהם הגבלת זמן אכילה ולכן לא שייד בהם מחשבת חוץ לזמנו, ולפ"ז אכתי שייד בהם מחשבת חוץ למקומו. והדרך שאין מפגלין בהם משום מיעוט בהפסוק שנאמר בו שאין בהם מחשבת חוץ לזמנו, ולפ"ז שוב ילפינן מחשבת חוץ למקומו ממחשבת חוץ לזמנו.

זבחים ג': קט"ז.

הדרך בתוס' שכוונת התורת כהנים שהביאו היא למעט שליל ושלייא ממצות שריפת נותר. והקושיא שלפ"ז למה הוי נותר לאו הניתק לעשה, הלא הלאו נהוג ביותר ציורים מהעשה, דהיינו הציורים של שליל ושלייא. והסובר שכמו שאין מצות שריפה ה"ה שאין לאו של נותר, וכוונת הגמ' בתמורה שאמרה שיש לה פסיקת זמן, היא רק שאחרי הזמן הרי היא נפסלת, א"נ שחזור האיסור מעילה שהסתלק אחרי זריקה.

זבחים ג' קי"ז.

שיטת היראים שחייבים על שלייא משום נבילה אבל לא בשביל בשר בחלב.

זבחים ג': ק"י.

הדרכים לחלק בין פיגול לנותר וטמא לפי השיטה שאין על שלייא חיוב משום נותר וטמא.

זבחים ג': ק"י (קטע "ולהלן שם" וקטע אחרון), קי"א.

דרכו של הראב"ד שאין נותר בשליל כי ולדות קדשים בהוויתן הן קדושים, ובשלייא כי פירשא בעלמא הוא, אבל פיגול יש מריבויא דהאכל יאכל אע"פ שבהוויתן הן קדושים, א"נ שיש פיגול כי בפיגול הרי הוא דוחהו בידים.

זבחים ג' קי"ט.

בענין למה שלייא מתפגל עם הזבח משא"כ ביצים וחלב.

זבחים ג': קי"א.

דרכו של החשק שלמה שחלב וביצים מפגלין את הזבח אבל לא מתפגלין (היפך משליל ושלייא ומוראה ובשר פרים הנשרפין), ושוב דחה דרך זה.

זבחים ג': קי"א.

שליחות

בענין הגדר של יד פועל כיד בעל הבית, עי' בערך פועל.

בענין זכי' מטעם שליחות, עי' בערך זכי' - מטעם שליחות או לא, ולהלן שם.

א. הילפותות לדין שליחות

ב. יסוד הדין של שליחות

ג. כחה של שליחות

ד. דינים שונים

ה. חזרה מהמעשה לאחר שהשליח כבר פעל

ו. שליח לקבלה ושליח להולכה ושליח להבאה

ז. שלוחו של בעל המזון

ח. מינוי שליח

ט. ביטול שליח

י. בענין שליח עושה שליח ועוד בענין ביטול שליח

יא. עוד בענין שליח עושה שליח, ובענין מילי לא מימסרן לשליח

יב. נשתטה או מת המשלח

- יג. כל דאיהו לא מצי עביד שלוחי נמי לא מצי עביד
- יד. שליח נעשה עד
- טו. אין שליחות לעכו"ם
- טז. שליחות להקדש
- יז. חרש שוטה וקטן
- יח. אין שליח לדבר עבירה
- יט. לא מצינו זה נהנה וזה מתחייב
- כ. שליחות יד ע"י שליח
- כא. מעילה ע"י שליח
- כב. טביחה ומכירה ע"י שליח

א. הילפותות לדין שליחות

בענין מה שלומדים שליחות מפסוקים שכתובים גבי גירושין ותרומה ופסח: האם הכוונה היא שנתחדש בזה דין כללי חדש של שליחות, או האם זה בגדר גילוי מילתא שבתוך כל פרשה ופרשה שבתורה נכלל שכמו שהוא עצמו יכול לעשות את הדבר הה"נ שהוא יכול להיות שליח בשביל אדם אחר לענין זה.

קידושין ג': י"ט סק"ד.

דברי רש"י בחומש שהביא שילפינן שליחות מהא דכתיב ורגמו אותו כל העדה.

קידושין ג': י"א (קטע אחרון), ט"ו (קטע אחרון).

חומש: פ' אמור, ורגמו אתו כל העדה (כ"ד, י"ד) [א].

ביאור דברי רבי יהושע בן קרחה, וכן דברי הר"ף, שלמדו שליחות רק מהפסוק שכתוב גבי קרבן פסח.

קידושין ג': י"ג סק"ג.

הדרך של החת"ס ששליחות לשלם חובו, אינה למדה מהפסוקים שהביאו במס' קידושין, אלא הרי זה מועיל מצד הסברא משום תקנת השוק, וממילא גם גוי וחש"ו נהיים שליח לענין זה. וביאר שצריכים לזה את הדין שליחות כי אל"כ "אם שלח פרעון חובו ע"י שליח להמלוה, יקח המלוה

המעות ויחזור ויתבע הלוה, ואם אמר כבר שלחתי מעות ע"י פלוני, יאמר מה לך ולמעות ההמה, לאו בעל דברים דידי את, אלא יבוא פלוני ויתבעני וכו'".

קידושין ג': מ"ד.

שלענין עשיית מעשה בעלמא, שאין לו משמעות בהלכה, לא שייך לומר ששלוחו של אדם כמותו.

קידושין ג': מ"ד.

ב. יסוד הדין של שליחות

בענין אם יסוד הדין של שליחות הוא שהשליח נחשב הבעל דבר וכאילו נעשה הוא המשלח, או האם אינו נחשב בעל דבר רק שהמעשה שלו נחשב המעשה של המשלח, או האם אין המעשה נחשב שנעשה ע"י המשלח רק שהמעשה שייך להמשלח.

גדרים: פרק כל כנויי ק"ז (קטע "ויש לבאר" ולהלן שם), פרק אין ביו המודר כ"ד (קטע "הרי" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח ב' סק"א סק"ב, ג', ד', ה', ז' סק"ו, י"ח (קטע "וכן מה שכתב").

קידושין א': ק"ג (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם).

קידושין ג': ב' סק"ב (קטע "ולפי דבריו"), ו' סק"ב ולהלן שם, ז', ח', ט', י"ד סק"א (קטע "ויש לבאר" ולהלן שם), י"ח סק"א (קטע אחרון), כ"ו סק"ב סק"ד בהערה הראשונה, ל' סק"א, ל"ב סק"ב, ל"ה סק"ז (קטע "וכתב שם"), מ' סק"א סק"ב, נ"ד סק"א.

קידושין ד': קצ"ג סק"א (קטע "ברם לכאורה" וקטע "מיהו גם"), קצ"ו סק"א.

כ"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ו.

זבחים ג': קפ"ג בהערה הראשונה.

סוגיית הגמ' בתמורה דף י' ע"א ורש"י שם

דהיכא שציבור עשו שליח להקדיש הרי זה נקרא שהמקדיש הוא אדם יחיד דהיינו השליח.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "ועוד הביאו").

קידושין ג': ז' סק"ו.

ג. כחה של שליחות

שבמצות המוטלות על גופו ובאות לתקן את גופו, כגון תפילין וציצית ושיבת סוכה, לא שייך שליחות.

קידושין ג': ב' סק"ב, ל"ח סק"א.

בענין אם המשלח יכול לשאול על התרומה שעשה השליח.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע בשו"ת").

קידושין ג': ז' סק"ו.

שאי אפשר לנדור ע"י שליח.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ה.

בענין למה לא מהני הפקר ע"י שליח.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ה.

בענין למה אפשר לבטל חמץ ע"י שליח אע"פ שא"א להפקיר ע"י שליח.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ה.

בענין היכא שעשה שליח להפר נדרי אשתו למה לא מספיק בשמיעת השליח, אלא הבעל עצמו צריך לשמוע אודות הנדר (לפי הצד שאין הבעל מיפר בלא שמיעה).

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "ועוד הביאו").

קידושין ג': ז' סק"ו.

בענין שליחות בפדיון הבן.

קידושין א': צ"א (קטע "ברם יש לעיין"). ק"ג (קטע "וע"ע ביו"ד").

המחלוקת בענין אם עשה מעקה ע"י שליח, מי מברך.

קידושין ג': י"ז (קטע "וכעין היסוד הנ"ל").

דברי הרא"ש ששליחות לא מהני כשזה חב לאחריני.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ז.

המחלוקת שבין רש"י ותוס' בענין זה.

קידושין ג': י"ז (קטע "מיהו באמת").

שיטת הנודע ביהודה שאי אפשר לגרש אשה ע"י שליח בעל כרחא של האשה.

גיטין: פרק המביא גט רפ"ז.

ביאורים בשאלת רבא אם נערה יכולה לעשות שליח לקבל קידושין.

קידושין ג': נ"ג, נ"ד.

בענין היכא שמקדש ע"י שליח האם השליח יכול להשתמש בהכסף שלו (כלומר של השליח) בלי "מדין עבד כנעני".

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון וקטע "וע"ע באור שמח").

קידושין א': ק"ג.

קידושין ב': רצ"ד (קטע "ויש ליישב").

קידושין ג': ז' סק"ה, ק"ח, חלק ההערות דף מ"ח הערה ס"ט.

בענין אם הנייר שהגט כתוב עליו יכול להיות של השליח.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באור שמח").

קידושין א': צ"ח סק"ז, ק"ג (קטע "וע"ע בפרי חדש").

קידושין ג': ז' סק"ד (קטע ראשון).

בענין אם מועיל כתיבת שטר קידושין מדעת השליח של האשה או האם צריכים דוקא דעת האשה עצמה.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון).

קידושין ג': ז' סק"ד (קטע ראשון) סק"ה.

בענין היכא שעשה שליח להקנות מטלטלין האם השליח יכול להקנותן אגב הקרקע שלו עצמו.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באור שמח").

קידושין ג': ז' סק"ד (קטע ראשון).

דברי הקצה"ח בענין היכא שעשה שליח להגביה לו מציאה, והשליח חשב שהחפץ כבר שייך להמשלח ולכן לא נתכוין שההגבהה תהי' לשם קנין, האם בכל זאת המשלח קונה.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע ראשון).

קידושין ג': ז' סק"ה.

בענין אם היכא שהשליח עשה שליח, השליח השני הוא השליח של השליח הראשון או של הבעלים.

גיטין: פרק השולח ה', מ"ח סק"ו.

קידושין ג': ז' סק"ד ובהערה שם.

בענין היכא שנפסל השליח מלעשות סוג זה של שליחות תכ"ד לאחר שכבר עשה את השליחות, האם השליחות נפסלת.

גיטין: פרק המביא גט קל"ג סק"ב.

בענין אם הנתבע יכול לומר לאו בעל דברים דידי את להשליח ששלח התובע לתובעו.

ב"ק ב': שמ"ד.

בענין שאין שליחות על דבר שלא בא לעולם.

גיטין: פרק המביא גט תמ"ט.

ד. דינים שונים

דברי התומים בענין השולח חפץ לחבירו על ידי שליח לקבלה: שאם הוא שליח על מעות מותרים (כלומר שאינם קשורים וסגורים) מותר לו להשתמש וממילא הרי הוא ש"ש עליהם, אבל אם הוא שליח על כלי אסור לו להשתמש בו וממילא הרי הוא עליו.

גיטין: פרק המביא גט תע"ט.

בענין היכא שהוא שליח לקבלה על מעות, אם נאמר שמותר לו להשתמש בהם וכהנ"ל, האם הוא רק שומר וכהנ"ל, או האם הוא שואל וחייב אפילו באונסים.

גיטין: פרק המביא גט ת"פ (קטע "ועוד כתב").

דברי התומים דהיכא שהוא שומר על כלי,

מותר למסור אותם לשומר אחר היכא שהשני מהימן להבעלים, אבל היכא שהוא שומר על מעות מותרים אסור למסור אותם לשומר אחר, והרי זה גרע משומר שמסר לשומר, כי מותר להשתמש בהמעות וא"כ מי יודע מה יעשה בו השני.

גיטין: פרק המביא גט תע"ט.

דברי הרמ"א והש"ך בענין היכא שראובן עשה את לוי שליח לקבל מעות שיש לו ביד שמעון, וקבלם לוי, ואח"כ רצה אותם שמעון בחזרה, והרי הוא מאיים על לוי שאם לא יחזיר לו יכפור ללוי חוב אחר שיש ללוי עליו, האם לוי חייב להפסיד מעותיו כדי להציל את ראובן.

גיטין: פרק המביא גט ת"פ.

בענין הוספת תנאי בהשליחות לאחר שכבר שלח את השליח.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ו.

בענין שאין השליח חייב לעשות שליחותו דוקא בהמקום שהזכיר המשלח, אלא אמרינן ש"מראה מקום הוא לו": האם כדי לומר שמראה מקום הוא לו צריך המשלח לחשוב להדיא על מקומות אחרים, או האם מספיק בזה שאין לו קפידא.

קידושין ד': חלק ההערות דף נ"ט הערה א'.

ה. חזרה מהמעשה בתכ"ד לאחר שהשליח כבר פעל

בענין אם המשלח יכול לחזור בו מהמעשה שהשליח עשה, או מעצם מינוי השליח, בתכ"ד של עשיית המעשה ע"י השליח.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע באות י"ח"), י"ח, כ"ח.

קידושין ג': ז' סק"ח.

שאת"ל ששפיר יכול לחזור בו, א"כ יש לצדד בענין אם אע"פ ש"מגרש" אינו יכול לחזור בו אפילו בתכ"ד, אבל היכא ששלח שליח לגרש אולי הרי הוא שפיר יכול לבטלו בתכ"ד מהגירושין.

גיטין: פרק השולח ד', י"ח, כ"ח.

קידושין ג': ז' סק"ח.

הסברא שהשליח אינו יכול לחזור בו מהמעשה אפילו תכ"ד כי מיד אחרי עשיית המעשה הרי הוא מסולק.

גיטין: פרק השולח י"ח (קטע "ובדבריו").

המחלוקת בין רבי יוחנן ור"ל בקידושין דף נ"ט ע"ב בענין היכא שאשה עשתה שליח לקדשה ושוב חזרה בה, והמפרשים שם.

גיטין: פרק השולח ב' סק"ג, ו', ז' סק"ז, י' (קטע אחרון) [ודברי הירושלמי שר"ל מודה שבפני ב"ד הרי היא יכולה לחזור בה], כ"ג, נ"ד (קטע "ג'"), ס"ד.

קידושין ד': קצ"ו.

ו. שליח לקבלה ושליח להולכה ושליח להבאה

שיטת הרמב"ם שבעל שעשה שליח להולכה וכן אשה שעשתה שליח להבאה אינם צריכים למנותו בפני עדים, אבל אשה שעשתה שליח לקבלה הרי היא צריכה למנותו בפני עדים.

גיטין: פרק המביא גט ב' סק"ב (קטע "ובחי הגר"ש") [ודברי הגרש"ש בסברת הרמב"ם בשליח לקבלה], כ"ח סק"ו [ודברי המהרי"ט שאם כבר נתן את הגט שפיר צריך להוכיח ע"י שני עדים שהוא שליח להולכה כי עכשיו מתירים אשת איש ע"י עדות זו, ורק אם לפני הנתינה אמר שהוא שליח להולכה אינו צריך עדים], פרק השולח ג', ז' סק"ג (קטע ראשון).

קידושין ג': ו' סק"ב סק"ו.

דרכים לומר ששליח להולכה ושליח לקבלה הרי הם שני סוגים שונים של שליח.

קידושין ג': ו' סק"ב ולהלן שם, ז' סק"ו.

דברי התוס' ר"ד שהשליח של האשה לקבל קידושי' או גיטה אינו יכול לעשות שליח אחר כי חשיב מילי.

קידושין ג': א', ו' סק"ד בההערה השני'.

שיטת הרי"ף שלא אמרינן בשליח לקבלה ששליח נעשה עד.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "ובחלקת יואב").

קידושין ג': ז' סק"ו.

דברי הכתב סופר ששליח להולכה הגט צריך לקבל את הגט מידו של הבעל ואל"כ הרי זה כמו טלי גיטך מעל גבי קרקע.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון).

דברי הבה"ג שא"א לשלוח גט לשוחו ע"י שליח עכו"ם.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון).

ז. שלוחו של בעל הממון

בענין הא ששליח לקבלה צריך להיות ג"כ שלוחו של בעל הממון.

גיטין: פרק המביא גט שליח סק"ד ולהלן שם, תנ"ב, תס"ג סק"ג (קטע "ושוב").

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב סק"ד.

קושיית הנ"י בב"מ דף י"א איך שייך לומר שאפשר לקנות מציאה ע"י קנין חצר הלא קנין חצר מהני משום שליחות, והרי צריכים שהשליח יהי' גם שלוחו של בעל הממון, ובמציאה החצר אינו שלוחו של המאבד.

גיטין: פרק המביא גט שליח סק"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב סק"ד.

הראיות של רעק"א מתוס' בגיטין דף י"ג ע"ב ד"ה במעמד בענין אם צריכים שיהי' השליח של בעל הממון או לא.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ב.

דברי הירושלמי שהמקבל מתנה אינו יכול לעשות שליח לקבלה כי אין אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו.

גיטין: פרק המביא גט של"ח סק"ד
בהערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב
סק"ד בהערה.

קושיית הנתי"מ למה צריכים את הטעם
של חב לאחריני תיפוק לי' משום שאינו
שלוחו של בעל הממון.

ב"מ: פרק שנים אוחזין של"ב
סק"ד (קטע "ועוד כתב הנתי"מ
דהיכא).

שבועות: קמ"ב.

ח. מינוי שליח

הסברא שמינוי שליח הוא רק בגדר מעשה
ולא בגדר חלות.

כתובות א': רמ"ו (קטע "גם י"ל").

בענין מינוי שליח בלב.

גיטין: פרק המביא גט תל"א.

בענין אם בשביל להיות שליח צריכים
דעתו החיובית של הבעל הבית שיהי'
שלוחו או האם מספיק בזה שיש לו ניהותא
ושאינו מוחה.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"א (קטע
"מיהו גם יש לפרש").

הדרך שאפילו אם בשביל שליחות אין
צריכים דעתו החיובית של הבעל הבית,
אלא מספיק בזה שיש לו ניהותא ושאינו
מוחה, אבל בהשליחות של תרומה שפיר
צריכים דעת חיובית.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל'
בהערה, ל"א (קטע "גם י"ל
שרק").

הדרך שאם הדין הי' שאדם יכול למנות את
עצמו להיות שליח, אז הי' מספיק בזה
שמצד הבעל הבית יש ניהותא ושאינו
מוחה, רק שלפי האמת אדם אינו יכול
למנות את עצמו, אלא צריכים מעשה מינוי
מצד הבעל הבית, ובלי דעתו בפועל לא
מיקרי מעשה מינוי.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"א (קטע
"גם י"ל שלעולם").

בענין ששליחות שלא מדעת (כלומר שאם

הי' יודע יש להניח שהי' ממנה אותו להיות
שליח) לא מהני לפי אביי כמו שיאוש שלא
מדעת לא מהני.

כתובות א': רמ"ה (קטע
"והקצה"ח").

גיטין: פרק המביא גט ר"ע, רצ"א,
של"ו סק"ב, של"ח סק"ה, תל"א.

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה
כל הנ"ל"), כ"ו סק"ד בהערה
השני', נ"ו סק"ג, חלק ההערות דף
מ"ה הערה ט"ו, דף מ"ח הערה
ע"ו.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל'.

בענין מתי חל השם של שליח, האם בשעת
המינוי או האם בשעה שהשליח מתחיל
לפעול.

גיטין: פרק השולח ג'.

קידושין ג': ו' סק"ב ולהלן שם, ז'
סק"ג, ח', מ"ג.

קידושין ד': קצ"ג סק"א (קטע
"מיהו גם לפ"ד").

דרכו של האמרי משה שאם השליח נעשה
בגדר בעל דבר הרי זה מתחיל משעת
המינוי, אבל אם רק המעשה של השליח
נחשב המעשה של המשלח אז במילי הרי
זה מתחיל משעה שהשליח מתחיל לפעול
(וכספר פרשת מרדכי סי' מ"ז), אבל היכא
שאינו מילי הרי הוא נעשה שליח בשעת
המינוי, וכגון שליח להולכה בגט.

גיטין: פרק השולח ג' (קטע
"והסיק").

קידושין ג': ו' סק"ג, ח'.

בענין אם המינוי חל רק על הרגע הראשון
והרי הוא ממשיך להיות שליח בדרך
ממילא כיון שלפני רגע הי' שליח, או האם
המינוי הוא על כל רגע ורגע.

גיטין: פרק השולח א', ז' סק"ג
(קטע "והנה נראה").

שגם אחרי המינוי אפשר לחזור ולעכב את
השליח מלפעול לזמן מסוים כגון חודש או
חדשים ואין צריכים מינוי חדש.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון) סק"ז.

חילוקי דינים בין היכא שביטל את השליח לבין היכא שרק עיכבו מלפעול חדש או חדשים.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג סק"ד.

הקושיא למה צריכים פסוק למעט שקטן אינו יכול לעשות שליח, תיפוק ל' משום שאין בו דעת לעשות את המינוי.

כתובות א': רמ"ו (קטע "מיהו רש"י" ולהלן שם).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "ושוב").

דברי רעק"א שבאמת הטעם למה אין שליחות לקטן (דהיינו שא"א שיהי' לקטן שליח) הרי זה מפני שאינו יכול לעשות מינוי.

כתובות א': רמ"ו.

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה תוס'"), כ"ו בההערה הרביעית.

הקושיא שלפי דברי רעק"א הנ"ל למה אין חצירו של קטן קונה לו, הלא השליחות של חצר אינה צריכה מינוי.

כתובות א': רמ"ו (קטע "וע"ע בדברי הגרש"א" ולהלן שם).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה תוס'"), כ"ו בההערה הרביעית.

בענין שיטת בית הלל שאם שלח שלשה אנשים לקדש אשה, כולם שלוחים הם ואין שליח נעשה עד: דצ"ע איך שייך למנות שנים או שלשה שלוחים לקדש אשה ושכולם יש דין של שליח, הלא רק אחד מהם יעשה את המעשה.

קידושין ג': מ"ג.

בענין למה היכא שנשתטה המשלח ושוב נשתפה אין צריכים עוד מינוי לפי הטור שסובר שאם נשתטה המשלח בטילה השליחות מהתורה.

גיטין: פרק השולח ב' סק"ב (קטע "ב'").

קידושין ג': ז' סק"ג.

ט. ביטול שליח

ג' דרכים בענין למה מועיל ביטול שליחות: א', כי היכא שביטל את השליח הרי חסר דעת המשלח להמעשה. ב', כי השליח מתחיל להיות שליח רק כשהוא מתחיל לעשות את המעשה וא"כ בעצם אין כאן ביטול שליחות אלא חרטה מן המינוי לפני שחל. ג', כי כמו שאפשר למנות שליחות כמו כן אפשר לבטל את השליח גם אחרי שכבר התחיל להיות שליח.

גיטין: פרק השולח א', ז' סק"ג (קטע "והנה נראה") סק"ה, י"ד.

עוד בענין הדרך שביטול שליחות מועיל משום שהמינוי חל רק כשהשליח מתחיל לפעול.

גיטין: פרק השולח ג'.

בענין אם אפשר לעכב את השליח חודש או חודשיים שלא בדרך ביטול.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע ראשון) סק"ז.

חילוקי דינים בין היכא שביטל את השליח לבין היכא שרק עיכבו מלפעול חודש או חודשיים.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג.

בענין אם אפשר לבטל שליח לפני שמינה אותו, כלומר האם מהני ביטול שליחות על שליחות שעוד שלא באה לעולם (ולפי הצד הראשון שכתבנו איך מהני ביטול שליחות לכאורה שפיר מהני).

גיטין: פרק השולח י'.

בענין אם היכא שביטל את השליח, מה שמבטל את השליחות הוא המעשה דיבור, או האם זה האי רצון שיש לו בלב (ולפי הצד הראשון הנ"ל לכאורה מספיק בהאי רצון בלב).

גיטין: פרק השולח צ"ג.

השיטה שביטול שליחות גט צריך להיות בפני שני עדים.

גיטין: פרק השולח ז' סק"ג (קטע "גם כתב"), ט"ו, כ', כ"ב, כ"ג, כ"ט, ל', ס"ג, ס"ד, ס"ט, ע"א,

ע"ט, צ"ב (בענין אם צריכים את העדים בשביל לקיומי או בשביל לברורי).

דברי הירושלמי שהשליח של הבעל לבטל שליח אחר, צריך לעשות כן בפני עדים. והכתב סופר שהבעל עצמו אינו צריך לעשות כן בפני עדים (עיי"ש הטעם).

גיטין: פרק השולח י' (קטע אחרון), כ"ג.

ביאורים בהמחלוקת שבין הרמב"ם והטור בענין אם היכא שנשתטה המשלח השליחות בטילה מן התורה או לא. ובענין היכא שהמשלח הוא פיקח רק שנולדה אצלו התנגדות להמעשה האם זה על אותה מדריגה כמו נשתטה המשלח וממילא פליגי הרמב"ם והטור גם בזה, או האם בכה"ג כו"ע סוברים שאין השליחות בטילה א"נ שלכו"ע השליחות שפיר בטילה

נדרים: פרק כל כנויי ק"ז (קטע אחרון).

גיטין: פרק המביא גט רפ"ד (קטע ראשון), פרק השולח ב' סק"א סק"ב, ד', ה', ז' סק"ד.

קידושין ג': ז' סק"א סק"ב סק"ג.

קידושין ד': קצ"ו סק"א, ר"ג (קטע "והנה עיין").

דברי הרמב"ן שצריכים ביטול בפני ב' או ג' כשאין השליח שם כי כל דבר שנעשה בפניו צריך בפניו למישלפי.

גיטין: פרק השולח י' (קטע "ובספר").

המחלוקת שבין המהר"ם שיף ורעק"א בענין "אלימא שליחותי" דבתרא משליחותי דקמא".

גיטין: פרק השולח י"א, י"ב, כ"ה.

קושיית תוס' בקידושין דף נ"ט ע"ב למה אין הבעל הבית יכול לבטל את השליחות גם אחרי שהשליח כבר תרם, ודברי החלקת יואב על זה.

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"ה.

בענין היכא שהבעל ביטל את השליח שלא

בפניו ושלא בפני ב"ד, דלא מהני כי הוי נגד תקנת חז"ל, האם מהני מה שהוא שולח שליח להודיעו.

גיטין: פרק השולח י"ב, י"ג.

בענין היכא ששלח שליח שני והגיע השני אחרי שהראשון כבר מסר להאשה את הגט, האם אמרינן שהבעה"ב נתכוין לבטל את הראשון ושלח את השני רק כדי להודיעו (דמהני לפי צד אחד לעיל בסמוך) וממילא י"ל דמהני גם אם הגיע אחרי שהראשון כבר פעל כיון שהבעה"ב כבר ביטל, או האם נתכוין הבעה"ב שהשני יעשה את הביטול וממילא לא מהני אם הגיע אחרי שהראשון כבר פעל.

גיטין: פרק השולח י"ג, צ"ג.

דברי תוס' בקידושין דף נ"ט ע"ב שאי אפשר לעשות ביטול שליחות ע"י שליח.

קידושין ד': קצ"ו סק"ג.

דברי הרשב"א בשו"ת ח"ד סי' פ"ד שהיכא שמניח שליח, ואח"כ ביטל אותו, ואח"כ נמלך לבטל את הביטול, אינו יכול לבטל את הביטול, ודברי הקובץ הערות על זה.

גיטין: פרק השולח מ"ח סק"א.

קידושין ד': קצ"ג סק"ג (קטע "והנה יש להבין").

בענין אם שליח יכול לבטל את עצמו.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע בט"ז").

קידושין ג': ז' סק"ו.

בענין שהיכא שעשה שליח לתרום את הכרי ושוב תרם הוא עצמו חלק מהכרי הרי זה נחשב ביטול שליחות גם על הטבל שנשאר.

קידושין ד': קצ"ז (קטע ראשון).

שהיכא שעשה שליח לתרום, ואח"כ תרם הוא עצמו, ושוב שאל על תרומתו, האם נשאר מיהא שהעובדא שתרום נחשב ביטול שליחות.

קידושין ד': קצ"ז (קטע ראשון).

בענין היכא שעשה שליח לקדש לו אשה, ושוב קידש הוא עצמו אשה בדרך של

לאחר ל', ואילו השליח קידש בתוך ל',
האם העובדא שקידש הבעל הבית בדרך
של לאחר ל' חשיב ביטול על השליחות.
קידושין ד': קצ"ז (קטע "מיהו עיין
בהמקנה").

**י. בענין שליח עושה שליח, ועוד
בענין ביטול שליח**

שני ביאורים באיך שליח עושה שליח לפי
הצד ששליח מתחיל להיות שליח רק בשעת
עשיית המעשה: דהא קשה דאם הראשון
אינו עוד בגדר שליח איך הוא יכול למנות
שליח.

גיטין: פרק השולח א' בההערה, ג'
(קטע "והנה האמרי משה" ולהלן
שם).

קידושין ג': ו' סק"ג.

דברי הרשב"א והריטב"א בענין אם שליח
עושה שליח רק כשהמשלח מרשה לו.

קידושין ג': ג"ד סק"א.

בענין היכא שהשליח מינה שליח שני
והמשלח ביטל את הראשון האם השני
נשאר.

גיטין: פרק השולח ה', מ"ח סק"ו.

בענין אם המשלח יכול לבטל את השליח
השני שמינה השליח הראשון.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "מיהו
עיין בדברי החלקת יואב").

קידושין ג': ז' סק"ד.

בענין אם הראשון יכול לבטל את השני.

גיטין: פרק השולח ה'.

קידושין ג': ז' סק"ב (קטע "והנה
לפי ביאורו") סק"ד בההערה.

המחלוקת שבין רב אשי ומר בר רב אשי
בנוגע להיכא ששליח עשה שליח, ומת
השליח הראשון, האם השליח השני
מתבטל.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "וע"ע
באור שמח" ולהלן שם), ה', ל"ד
סק"ב (קטע אחרון), מ"ח סק"ו.

קידושין ג': ז' סק"ב סק"ד.

בענין מתי שליח עושה שליח ומתי חשיב

מילי דלא מימסרן לשליח, עיי' להלן כאן
בסקי"א.

**יא. עוד בענין שליח עושה שליח,
ובענין מילי לא מימסרן לשליח**

דברי האב"מ שהיכא שצוה לומר לאדם
מסוים לקבל בשבילו אין זה נחשב מילי
אלא מינוי שליחות שלא בפניו.

קידושין א': קנ"ג (קטע "וכדי").

דברי המרדכי בשם הקדוש מרדוש
שהשליח של הבעל לקדש את האשה אינו
יכול לעשות שליח אחר כי חשיב מילי כיון
שצריכים רצון האשה.

גיטין: פרק המביא גט רצ"ב, פרק
השולח ג' (קטע "דהנה האמרי
משה שם").

קידושין ג': א', ו' סק"ד, ח'.

עוד בענין באיזה אופנים שליח עושה שליח
בגיטין וקידושין ובאיזה אופנים אינו יכול
כי נחשב מילי.

קידושין ג': א', ו' סק"ד ובההערה
השני'.

דברי התוס' רי"ד שהשליח של אשה לקבל
קידושי או גיטה אינו יכול לעשות שליח
אחר כי חשיב מילי.

קידושין ג': א', ו' סק"ד בההערה
השני'.

יב. נשתטה או מת המשלח

ביאורים בהמחלוקת שבין הרמב"ם והטור
בענין אם היכא שנשתטה המשלח
השליחות בטילה מן התורה או לא. ובענין
היכא שהמשלח הוא פיקח רק שנולדה
אצלו התנגדות להמעשה האם זה על אותה
מדריגה כמו נשתטה המשלח וממילא פליגי
הרמב"ם והטור גם בזה, או האם בכה"ג
כו"ע סוברים שאין השליחות בטילה א"נ
שלכו"ע השליחות שפיר בטילה.

נדרים: פרק כל כנויי ק"ז (קטע
אחרון).

גיטין: פרק השולח ב' סק"א סק"ב,
ד', ה', ז' סק"ד.

קידושין ג': ז' סק"א סק"ב סק"ג.

קידושין ד': קצ"ו, ר"ג (קטע "והנה עיין").

זבחים ג': קפ"ג בהערה הראשונה.

עוד בענין נשתטה המשלח.

כתובות א': רמ"ו (קטע "עוד הקשה").

גיטין: פרק המביא גט רע"ב (קטע "ותי הקצה"ח").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קמ"ג.

סנהדרין: שכ"ב בהערה השני'.

בענין מת המשלח.

גיטין: פרק המביא גט רע"ב (קטע "ותי הקצה"ח").

קידושין ג': ז' סק"ב (קטע "והנה לפי ביאורו").

סנהדרין: שכ"ב בהערה השני' ובהערה השלישית.

בענין למה היכא שנשתטה המשלח ושוב נשתפה אין צריכים עוד מינוי לפי הטור שבשעה שנשתטה נתבטלה השליחות מן התורה.

גיטין: פרק השולח ב' סק"ב (קטע "ב'").

קידושין ג': ז' סק"ב.

יג. כל דאיהו לא מצי עביד שלוחי נמי לא מצי עביד.

בענין "כל דאיהו לא מצי עביד שלוחי נמי לא מצי עביד".

גיטין: פרק השולח ב' סק"ב (קטע "ד'") [בענין אם צריכים איהו מצי עביד רק בשעת המינוי או האם גם אח"כ, ואם יסוד הדין הוא שזה גורם שאינו יכול לעשות מינוי וכמו שנחקר לקמן, אז פשיטא שהקפידא הוא רק על שעת המינוי].

קידושין ב': רצ"ח (קטע "ברם באמת") (בענין אם הוא מצד

הסברא או האם הוא משום דילפינן מאתם גם אתם שצריכים שגם המשלח יכול), ש' (כהנ"ל), ש"כ סק"א (כהנ"ל).

ב"ק ב': ע"ד סק"ב.

ביאור הדין של כל דאיהו לא מצי עביד שלוחי נמי לא מצי עביד: האם עצם העובדא שאיהו לא מצי עביד נחשב חסרון, או האם אותה סיבה עצמה שגורמת שאיהו לא מצי עביד הרי היא גורמת ג"כ ששלוחי לא מצי עביד.

קידושין ג': כ"ו סק"ג.

הדרך שאיהו לא מצי עביד הוא חסרון בהמינוי, דהיינו שזה גורם שאינו יכול לעשות מינוי.

קידושין ג': כ"ו סק"ד.

הסברא שהתנאי של איהו מצי עביד אינו רק שהבעל דבר על המעשה, דהיינו השליח (לפי הצד שהשליח נעשה בעל דבר), יהי מצי עביד אלא צריכים שגם הזוכה בהחלות, דהיינו הבעל הבית, יהי מצי עביד.

גיטין: פרק השולח ב' סק"ב (קטע אחרון).

בענין היכא שלא מצי עביד משום חסרון בהמציאות ולא משום סיבה בהלכה, האם קיים בכה"ג החסרון של כל דאיהו לא מצי עביד שלוחי נמי לא מצי עביד.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ב (קטע אחרון).

יד. שליח נעשה עד

דרכם של האור שמח והאמרי משה בביאור המחלוקת אם שליח נעשה עד או לא.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ו, פרק השולח ג' (קטע "דהנה האמרי משה שם"), ד' (קטע "וע"ע באור שמח בפ"ב").

קידושין ג': ז' סק"ד, ח', מ' סק"א.

דרכו של הריב"ש בביאור המחלוקת אם שליח נעשה עד או לא.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ו (קטע
 "והנה יש לומר עוד").

קידושין ג': מ' סק"ב.

דרכו של הגרש"ש בביאור המחלוקת אם
 שליח נעשה עד או לא.

קידושין ג': מ' סק"ג.

סברת התורת גיטין ששליח נעשה עד
 פירושו הוא שהוא יכול להעיד אח"כ
 כשכבר אינו שליח אבל אינו יכול להיות
 מעדי הקיום כי באותה שעה הרי הוא
 נחשב בעל דבר.

גיטין: פרק המביא גט כ"ז, קכ"ד
 (קטע "והתורת גיטין"), קנ"ג סק"א
 (קטע "ותי רעק"א") [דברי רעק"א
 בענין זה], קנ"ד, קנ"ו בההערה,
 קנ"ז (קטע "ועי' בתו"ג").

קידושין ג': מ"ב.

סברת הקהלות יעקב ששליח נעשה עד כי
 אמרינן פלגינן ומאמינים שהיא מקודשת
 בלי להאמין שהוא הי' השליח.

גיטין: פרק המביא גט כ"ז, קכ"ד
 (קטע "והמחנ"א"), קנ"ד.

שהיכא נעשה שליח לקדש לו אשה ואח"כ
 אמר השליח שקידש, הרי המשלח נאסר
 בקרובות" כי השליח נחשב כבעל דבר
 ויכול לפעול את הדין של שויא אנפשי'
 חתיכה דאיסורא כי השליח נחשב "כמותו"
 של המשלח גם לאחר שכבר גמר לעשות
 את השליחות (דלא כהתורת גיטין לעיל
 בסמוך כאן).

קידושין ג': מ' סק"ג, מ"ב.

דברי הרא"ש בריש פרק השולח דנראה
 מדבריו שהוא סובר שאין שליח נעשה עד,
 היפך ממסקנת הסוגיא בקידושין ששליח
 שפיר נעשה עד, ודברי הטור על זה.

גיטין: פרק המביא גט כ"ז, קכ"ד
 (קטע "והמחנ"א"), קנ"ד, קנ"ז.

שיטת הרי"ף שלא אמרינן בשליח לקבלה
 ששליח נעשה עד.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע
 "ובחלקת יואב").

קידושין ג': ז' סק"ו.

טו. אין שליחות לעכו"ם

שגוי אינו יכול להיות שליח.

גיטין: פרק המביא גט שי"ח (קטע
 "והתורת גיטין").

סנהדרין: רפ"ו ובההערה שם.

הדרך שיש שליחות לעכו"ם מהתורה כשזה
 יגרום חומרא.

ב"ק א': הסוגיא של אשו משום
 חציו י"ז סק"ד (קטע ראשון).

בענין אם גוי יכול להיות שליח לגוי אחר.
 קידושין ג': ט"ז.

דברי המדרש רבה על שופך דם האדם שגוי
 חייב על רציחה גם "על ידי שליח".

קידושין ג': ט"ז.

הסברא שהמדרש הנ"ל אמור רק לענין עון
 רציחה כי התם אין צריכים שליחות אלא
 מספיק במה שהגוי המשלח גרם את
 הרציחה, והסובר שגם בכל הז' מצות
 מספיק בזה שהוא גרם.

קידושין ג': ט"ז.

הסברא שגוי נתמעט מלהיות שליח רק
 היכא שצריכים את השליחות בשביל עצם
 קיום החלות, אבל היכא שהמעשה קיים גם
 בלי שליחות וכל פעולת השליחות היא רק
 ליחסו להמשלח, התם גוי שפיר נעשה
 שליח.

קידושין ג': י"א (קטע אחרון),
 ט"ז, י"ז.

סנהדרין: רפ"ו בההערה.

חומש: פר' אמור, ורגמו אתו כל
 העדה (כ"ד י"ד) [א].

דברי התוספתא שגלגול העיסה שעושה
 פועל נכרי מחייב את הישראל בחלה,
 ובענין אם גם גלגול שלוחו נכרי מחייב.

קידושין ג': י"ז (קטע "שור"ר").

דברי הכ"מ בשם האורחות חיים שאם קנה
 תבואה מעכו"ם והעכו"ם עשה מירוח
 לצורך הישראל הרי זה נחשב מירוח ישראל
 והתבואה חייבת בתרומות ומעשרות כי
 שלוחו של אדם כמותו.

קידושין ג': י"ז (קטע ראשון ולהלן
 שם).

סנהדרין: רפ"ו בההערה.

בענין אם שייך שיהי' להקדש שליח.

נדריים: פרק אין בין המודר י"ב.

יז. חרש שוטה וקטן

בענין מנלן שקטן אינו נעשה שליח.

קידושין ג': י"ח סק"א.

סימנים בענינים שונים: "בענין

חינוך קטן למצות" סק"ז.

מנלן שקטן אינו יכול למנות שליח.

כתובות א': רמ"ו.

קידושין ג': י"ח סק"ב.

סימנים בענינים שונים: "בענין

חינוך קטן למצות" סק"ז.

הקושיא למה צריכים פסוק לומר שלקטן אי אפשר שיהי' שליח, תיפוק לי' משום שאינו יכול לעשות מינוי, אי"נ משום דהוי בגדר נשתטה המשלח.

כתובות א': רמ"ו (קטע "מיהו

רש"י" ולהלן שם, וקטע "עוד

הקשה").

קידושין ג': י"ח סק"ג.

דברי רעק"א שבאמת אין שליחות לקטן (דהיינו שא"א שיהי' לקטן שליח) מפני שאינו יכול לעשות מינוי.

כתובות א': רמ"ו.

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה

תוס"י), כ"ו בההערה הרביעית.

הקושיא שלפי דברי רעק"א למה אין חצירו של קטן קונה לו הלא השליחות של חצר אינה צריכה מינוי.

כתובות א': רמ"ו (קטע "וע"ע

בדברי הגרש"א" ולהלן שם).

קידושין ג': י"ח סק"ג (קטע "והנה

תוס"י), כ"ו בההערה הרביעית.

השיטה שהיכא שיש דעת אחרת מקנה יש לקטן קנין חצר.

כתובות א': רמ"ט (קטע "הנה

עי"י"), רנ"ד.

דברי הרמב"ם שאין לקטן שליח מפני שאין לו דעת.

כתובות א': רמ"ו (קטע "והנה

הגרש"א").

דברי המהר"ש בשם מהר"ם שאשה שחוזרת מחופה בליל שבת אחרי חשיכה יכולה כשהיא חוזרת לומר להגוי להדליק נרות שבת ויוצאת ידי חובתה בזה, והקושיא דהא גוי אינו נעשה שליח.

קידושין ג': י"ז (קטע "וע"ע

באו"ח" ולהלן שם).

סנהדרין: רפ"ו בההערה.

המחלוקת בענין היכא שישראל עשה גוי שליח להטביל כלים האם הישראל יכול לברך.

קידושין ג': י"ז (קטע "וכעין

היסוד הנ"ל").

דברי תוס' בב"מ דף ע"א ע"ב בד"ה בשלמא וכו' שהיכא שעכ"ם פורע חובו לישראל אי אפשר שישראל אחר יזכה בהכסף בשביל המלוה כי אין שליחות לעכ"ם, כלומר שאי אפשר שלגוי יהי שליח.

גיטין: פרק המביא גט של"ח סק"ד

בההערה, תנ"ב.

הדרך של החת"ס ששליחות לשלם חובו, אינה למדה מהפסוקים שהביאו במס' קידושין, אלא מצד הסברא משום תקנת השוק, וממילא גם גוי וחש"ו נהיים שליח לענין זה.

קידושין ג': מ"ד.

דברי תוס' בשבועות שהיכא שאמר לקטן או לנכרי לעשות עבירה אמרינן שיש שליח לדבר עבירה כיון שאינם בני חיובא (והיכא שיש שליח לדבר עבירה גם קטן ונכרי כשרים להיות שליח). וכן דברי הנ"י שאם אמר לקטן, שאינו במדרגה להבחין בין צרור לאגוז, לעשות עבירה, יש שליחות, כי לא הוי בגדר "אי בעי עביד אי בעי לא עביד" אלא הוי כמו חצר.

כתובות ב': תס"ד סק"ג (קטע

ראשון).

קידושין ג': ל' סק"ג.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט

סק"ג (קטע ראשון).

טז. שליחות להקדש.

קידושין ג': י"ח סק"א (קטע
"מיהו מלשון הרמב"ם").

סימנים בענינים שונים: "בענין
חינוך קטן למצות" סק"ז.

בענין אם מופלא הסמוך לאיש יכול להיות
שליח.

קידושין ג': י"ח סק"א (קטע
"מיהו צ"ע").

שיטת תוס' דהא דקטן אינו נעשה שליח
הרי זה רק בדבר שהקטן עצמו אינו שייך
בו אבל אם הקטן עצמו שייך בו הרי הוא
שפיר נעשה שליח.

קידושין ג': י"ח סק"א (קטע
ראשון).

קושיית תוס' למה צריכים פסוק לומר
שקטן אינו יכול לזכות לאחר, הלא גם
לעצמו אינו יכול לזכות. וקושיית חי' רבי
ראובן למה צריכים את הפסוק של אתם
למעט שקטן אינו יכול להיות שליח, הלא
גם לעצמו אינו יכול לעשות. ודברי הרא"ש
בקידושין דף ט' ע"א וי"ט ע"א דהיכא
שהדבר הוא לתועלת הקטן או קטן שפיר
יכול להיות שליח.

קידושין א': קס"ה סק"ב.

קידושין ב': רנ"ח.

קידושין ג': י"ח סק"ג, נ"ה סק"ג
סק"ד (קטע אחרון), נ"ו סק"א,
ס"א (קטע "הרי שהרא"ש"), ס"ב
(קטע "גם י"ל").

דברי השער משפט שהיכא שהמלוה הוא
קטן אין הערב מתחייב כי אין כאן
שליחות, ותמיד הערב מתחייב כי המלוה
נחשב שלוחו לתת את המעות, והחולקים
על השער משפט.

קידושין א': צ"ח סק"ב (קטע
"ועיין ברשב"ם").

ע"ע בסוף סקט"ו.

יח. אין שליח לדבר עבירה

דברי הסמ"ע שאין שליח לדבר עבירה כי
כיון שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי
שומעין נקטינן שהמשלח לא סמך דעתו
שהשליח יעשה שליחותו.

כתובות ב': תס"ג (קטע "והנה
הסמ"ע").

קידושין ג': ל"ה סק"א סק"ו.

ב"מ: של"ו, של"ח סק"ג.

סברת השער המלך שאין שלד"ע כי השליח
עושה אדעתא דנפשי'.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ולפי
סברת השער המלך").

קידושין ג': ל"ד סק"א, ל"ה סק"ג
סק"ו.

הסברא שאין שליח לדבר עבירה כי בכה"ג
אי אפשר ללמוד מגירושין תרומה ופסח כי
יש לפרוך ששאני בעבירה שהשליח חייב
לסרב ולא לקבל על עצמו את השליחות.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ולפי
סברת הפ"י").

קידושין ג': ל"ג (קטע "והפ"י"),
ל"ה סק"ב סק"ו.

הסברא שאין שליח לדבר עבירה כי טביחה
ומכירה ומעילה ושליחות יד הרי הם שנים
ושלשה כתובים הבאים כאחד ואין
מלמדים.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ולפי
סברת הפ"י").

קידושין ג': ל"ג (קטע "והנה
נראה" ולהלן שם), ל"ה סק"ו.

דברי הנודע ביהודה שלפי המסקנא הטעם
למה אין שליח לדבר עבירה אינו משום
דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין
אלא משום גזירת הכתוב.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

בענין אם יש שליח לדבר עבירה היכא
שהשליח או המשלח הם שוגג אשר
בציורים אלו לא שייך לומר דברי הרב
ודברי התלמיד דברי מי שומעין.

כתובות ב': תס"ד סק"א.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

קידושין ג': ל"ג, ל"ד, ל"ה סק"א
סק"ב, ל"ח בההערה השני', חלק
ההערות דף ג' הערה ט"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט
סק"א, כ"ב.

בענין אם היכא שהשליח הוא מומר שייך
לומר דברי הרב ודברי תלמיד דברי מי
שומעין.

קידושין ג': ל"ה סק"א (קטע "ועי'
בדו"ח").

דברי הנודע ביהודה והקצה"ח שאין שליח
לדבר עבירה אמרינן רק בדבר שאסור על
המשלח לעשות, אבל אם אין איסור על
המשלח בעצמו אלא כל האיסור בזה הוא
רק על השליח אז יש שליח לדבר עבירה.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

קידושין ג': ל"ט (הקצה"ח).

בענין אם יש שליחות לדבר עבירה בעבירה
דרבנן.

ב"ק א': תרי"ד (קטע ראשון).

דרכו של הנתי"מ בר"ס פ"ב בשליחות,
ובשליחות לדבר עבירה.

כתובות ב': תס"ד סק"ג.

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ג (קטע
"והנתי"מ").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט
סק"ג.

בענין אם הדין האמור באין שליח לדבר
עבירה הוא רק שאין האיסור מתיחס
להמשלח, אבל החלות שפיר חלה, או האם
גם החלות אינה חלה.

כתובות ב': תס"ג (קטע "שור"ר"),
תס"ד סק"ג (קטע "ובהסבר").

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

קידושין ג': ל' (סק"א קטע "והנה
הנו"ב" ולהלן שם) סק"ג (קטע
"ובהסבר" ולהלן שם), ל"ה סק"א
(קטע "ולפי סברת") סק"ד סק"ז
(קטע "שור"ר"), חלק ההערות דף
נ"ב הערה כ"ב.

קידושין ד': שע"ו סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח
(קטע "והנה אכתי"), י"ט סק"ג
(קטע "ובהסבר").

עוד בענין אם החלות חלה.

גיטין: פרק המביא גט שנ"ה.

קידושין ג': ל"ה סק"א סק"ד.

ב"מ: של"ה.

עוד בענין אין שליח לדבר עבירה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה קכ"ז.

דברי תוס' בב"ק דף נ"ו שהשוכר עדי שקר
חייב בדיני שמים רק אם שכר אבל לא אם
רק אמר.

קידושין ג': י"ז (קטע "שור"ר"),
ל"ה סק"א (קטע ראשון), ל"ז
סק"א ולהלן שם.

ב"ק א': תרפ"ה - תרפ"ז.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב (קטע
"והנה בב"ק" ולהלן שם).

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה'
אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג'),
י"ד (קטע "והנה בב"ק" ולהלן
שם).

הנה אע"פ שאין שליח לדבר עבירה
והשליח חייב ולא המשלח, אבל יש לעיין
אם שייך לחייב את המשלח מדיני שמים
מדין מסית. ויש שלשה דרכים בנוגע
למסית לשאר עבירות (ולא לעבודה זרה):

א', הדרך שהמסית להעיד שקר (או לעבור
שאר עבירות) אינו כמו מסית לעבודה זרה
שאין טוענין בשבילו דברי הרב ודברי
התלמיד דברי מי שומעין, אלא שפיר
טוענין בשבילו, ומש"ה הרי הוא פטור
מתשלומין לא רק מדיני אדם משום דהוי
בגדר גרמא, אלא הרי הוא פטור מתשלומין
אפילו מדיני שמים (ודלא כשאר גרמא
דחייב מדיני שמים) וכמו שסוברים תוס'
בב"ק דף נ"ו.

ב', הדרך דחשיב שפיר כמו מסית לעבודה
זרה וממילא אין טוענין בשבילו, ומש"ה
שפיר חייב בדיני שמים וכמו שמבואר
בקידושין דף מ"ג ע"א שהמסית לעבור
עבירה נענש בדיני שמים. ות"ק שם שסובר
שחייב רק בדינא זוטא הרי זה כי הוא סובר
שאינו נקרא מסית, רק שבכל זאת אע"פ

שאמרינן דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין אכתי מתחייב המשלח בעונש זוטא.

ג', הדרך שבשאר עבירות לא חשיב בגדר מסית, ומש"ה השוכר פטור מתשלומין כי טוענין בשבילו שדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין, רק דלא מהני דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין אלא לפוטרו מתשלומין (וכן הנחש הי' פטור מ"ואיבה אשית" אילו לא הי' בגדר מסית והיינו טוענין בשבילו), אבל לא לפוטרו מעונש מדיני שמים.

קידושין ג': ל"ז.

ב"ק א': תרפ"ז.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב.

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג'), י"ד).

דברי היד רמה שבשליח לדבר עבירה אמרינן דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין לפטור את המשלח רק אם המשלח טוען כן כמו במסית לע"ז.

קידושין ג': ל"ז בהערה השני'.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב (קטע ראשון).

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג'), י"ד) (קטע ראשון).

דברי הגר"א שמאי דאמרינן בקידושין דף מ"ג ע"א שאע"פ שאין שליח לדבר עבירה אבל המשלח נענש מדיני שמים הרי זה רק ברציחה.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב (קטע "והגר"א").

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג'), י"ד) (קטע "ועי' בביאור הגר"א").

הדרך שהמשלח פטור מדיני שמים רק כשהניסת נהנה משום שלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב.

קידושין ג': ל"ז סק"ה (קטע אחרון).

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ב (קטע אחרון).

חומש: פר' בראשית, ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת (ג'), י"ד) (קטע אחרון).

הקושיא למה צריכים בעיר הנדחת את הדרשה של יצאו הן ולא שלוחין, תיפוק ל' משום שאין שליח לדבר עבירה.

סנהדרין: שפ"א.

שאפילו בהדברים שבהם שפיר יש שליח לדבר עבירה, אבל בכל זאת חשיב דבר עבירה יותר גדול אם הוא עצמו עושה בגופו.

קידושין ג': ל"א.

המחלוקת בין רש"י והתוס' רי"ד בענין היכא שיש שליחות לדבר עבירה והמשלח חייב, האם גם השליח חייב או האם השליח פטור (ודברי האחרונים בזה).

קידושין ג': ל"ב, חלק ההערות דף ג' הערה ט"ו.

ע"ע בסוף סקט"ו.

יט. לא מצינו זה נהנה וזה מתחייב

הביאור שהטעם למה אמרינן "לא מצינו זה נהנה ולא מתחייב" הרי זה משום שהאיסור הוא עצם הנאה ולא המעשה, ולכן לא שייך לחייב את המשלח מדין שליחות כי המשלח לא נהנה.

קידושין ג': ל"ח סק"א ולהלן שם.

ביאור אחר: שהטעם הוא משום שהשליח נהנה, דלכן הדין נותן שהשליח בודאי מתחייב, ושוב אמרינן ששני אנשים אינם יכולים להתחייב עונש עבור עבירה אחת.

קידושין ג': ל"ח סק"ד.

הביאור שכיון שהשליח נהנה הרי הוא עושה אדעתא דנפשי' להנאת עצמו.

קידושין ג': ל"ח סק"ד.

ספיקת הר"י באומר לשלוחו הושט ידך לכד של שמן ותהנה מן הסיכה, והשליח לא ידע שהם של הקדש, האם מתחייב המשלח כיון שבמעילה אמרינן שיש

שלד"ע, או האם המשלח פטור כי לא אמרינן זה נהנה וזה מתחייב.

קידושין ג': ל"ח.

כ. שליחות יד ע"י שליח

בענין אם החיוב של שליחות יד ע"י אחר הוא מדין שליחות או האם הוא משום שפשע ונהנה וגרם.

כתובות ב': תס"ב (קטע "שור"ר ולהלן שם), תס"ד סק"ב.

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח, י"ט סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של שליחות יד.

כתובות ב': תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם" ולהלן שם), תס"ג.

קידושין ג': ל"ה סק"ו סק"ז.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובשליחות יד חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על העבירה של שליחות יד, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם השליחות יד אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה של שליחות יד, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובשליחות יד חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של שליחות יד, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

קידושין ג': ל"ה סק"ז.

דברי הסמ"ע שמאי דאמרינן שהמשלח חייב על השליחות יד הרי זה איירי כשהשליח לא ידע שהחפץ שייך לאחרים, א"נ שאין להשליח מה לשלם, ודברי הש"ך בשם אביו על זה.

קידושין ג': ל"ב סק"א (קטע "ועיין בקצה"ח).

שליחות יד ע"י שליח קטן.

כתובות ב': תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בכ"מ").

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט סק"ב סק"ג.

כא. מעילה ע"י שליח

בענין אם החיוב של מעילה ע"י שליח הוא מדין שליחות או האם הוא משום שפשע ונהנה וגרם.

כתובות ב': תס"ב (קטע "שור"ר ולהלן שם), תס"ד סק"ב.

קידושין ג': ל' סק"ג ובהערה שם, ל"ד סק"א, ל"ו, ל"ח סק"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח, י"ט סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של מעילה.

כתובות ב': תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם" ולהלן שם), תס"ג.

קידושין ג': ל"ה סק"ו סק"ז.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובמעילה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על העבירה של מעילה, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם מעילה אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה של מעילה, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובמעילה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של מעילה, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

קידושין ג': ל"ה סק"ז.

הדרך שמה שיש שליחות לדבר עבירה במעילה הרי זה רק היכא שהמשלח הוא שוגג, אבל אם הוא מזיד אין שליח לדבר עבירה והשליח חייב (משא"כ היכא שיש שליח לדבר עבירה סובר רש"י שהשליח פטור).

קידושין ג': ל"ד סק"ב.

בענין מעילה ע"י שליח קטן.

כתובות ב': תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בב"מ").

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ד סק"א.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט סק"ב סק"ג.

בענין נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח, השליח מעל.

קידושין ג': ל"ד סק"ב.

ספיקת הר"י באומר לשלוחו הושט ידך לכד של שמן ותהנה מן הסיכה, והשליח לא ידע שהם של הקדש, האם מתחייב המשלח כיון שבמעילה אמריןן שיש שלד"ע, או האם המשלח פטור כי לא אמריןן זה נהנה וזה מתחייב.

קידושין ג': ל"ח.

כב. טביחה ומכירה ע"י שליח

בענין אם החיוב בטבח ומכר ע"י אחר הוא מדין שליחות או משום שפשע וגרם.

כתובות ב': תס"ב, תס"ד סק"ב.

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח, י"ט סק"ב.

בענין היכא שאמר לשלוחו לעבור על עוד עבירה ביחד עם העבירה של טביחה ומכירה.

כתובות ב': תס"ב (קטע "ועיין ברמב"ם ולהלן שם), תס"ג.

קידושין ג': ל"ה סק"ו סק"ז, ל"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ח.

בענין הכוונה בזה שאין שליח לדבר עבירה: האם הכוונה היא שאי אפשר להיות שליח על עבירת האיסור, ובטביחה ומכירה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח

על העבירה של טביחה ומכירה, וא"כ גם אם עשאו שליח על עוד עבירה ביחד עם טביחה ומכירה אכתי י"ל שהוא נשאר שליח על העבירה של טביחה ומכירה, או האם הכוונה באין שליח לדבר עבירה היא שאי אפשר להיות שליח על מעשה שהוא דבר עבירה, ובטביחה ומכירה חידשה התורה ששפיר אפשר להיות שליח על המעשה אע"פ שיש כאן האיסור של טביחה ומכירה, אבל אם יש כאן גם איסור אחר א"כ הדרה לדוכתה שא"א להיות שליח על מעשה שיש בו עבירה.

כתובות ב': תס"ג (קטע "ובחידושי רבי ראובן").

קידושין ג': ל"ה סק"ז.

בענין טביחה ומכירה ע"י שליח קטן.

כתובות ב': תס"ד סק"ב סק"ג (סוף קטע "הנה בב"מ").

קידושין ג': ל' סק"ג, ל"ד סק"א.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה י"ט סק"ב סק"ג.

שליחות יד

בענין הא שחייב אם שלח יד בהפקדון ע"י שליח אע"פ שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, ע"י בערך שליחות - שליחות יד ע"י שליח.

בענין אם החיוב של שליחות יד הוא עבור המעשה, או האם הוא עבור החלות של קניני גזילה שהוא קונה.

כתובות ב': תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו").

בענין אם הפקדון נעשה ברשות השולח יד כמו בכל גזילה.

כתובות ב': תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו").

ב"ק ב': י' סק"א (קטע "והאבן האזל"), שצ"א, שצ"ה.

הדרך בתוס' שהיכא שנתכוין לקנות הכל, כו"ע סוברים ששליחות יד אינה צריכה חסרון.

ב"ק א': רפ"ג.

בענין למה לא אמרינן בכל ציור של גזילה שיש שליח לדבר עבירה כמו שאומרים בשליחות יד, שהרי האיסור לשלוח יד הוא האיסור של גזילה.

כתובות ב': תס"ג (קטע "והנה אם נאמר").

בענין אם חייבים משום שליחות יד (וכן משום טוען טענת גנב) גם על דברים שנתמעטו משמירה.

ב"ק א': תש"י סק"ג בההערה.

ב"ק ב': רל"ד.

בענין אם יש חיוב על שליחות יד בשומר בבעלים.

ב"ק א': תש"י סק"ב סק"ג בההערה סק"ד.

הסוברים שהיכא שהפקדון לפנינו וכגון בהמה שמתה, אין השומר צריך לישבע שלא שלח בה יד אלא חוששין לשליחות יד רק אם הפקדון אינו לפנינו.

ב"מ: פרק המפקיד קי"ח (קטע "ובהדיבור").

ששליחות יד צריכה דיבור.

מנחות: כ"א (קטע "ולפי מה שדימה" וקטע "והנה תוס' בב"מ").

שליש

ששליש נאמן אפילו נגד מיגו.

גיטין: פרק השולח ל"ד סק"ב.

שלמה המלך

בענין אם נסתלק מדוד דין מלך כשהושיב את שלמה על כסאו, ושמאז הי' לשלמה דין מלך.

הוריות: ק"י (קטע "וכן יש לעיין" ולהלן שם).

דברי האברבנאל שרק את שלמה המלך לחוד משחו אצל מעין.

הוריות: קמ"ט סק"א.

שם

בענין המכנה שם לחבירו, ע"י בערך אהבת לרעך כמוך - המכנה שם לחבירו.

שכשקוראים לאדם רק בשם אביו, בלי להזכיר גם את השם הפרטי שלו עצמו, כגון "בן פלוני", הרי זה נחשב בזיון.

אבות: קע"א.

שם בן נח

בענין אם הי' בכור או האם לא הי' בכור רק שנזכר תחילה ("שם חם ויפת") משום שנסדרו לפי חכמתם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע "גם ניחא") ובההערה הראשונה ובההערה השלישית.

ע"ז: צ"ג.

אבות: קכ"ה (קטע אחרון).

חומש: פר' לך לך, ומלכי צדק מלך שלם וגו' והוא כהן לא-ל עליון (י"ד, י"ח). (קטע "א"י" ולהלן שם). פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "גם ניחא") ובההערה הראשונה ובההערה השלישית.

בענין כהונת שם בן נח, ובענין מה שעבד עבודה אע"פ שלא הי' בכור.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין כ"ה (קטע "גם ניחא") ובההערה הראשונה ובההערה האחרונה.

אבות: קכ"ה (קטע אחרון).

חומש: פר' לך לך, ומלכי צדק מלך שלם וגו' והוא כהן לא-ל עליון (י"ד, י"ח). פר' תולדות, "בענין בכור לעבודה" (קטע "גם ניחא") ובההערה הראשונה ובההערה האחרונה.

שמואל הרמתי

דברי המדרש תהלים שהי' לשמואל דין מלך כמו משה.

קידושין ב': שצ"ג (קטע "מיהו יש להקשות על הדרך הזה").

הוריות: קל"ט (קטע "ועיין גם").

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם
חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב)
[ב] (קטע "מיהו יש להקשות על
הדרך הזה").

דמויות ותקופות: משה רבינו א'
סק"א (קטע "מיהו יש להקשות על
הדרך הזה").

בענין מה ששמואל הורה ששחיטה כשירה
בור.

חומש: פר' תולדות, ויאמר יעקב
מכרה כיום בכרתך לי (כ"ה, ל"א)
(קטע "והנה בני" ולהלן שם).

שמות קודש

בענין מה שהשתמש בשם המפורש אין
לו חלק לעולם הבא. ובענין המשתמש
בשאר שמות.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע
באדר"נ בספי"ב").

אבות: מ"ג, קמ"ד (קטע "ועיין
באבות דר"נ בסוף פרק י"ב").

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [ב].

בענין מה שההוגה את השם באותיותיו אין
לו חלק לעולם הבא.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "עוד צ"ע"
וקטע "וע"ע באדר"נ בפרק ל"ו").

אבות: קמ"ד (קטע "עוד צ"ע"
וקטע "ובפרק ל"ו").

חומש: פר' אחרי מות, וחי בהם
(י"ח, ה') [ב] (קטע "ועיין
ברש"י").

בענין איך מהני ידות להשלים שם בשבועה
הלא ע"י ידות ליכא קדושת השם, דכי ע"י
שגומרים את דבריו יש קדושת השם.

נדריים: פרק כל כנויי י' סק"א
(קטע "והנה יש לעיין").

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע
בראב"ד").

בענין אם ע"י הרהור יש קדושת השם, או

לא כיון שאנו פוסקים שהרהור לאו כדיבור
דמי.

נדריים: פרק כל כנויי י' סק"א
(קטע "והנה יש לעיין").

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע
בראב"ד").

בענין אם ע"י הרהור הרי הוא עובר על
האיסור של שם לבטלה או לא כיון שאנו
פוסקים שהרהור לאו כדיבור דמי, והכא
לכו"ע י"ל שהרהור לאו כדיבור דמי כיון
שלא מתקיים ע"י הרהור השם שום דין
חיובי.

נדריים: פרק כל כנויי י' סק"א
בהערה.

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע
בראב"ד").

בענין אם מותר להזכיר את השם כשהוא
מוזכר קטע של פסוק בתוך דיבורו או בתוך
לימוד גמרא.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות א'.

בענין אם מותר לומר רחום או חנון לבטלה
כשהוא מתכוין להקב"ה.

נדריים: פרק כל כנויי ח' סק"ב.

בענין למי מוסרין שמות ומתי.

קידושין ד': חלק ההערות דף ע"א
הערה ט"ו - כ"ד.

בענין "השומע הזכרת שם מפי חבריו צריך
לנדותו ואם לא נדהו הוא עצמו יהא
בנדוי".

נדריים: פרק כל כנויי פ"ח, פ"ט,
צ"ב.

בענין אם המלה "אשר" היא חלק מהשם
של "אהי-ה אשר אהי-ה", או האם הוא
כמו "כס" של אלוקים וכדומה.

חומש: פר' שמות, אהי-ה אשר
אהי-ה (ג', י"ד).

בענין אם מותר למחוק את המלה "אשר"
הנ"ל.

חומש: פר' שמות, אהי-ה אשר
אהי-ה (ג', י"ד).

הדרך שגם "אהיה" לחוד הוא שם.
חומש: פר' שמות, אהיה אשר
אהיה. (ג', י"ד).

שמחה

בענין שמחת יום טוב, עי' בערך יום טוב
- שמחת יום טוב.

שמחת תורה

בענין איך לקחת שמחה משמחת תורה לכל
השנה.

חומש: פר' ואתחנן, היום על לבבך
(ו', ו').

אלול - תשרי: שמחת תורה א'.

בענין סבלו של רב אחא משבחה בעל
השאלות.

שיחות: עמ' קכ"ז, קכ"ח.

דברי האדמו"ר מקוצק שהשמחה בשמחת
תורה היא על ההזדמנות להתחיל מחדש.

חומש: פר' ואתחנן, היום על לבבך
(ו', ו').

בענין סבלו של רב אחא משבחה בעל
השאלות.

שיחות: עמ' קכ"ד.

שמיטה - יובל

א. כללי

ב. השמטת קרקע

ג. השמטת כספים

ד. בזמן הזה, ובמדבר

ה. "השמר לך"

ו. "לא יגוש"

ז. "על מנת שלא תשמיטני שביעית"

ח. ציורים שאין שביעית משמטת

ט. פרוזבול ומוסר שטרותיו לבית דין

י. יובל

א. כללי

דברי הר"י בן פלאט שהביא הרשב"א שאין

מברכים על מצוה שאין בה מעשה כגון
השמטת קרקע וכספים.

חומש: פר' יתרו, אנכי ה' אלקיך
(כ', ב') [ג].

חנוכה: ט"ז סק"ב סק"ג.

בענין ששמיטה משמטת חיוב שבועה.

כ"מ: פרק שנים אוחזין מ"ט
סק"ב.

ב. השמטת קרקע

בענין מנלן ששביעית פטור ממעשר.

ב"ק א': שע"א.

חומש: פר' משפטים, ואכלו אביוני
עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג,
י"א).

בענין העונש של העושה סחורה בפירות
שביעית.

אבות: רפ"ז.

שנקל יותר לאסור סחורה מלאסור אכילה.

קידושין א': חלק ההערות דף ב'
הערה נ"ה.

בענין ספיחין שגדלו רובן בשביעית
ומיעוטן בשמינית, וכן איפכא.

קידושין א': חלק ההערות דף ג'
הערה א'.

בענין מנלן שאזלינן בשביעית בירק בחר
לקיטה.

קידושין א': חלק ההערות דף ג'
הערה ד'.

בענין הא דאזלינן בשביעית בחר לקיטה
היכא שגדל על כל מים: האם העובדא
שגדל על כל מים הרי זה בגדר הסיבה למה
אזלינן שם בחר לקיטה, או האם זה רק
סימן ללכת בירק אחרי לקיטה, אבל הסיבה
היא העובדא שהוא ירק, אשר לפ"ז יתכן
שיש ציור באילן שהולכים אחר חנטה
אע"פ שהוא גדול על כל מים כיון שאינו
ירק.

קידושין א': חלק ההערות דף ג'
הערה ז'.

ג. השמטת כספים

בענין אם שביעית משמטת כספים מעצמה והוי אפקעתא דמלכא, או האם שביעית משמטת רק ע"י שהמלוה אומר משמט אני. ובענין אם אחרי שאמר משמט אני, החוב באמת נשמט מצד התורה, או האם הכוונה היא רק שאסור להמלוה לגבותו, אבל החוב עדיין קיים.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ו (קטע "עוד כתב שם").

חנוכה: ט"ז סק"ב סק"ג.

דרכו של היראים (שדחה לבסוף) ששמיטה בכלל אינה מבטלת את החוב, אלא הרי היא רק אוסרת על המלוה לתובעו, ומצוה אותו לחכות עד שהלוה ישלם מעצמו.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"ב.

שיטת היראים (למסקנא) שרק אחרי שהמלוה אומר משמט אני שביעית משמטת, אבל לפני שהמלוה אומר משמט אני אין שביעית משמטת, רק שב"ד מכריחים אותו לומר משמט אני כדי שישמט.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ד, כ"א סק"ב, כ"ב, ל"ו (קטע אחרון).

בענין אם מודה היראים שלא יגוש איכא גם בלי שיאמר משמט אני.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ד.

דברי התוס' רי"ד שאם בא הלוה לשלם ואמר לו המלוה משמט אני הרי מעתה מותר להמלוה לכפות את הלוה לומר אעפ"כ ולתבוע את החוב כי כבר קיים את המצוה ע"י שאמר משמט אני, אבל אם אמר המלוה משמט אני קודם שבא הלוה לשלם אינו יכול לתבוע את החוב כי עוד לא קיים את המצוה (אלא כשיבוא הלוה לשלם יאמר לו משמט אני ואז יהי מותר לו לתובעו).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ"ב.

ד. בזמן הזה, ובמדבר

שלפי רש"י יוצא שהשאלה אם נהגה השמטת כספים במדבר תלוי בהמחלוקת בין רבי ורבנן בענין אם שמיטה נוהגת בזה"ז מהתורה.

קידושין ב': ת"כ.

חומש: פר' בהר, ובשנה השביעית שנת שבתון יהי' לארץ (כ"ה, ד') (קטע "ועכ"פ").

הסברא שאע"פ שהשמטת כספים אינה תלוי' בארץ אבל הרי היא נוהגת רק כשחל על השנה שם של שנת השבע למנין השנים של שמיטה, ומנין זה לא הי' נוהג עוד במדבר, ומש"ה לכו"ע גם השמטת כספים לא נהגה אז.

קידושין ב': ת"כ.

חומש: פר' בהר, ובשנה השביעית שנת שבתון יהי' לארץ (כ"ה, ד') (קטע אחרון).

הדרך שרבי ורבנן שחולקים אם שמיטה בזמן הזה היא מדאורייתא או מדרבנן הרי הם חולקים רק בהשמטת קרקע אבל בהשמטת כספים כו"ע סוברים דהוי רק מדרבנן.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ט'.

דברי הרמב"ם שפוסק ששמיטה בזה"ז היא מדאורייתא בנוגע להשמטת קרקע אבל לא בנוגע להשמטת כספים.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ט'.

הדרך שאפילו אם שהשמטת כספים בזה"ז היא רק מדרבנן אבל היינו רק לענין המצוה של שמוט אבל לא יגוש שפיר איכא מהתורה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ה.

ה. "השמר לך"

הקושיא מה הוא הציוור של "השמר לך וגו'", הלא היכא שזמן הפרעון אמור להיות לפני שמיטה, והמלוה אינו רוצה להלוות כי הוא חושש שמא הלוה לא ישלם בזמנו, ואז שמיטה תשמט, הלא הדין נותן שלא יהי' על זה הלאו של השמר לך וגו', כי

אינו חייב להלוות אם הוא חושש שהלוה לא ישלם לו.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ה'.

הסברא שהיכא שאינו רוצה להלוות בגלל שמיטה שהיא עכשיו דין דרבנן, אינו עובר מדאורייתא על השמר לך, כי כיון שמהתורה דינו הוא לתבוע, אי אפשר להאשימו על זה שאינו רוצה להלוות מפני שחכמים השמיטו את החוב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול י"ט.

ו. "לא יגוש"

הדרך שלא יגוש קאי רק על אחר שביעית, על חוב שנשמט, אבל לא על חוב שלא נשמט.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ג' (קטע "והנה יש להקשות").

דרך אחר דלא כהנ"ל, והיינו שהיכא שמיטה לא שמטה את החוב אין מצוה של שמוט אבל לא יגוש שפיר שייך.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ד.

עוד ציורים שאין מצות שמוט אבל יש לא יגוש.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב'.

הדרך שאפילו אם השמטת כספים בזה"ז היא רק מדרבנן אבל היינו רק לענין המצוה של שמוט אבל לא יגוש שפיר איכא מהתורה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ה.

שיטת הרא"ש שאע"פ שמיטה משמטת בסופה אבל לא יגוש יש כבר מתחילת שמיטה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"א סק"ו, ג' (קטע ראשון).

בענין הדרך שכל שלא קרינן ב' לא יגוש לא קרינן ב' שמוט.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א' סק"ב.

בענין "המלוה את חברו לעשר שנים אין

שביעית משמטתו" כי לא קרינן ב' לא יגוש": הדרך שנחשב מיהא שהוא חייב לו הכסף גם בתוך העשר שנים.

גיטין: פרק המביא גט תס"ד, פרק השולח - פרוזבול א' סק"ב.

עוד בענין "המלוה את חברו לעשר שנים אין שביעית משמטתו".

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ז.

בענין שאע"פ שאם אמר על מנת שלא תשמיטני שביעית אין שביעית משמטת, אבל הלאו של לא יגוש שפיר נוהג.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ה, ג' (קטע "והנה יש להקשות" ולהלן שם).

ז. "על מנת שלא תשמיטני שביעית"

בענין שאם אמר על מנת שלא תשמיטני שביעית אין שביעית משמטת.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ו.

שיטת הבכור שור ש"על מנת שלא תשמיטני שביעית" מהני רק עם הלוה מתרצה להתנאי.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ו'.

בענין אם הטעם למה אם אמר המלוה על מנת שלא תשמיטני שביעית אין שביעית משמטת הרי זה מפני שנחשב שהלוה מתחייב לו חוב חדש אחרי שמיטה שמטה (והוי רק מלוה על פה), או האם יש באמת בכח המלוה להתנות שמיטה לא תשמט.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ג' (קטע "גם יש ליישב" ולהלן שם).

קושיית הראשונים למה לא תיקן הלל שיאמר ע"מ שלא תשמיטנו שביעית במקום לתקן פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב' סק"ה, ג' (קטע "והנה יש להקשות"), ו'.

קושיית התומים למה נמנעו להלוות הלא

היו יכולים להלוות ולומר על מנת שלא תשמיטני שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ו'.

בענין שאע"פ שאם אמר על מנת שלא תשמיטני שביעית אין שביעית משמטת, אבל הלאו של לא יגוש שפיר נוהג.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב'

סק"ה, ג' (קטע "והנה יש להקשות" ולהלן שם).

סברת התומים שכשתיקנו שביעית בזמן הזה עשו חיזוק יותר משל תורה ולא מהני על מנת שלא תשמיטני שביעית, רק שלאחר שהוסיפו לתקן שמועיל פרוזבול גם תנאי מועיל.

גיטין: פרק השולח ו'.

ח. ציורים שאין שביעית משמטת

דברי הרא"ש בתשובה שהקפת חנות אינה משמטת כי אינה בגדר משה ידו (אבל ש"ל שלא יגוש שפיר איכא).

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב'

סק"ב, ג' (קטע "גם יש ליישב").

דברי רבי שמעון בתוספתא שדורש שמוט כל בעל משה ידו, פרט ליורש.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב'

סק"ג.

בענין למה שביעית אינה משמטת חוב כתובה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ג'

(קטע "גם יש ליישב").

שביעית אינה משמטת עיסקא.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ל"ו

(קטע "ועוד כתב התומים").

שיטת הגידולי תרומה שאם המלוה תפס לפני שמיטה, אפילו שלא בתורת משכון, אין שמיטה משמטת, וביאור של הקצה"ח בזה.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ"א.

בענין היכא שלקח משכון אבל בשעה ששמיטה משמטת הרי היא אצל הלוה משום שהוא כסות לילה וכדומה, האם שמיטה משמטת את החוב.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול מ"א.

ט. פרוזבול ומוסר שטרותיו לבית דין

בענין למה לא תיקן הלל שימסור שטרותיו לב"ד במקום לתקן פרוזבול.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ד'

(קטע "ובשם הר"ן").

דברי הרא"ש בענין למה בספרד לא נהגו לכתוב פרוזבול ובכל זאת נהגו לגבות חובות אחרי שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ב'

סק"ו, ג'.

בענין שטוענין להלוקח של החוב שלהמלוה הי' פרוזבול אבל אין טוענין לו שאמר על מנת שלא תשמיטני שביעית.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ג'

(קטע אחרון).

בענין אם במוסר שטרותיו לב"ד הרי הוא ממש מקנה את החוב לב"ד.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול א'

סק"ב.

י. יובל

יש לחקור אם השמטת קרקע בשביעית וכן ביובל הן במהותן שני דינים נפרדים, או האם הכל הוא דין אחד של השמטת קרקע רק שהוא נוהג בשני זמנים.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול ט"ו.

חומש: פר' בהר, וקדשתם את שנת

החמשים שנה (כ"ה, י').

בענין אם כדי שינהוג יובל מספיק שיהיו מקצת מכל שבט בארץ ישראל או האם צריכים שרוב ישראל יהיו שם.

גיטין: פרק השולח - פרוזבול כ'.

שלכאורה גם הפקר אינו חוזר להמפקר ביובל לפי רבי מאיר בבכורות דף נ"ב ע"ב שסובר שמתנה אינה חוזרת ביובל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"ב.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה

וגו' (ל"ו, ז') סק"ד.

בענין אם יסוד הדין של יציאות שש ויובל

משחו בבית שני הרי זה רק משום חסרון במציאות שלא הי' להם שמן המשחה.

הוריות: קל"ה (קטע) "ועוד הביא".

חומש: פר' כי תשא, ועשית אתו שמן משחת קדש (ל', כ"ה) (קטע "ועוד הביא").

המחלוקת בענין אם שמן המשחה ירד עמם לבבל או האם נגנו בימי יאשיהו.

הוריות: קל"א.

בענין אם מה שצריכים שמן המשחה שעשה משה הרי זה רק לענין העונש של כרת של סך, או האם זה תנאי המעכב בכל עיקר הכשרות של השמן. וכן בענין אם היכא שכלה של משה, אז שפיר מתכשר גם שמן אחר.

הוריות: קל"ה.

חומש: פר' כי תשא, ועשית שמן משחת קדש (ל', כה).

בענין מה הוא הציור של "למוסרו לציבור" (אם רק של משה כשר).

הוריות: קל"ה.

חומש: פר' כי תשא, ועשית שמן משחת קדש (ל', כה) (קטע "ועיין בזה" ולהלן שם).

ב. דיני השמן

דעת הרמב"ם שהאיסור של סך הוא רק בכזית, ובפחות מזה יש לזה דין של חצי שיעור, ודעת הראב"ד שעיקר האיסור של סך הוא גם בפחות מכזית.

הוריות: קמ"ה, קמ"ח.

שבנוגע להאיסור של נתינה גם הראב"ד מודה שצריכים כזית.

הוריות: קמ"ח.

בענין אם נתן שמן המשחה על בן מלך ממלכי בית דוד (שאינו צריך משיחה כיון שלא היתה שם מחלוקת, ויש אומרים עוד שאפילו היכא שיש מחלוקת מושחים אותו בשמן אפרסמון ולא בשמן המשחה), האם גם הוא נחשב ש"אינו זר אצלו" (כמו

הוא שהדבר נמכר רק עד הפרקים ההם, או האם זה נקרא שהמכירה היתה לעולם רק שהפרקים הנ"ל הרי הם בגדר הפקעות מצד התורה.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' סק"ה.

גיטין: פרק השולח – עבדים ט"ו.

קידושין א': ט"ו בההערה הראשונה, (כ"ד קטע "ונראה", כ"ז, מ"ז).

קידושין ב': קצ"א*.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"א.

בענין המוכר שדהו בשנת היובל.

ב"מ: פרק אלו מציאות, ל"ח סק"א.

בענין אם רבי מאיר שסובר שמתנה אינה כמכר ושאינה חוזרת ביובל, סובר גם בשאר דיני התורה שמתנה אינה כמכר.

כתובות ב': תס"ד* (קטע "ושוב כתב לפרש").

שמן המשחה – משיחה

א. כללי

ב. דיני השמן

ג. את מי מושחים

ד. כיצד מושחים

א. כללי

דברי הרמב"ם בסה"מ שורש י' שעשיית שמן המשחה אינה נמנית למצוה משום שהיא רק בגדר הכשר והכנה לתכלית מסוימת דהיינו המשיחה, וכן דבריו בהל' כלי המקדש.

הוריות: קל"ה.

חומש: פר' כי תשא, ועשית אתו שמן משחת קדש (ל', כ"ה) (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

דברי התשב"ץ שהמצוה היא המשיחה, והרי היא נחשבת מצוה לדורות כי מה שלא

שמעו ששמעו אינו נחשב זר אצלו) כיון שבא מיהא מבית דוד.

הוריות: קמ"ו.

שמעילה בשמן המשחה היא אם נהנה הנאה שהיא שוה פרוטה ואפילו משמן פחות מכזית.

הוריות: קמ"ח.

ג. את מי מושחים למלכות

בענין אם שאול נמשח בשמן המשחה או בשמן אפרסמון.

הוריות: קל"ט.

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן (שם).

בענין דברי הכסף משנה ששאל הי' זקוק למשיחה בשמן המשחה אע"פ שלא הי' מבית דוד משום שהי' המלך הראשון על ישראל, ועוד דרכים בזה.

קידושין ב': שצ"ג (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן (שם).

הוריות: קל"ט.

חומש: פר' יתרו, לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים (י"ח, י"ב) [ב] (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן (שם).

דמויות ותקופות: משה רבינו א' סק"א (קטע "והנה עי' בכ"מ" ולהלן (שם).

דברי רש"י שמה שמלכי ישראל אין מושחים אותן הרי זה רק מדוד ואילך ומש"ה נמשח שאול.

הוריות: קל"ט (קטע ראשון).

בענין היכא שלא משחו מלך מבית דוד שהי' צריך משיחה, האם משיחה מעכבת ואינו אלא כמו מלך ישראל.

הוריות: קמ"ט סק"ב.

בענין מה מושחים מלך בן מלך אם יש שם מחלוקת: האם הכוונה היא שהיכא שיש מחלוקת אין המלכות הולכת בירושה ומש"ה הרי הוא צריך משיחה, או האם

המשיחה בכה"ג הרי היא רק כדי לסלק את המחלוקת.

הוריות: קמ"ד, קמ"ט סק"ב.

בענין אם כשמושחים מלך בן מלך מבית דוד מפני המחלוקת, מושחים אותו בשמן המשחה או רק בשמן אפרסמון.

הוריות: קמ"ד.

משמעות דברי הרמב"ם שיהואחז נמשח בשמן המשחה.

הוריות: קל"א.

דברי הטורי אבן שמשחה מועלת על לאחר זמן, כמו ברוד שנמשח בחיי שאול אע"פ שעוד לא נעשה מלך אז.

הוריות: ק"י (קטע "ואין להקשות").

הדרך שמשחה מועלת לכל חייו, מתי יציטרך עוד משיחה.

סנהדרין: רל"ט.

הוריות: קמ"ד בההערה (קטע אחרון).

אבות: רט"ז בההערה השני' (קטע אחרון).

הדרך של האבני נזר שלא הי' לדוד דין מלך לפני שקיבלוהו, ולכן הוצרך לעוד משיחה מיהודה וישראל לאחר שקיבלוהו, רק שהועילה מה ששמואל משח אותו כדי לחייב את כלל ישראל לקבלו ולהמליכו. והשגת בנו של האבני נזר דא"כ למה לא הוצרך לעוד משיחה לאחר המעשה של אבשלום (מיהו י"ל כהדרך שהזכרנו לעיל בסמוך שהמשיחה הראשונה כשנעשה מלך מועילה לכל חייו). וכתב דרך אחרת, והיינו שהי' מלך מיד ואין צריכים קבלת העם, וכיון שהוא מלך גם בלא קבלת העם לא הי' זקוק לעוד משיחה אחרי אבשלום, וכל המשיחות שנמשח אחרי שנמשח משמואל היו לפרסומי מילתא לחוד, רק שכל זמן שהי' שאול חי לא היתה מלכותו באיתגליא ומש"ה לא היו נחשבים מורדים במלכות.

סנהדרין: רל"ט.

הוריות: קמ"ד בההערה (קטע "ועי' באבני נזר" וקטע אחרון).

אבות: רט"ז בההערה השני' (קטע
"ועי' באבני נזר" וקטע אחרון).

חומש: פ' ויחי, לא יסור שבט
מיהודה (מ"ט, א') [ב] בההערה
השני' (קטע "ועיין באבני נזר"
וקטע אחרון).

ד. כיצד מושחים

שמהרמב"ם משמע שאת המלכים היו רק
מושחים ולא היו יוצקים, דלא כהרד"ק
שגם במלכים היו יוצקים.

הוריות: קמ"ב סק"ב.

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם בענין אם
מושחים בין ריסי עיניו או על גבי עיניו.

הוריות: קמ"א.

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם בענין איך
עושים כ' יונית.

הוריות: קמ"א.

מה שמבואר ברמב"ם שב"יוצקים ואח"כ
מושחים" שניהם היו ע"י נתינה אחת של
שמן ולא ע"י ב' נתינות.

הוריות: קמ"ב סק"א.

דברי הרד"ק שהיו יוצקים ומושחים ושוב
יוצקים כי היו צריכים לגמור את כל השמן.

הוריות: קמ"ג.

דברי הרד"ק שהי' שיעור מסוים של שמן,
והיינו מלא הקרן המיוחד שהי' להם מאז
ימות המשכן.

הוריות: קמ"ג.

דברי תוס' בכריתות שלא נקרא שנעשה
מצותו עד לאחר ניגוב.

הוריות: קמ"ח.

בענין מה שהרמב"ם הביא שאין מושחים
את המלכים אלא על העין רק לגבי מלכי
בית דוד בלבד.

הוריות: קמ"ט סק"א.

שלכאורה מה שאין מושחים את המלכים
אלא על העין הרי זה רק דין לכתחילה,
ודברי האברבנאל שאינו אפילו חיוב
לכתחילה אלא רק סימן ברכה.

הוריות: קמ"ט סק"א.

דברי האברבנאל שרק את שלמה המלך
לחוד משחו על העין.

הוריות: קמ"ט סק"א.

דברי האברבנאל שמיחת מלך צריכה
ירושלים.

הוריות: קמ"ט סק"ג.

דברי האברבנאל שמיחת מלך צריכה יום.

הוריות: קמ"ט סק"ג.

דברי הירושלמי שאין מושחים מלכים אלא
בקרן.

הוריות: ק"ג.

בענין אם מותר למשוה בשמן המשחה
מפך, או האם אסור כי כיון שהשמן הוא
קדוש צריכים כלי שרת וכיון שפך הוא
מחרס אינו בגדר כלי שרת.

הוריות: ק"ג.

בענין אם היכא שהזכר שמושחים בשמן
אפרסמון הכוונה היא דוקא לשמן אפרסמון
או האם דיברו בהווה.

הוריות: ק"מ.

שמעון הצדיק

הדרך ששמעון הצדיק הי' דור ח' ליהושע
בן יהוצדק.

אבות: ז'.

חומש: פ' בראשית, המן העץ וגו'
(ג', י"א) סק"ב (קטע "מיהו
ראיתי").

דברי רש"י ששמעון הצדיק הי' עם אנשי
כנסת הגדולה בסוף אבל לא בתחילה.

אבות: ז', י"ד.

חומש: פ' בראשית, המן העץ וכו'
(ג', י"א) סק"ב בההערה הראשונה.
בענין ממי קיבל.

אבות: ז', י"ד.

חומש: פ' בראשית, המן העץ וגו'
(ג', י"א) סק"ב בההערה הראשונה.
דמויות ותקופות: אנשי כנסת
הגדולה ג'.

בהשגת הנאה, או האם פירושו הוא שיש הנאה מעצם ההיזק.

ב"ק א': ל"ב, מ"ד.

בענין אם מדת הרגילות של שן הרי היא שוה להרגילות של שור המועד.

ב"ק א': כ"ט סק"ב.

בענין אם ציור של משונה שיש בו גם הנאה להזיקה, הרי הוא נחשב בגדר קרן או בגדר שן.

ב"ק א': כ"ט סק"ב.

בענין אם ציור של אורחי' שיש בו גם הנאה להזיקה, הרי זה בגדר שן או בגדר רגל.

ב"ק א': כ"ט סק"ג.

שבשביל החיוב של שן ורגל צריכים שהבהמה תיכנס לשדה אחר מדעתה ולא באונס.

ב"ק א': רס"ב, תש"כ.

דברי הרי"ף ששן ורגל פטורים ברה"ר משום דאורחיהו הוא.

ב"ק א': ע"ט, רנ"ט, רס"א, רס"ד* סק"ד, רס"ז, רס"ט סק"ב, רצ"ד, תש"כ בהערה הראשונה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ה סק"ג.

בענין אם מותר ללכת עם שורו ברה"ר בלי לשומר.

ב"ק א': פ"ה.

ב"ב א': קצ"ה.

בענין דברי הרא"ש על דברי הרי"ף הנ"ל, עי' בערך רגל סק"ב.

שגם ארי ברה"ר פטור בציור של שן, אע"פ שלא אורחא הוא לתת לארי ללכת ברה"ר (ואע"פ שהטעם למה שן פטורה ברה"ר הרי זה כי אורחא הוא לתת לבהמות להלוך ברה"ר).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"ה סק"ג.

בענין אם שן ורגל שהזיקו ברה"ר פטורים אפילו בדיני שמים.

ב"ק א': ע"ט סק"ג, רס"א (קטע "והנה עיין בברכת שמואל").

בענין היותו נשיא אע"פ שלא הי' אביו מיהודה.

סנהדרין: ל"ו סק"ב.

אבות: ט"ו.

שמעי בן גרא

בענין אם הי' חייב מיתה על שקילל דוד המלך.

סנהדרין: רל"ט בהערה השלישית (קטע "וע"ע ברש"י" ולהלן שם), שכ"ב (קטע ראשון).

הוריות: קמ"ד בהערה (קטע "וע"ע ברש"י" ולהלן שם).

אבות: רט"ז בהערה השני' (קטע "וע"ע ברש"י" ולהלן שם).

חומש: פר' ויחי, לא יסור שבט מיהודה (מ"ט, י') [ב] בהערה השני' (קטע "וע"ע ברש"י" ולהלן שם).

שן (בהמה המזקת בדרך שן)

בענין אם גדר החיוב (וכן יש לחקור בנוגע לסיבת החיוב) של שן הוא לשלם על מעשה שורו, או האם החיוב הוא לשלם עבור פשיעתו, עי' בערך מזיק סק"א.

בענין אם חי' ועוף שהזיקו בדרך יש הנאה להזיקה נחשבים ציורים של האב או האם הם נחשבים בגדר תולדה, עי' בערך מזיק סק"ה.

הדרך שבקרבן שן ורגל המחייב בכלם הוא השם של ממונו המזיק.

ב"ק א': ג'.

חקירת הלבוש מרדכי אם "יש הנאה להזיקה" היא סברא לחייב בתשלומין, או האם היא סברא לחושבו פושע על זה שלא שמר.

ב"ק א': ק"א.

בענין אם "יש הנאה להזיקה" פירושו הוא רק שהבהמה הזיקה בזמן שהיתה עסוקה

דברי הגרנ"ט שבשן (וכן ברגל ובור) צריכים לשמור גם מרוח שהיא בגדר מצוי' ואינה מצוי' (ודלא כאש שצריכים לשמור רק מרוח מצוי' ממש).

ב"ק א': תרע"ו.

בענין מה שגם ברשות הרבים צריכים לשלם מה שהבהמה נהנית מהאכילה: האם צריך לשלם גם היכא שגילה בעל הבהמה את דעתו לפני ההנאה שלא ניחא לי' באכילת הבהמה.

ב"ק א': רס"ה*, תשי"ב ובההערה.

ב"ב א': נ"ז סק"א, נ"ט סק"א, קנ"ד סק"א (קטע "ולכאורה").

בענין המחלוקת בין רש"י והרא"ש אודות היכא ששור הרג בדרך משונה ואח"כ אכל את הבשר, האם גם האכילה נחשבת בגדר קרן או האם היא נחשבת בגדר שן.

ב"ק א': רל"ז סק"ג, ר"ס (קטע "והנה להלן"), רס"ה, רס"ו, הסוגיא של אשו משום חציו נ"ג.

בענין היכא שארי מצא בשר מוכן ואכלו, האם זה נחשב בגדר קרן (משונה) או האם זה נחשב בגדר שן.

ב"ק א': רל"ז סק"ב.

בענין היכא שארי אכל פירות וירקות, האם זה נחשב בגדר קרן (משונה) או האם זה נחשב בגדר שן.

ב"ק א': רל"ח.

שיטת רש"י בב"ק דף מ"ח דהיכא שיש הנאה להזיקה ויש גם שינוי קצת, ע"י העדאה הרי זה נעשה שן ולא קרן מועדת אע"פ שבתמותו הי' משלם רק ח"נ של קרן.

ב"ק א': כ"ט סק"ב, ר"ס (קטע "עוד צ"ע").

"מתגלגל מהו".

ב"ק א': ע"ט סק"א, רס"א (קטע "והנה כל דברינו"), רס"ד* סק"ז.

בענין המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו.

ב"ק א': ל"ח (בענין גדר חיובו,

ובענין היכא שהבעלים פשעו בשמירה, ובענין "קם לה באפה"). שי"ט (עוד בענין היכא שהבעלים פשעו, ובענין היכא שהבהמה הזיקה בכוונה להזיק).

ת"ט קטע "וע"ע בתוס" (בענין למה לא ס"ל לתוס' שחייב משום אש).

תרצ"ד סק"א, הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז מ"ה (בענין דברי תוס' שחשיב כאילו הוי שלו).

תרצ"ד סק"ב (בענין למה לא ס"ל לתוס' שחייב משום אש).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ב (בענין היכא שהבעלים פשעו, ובענין היכא שהבהמה הזיקה בכוונה להזיק).

שנאה

בענין הלאו של לא תשנא, ע"י בערך אהבת לרעך כמוך - שנאה ונטירה.

בענין פסול שונא בדיינים, ע"י בערך דיינים - פסולי דין.

בענין דרכי שלום, ע"י בערך שלום.

שכת שונאי ה' אין להם חלק לעוה"ב.

סנהדרין: שנ"ד (קטע "וע"ע בשע"ת").

אבות: קמ"ד (קטע "ובשערי תשובה").

שנים אוחזין בטלית

א. גדר המוחזקות

ב. ציורים שונים של אוחזין

ג. דיני יחלוקו

ד. תקפה אחד בפנינו

ה. הקדישה בלא תקפה

ו. השבועה

א. גדר המוחזקות

בענין אם ה"יחלוקו" בשנים אוחזין בטלית הוא מספק או משום מוחזקות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א', ט'.

בענין אם כל אחד מיקרי מוחזק בכולה או רק בחצי'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"א סק"ב סק"ד סק"ח סק"ט סק"י"ב, כ"ה סק"א, כ"ז (קטע "מיהו לכאורה"), נ"ה, ס"ד, ס"ט (קטע אחרון), ע"ב (קטע "ועי' גם בקו"ש" וקטע "והנה הקצה"ח"), ר"ס, ש', שכ"ב.

בענין אם הכוונה במוחזק בחצי' היא שהוא מוחזק בהחצי הקרוב אליו, או האם הוא נחשב מוחזק על חלק חצי של כל הטלית שאין מקומו מוגדר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ב, ש', שכ"ב.

בענין אם יש בשנים אוחזין בטלית אנן סהדי שמאי דתפיס האי דידי' הוא, וכן אידך, וכן האם צריכים את הכח של אנן סהדי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ב סק"ה, ח', ט', י"ז (קטע אחרון), כ"ג סק"א (קטע אחרון), ס"ט (קטע אחרון), ע"ב, רל"ד (קטע "והנה העירוני"), רס"ז.

בענין אם האנן סהדי הנ"ל הרי היא באמת ממש כעדים או האם היא רק בגדר חזקה בעלמא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ט (קטע "ונראה לפרש" ולהלן שם).

בענין דברי תוס' שבמנה שלישי נחשב ששניהם הם מוחזקין.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י' (קטע "והנה בהמשך"), י"ב, י"ג סק"ב, כ"ג סק"א, ל"ט (קטע אחרון), שט"ז.

ב. ציורים שונים של אוחזין

גדר עד מקום שידו מגעת ("זה נוטל עד מקום שידו מגעת וכו'").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ב, רצ"ו.

דברי האור שמח שידו מגעת לא מהני היכא שאם חותכים אותו חלק הרי הוא מאבד את שמו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ה (קטע "מיהו האור שמח").

שאם יש זהב בהחלק של "עד מקום שידו מגעת" הרי הוא שלו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ט.

בענין מה שבטלית מוזהבת אמרינן יחלוקו גם על הזהב אפילו אם הזהב קרוב לאחד מהם (כיון שאינו בתוך המקום שידו מגעת).

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ב, רח"צ - ש', שכ"ב.

בענין הגדר של כרכשתא, ודינו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ה.

בענין היכא שתפסי בהכרכשתא, האם כל אחד מקבל את כל הכרכשתא שיש בהצד שהוא תופס אפילו אם אינו תופס את כולו או האם הוא מקבל רק את מה שהוא תופס ושאר הכרכשתא חולקין בשוה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ג.

בענין היכא ש"מסרך בה סרוכיי", ו"סרכא לאו כלום היא".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ב' (קטע "עוד יש להפרש" ולהלן שם), רמ"ה, רמ"ו.

בענין היכא שידו של אחד מהם מגעת עד אמצע הטלית, או חלק מהטלית, והשני אוחז את הכרכשתא, האם בכה"ג זה שאוחז את הכרכשתא אינו מקבל כלום כי בהציור הזה הרי הוא דומה ל"מסרך בה סרוכיי".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ב' (קטע "עוד יש לפרש" וקטע "מיהו עיין" וקטע "והחידושי הרי"ם" [בענין היכא שאחד מהם תופס את כל הטלית והשני תופס רק את הכרכשתא], רמ"ה, ש"כ (קטע "ובסברת").

בענין היכא שאחד מחזיק רק את

הכרכשתא והשני "מסרך בה סרוכי".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ב' (קטע
"ועוד נסתפק" ולהלן שם) רמ"ה.

בענין היכא ששתי טליתות מחוברות בחוט
וכל אחד מחזיק חלק מאחת הטליתות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"כ
סק"ב.

שיטת הרמב"ם שכששניהם יושבים בצד
הערימה הרי הם נקראים מוחזקים ואוחזים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סקי"א,
שט"ז סק"ג.

ב"ב א': ח' סק"ג.

דברי הריב"ש שבגג הבנוי על כותלים
וחופף על רשות הרבים הרי בעלי הכותלים
נקראים מוחזקים ואוחזים בהגג שמעל
הרה"ר.

ב"ב א': ח' סק"ג סק"ד.

(בענין אם גם לגבי קנין הגבהה, היכא
ששניהם הגביהו יחד, כל אחד קונה לבדו
החלק ש"עד המקום שידו מגעת".

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ו.)

(שגם לגבי קנין הגבהה, היכא ששניהם
הגביהו יחד ויש זהב שקרוב לאחד מהם,
בכל זאת חולקים בשוה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ח.)

ג. דיני יחלוקו

בענין אם ב"ד צריכים להשגיח על החלוקה
או האם הבעלי דינין חולקים בינם לבין
עצמם.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ב.

בענין מתי מוכרים את הטלית וחולקים את
הדמים, ומתי חולקים את הטלית עצמה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שכ"ז.

המחלוקת בין המהרש"ל והמהרש"א בענין
שנים אוחזין בטלית היכא שרוצים את גוף
הטלית ולא "דמי".

ב"ב א': קכ"ב סק"א (קטע
"ומצינו") סק"ב (קטע "ולפי
הנ"ל").

שיטת רש"י ותוס' בענין מתי אומרים
יחלוקו, יהא מונח, וכד"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ט
סק"י סקי"א, ט', י', י"ג סק"ב,
י"ט סק"א סק"ב, כ', כ"ג סק"א,
שט"ז.

(ב"ב א': ח' סק"ה.)

ב"ב ב': שצ"ג סק"ג, שצ"ד.

שיטת הריב"א בענין הנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סק"ט
סק"י (סקי"א), י"ט סק"א (קטע
"ברם לפי") סק"ב, כ', מ"ח (קטע
אחרון), ס"ה.

ב"ב ב': שצ"ד.

בענין שיטת הריב"א שחולקים גם כשאינם
אוחזין: האם גם אז הרי הם חולקים דוקא
בשבועה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ה.

דרכו של התוס' הרא"ש בהנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"ד.

בענין הגדר של "חלוקה יכולה להיות
אמת".

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ג סק"א.

הדרך שהיכא שהם אוחזין אומרים יחלוקו
אפילו אם אין החלוקה יכולה להיות אמת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"א
(קטע "ונראה לבאר" וקטע "ויש
להוסיף דהיינו").

בענין למה אומרים יחלוקו בהציוור של
שנים אוחזין במקח וממכר, הלא התם אין
החלוקה יכולה להיות אמת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ג (קטע
"ועיי"ש שהקשה" ולהלן שם).

בענין זה אומר אני ארגתי' וזה אומר אני
ארגתי'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"א,
מ' (קטע "והקשה הבית הלוי"
ולהלן שם), שי"ז.

הדרך שהיכא שיש דררא דממונא אומרים

יחלוקו אפילו היכא שיש ודאי רמאי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"א
(קטע "והיכא").

דברי הש"ך שהיכא שבודאי אין רמאי
אומרים יחלוקו אפילו אם אין החלוקה
יכולה להיות אמת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ט סק"ב,
כ"ג סק"ב (הקצה"ח בשמו).

בענין אם בשנים אוחזין בטלית אומרים ברי
ושמא ברי עדיף.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ה סק"ב,
ש'.

דברי הנחלת דוד שהיכא שזה אומר כולה
שלי וזה אומר חצי שלי, וידו של האומר
חצי שלי מגעת עד החצי, הרי הוא מקבל
את כל החצי משום הדין של נוטל עד
מקום שידו מגעת, והיינו אפילו אם נעשה
כך אחרי שנולד הספק.

ב"ב א': ח' סק"ט.

בענין רוכב ומנהיג שאמר אחד כולה שלי
והשני אמר חצי שלי: האם בכה"ג שייך
לומר שאין ספק מוציא מידי ודאי ושזה
שאומו חצי שלי לא יקבל כלום, דלא כמו
הדין בטלית.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד (קטע
"עוד יש לפרש בכוונת תוס'
שלא").

בענין שנים אדוקים בשטר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין י"ד, י"ט
סק"א סק"ג סק"ד, כ"א (קטע
"ועי' בתוס'"), מ' (קטע "מיהו
כבר ביארנו"), נ"ג (קטע "מיהו
צ"ע דלפי"), ש"א, שי"ז.

בענין למה אין אומרים בשנים אדוקים
בשטר יהא מונח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שי"ז.

בענין היכא שהמלוה מחזיק חלק מהתורף
ולא את כל התורף, והלוה מחזיק את כל
הטופס, האם גם בכה"ג אומרים שהמלוה
נוטל את התורף.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ש"כ
סק"ב.

"ואחר שמצא שטר וכו' לא יוציאו
עולמית": בענין למה אומרים יהא מונח
ולא כל דאלים גבר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שט"ז
סק"א.

בענין למה אין אומרים בהציור הנ"ל
יחלוקו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין שט"ז
סק"ב סק"ג.

ד. תקפה אחד בפנינו

בענין מה הם צדדי השאלה בתקפה אחד
בפנינו ושחק והדר צווח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג
סק"א, רל"ז, רל"ח, ר"מ, רס"ג
(קטע "מיהו באמת").

בענין שתק והדר צווח: שיטות הראשונים
בענין עד מתי מהני צויחה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ל, רל"ח
(קטע "והנה לפי הב"ח" ולהלן
שם), ר"נ.

בענין היכא שלא תקף מידו של הראשון
אלא תקף אחרי שהראשון הניחו על הארץ.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"א
סק"א.

בענין היכא שתקפה אחד בפנינו ולא לקחה
כולה בידו אלא חצי תלו' עכשיו בהאזיר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"א
סק"ב.

ביאורו של הר"ן בשאלת רבי זירא בתקפה
אחד בפנינו (שלפי שני הצדדים שתק
ולבסוף צווח הרי הוא בגדר ספק הודאה).

ב"מ: פרק שנים אוחזין א' סקי"ב,
רל"ג סק"ב (קטע "גם אתי
שפיר"), רל"ד (קטע "והנה
העירוני"), רל"ו, רל"ח (קטע
"והקצה"ח עצמו"), ר"מ, רמ"ח
(קטע "ונראה ליישב"), ר"ס, רס"ג
(קטע "מיהו באמת").

דברי רש"י שהשאלה של תקפה אחד
בפנינו איירי שתקף לפני השבועה, ופירושו
של הקצה"ח שאנו מפרשים שנתכוין

בשתיקתו לומר איני נשבע ולא להודות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ד,
רל"ה.

בענין מה יהי' לפי רש"י בשתק כל הזמן
היכא שהתקיפה היתה לאחר שבועה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ד.

בענין אם אפשר לומר כהפירוש הנ"ל,
שנתכוין לומר איני נשבע, היכא שתקף
ושתק לפני שפסקו ב"ד שישבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ה.

בענין למה מהני עדים שהיא שלו בהציור
של שתק והדר צווח לפי הצד שנתכוין ע"י
שתיקתו להודות.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג
סק"ב.

דברי הטור בשם הרא"ש והב"ח והט"ז
בענין הנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג סק"ג
סק"ה, רל"ח (קטע "והנה לפי").

בענין אם מהני עדים היכא ששתק כל הזמן
ולא הדר צווח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג סק"ג
סק"ה, רל"ח (קטע "והנה לפי").

דברי הש"ך שלא מהני עדים אפילו בהציור
של שתק והדר צווח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ה
סק"ה.

בענין תקף חוץ לב"ד בפני עדים, והראשון
שתק כל הזמן או שתק לבסוף צווח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג
סק"ד.

פסקו של הרמב"ם שתקפה אחד בפנינו אין
מוציאין אותו מידו: בענין אם טעמו הוא
משום דהוי איבעיא דלא איפשטא או האם
טעמו הוא משום האת"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ח
(קטע ראשון וקטע "ושוב"), ר"מ.

דברי הרמב"ם בחזר הנתקף ותקפה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ח,
רל"ט.

דברי רמב"ן שהיכא שתקף אדם מהשני
בטענה, והשני שתק, אין תפיסתו מועלת
(ורק בשנים אוחזין בטלית מהני תקפה
אחד בפנינו, כי היו תפוסים והיו טוענים
לפנינו).

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ד (קטע
"גם י"ל"), רמ"א.

בענין אם כדי לזכות צריך התוקף לישבע
שבועת המשנה או רק שבועת היסת.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"מ.

בענין היכא שבתקיפתו הצליח להוציא חלק
ממה שהי' בתוך הידו מגעת" של השני
וגרם שהוא עכשיו באמצע, האם הדין הוא
מעתה שיחלוקו את החלק ההוא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"א.

דברי הראשונים על היכא שטוען שהלה
תקפה ממנו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ב,
רמ"ג (קטע "איברא"), רמ"ד.

"והשתא מוגרת לי בלא סהדי": למה בלי
הריעותא הנ"ל היתה מועלת טענת אגרותי
להוציא מהתוקף שמוחזק בו עכשיו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ב.

בענין היכא שטוען אגרותי לו בפני פלוני
ופלוני והלכו להם למדינת הים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ג.

בענין היכא שטוען אגרותי לו בפני פלוני
ופלוני ולא אמר שהלכו להם למדינת הים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ג
בהערה.

ה. הקדישה בלא תקפה

ביאורים במה הוא הספק בהקדישה בלא
תקפה, ודברי הרמב"ן בזה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ה.

עוד ביאורים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז.

בענין הקדישה והלה שתק כל הזמן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ט.

שני עדים שאומרת כדבריו, והיכא שיש כתב אחת שאומרת ששניהם הגביהו ביחד. וכן בענין היכא שיש לכל אחד מהם עד אחד שאומר כדבריו, והיכא שיש עד אחד שאומר ששניהם הגביהו ביחד.
ב"מ: פרק שנים אוחזין א*.

שנים מקרא ואחד תרגום

החיוב וטעמו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"א.
בענין נשים, קטנים, ומי שמתקשה בראיית כתב.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ב.
בענין אם שמיעת קריאת התורה יכולה להחשב פעם אחת מהשנים מקרא.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע ראשון).
שמותר לקרוא בין העליות.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ג").
מי שדילג פסוק אחד כיצד משלימו.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ד").
היכא שהפסיד שבוע אחד, איזו פרשה יקרא ראשון בהשבת הבאה.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ה").
שיקצו צפרניו לפני הקריאה, ויטבול אחרי הקריאה.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ו").
שלכתחילה יקרא עם הטעמים, ואם הוא יכול יקרא מתוך ספר תורה.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ז").
בישיבה או בעמידה.
ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט
סק"ג (קטע "ח").

בענין עד מתי נקרא "הדר צווח" בהקדישה בלא תקפה, וכן בהקדישה ותקפה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רמ"ט,
רנ"ג.

בענין איך מהני ההודאה בהציור של הקדישה בלא תקפה, הלא בשעה שהקדיש עוד לא היתה קיימת הודאה וא"כ הטלית לא היתה ברשותו ואיך מהני ההקדש.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ב.

ו. השבועה

ביאור טעם השבועה "שלא יהא כל אחד הולך ותוקף טליתו של חברו".

ב"מ: פרק שנים אוחזין מ"ח (קטע "וצ"ל").

הדרך שאינו צריך לישבע על מה שבתוך ידו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קל"ה.

הדרך שגם על ה"עד מקום שידו מגעת" אינו צריך לישבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רצ"ג,
רצ"ד.

בענין נוסח השבועה (ודעות הרי"ף והרמב"ם בזה).

ב"מ: פרק שנים אוחזין ר"ד.

דברי רעק"א שאם אמר איני נשבע אינו מפסיד את חלקו אלא משמתין לי, כי כן מבואר בשבועות דף מ"א ע"א לענין שבועה דרבנן שאם אמר איני נשבע משמתין לי אבל לא נחתין לנכסי, ודלא כהקצה"ח שנוקט שבשנים אוחזין בטלית אם אינו נשבע הרי הוא מפסיד חלקו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג סק"ד
(קטע "והנה הקצה"ח בדרכו").

בענין אם יכול להתחרט ממה שאמר איני נשבע.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ה
(קטע "והנה הקצה"ח").

"בזמן שיש להם עדים חולקים בלא שבועה".

בענין היכא שיש לכל אחד מהם כת של

שער (הגוף)

בענין שער נזיר, עי' בערך נזירות - שער נזיר.

בענין תגלחת מצורע, עי' בערך מצורע - מצות טהרת מצורע.

בענין פאות הראש והזקן, עי' בערך פאות.

בענין אם שער המת אסור בהנאה, עי' בערך מת.

בענין שער העומד ליגזז לענין פדיון הקדש וטומאת מת.

גיטין: פרק השולח עבדים נ'.

סנהדרין: קי"ט.

בענין ששער פסולי המוקדשין מותר.

ב"ק א': קס"ג.

בענין אם בור פטור גם על שער פסולי המוקדשין אע"פ שהשער מותר כיון שאין כלל המת שלו.

ב"ק א': קס"ה.

בענין היכא שהקדיש בהמה חוץ משערה האם המזיק פטור גם על השער כיון שהשור כולו הוא של הקדש.

ב"ק א': קס"ה.

שער ניקנור

עי' בערך, בית המקדש, ובערך מצורע - עמידה בשער ניקנור.

שפחה חרופה

הטעם למה לא חייבה התורה מיתה על שפחה חרופה.

קידושין א': ז' סק"ד.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ד.

שלפי המ"ד שסובר שהיא חצי שפחה חצי בת חורין המאורסת לעבד עברי י"ל שגם האישות שחלה על החצי בת חורין הרי

בסוף, טוב לחזור על הפסוק של מקרא, כדי לסיים בדברי תורה ולא בתרגום.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ג (קטע "ט").

בענין קריאת פסוקים או תרגום בלילה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ג (קטע "י").

בענין אם מותר להפסיק באמצע.

ע"ז: כ"ה (קטע "ועי' במ"ב").

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ג (קטע "יא").

בענין מה היא הכוונה בתרגום.

סימנים בענינים שונים: "בענין כתבי הקודש בשאר לשונות" ב'.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ד.

שאת התרגום חייב להוציא מפיו, אבל לא פירש"י.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ד.

אם אינו מבין תרגום, או רש"י.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ד.

בענין איך מחלקים את הקריאה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ה.

בענין מתי מתחילים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ו.

בענין עד מתי צריכים לסיים.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ז.

בענין מתי קוראים שנים מקרא ואחד תרגום בפר' וזאת הברכה.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' י"ט סק"ח.

שעטנז

עי' בערך כלאים - צמר ופשתים.

מעכבים את הנישואין אלמלא גם הטעם של טענת בתולים.

כתובות א': ס', ס"ו, ע"א, ע"ה (רש"י שחולק על הר"ן), פ"ג.

דברי השט"מ שתקנת טענת בתולים ותקנת שקדו משלימות זו את זו.

כתובות א': ג'.

דברי הראשונים בענין למה לא תנן בהמשנה בריש כתובות הטעם של שקדו.

כתובות א': י"ב, י"ב*.

בענין אם המהות של תקנת שקדו היא שיטרח כל יום מהג' ימים, או האם התקנה היתה שישא ביום ד' כדי שיהי' לו זמן להכין אבל רשאי הוא להכין הכל ביום אחד.

כתובות א': ד* סק"ב.

שלפי הצד השני הנ"ל י"ל שהתקנה קיימת אפילו כשאין לו אפשרות להכין כיון שמהות התקנה היתה על עצם מספר הימים.

כתובות א': ה' סק"א.

ולפי הצד הראשון הנ"ל, היכא שמוכרח להקדים, בכל זאת יום ג' עדיף מיום ב' כדי שיטרח לכה"פ שני ימים.

כתובות א': ע"ה.

דברי הטור שבזה"ז אין צריכים לטרוח ג' ימים אלא סגי אם מוכן לו ("דטריח").

כתובות א': ג', ה'.

הסוברים שגם בזמן תקנת עזרא הי' יכול לישא ביום א' אם "טריח".

כתובות א': ה' סק"א (קטע "מיהו הרמב"ן") סק"ב, ו' (קטע אחרון).

דברי הפרישה שבזמן תקנת עזרא של ב' וה' לא הועיל "טריח" אלא היו צריכים בדוקא ג' ימים אחר השבת.

כתובות א': ג', ה'.

דברי הטור שבזה"ז כשאין לו מה להכין, בכל זאת ישא ברביעי, ואין זה כמו היכא ד"טריח" שהוא יכול לישא מתי שירצה.

כתובות א': ה' סק"א.

היא אישות מחודשת ולא האישות של פרשת כי יקח.

קידושין א': ז' סק"ד.

קידושין ג': חלק ההערות דף ס"ח הערה י"ז.

סנהדרין: קפ"ז (קטע אחרון).

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ד.

שיטת רש"י שאם שפחה חרופה היא חצי שפחה וחצי בת חורין המאורסת לעבד עברי יש אשם גם כשהיא מאורסת לישראל, אבל למ"ד שהיא שפחה כנענית גמורה אז יש אשם רק אם ייחדה לעבד עברי כיון שהוא מותר בה.

גיטין: פרק השולח – פרוזבול ט"ז.

טעמים למה האומר חרופתי אינו לשון טוב לקידושין.

קידושין א': ז' סק"ד.

חומש: פר' משפטים, אשר לא יעדה (כ"א, ח') סק"ד.

שקדו (תקנת שקדו)

הטעמים למה תיקנו תקנת שקדו.

כתובות א': ד'.

בענין אם תקנת שקדו היא גם לטובת הארוס.

כתובות א': ד'.

המחלוקת ראשונים אם מהני מחילה על תקנת שקדו. וכן בענין אם גם החתן צריך למחול, ואם אינו מוחל אכתי יכול לדחותה ולא לכונסה עד יום רביעי בגלל שקדו, או האם מספיק במחילת הכלה, ואם היא מוחלת אינו יכול לדחותה עד יום רביעי.

כתובות א': ד'.

בענין היכא שהארוסה מחלה, אבל אכתי יש שקדו משום תקנתא דידי', האם הוא צריך להעלות לה מזונות עד יום ד' כיון שהעיקוב הוא משום תקנתא דידי'.

כתובות א': ד'.

דברי הר"ן שמשום שקדו לחוד לא היו

דברי הרמב"ם שהכוונה בזה שבזמן הזה סגי ב"טריח" היא שצריכים ג' ימים אבל הרי הם יכולים להיות גם ימי ה' ו' א' ואינם צריכים להיות רצופין.

כתובות א': ה' סק"א (קטע "והנה הרמב"ם"), ס"ג.

דברי רש"י שגם בזה"ז צריכים ג' ימים רצופין רק שהכוונה במאי דאמרינן שמספיק בטריח היא שהם יכולים להיות לפני השבת.

כתובות א': ה' סק"א (קטע "והנה הרמב"ם"), ס"ג.

הקושיא שלפי הדעה הנ"ל, למה אם הגיע הזמן באחד בשבת אינו מעלה לה מזונות הלא ה' יכול לטרוח לפני השבת.

כתובות א': ה' סק"ב, ו' (קטע אחרון).

דברי הרמב"ם שה"שקדו" של אלמנה לשמוח עמה ג' ימים הרי הוא רק בגדר מנהג, ודברי הטור שהוא בגדר תקנה.

כתובות א': ד* סק"א.

שקר

ע"י עוד בערך חנופה.

א. כללי

ב. מיחזי כשיקרא

א. כללי

שהיסוד של כל המדות רעות הוא השקר שבהן.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [א].

בענין המדה טובה להיות גלוי, ולא להסתתר מאחורי וילון.

חומש: פר' חיי שרה, עבד אברהם אנכי (כ"ד, ל"ד).

המחלוקת בין הרמב"ם והסמ"ג בענין אם הפסוק של מדבר שקר תרחק הוא מתרי"ג מצות.

כתובות א': ת"כ סק"ד (קטע אחרון).

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע אחרון).

דברי המכילתא שמדבר שקר תרחק הוא אזהרה ללשון הרע ומינות.

כתובות א': ת"כ סק"ד (קטע "גם י"ל").

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע "גם י"ל").

הדרך שכל האיסור מן התורה לשקר הוא משום שיוצא מזה רעת חבירו ושאפילו אם אסור לשקר מן התורה אפילו בדברים אחרים אבל הרי זה רק כי עי"ז יתרגל וישקר גם לרעת חבירו.

כתובות א': ת"כ סק"א (קטע אחרון).

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"א (קטע אחרון).

שיטת היראים שלא הזהירה התורה על שקר שאינו יכול להביא רע לחבירו.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד.

הדרך שאסור מהתורה רק כשיש הפסד ממון לחבירו ולא סתם הרעה.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד.

הדרך שהפסוק איירי רק בדיינים.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע "גם י"ל").

הדרך ששאר אנשים שאינם דיינים אסורים לומר שקר בעניני ממון מהפסוק "היין צדק יהי" לך" דדרשינן שיהא הן שלך צדק.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר

תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע
"גם י"ל").

דברי הספר חרדים שמדבר שקר תרחק
איירי אפילו במילי דעלמא שאין בזה הרעה
לחבירו.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר
תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע
"ועכ"פ כל השיטות").

שבדאי כל השקרים אסורים לכה"פ מדברי
קבלה.

כתובות א': ת"כ סק"ד.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר
תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע
"גם י"ל").

דברי רבינו יונה שיש תשעה סוגים של
שקר.

כתובות א': ת"כ סק"ד (קטע "גם
י"ל").

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר
תרחק (כ"ג, ז') [ב] סק"ד (קטע
"גם י"ל").

בענין לשנות מפני השלום.

כתובות א': ת"כ סק"א סק"ג,
תכ"א.

כתובות ב': מ"ט סק"א בהערה
הראשונה.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ט.

חומש: פר' וירא, ואני זקנתי (י"ח,
י"ג). פר' משפטים, מדבר שקר
תרחק (כ"ג, ז') [ב].

ביאורים בהמחלוקת שבין בית שמאי ובית
הלל בענין אם לומר כלה נאה וחסודה.

כתובות א': ת"כ, תכ"א.

חומש: פר' משפטים, מדבר שקר
תרחק (כ"ג, ז') [ב].

בענין שקר כדי להציל את האנוס מיד
אונסו.

כתובות ב': מ"ט סק"א בהערה
הראשונה.

הדעה שהאומר דבר שלא בשם אומרו עובר
על מדבר שקר תרחק (אבל היכא שלא אמר

בשם אומרו, אבל גם לא אמר בשם עצמו,
אלא אמר ששמע מאדם אחר ולא פירט מי
הוא האדם האחר, אינו עובר על האיסור
הנ"ל).

ב"ק א': תשמ"ג.

אבות: שפ"ד, שפ"ז.

בענין אם מותר לשקר כדי להשתמט
מלקבל עליו חיוב אחריות שאינו חייב
לקבל עליו.

גיטין: פרק המביא גט תע"ב.

בענין אם מותר לשקר כדי שלא יוכל השני
להפטר מהחיוב שלו.

גיטין: פרק המביא גט תע"ב.

דברי הישי"ש הנוגעים להנ"ל.

ב"ק א': תק"ד, תק"ה.

בענין "כך עונשו של בדאי שאפילו אמר
אמת אין שומעין לו" (סנהדרין דף פ"ט
ע"ב).

כתובות א': ת"כ סק"א.

חומש: פר' וירא, ואני זקנתי (י"ח,
י"ג).

בענין "ניכרים דברי אמת".

כתובות א': ת"כ סק"א.

חומש: פר' וירא, ואני זקנתי (י"ח,
י"ג).

אלול - תשרי: יום כיפור א' (קטע
"ומש"ה").

ב. מיחזי כשיקרא

שלפעמים חוששין למיחזי כשיקרא רק
לכתחילה ולא בדיעבד.

גיטין: חלק ההערות דף ד' הערה
ו'.

בענין אם חוששין ללא תלך רכיל אם יצא
מזה מצב של מיחזי כשיקרא.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ט.

בענין אם מיגו מסלק מיחזי כשיקרא.

ב"ב ב': רצ"ב סק"י, רצ"ו סק"א.

שרטוט

בענין שרטוט.

גיטין: פרק המביא גט קצ"ג - ר"ד.

הדרך של תוס' בגיטין שיש ג' סוגים של שרטוט.

גיטין: פרק המביא גט ר', ר"ג.

ביאור השיטה שיש רק סוג אחד של שרטוט: מהו יסוד הדין של שרטוט זה.

גיטין: פרק המביא גט קצ"ז.

דברי הגרי"ז על שרטוט.

גיטין: פרק המביא גט ר"ד.

חומש: פר' שופטים, "עוד בענין כתיבת ספר תורה" [ח].

בענין שרטוט בספר תורה.

גיטין: פרק המביא גט קצ"ז, קצ"ח, ר', ר"ג, ר"ד.

חומש: פר' שופטים, "עוד בענין כתיבת ספר תורה" [ח].

בענין שרטוט בתפילין.

גיטין: פרק המביא קצ"ז, קצ"ח, ר', ר"ג, ר"ד.

בענין שרטוט במזוזה.

גיטין: פרק המביא גט קצ"ז, ר', ר"ב, ר"ד.

חומש: פר' שופטים, "עוד בענין כתיבת ספר תורה" [ח].

שרצים

ששרץ המים שפירש מן המים נחשב שרץ הארץ, והמחלוקת בענין אם היינו רק כשפירש בעודו חי.

זבחים ב': תי"ז*.